

Levnadsförhållanden

RAPPORT 103

SCB

Statistiska centralbyrån Statistics Sweden

Fritid 1976–2002

Levnadsförhållanden

Rapport nr 103

Fritid

1976–2002

Statistiska centralbyrån 2004

Living conditions

Report no 103

Leisure activities 1976–2002

Statistics Sweden

2004

Producent

Producer

SCB, Enheten för Social Välfärdsstatistik

Box 24 300, 104 51 Stockholm

tfn + 46 8 506 940 00

e-post:valfard@scb.se

Förfrågningar

Inquiries

Göran Nordström, tfn +46 8 506 950 15

e-post. goran.nordstrom@scb.se

Tommy Lindkvist, tfn +46 8 506 947 26

tommy.lindkvist@scb.se

Omslag: Ateljén, SCB

Om du citerar ur denna publikation, var god uppge:

Källa:SCB + Fritid 1976–2002

© 2004, Statistiska centralbyrån

Enligt lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk är det förbjudet att helt eller delvis mångfaldiga innehållet i denna publikation utan medgivande från Statistiska centralbyrån.

ISSN 0347–7193

ISBN 91–618–1220-X

Printed in Sweden

SCB-tryck, Örebro 2004.05

Förord

Statistiska centralbyrån (SCB) genomför på uppdrag av riksdagen från och med hösten 1974 löpande undersökningar av svenska folkets levnadsförhållanden (ULF). Uppgifterna insamlas i huvudsak i form av personliga intervjuer med ett urval av Sveriges vuxna befolkning. Resultaten publiceras i Sveriges officiella statistik (SOS) i serien Levnadsförhållanden.

I denna rapport ges en statistisk belysning befolkningens fritidsvanor omfattande friluftsliv, motion och idrott, kultur- och nöjesaktiviteter, hemdatoranvändande, semesterresande och tillgång till fritidshus. Rapporten bygger på uppgifter i huvudsak från 1999 och i viss utsträckning från 2002. Dessutom görs jämförelser med motsvarande uppgifter insamlade under fördjupningsåren 1976, 1982–83 och 1990–91. Rapporten har utarbetats av Göran Nordström. Kapitel 10, Tillgång till fritidshus, har författats av Tommy Lindkvist.

SCB vill rikta ett varmt tack till alla som medverkat, inte minst till intervjuarna och till alla dem som deltagit i undersökningen genom att lämna de uppgifter på vilka statistiken grundar sig.

Statistiska centralbyrån i maj 2004

BERNDT ÖHMAN

Uno Davidsson

Innehåll	sida
Sammanfattning	7
1 Inledning	15
Innehåll och läsanvisningar	18
Bilagor	18
Mer om ULF	18
2 Vad är fritid?	21
Kort historik	21
Några teoretiska och empiriska utgångspunkter	22
Vad är innebörden av fritidsbegreppet?	24
Fritid som välfärd	31
Restriktioner och preferenser för fritiden	32
3 Så mäts fritiden i ULF	39
Klassificering av aktiviteter	40
4 Fritidsaktiviteter i översikt	53
5 Friluftsliv	69
Friluftsliv och utövandefrekvens	70
Friluftslivets utveckling 1976–1999	75
Friluftslivets utveckling i olika grupper	76
Trender för friluftslivet	84
6 Idrott och motion	91
Utövandefrekvens för olika typer av idrottsaktiviteter	94
Total fysisk aktivitet under en normalvecka sommar och vinter	103
Utvecklingen för motion och idrott	108
Trender för motion och idrott	115
7 Kulturvanor	129
Kulturen blir allt viktigare i våra liv	129
Kulturaktiviteterna i översikt	130
Trender för kulturaktiviteter	137
8 Dator och Internet i hemmet	159
Användning av dator i hemmet	164
Användning av Internet i hemmet	166

Innehåll	sida
Användningen 1998–2002	168
Användning av datorn för olika ändamål	171
9 Semesterresande	181
Huvudtrenderna i semesterresandet	183
Skäl att inte resa på semester	186
Utlandsresandet	188
Slutsatser om semesterresandet	196
10 Tillgång till fritidshus	201
Befolkningsgrupper övergripande	203
Avstånd till fritidsbostad	208
Antal veckor i fritidsbostad	208
Antalet veckoslut i fritidsbostaden	209
Dispositionsform för fritidsbostaden	209
Sammanfattning	209
Bilaga 1:	211
Tabeller över antal intervjuer och skattat antal i befolkningen	211
Bilaga 2:	225
Teknisk beskrivning av ULF	225
Rapporter i serien Levnadsförhållanden	245

Sammanfattning

Genom Statistiska centralbyråns *Undersökningar av levnadsförhållanden (ULF)* kartläggs och analyseras välfärdens utveckling fortlöpande. Undersökningarna har genomförts årligen sedan 1975 som besöksintervjuer med ett slumpmässigt urval om ca 7 000 personer i åldrarna 16-84 år (16-74 år 1975-79).

Undersökningarna är vartannat år omväxlande fördjupade mot olika välfärdsområden, såsom hälsa, boende, arbetsmiljö, sociala relationer m.m. Djupare och bredare belysningar av fritiden har gjorts i ULF vid fyra tillfällen: 1976, 1982-83, 1990-91 och 1999.

ULF kan inte ge någon heltäckande bild av vad folk gör på sin fritid. Syftet är i stället i första hand att beskriva hur fritiden gestaltar sig för olika befolkningsgrupper genom att belysa skillnader beträffande utövandefrekvens av ett antal olika fritidsaktiviteter.

Redovisningen gäller i huvudsak resultaten från mätningarna 1999, men här ingår även i tidsserier och trendanalyser som åskådliggör utvecklingen sedan tidigare fördjupningsår. I rapporten saknas det fullständiga tabellmaterialet som i stället tillhandahålls på SCB:s hemsida www.scb.se Tabellerna återfinns under *Undersökningarna av Levnadsförhållanden (ULF) – Publikationer – Fritid 1976-2002*.

Kapitel 4: Fritidsaktiviteter i översikt

I detta kapitel ges en översiktligt belysning av de fritidsaktiviteter som mätts i ULF hos den vuxna befolkningen i Sverige.

Den i särklass populäraste fritidsaktiviteten både bland män och kvinnor är att gå på restaurang, pub eller kafé. Att motionera och att företa nöjespromenader är också mycket vanliga fritidsföreteelser hos båda könen. Gudstjänstbesök, teaterbesök och besök på konstmuseum är vanligare bland kvinnor, liksom att besöka simhall, bibliotek och delta i studiecirkel. Fritidsaktiviteter som män ägnar sig åt i större utsträckning än kvinnor är bland annat att använda hemdator och Internet, idrotta utomhus, fritidsfiska, spela golf och åskåda idrotts-evenemang.

Den höga andel bland männen 16-74 år som minst någon gång besöker restaurang, pub eller kafé (90 procent), är en ökning med 8 procentenheter sedan 1990-91. Bland kvinnorna är andelen 91 procent, en ökning med 7 procentenheter. Andra aktiviteter som ökat bland männen är bland annat besök på bibliotek, bio, teater och konsert, medan fotograferandet och besök på diskotek i stället minskat. Ungefär samma utveckling kan konstateras för kvinnorna, som också ökat sitt

motionerande i hög grad. Att sy, sticka eller väva har däremot minskat avsevärt bland kvinnorna under 1990-talet.

Ungdomarnas fritid, 16–24-åringarna, kännetecknas i första hand av en generellt högre andel utövare av de olika aktiviteter i jämförelse med de äldre. Fritiden för ungdomarna är också i högre grad inriktade mot olika slags idrottsaktiviteter, liksom mot nöjesaktiviteter såsom biobesök, dans på diskotek och hemdatoranvändning.

De äldres fritid domineras av stillsammare utomhusaktiviteter som att nöjespromenera, trädgårdsarbete, ströva i skog och mark samt att ägna sig åt olika slags litteraturläsning. Skillnaderna mellan könen är relativt små härvidlag.

Motionerandet hamnar i topp bland aktiviteterna både bland männen och kvinnorna 65–74 år. Men i denna åldersgrupp handlar det i de flesta fall sannolikt om motionspromenader snarare än om mer fysiskt krävande aktiviteter. Utvecklingen för de äldre visar på en betydande ökning för de flesta fritidsaktiviteter under 1990-talet.

Kapitel 5: Friluftsliv

79 procent av kvinnorna 16–84 år strövar i skog och mark minst någon gång under ett år. Bland männen är det 77 procent. 14 procent av kvinnorna och 12 procent av männen är ute mer än 60 gånger. Att vara ute i skog och mark på fritiden är en företeelse som ökar med stigande ålder. Kvinnorna har ett markant övertag i de yngre åldersgrupperna, medan förhållandena är de omvända bland de äldre. Kvinnorna är överlag också betydligt oftare än männen ute och nöjespromenerar, men skillnaderna avtar efter pensionsåldern.

För jakt och fiske råder stora könsskillnader. 43 procent av männen fritidsfiskar minst någon gång under ett år medan det bland kvinnorna endast är 21 procent. Ungefär 30 procent av männen 16–24 år fiskar mer än 5 gånger under ett år, medan motsvarande andel bland de yngsta kvinnorna endast är 7 procent. Fritidsfisket lockar också arbetare i större utsträckning än högre tjänstemän. En stor skillnad finner vi också mellan stockholmsregionen och Norra glesbygden, där andelen som fiskar mer än fem gånger under ett år är dubbelt så hög (42 procent bland männen och 24 procent bland kvinnorna). Fritidsfiskandet är till och med vanligare bland kvinnor i Norra glesbygden än det är bland män i Stockholmsregionen. Fritidsfisket har dock minskat under de senaste 25 åren.

Att vandra i fjällen är något vanligare bland män än bland kvinnor, 12 procent jämfört med 10 procent 16–84 år. Det tycks också ha blivit något populärare under 90-talet.

För jakt är den manliga dominansen större än för fritidsfiske. Men i motsats till fritidsfisket, tycks jagandet för männen i stället öka med stigande ålder, åtminstone fram till ålderspensionen. Och i likhet med fisket är jakten främst en angelägenhet för arbetare, infödda svenskar med svensk bakgrund, samt i högsta grad för män i Norra glesbygden.

Bland de äldre har de vardagliga, förhållandevis okomplicerade friluftaktiviteterna såsom trädgårdsarbete, nöjespromenader och vandringar i skog och mark ökat i varierande omfattning. När det gäller nöjespromenerandet kan vi konstatera en synnerligen kraftig ökning med 33 procentenheter bland såväl äldre män som äldre kvinnor. Bland de yngre tycks utvecklingen i stället ha stagnerat.

När det gäller de mer resurskrävande friluftaktiviteterna såsom att fiska, jaga och att vandra i fjällen, framträder ett annat mönster, där det i första hand är de yngre som ägnar sig åt detta, och några större förändringar kan inte konstateras vare sig för de yngre eller för de äldre.

Kapitel 6: Idrott och motion

Den kraftigaste motionen utövas i störst utsträckning av ungdomarna: 53 procent av männen och 55 procent av kvinnorna 16–24 år motionerar minst 2 gånger i veckan. Men andelen bland äldre män, 65–74 år, är nästan lika hög: 51 procent, och 49 procent bland kvinnorna i denna åldersgrupp. Därav handlar det om *kraftig* motion minst två gånger i veckan för var femte man och var åttonde kvinna. Minst motionsbenägna är männen i åldersgruppen 45–54 år. Hos kvinnorna tycks benägenheten att motionera vara som lägst i åldersgruppen 35–44 år, en period i livet som i hög grad präglas av dubbelarbete.

Motionsutövandet har ökat i befolkningen sedan i början av 1980-talet. För kvinnorna är ökningen synnerligen kraftig med en fördubbling av andelen som motionerar 2 gånger i veckan eller oftare. Kvinnorna 16–74 år har därmed gått förbi männen, och även hämtat in en stor del av männens försprång beträffande **kraftig motion**.

Både *ej facklärda arbetare* och *högre tjänstemän* har kontinuerligt ökat sitt motionerande under perioden 1980–2002. Utvecklingen har varit likartad för båda grupperna, och andelen bland de högre tjänstemännen är alltså mellan 5 och 10 procentenheter högre än bland arbetarna. Motsvarande utveckling kan vi också se vid jämförelsen mellan *utrikes födda* och *inrikes födda med inrikes födda föräldrar*.

Endast 12 procent av männen och 10 procent av kvinnorna får aldrig någon motion på fritiden, vilket till viss del kan bero på funktionshinder av olika slag, men skillnaderna är också strukturella. Ej

facklärd arbetare, utrikes födda, liksom ensamstående med barn tillhör de grupper som i störst utsträckning avstår motion på fritiden.

Genom en ny fråga i ULF 1999 om uppskattad total fysisk aktivitet under en normalvecka, framgår att både män och kvinnor är mer fysiskt aktiva under sommarhalvåret än under vinterhalvåret. 21 procent av de ej facklärd manliga arbetarna och 24 procent av de kvinnliga använder högst 2 timmar i veckan åt någon slags fysisk aktivitet under sommarhalvåret. Samtidigt är en påfallande hög andel fysiskt aktiva under mer än 30 timmar i veckan: 15 procent av männen och 10 procent av kvinnorna. Bland *förvärvsarbetande män 20–64 år som inte motionerar alls på fritiden*, är 25 procent under en normalvecka under sommarhalvåret ändå fysiskt aktiva i mer än 30 timmar på en aktivitetsnivå motsvarande minst en promenad. Bland kvinnorna är denna andel 17 procent. Men en hög andel av dem som inte motionerar alls på fritiden tillägnar sig heller inte någon övrig slags fysisk aktivitet under en normalvecka. Dock utgör dessa endast 3 procent av den förvärvsarbetande befolkningen 20–64 år.

Var tredje man (32 procent) 16–84 år ägnar sig ofta åt någon slags *utomhusidrott*, dvs. mer än 20 gånger under ett år, medan det bland kvinnorna är knappt var fjärde (23 procent). Beträffande idrottandet *inomhus* däremot, är i stället kvinnorna i knapp majoritet: 30 respektive 32 procent. 39 procent av männen och 43 procent av kvinnorna 16–84 år ägnar sig dock varken åt inomhusidrott eller utomhusidrott.

Medan utomhusidrottandet utvecklats i samma takt för kvinnor och män, med kraftig dominans av männen alltsedan mitten av 1970-talet, har utvecklingen för *inomhusidrottandet* sett en kraftigare ökning för kvinnorna. Under 1990-talet gick kvinnorna till och med förbi männen beträffande andelen utövare av någon inomhusidrott minst 20 gånger under ett år.

För idrott i idrottshall/gymnastiksal och för simning i simhall syns en klar uppgång såväl bland kvinnor som bland män. Simning i simhall är också den enda aktivitet där kvinnorna är i klar övervikt.

Till skillnad från de övriga idrottsaktiviteterna är idrott i idrottshall eller gymnastiksal den enda aktivitet för vilken vi kan konstatera en ökning av andelen högfrekventa utövare, dvs. mer än 20 gånger under en 12-månadersperiod. Med 23 procent utövare både bland männen och kvinnorna är utnyttjandet av idrottshallar klart dominerande bland samtliga undersökta idrottsaktiviteter.

Kapitel 7: Kulturvanor

Innehållet i detta kapitel finns tidigare publicerat i rapporten *”Den kulturella välfärden. Elitens privilegium eller en möjlighet för alla – Svenska*

folkets kulturvanor 1976–1999” utarbetad på uppdrag av Statens kulturråd och utgiven i Kulturrådets regi 2002. Innehållet i detta kapitel utgör en sammanfattning av rapporten och har även publicerats i SCB:s rapport *”Välfärd och ofärd på 90-talet”*, nr. 100 i serien *Levnadsförhållanden*. I föreliggande rapport är dock uppgifterna genomgående uppdelade på kön.

Bland kulturaktiviteterna märks speciellt följande utveckling:

Teaterbesökandet och konsertbesökandet har ökat kraftigt sedan mitten av 1970-talet. Fortfarande går dock betydligt fler kvinnor än män på teater.

Biblioteksbesökandet har ökat kraftigt bland både män och kvinnor under 1990-talet, men skillnaderna till kvinnornas favör kvarstår.

Biobesökandet har ökat något bland männen och kraftigt bland kvinnorna. De äldre har också blivit alltmer benägna att gå på bio.

Tidskriftsläsandet har ökat något bland männen och kraftigt bland kvinnorna, men männen läser fortfarande i störst utsträckning. Bokläsandet har ökat bland kvinnorna men minskat bland männen sedan början av 1980-talet. Gapet mellan könen har därmed blivit ännu större.

Besök på något idrottsevenemang har blivit allt vanligare, i synnerhet bland kvinnor. Utvecklingen går därmed mot en könsutjämning.

Deltagandet i studiecirklar har minskat kraftigt såväl bland män som bland kvinnor. Nedgången har varit kraftigare bland tjänstemän än bland arbetare.

Gudstjänstbesökandet minskade stadigt under 1970- och -80 talen. Under 1990-talet stannade nedgången upp.

Att sy, sticka, väva och liknande har minskat mycket kraftigt bland kvinnorna sedan i början av 1980-talet.

Musikutövandet har minskat bland kvinnorna.

Folkdans och balett/jazzbalett har minskat kraftigt bland kvinnorna. Även nöjesdansen har minskat, både bland männen och kvinnorna.

Kapitel 8: Dator och Internet i hemmet

I mitten av 1990-talet hade 26 procent av männen och 21 procent av kvinnorna 16–84 år tillgång till en dator i hemmet. År 2002 hade dessa andelar vuxit till 75 respektive 69 procent, eller ungefär drygt 2,6 miljoner män och 2,4 miljoner kvinnor.

Bland manliga högre tjänstemän har 91 procent tillgång till dator och bland de kvinnliga är motsvarande andel 87 procent. Bland manliga icke facklärd arbetare är andelen endast 61 procent och bland de kvinnliga 50 procent.

Även ålderspensionärerna släpar efter betydligt när det gäller att skaffa hemdator. 65–74-åringarna är nu uppe i samma nivå som de yngre grupperna var kring mitten av 90-talet: 46 procent bland männen och 33 procent bland kvinnorna. Och hos de allra äldsta, 75–84-åringarna, är andelen 21 procent bland männen och endast 11 procent bland kvinnorna. Utvecklingen bland ålderspensionärerna har dock tagit fart under de senaste 2 åren.

67 procent bland männen och 60 procent bland kvinnorna 16–84 år, hade tillgång till **Internet** år 2002. I 16–24-årsgruppen var andelen bland männen 79 procent och bland kvinnorna 71 procent.

Nivåerna har genom åren, liksom för tillgång till dator, varit avsevärt högre bland tjänstemän än bland arbetare. Under det nya seklets första år märks dock en viss utjämning, då ökningstakten avtagit för de högre tjänstemännen.

Även om skillnaden mellan könen beträffande tillgång till dator inte är speciellt stor använder männen datorn i påtagligt större utsträckning än kvinnorna. Av alla män 16–84 år är det 68 procent som använder hemdator minst någon gång, 57 procent använder den varje vecka och 41 procent flera gånger i veckan. Bland kvinnorna är motsvarande andelar 59 procent, 43 procent och 27 procent. Skillnaderna mellan män och kvinnor bland ålderspensionärerna är också stora. 35 procent av männen 65–74 år använder någon gång hemdatorn men bara 22 procent av kvinnorna. Och medan 61 procent av de manliga *högre tjänstemännen* använder datorn flera gånger i veckan är andelen bland manliga *ej facklärd arbetare* bara hälften så hög: 31 procent. Vid motsvarande jämförelser för kvinnorna framgår att skillnaderna mellan *ej facklärd arbetare* och högre tjänstemän är ännu större: 17 respektive 41 procent. Men för gruppen ensamstående med barn är det i stället relativt stora könsskillnader både beträffande datoranvändandet och Internetanvändandet. 61 procent av de ensamstående männen med barn använder Internet varje vecka medan motsvarande andel bland ensamstående kvinnor med barn endast är 35 procent.

Ordbehandling, bildbehandling eller kalkylering utgör den vanligaste sysslan för hur datorn används hemma på fritiden. 51 procent av männen och 42 procent av kvinnorna gör detta minst någon gång.

41 procent av männen och 28 procent av kvinnorna spelar någon gång spel på datorn. 19 procent av männen, men bara en hälften så stor andel av kvinnorna, 10 procent, spelar spel minst en gång i veckan. För männen är datorspelet till och med relativt vanligt längre upp i åldrarna. Bland män 45–54 år spelar 35 procent någon gång datorspel och 12 procent spelar minst varje vecka.

Kapitel 9: Semesterresande

Trenden för semesterresandet har med vissa svackor varit uppåtående alltsedan SCB började mäta detta i ULF 1977. Då uppgav 56 procent av männen och 57 procent av kvinnorna i åldern 16-74 år att de under en 12-månadersperiod gjort en semesterresa som varat i minst en vecka. 25 år senare, 2002, uppmättes denna andel till 67 respektive 69 procent. Utvecklingen har varit likartad för män och kvinnor, som under perioden legat i genomsnitt 2-3 procentenheter över männen.

Svackorna i semesterresandet följer också konjunkturutvecklingen. Semesterresandet minskade efter den djupa recessionen i början av 90-talet – med några års fördröjning. Då hade andelen undersysselsatta, dvs. de som önskade arbete eller mer arbete men inte kunnat få något, ökat några år tidigare. Andelen som inte kunnat skaffa fram ett mindre kontantbelopp (14 000 kr fr.o.m. 1996) ökade också under dessa år, liksom andelen som haft svårt att klara löpande utgifter för mat, hyra, kläder m.m. När konjunkturen sedan vände uppåt i slutet av 90-talet, jobben blev säkrare och hushållsekonomi förbättrades, så ökade semesterresandet igen.

På 1970-talet hade vi fortfarande stora skillnader i semesterresandet i olika åldrar. Dessa skillnader har dock minskat under 90-talet. De yngres semesterresande har uppenbarligen stagnerat eller rent av minskat, medan 55–64-åringarna i stället ökat sitt semesterresande till synes opåverkade av 90-talets lågkonjunktur. Denna generation har således nu näst intill kommit i kapp de yngre.

Under hela tidsperioden har skillnader i semesterresandet mellan olika socioekonomiska grupper varit betydande. Arbetare har gjort semesterresor i betydligt mindre utsträckning än lägre tjänstemän, som i sin tur rest i betydligt lägre utsträckning än högre tjänstemän. Skillnaderna mellan de olika grupperna har också varit ungefär konstant under åren. När semesterresandet avtog för arbetarna i början av 90-talet, avtog det också för tjänstemannagrupperna i motsvarande grad.

Det vanligaste skälet bland männen att avstå semesterresa var *"Tillräcklig rekreation hemma"* vid alla tre mättillfällena 1982–83, 1990–91 och 1999. Detta gällde för 45 procent av männen 1999 som inte gjort någon semesterresa, vilket motsvarar 16 procent av männen i hela befolkningen. Därefter har privatekonomiska orsaker visat sig bidra starkt. 1999 uppgav 39 procent av männen (14 procent av alla män) att de avstått semesterresa därför att de *"ej haft råd att resa"* eller därför att *"Pengarna användes till annat"*. För kvinnornas del ser mönstret något annorlunda ut. Liksom för männen är *"Tillräcklig rekreation hemma"* en starkt bidragande orsak (38 procent, eller 13 procent av alla kvinnor). Men det vanligaste skälet bland kvinnorna har under senare år blivit att man *inte haft råd eller att pengarna använts till annat* (43 procent eller 15 procent av alla kvinnor).

I motsats till semesterresandet i allmänhet, har utlandsresandet inte mätts år från år i ULF, utan endast under de år undersökningen varit fördjupad mot fritid 1982–83, 1990–91 och 1998–99. Utlandsresandet ökade i alla åldrar under 80-talet, men minskade sedan under 90-talet för män under 44 år och för kvinnor under 55 år med något undantag. Utlandsresandet har varit mer utbrett bland ungdomar och bland personer 45–54 år.

Bland dem som 1998–99 uppgett att de rest utomlands på semestern de senaste 12 månaderna, uppgav varannan att de rest till något av länderna Italien, Spanien, Portugal och Grekland. En fjärdedel reste inom Norden. Därefter följer andra länder i Västeuropa. Könsfördelningen är tämligen jämn.

Kapitel 10: Tillgång till fritidshus

När man ser på befolkningen som helhet så har det inte skett några stora förändringar när det gäller tillgång till och vistelse i fritidsbostad. Om man har tillgång till fritidsbostad påverkas av sociala nätverk, vänner och familj och givetvis av ekonomiska omständigheter. Ser man till ägandet så är det främst den sistnämnda som verkar spela roll.

1 Inledning

Möjligheten att utnyttja den fria tiden för rekreation och avkoppling från olika slags arbetsbelastningar i vardagen utgör en väsentlig del av vår välfärd. Statistiska centralbyrån (SCB) genomför varje år på uppdrag av Sveriges Riksdag omfattande intervjuer med befolkningen 16-84 år inom ramen för *Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF)*. Undersökningarna genomförs som besöksintervjuer med ett slumpmässigt urval av befolkningen från och med 1980 i åldrarna 16-84 år, 1975-79 16-74 år.

Undersökningarna är vartannat år omväxlande fördjupade mot olika välfärdsområden, såsom hälsa, boende, arbetsmiljö, sociala relationer m.m. Djupare och bredare belysningar av fritiden har gjorts i ULF vid fyra tillfällen: 1976, 1982-83, 1990-91 och 1999. År 1998 nödgades dock antalet fritidsfrågor kraftigt reduceras till förmån för ett omfattande frågebatteri angående attityder till välfärdsstaten.

ULF är ingen fritidsundersökning

ULF är i första hand en undersökning av levnadsförhållanden i vid bemärkelse, vilket innebär att endast en mindre del av det totala frågeinnehållet kan utgöras av frågor om olika slags fritidsaktiviteter. ULF kan därför inte ge någon heltäckande bild av vad folk gör på sin fritid. Syftet är i stället i första hand att beskriva hur fritiden gestaltar sig för olika befolkningsgrupper genom att belysa skillnader beträffande utövandefrekvens av ett antal olika fritidsaktiviteter, skillnader beträffande datorvanor, semesterresande och tillgång till fritidsbostad.

Undersökningarna har genom åren visat att särskilt utsatta grupper såsom arbetslösa, ensamstående småbarnsföräldrar, funktionshindrade, invandrare, lågutbildade och förtidspensionerade i relativt liten utsträckning idkar friluftsliv, idrottar och motionerar eller utnyttjar det offentliga utbudet av rekreationsanläggningar, kulturella aktiviteter och nöjesaktiviteter. Möjligheterna för dessa grupper att resa utomlands på semestern liksom att överhuvudtaget göra någon semesterresa och att tillbringa sin fritid i någon fritidsbostad har också genom åren visat sig vara tämligen begränsade.

Dessa gruppers fritidsförhållanden står i många fall i skarp kontrast till mer bemedlade gruppers fritidsinnehåll. År 2002 var andelen bland manliga ej facklärdas arbetare som inte får någon motion på fritiden 18 procent, medan denna andel bland högre tjänstemän endast var nära tredjedelen så hög: 7 procent. Bland kvinnorna var motsva-

rande andelar 15 respektive 6 procent. Andelen teaterbesökare bland manliga *ej facklärd*a arbetare och *långvarigt arbetslösa/förtidspensionerade* var i ungefär lika hög 1998–99: 20 respektive 21 procent, medan andelen bland de *högre tjänstemännen* var avsevärt högre: 59 procent. Bland kvinnorna är skillnaderna dessutom ännu större: 28 procent vardera för *ej facklärd*a arbetare respektive de *långvarigt arbetslösa* eller *förtidspensionerade*, och 70 procent för *högre tjänstemännen*. Andelen med tillgång till dator i hemmet var bland männen i dessa grupper 61, 57 och 91 procent år 2002, och bland kvinnorna 50, 54 och 87 procent. Och när det gäller att minst någon gång läsa en bok var andelarna 1998–99 för männen 62 procent bland arbetarna, 67 procent bland de arbetslösa och 94 procent bland tjänstemännen. För kvinnorna är skillnaderna mellan dessa grupper mindre, eftersom kvinnor genomgående är flitigare bokläsare än män. Detta till trots framstår betydande skillnader: 71 procent bland arbetarna, 81 procent bland de arbetslösa och 96 procent bland tjänstemännen. Innehållet i denna rapport ger åtskilliga fler exempel på fritidsaktiviteter där stora skillnader mellan olika befolkningsgrupper föreligger.

Innehåll och läsanvisningar

Rapporten redovisar i huvudsak resultaten från mätningarna 1999. I tidsserier och trendanalyser åskådliggörs utvecklingen sedan tidigare fördjupningsår där jämförelser så medger. Frågor angående tillgång till och användning av dator och Internet i hemmet ingår årligen sedan 1998, och mätresultaten sträcker sig fram till och med 2002. Frågan om enbart tillgång till dator har funnits med årligen sedan 1994.

Frågan om hur mycket motion man får på sin fritid redovisas för senaste tillgängliga år 2002 och utvecklingen sedan åren 1980–81, 1988–89, 1990–91 och 1999.

Semesterresandet totalt redovisas i kapitel 9 i diagramform med tidsserier samtliga år 1977–2002. Utlandsresandet redovisas för åren 1982–83, 1990–91 och 1998–99, dvs. från de fördjupningsår då frågor angående detta ställdes.

Resultat från undersökningsomgångarna 1976, 1982–83 och 1990–91 finns tidigare publicerade i SCB:s rapportserie *Levnadsförhållanden*.

Kapitel 7, *Kulturovanor* och kapitel 12, *Semesterresande* finns tidigare publicerade i SCB:s rapport *”Välfärd och ofärd under 90-talet”*, *Levnadsförhållanden* nr. 100. Kapitel 7, *Kulturovanor* utgör dessutom ett slags sammandrag ur rapporten *”Den kulturella välfärden – Elitens privilegium eller möjlighet för alla? Svenska folkets kulturovanor 1976–1999”*. Rapporten är gjord på uppdrag av Statens kulturråd 2002 och ingår i

Kulturrådets rapportserie. Nytt i föreliggande rapport jämfört med dessa två nämnda rapporter är förutom att uppgifter från 2002 i förekommande fall ingår, även att samtliga uppgifter om kulturvanorna, nulägen och trender, redovisas för män och kvinnor separat.

Mätningarna av fritidsvanorna omfattar friluftsliv, motion/idrott, kulturvanor, datorvanor, semesterresande samt tillgång till- och vistelser i fritidshus. Någon redovisning av föreningsaktiviteter görs inte då detta i stället finns redovisat i den tidigare utkomna SCB-rapporten *Föreningslivet i Sverige*, i serien *Levnadsförhållanden* rapport nr 98. Inte heller redovisas barnens fritid i åldrarna 7-15 år, då förutsättningarna hittills inte medgett detta.

Kommentarerna till diagram och tabeller i denna rapport täcker inte på långt när alla de statistiska uppgifter som redovisas från undersökningen. Syftet med rapporten är i stället att belysa några viktiga skillnader mellan olika grupper samt att väcka ett intresse hos läsaren att på motsvarande sätt själv ta del av den mångfald av statistiska uppgifter som det fullständiga tabellmaterialet innehåller.

Det fullständiga tabellmaterialet tillhandahålls på Internet

Detta tabellmaterial ingår dock inte i någon tabellbilaga som tidigare varit brukligt i publikationerna i serien *Levnadsförhållanden*. I stället redovisas ett omfattande tabellmaterial som referens till rapportens innehåll på SCB:s hemsida www.scb.se Tabellerna återfinns under *Undersökningarna av Levnadsförhållanden (ULF) – Publikationer – Fritid 1976–2002*. Däremot ingår i rapporten tabeller med uppgifter om antalet intervjuade män och kvinnor samt det skattade antalet personer i befolkningen i respektive redovisningsgrupp.

Redovisningsgrupperna i rapporten är för män och kvinnor ålder, familjetyp, utländsk resp. svensk bakgrund, utbildningsnivå, socioekonomisk indelning (SEI) och H-region. I tabellmaterialet på hemsidan ingår även disponibel inkomst per konsumtionsenhet, kvartilindelad. Redovisning efter disponibel inkomst görs dock i kapitel 10, *Tillgång till fritidshus*, liksom även redovisning efter familjecykel.

För att vidga förståelsen för den betydelse fritiden har för välfärden i samhället ges i *kapitel 2* dels en kort historisk belysning av fritidens utveckling, dels ges en inblick i olika beteendevetenskapliga förklaringar till fritidens begränsningar och villkor.

I *kapitel 3* ges förklaringar och definitioner av olika frågor som använts i ULF för att mäta olika företeelser som har att göra med fritiden.

I *kapitel 4, Fritidsaktiviteter i översikt*, redovisas fritidsaktiviteterna bland män och kvinnor rangordnade efter hur vanligt före-

kommande de är i befolkningen 1999. Dessutom görs här en jämförelse med uppgifterna i 1990–91 års ULF. I *kapitel 5, Friluftsliv*, ges en beskrivning av aktiviteterna i olika grupper med jämförelser bakåt till tidigare fördjupningsårgångar av fritidsfrågorna. *Kapitel 6*, innehåller nulägesförhållanden och utvecklingen inom *idrott och motion*. I *kapitel 7* redovisas *kulturovanorna* och i *kapitel 8, Tillgång till dator och Internet*, redovisas tillgång och användningen av detta under åren kring sekelskiftet. I *Kapitel 9* redovisas *semesterresandet*, totalt och utomlands, och i kapitel 10 redovisas tillgång till- och vistelser i fritidshus. Detta kapitel innehåller även Internetlänkar till referenstabeller på hemsidan.

Längst bak i kapitlen 5–10 redovisas även speciella *trendanalyser*, där utvecklingen för fritidsaktiviteterna skattats med hjälp av en 3:e grads regressionsanalys, i syfte att ge en snabbare överblick av utvecklingen för olika redovisningsgrupper. Mer information om trendanalyserna återfinns i kapitel 3.

Bilagor

I *bilaga 1* återfinns tabeller över det *skattade antalet män och kvinnor i befolkningen* samt *antalet intervjuede personer* i respektive redovisningsgrupp till hjälp vid skattningar av konfidensintervallens storlek. I de fall antalet intervjuede personer i någon grupp understiger 40 redovisas inga procenttal i tabellerna, utan tabellceller markeras med "...".

I *bilaga 2* finns *en teknisk beskrivning* över undersökningens uppläggning, genomförande, svarsdeltagande och bortfall de olika undersökningsåren, urvalsprinciper m.m. Här finns även tabeller över halva approximativa 95-procentiga konfidensintervall för procenttal och totaler till hjälp vid signifikanstest av differenser mellan procenttal. Här presenteras även beräkningsexempel.

Mer om ULF

Sedan mitten av 1970-talet genomför Statistiska centralbyrån på uppdrag av Sveriges Riksdag årliga *Undersökningar av svenska folkets levnadsförhållanden (ULF)*. Undersökningarna genomförs som besöksintervjuer med ett urval av befolkningen, numera i åldrarna 16-84 år. Ca 12 000 personer intervjuas under en tvåårsperiod och totalt har närmare 200 000 personer intervjuats i ULF sedan undersökningarna startade 1975.

I 1998-99 års undersökning med en fördjupning av ämnesområdena *fritid, boende och transporter*, ingick i nettourvalet totalt 14 954 personer i åldrarna 16-84 år, varav 11 466 personer intervjuades. Detta innebär ett objektsbortfall om 23,3 procent totalt i ULF 1998-99.

Den statistik som produceras från ULF skall belysa välfärden ur olika perspektiv och utgör därför ett viktigt kunskapsunderlag för information och debatt kring våra levnadsförhållanden. Levnadsförhållandena beskrivs genom ett tiotal ämnesområden eller "*välfärds-komponenter*". Dessa är följande:

- Hälsa
- Ekonomi
- Sysselsättning och arbetstider
- Arbetsmiljö
- Utbildning
- Transporter och kommunikationer
- Fritid
- Boendeförhållanden
- Politiska resurser
- Sociala relationer
- Trygghet och säkerhet

Välfärdskomponenterna ger tillsammans en god bild av hur människor lever i Sverige och varje komponent består av ett stort antal indikatorer (uppgifter). Totalt finns i ULF ungefär 700 välfärdsindikatorer.

Från och med 1979 tillämpas i ULF en indelning i fyra huvudteman där komponenter ges en bredare och djupare belysning vart 7-8:e år (komponentrotation). Hur komponentrotationen är upplagd framgår av tablå 1.1 nedan.

Sedan 1986 ingår en urvalspanel i ULF. Nära hälften av dem som intervjuades 1982-83 återintervjuades 1990-91 och en något mindre andel även 1998-99, eftersom den äldsta åldersgruppen då hunnit försvinna ur målpopulationen. Panelansatsen gör det möjligt att studera "flöden", dvs. hur olika grupper rekryteras och förändras över tiden.

En utförligare redovisning av ULF-undersökningens uppläggning återfinns i den tekniska beskrivningen i bilaga 2.

Tablå 1.1. Teman och periodicitet inom ULF-undersökningarna

HUVUDTEMA	Periodicitet				
SOCIALA RELATIONER					
Politiska resurser	1978	1984-85	1992-93	2000-01	
Trygghet	1978	1984-85	1992-93	2000-01	
Sociala relationer, familj	1976	1984-85	1992-93	2000-01	
ARBETSLIVET					
Sysselsättning och arbetsmiljö	1975/77	1979	1986-87	1994-95	2002-03
Ekonomi	1975/77	1979	1986-87	1994-95	2002-03
Utbildning	1975/77	1979	1986-87	1994-95	2002-03
HÄLSA OCH OMSORG	1975/77	1980-81	1988-89	1996-97	2004-05
FYSISK MILJÖ					
Boendeförhållanden	1975	1982-83	1990-91	1999	
Transporter	1978	1982-83	1990-91	1999	
Fritid	1976	1982-83	1990-91	1999	

2 Vad är fritid?

Kort historik

Enligt en av flera gångbara definitioner av detta mångtydiga begrepp, menas med "fritid" grovt förenklat, *den tid som blivit över sedan andra nödvändiga sysslor och förpliktelser fullgjorts*. Alltigenom vår västerländska historia har fritiden i den mån den ens existerat för olika samhällsgrupper, kännetecknats av människans möjligheter att själv välja hur den ska disponeras. Fritiden har därigenom fått en särpräglighet som skiljer ut den från alla andra mänskliga aktiviteter. Aristoteles konstaterade att fritiden inte enbart utgjordes av tid som var fri från dagliga förpliktelser (och därmed ej heller tillämpbar för slavar), utan fritiden hade ett självändamål och fritidsaktiviteterna utfördes enbart för personliga lyckoupplevelser¹.

I det förindustriella Sverige var det dock endast överklassen som hade möjlighet till fritid i denna bemärkelse. För de flesta människor bestod en vanlig vardag av arbete från tidig morgon till sen kväll. Större delen av den sociala samvaron fick ske inom arbetet med att sköta jord- och skogsbruk och de sysslor i och kring hemmet som en självhushållning krävde. Den arbetsfria tiden var enbart avsedd för vila och återhämtning för att orka med nästa arbetsdag.

Mot slutet av 1800-talet inleddes i Sverige en revolutionerande omvandling från jordbrukssamhälle till industrisamhälle. Fattigdomen och nödåren för jordbruket tvingade fram den stora utvandringen samt lockade stora mängder av människor in till städerna där arbetskraft behövdes för den nya tidens arbeten på fabriker och verkstäder. 1870 sysselsattes drygt 70 procent inom jord- och skogsbruk, 1910 hade andelen sjunkit till under 50 procent. Under samma tid ökade andelen av befolkningen som bodde i tätorterna från 13 till 25 procent. I dag är knappt 4 procent verksamma inom jord- och skogsbruket och 83 procent bor i tätorter^{2 3}.

Den industriella revolutionen skapade den nya arbetarklassen som bodde i städerna och där det för det mesta var männen som arbetade en stor del av dygnet utanför hemmet i industriproduktionen. Kvinnorna övertog i stället helt ansvaret för hem och barnuppfostran. De förutvarande vardagliga sociala kontakterna med familj och grannar genom jord- och skogsbruksarbete, hade bytts mot en ny tillvaro. Den

¹ Kelly, J.R (1983): Leisure Identities and Interactions. Leisure and Recreation Studies 1. George Allen & Unwin (Publishers) Ltd. London UK.

² SCB (1969): Historisk statistik för Sverige. Del 1. Befolkning 1720-1967.

³ SCB (1990): Folk- och bostadsräkningen (FoB 90).

nya vardagen var uppdelad på en arbetsfri tid hemma tillsammans med familjen och en arbetstid där arbetet utfördes på fabrikerna och mot betalning. Oftast saknade dessa arbeten någon mening för de som utförde dem. Arbetsdagarna var långa, 10-12 timmar, ofta längre. Härigenom kom den arbetsfria tiden att få ett högt värde och bli ett mål att sträva efter. Arbetarna organiserade sig genom LO och fick efter en rad konflikter på arbetsmarknaden i början av 1900-talet igenom kravet på 8 timmars arbetsdag. Detta skedde dock inte utan att arbetsgivarna samtidigt fick införa sådana effektiviseringar som 3-skiftsgång, tekniska rationaliseringar och ett högre uppdrivet arbetstempo. Vissa arbetsgivare hade emellertid insett att drägligare arbetstider faktiskt kunde medföra ett bättre utfört arbete^{4 5 6}.

Under efterkrigstiden har fritiden kommit att få en allt mer framträdande roll i människors tillvaro. Veckoarbetstiden har minskat, pensionsåldern sjunkit och antalet semesterveckor successivt ökat. Statsmakterna har allt mer insett fritidens stora betydelse för samhället som rekreation för att människor ska orka arbeta. Den möjliggör vidareutveckling och inläring av nya färdigheter och underlättar social samvaro mellan människor. Allt detta bidrar till att bevara ordningen i samhället. Fritiden utgör också en viktig del av samhällsekonomin, då konsumtionen av olika fritidsartiklar kommit att öka dramatiskt⁷.

Några teoretiska och empiriska utgångspunkter

Alltigenom historien har högre samhällsklasser velat visa upp sin särart och klasstillhörighet för mindre bemedlade grupper. Det kan till exempel ha varit frågan om dyrbara ägodelar och statusföremål, såsom exempelvis peruken som bars av överklassen på 1700-talet. Peruken var till en början ämnad att enbart täcka över en generande flint. Den var dyr att köpa och blev därigenom en tydlig signal till omvärlden om att man hade pengar och vilken samhällsklass man tillhörde. De som ville visa att de hade råd skaffade sig en peruk även om den inte behövdes på grund av hårlöshet.

Ett annat sätt för att signalera sin klasstillhörighet än att konsumera varor har varit att konsumera tid, d.v.s. visa att man inte behövt arbeta och sträva för brödfödan större delen av dygnet. Den ameri-

⁴ Ericson, B (1991): Med samfällid kraft. Kommunal fritid - ung tradition i utveckling. Förlags AB Björnen. Borlänge.

⁵ Lunddahl, A (1987): Fritid och samhälle. Rapport 1987:2. Sveriges Turistråd. Stockholm.

⁶ Fryklind, U P, Johansson, S O (1976): En bok om fritiden i sociologiskt perspektiv. Almqvist & Wiksell Förlag AB. Stockholm.

⁷ Haywood, L m. fl. (1990): Understanding leisure. Stanley Thornes (Publishers) Ltd. Cheltenham UK.

kanske sociologen och ekonomen Thorstein Veblen hävdade år 1899 i sin teori om överklassen som fritidsexploatörer (*The Theory of the leisure class*) att i de fall man inte kunde visa upp några dyrbara statusföremål måste man visa att man hade det så gott ställt ekonomiskt att man inte behövde arbeta, utan i stället hade tid över för improduktiva fritidsaktiviteter. Veblen kunde beklagande konstatera att bondesamhällets ideal av produktivt arbete och skam över lättjefullhet nu kom att övertas av överklassens statusbildande fritidsaktiviteter. Det blev nu fint att gå på promenad, sitta på kaféer, delta i spel och sportaktiviteter m.m. Detta menade Veblen var meningslös tidsspillan som inte alls kunde gagna samhällsutvecklingen⁸. Vad Veblen inte visste då var att fritiden och konsumtionen av fritidsartiklar skulle komma att utgöra en mycket viktig del av västvärldens produktion av varor och tjänster.

I USA började myndigheterna erbjuda befolkningen mängder av olika fritidsverksamheter och fritidsanläggningar inom vilka människor skulle konsumera olika slags fritidsaktiviteter ungefär på samma sätt som de konsumerade matvaror och kläder.

En av pionjärerna inom fritidsforskningen var den svensk-amerikanske sociologen George A. Lundberg som under 1930- och 40-talen genomförde empiriska mätningar och kartläggningar av människors fritidsvanor. Lundberg såg faran i detta ökande fritidsutbud och menade att det inte stimulerade individen till att skapa egna unika fritidssysselsättningar som skulle ge harmoni och rekreation från det hektiska arbetet. I stället slets individen mellan en mångfald likartade aktiviteter, välorganiserade och prestigefyllda och som dessutom krävde att man inordnade sig i strikta regelsystem. Denna standardisering av fritiden var enligt Lundberg inte förenlig med den upplevelse av frihet och oberoende som den egentligen borde kännetecknas av⁸.

En annan amerikansk fritidsforskare, Sebastian de Grazia, har hävdat att trots en halvering av veckoarbetstiden från 69,7 timmar till 38,5 timmar mellan 1850 och 1960, tillkomsten av semestrar och pensioneringar m.m. så har den tid som lösgjorts inte kunnat tillgodoses för fritiden i motsvarande utsträckning. I stället har tillkommit långa restider till och från arbetet, större tidsåtgång för hushållsarbete allteftersom kvinnorna kommit ut på arbetsmarknaden, övertidsarbeten och extraknäck samt diverse arbeten med bilen och i hemmet. Detta gör i stället en minskning av den totala veckoarbetstiden med ungefär 8 timmar eller 12 procent mellan 1850 och 1960, oaktat den tid som

⁸ Goodale, T, Godbey, G (1988): *The evolution of leisure*. Venture Publishing Inc. State College, PA, USA.

går åt för att varva ner efter en arbetsdag i ett högt uppskruvat tempo⁶.

I takt med att människor fick kortare arbetstider, ökade realinkomster, bättre arbets- och levnadsvillkor samt därmed möjligheter att bättre utnyttja fritiden för nöjen och rekreation ökade också intresset för fritiden och dess villkor inom den sociologiska forskningen. Fritidsforskningen har genom åren haft svårt att överleva genom ekonomiska anslag från statsmakterna. Däremot har fritiden som fenomen betraktats som mycket viktig bland annat som ett medel för social kontroll och anpassning av individen till samhället. Speciellt i tider av arbetslöshet blev det angeläget att ha en organiserad fritidsverksamhet som kunde svara för att hålla folk sysselsatta inom olika aktiviteter, inte minst för att minska risken för allmänna missnöjesyttringar och upplopp⁵.

I Sverige har SCB på uppdrag av Naturvårdsverket 1963 och 1973 genomfört studier av tätortsbefolkningens idrotts- och friluftsvanor⁹, men den första större intervjuundersökningen kring befolkningens totala fritidsförhållanden genomfördes inom ramen för Låginkomstutredningen 1968¹⁰. Vidare har Socialforskningsinstitutet inom ramen för Levnadsnivåundersökningarna (LNU) 1968, 1974, 1981, 1991 och 2000 genomfört studier av bland annat fritidsförhållandena i befolkningen¹¹.

Efter en provundersökning hösten 1974 startade SCB 1975 de årliga *Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF)* som efter den första fördjupade studien av fritidsförhållanden 1976 genomförde förnyade fördjupningsstudier 1982-83, 1990-91 och 1999¹².

Vad är innebörden av fritidsbegreppet?

Vad är då fritid? När man i olika sociologiska undersökningar frågat människor vad de uppfattar som fritid har man fått de mest skilda svar som visar på hur mångfacetterat begreppet är. Exempelvis har man fått sådana svar som "den tid som inte är arbete", "TV-tittande", "besök på restaurang", "trädgårdsarbete", "tid för att odla egna intressen", "tid för att uppleva ovanliga händelser", "tid för att ha roligt" m.m. Utifrån dessa mycket olika svar blir fritiden mångdimensionell:

⁹ Statens Naturvårdsverk (1974): Fritid-Friluftsliv. En undersökning av vanor och önskemål hos den vuxna tätortsbefolkningen 1973. Publikation 1974:20

¹⁰ Lundahl, A (1971): Fritid och rekreation. Låginkomstutredningen. Utkast till kap 11 i betänkande om svenska folkets levnadsförhållanden.

¹¹ Eriksson, R och Åberg, R (1984): Valfärd i förändring. Socialforskningsinstitutet. Prisma, Stockholm.

Valfärd och arbete i arbetslöshetens årtionde (SOU 2001:53)

¹² SCB (1981, 1987 och 1993): Fritidsaktiviteter. Rapporterna nr. 17, 56 och 85 i serien Levnadsförhållanden, SOS

Dels är fritid *överbliven tid från vardagliga sysslor*, dels en *värderad aktivitet*. Vidare är fritiden *funktionell* för individen och samhället (terapi, rekreation) och fritiden innehåller en *frihetsdimension*⁷.

Beard och Ragheb¹ har angett sex olika betydelser som fritiden har för människors välbefinnande:

1. Psykologisk: Känsla av frihet, glädje, deltagande och utmaning.
2. Förkovrande: Inläring av nya kunskaper, deltagande i studiecirkular, läsning av böcker m.m.
3. Social: Åtnjuta uppskattning och stimulans från personer i omgivningen.
4. Avslappnande: Avkoppling från spänningar och stress.
5. Fysiologisk: Gott hälsotillstånd, välmående.
6. Estetisk: Upplevelser av konstnärliga värden som musik, dans, konst och teater.

Begreppet *fritid* förutsätter således att den fria tiden fylls med någon form av aktivitet som ger individen en känsla av välbefinnande, lycka och självförverkligande. De Grazia uttrycker detta på följande vis: Den *fria tiden* hänför sig till en avgränsad tidsperiod, medan *fritid* hänför sig till ett tillstånd inom människan själv⁸.

Ett liknande försök att kategorisera den fria tiden och avgränsa den mot rent arbete, görs av Michael och Sara Leitner i *Leisure Enhancement*¹³.

1. **Arbete** är pliktskyldig aktivitet eller tidsåtgång i syfte att er hålla lön eller annan form av belöning.
2. **Fritid** är fri tid som kan spenderas utan några som helst förpliktelser.
3. **Personlig omvårdnad** är aktiviteter eller tid som går åt för att upprätthålla livsfunktioner eller välbefinnande (näringssintag, sömn, personlig hygien etc.)
4. **Rekreation** är aktiviteter som utförs under den fria tiden på grund av lust och/eller i syfte att uppnå högre livskvalitet, ofta synonymt med fritid.

Denna kategorisering är liksom de flesta försök att definiera begreppet fritid, givetvis inte invändningsfri. Skulle inte sömn kunna inord-

¹³ Letiner M.J och Leitner S.F: Leisure Enhancement, Third edition. Haworth press. New York (2004).

nas även under fritid? Och skulle inte pliktskyldigt arbete även kunna utgöra rekreation eller ge lustupplevelser? Och frivilligt deltagande i olika aktiviteter under arbetsfri tid (exempelvis av socialt tvång), utan lustupplevelser, är detta fritid?

Det sistnämnda exemplet leder direkt in på den svåra gränsdragningen mellan arbete och fritid. I John Neulings *fritidsparadigm* urskiljs sex olika kategorier som antingen är ren fritid, rent arbete eller i olika grad kombinationer av båda. De kan vara antingen *externt* betingade, dvs. ge ekonomisk eller annan ersättning. Eller *internt* betingade, dvs. aktiviteten skänker personlig tillfredsställelse eller välbefinnande. De flesta aktiviteter ger enligt Neulinger en kombination av extern och intern belöning i olika proportioner. Här används de båda synonymerna *work* och *job* i skilda bemärkelser. Medan "work" (nedan översatt med *arbete*) avser arbete som samtidigt skänker personlig stimulans, används begreppet "job" (nedan översatt med *jobb*) i bemärkelsen arbete i syfte att uppnå en extern belöning, dvs. *instrumentellt betingat arbete*.

De sex kategorierna är följande:

1. **Ren fritid:** Enbart interna belöningar såsom ett välbefinnande, stimulans och lustupplevelser, exempelvis strövtåg i naturen, bio-besök eller socialt umgänge.
2. **Fritid–arbete:** Omfattar de flesta fritidsaktiviteterna. En kombination av externa och interna motiv. Motions- och idrottsaktiviteter som dels skänker lust och stimulans, dels medför bättre hälsa på sikt. Arbete med trädgård eller hus och hem som både innebär fysisk och psykisk påfrestning men som samtidigt skänker lust och välbefinnande hör också hit.
3. **Fritid–jobb:** Frivilliga aktiviteter i första hand i syfte att uppnå externa mål. Exempelvis gympapass i syfte att gå ner i vikt, eller arbete i en bostadsförening där kollektiva insatser kan hålla nere olika bostadsutgifter.
4. **Rent arbete:** Förvärvsarbete som i huvudsak personlig tillfredsställelse. Hit hör exempelvis professionella idrottsmän, konstnärer och vissa företagare där den egna hobbyn blivit avlönat arbete.
5. **Arbete–jobb:** Återigen en kombination av externa och interna belöningsmekanismer, men där ekonomisk ersättning och personlig tillfredsställelse är lika viktiga. Många kreativa arbeten hör hit.

6. **Rent jobb:** Arbeten utförda enbart utifrån externa motiv där personlig inlevelse och tillfredsställelse saknas helt.

Inom olika beteendevetenskapliga discipliner har utvecklats teoretiska modeller för att försöka förstå vilka orsaker som ligger bakom fritidsbeteenden och förändringar av dessa. Csikszentmihalyi¹ har utvecklat en psykologisk teori som innebär att en individs fritidsbeteende förstärks och upprätthålls genom att det uppstår ett "flöde", d.v.s. en känsla av att väl behärska en aktivitet. Detta flöde uppstår när aktiviteten är tillräckligt stimulerande för att inte tråka ut individen men inte heller så svår att utföra att vederbörande tröttnar och ger upp.

Bland de sociologiska teorierna hittar vi den *klass-deterministiska*, som utgår ifrån att fritidsbeteenden och aktiviteter är betingade av klasstillhörighet, d.v.s. utbildning, ekonomisk status, materiella tillgångar och rollförväntningar relaterade till arbete, familjebakgrund och kulturella förhållanden. Vidare finns *närsamhälle-modellen*, där individerna genom nära familje- eller vänskapsband formar varandras fritidsintressen. Efterhand som individernas levnadsförlopp drar åt olika håll förändras också deras fritidsvanor. Den *sociala rollmodellen* utgår ifrån att fritidsaktiviteter och intressen följer individens utveckling från en social roll till en annan, d.v.s. allteftersom individen förändras från barn till förälder, från underställd till chef, byter vänkrets, gifter sig o.s.v.

En enskild faktor som har stor betydelse för hur fritidsvanorna förändras är naturligtvis åldern. Förutom att den mer eller mindre är inbegripen i de ovannämnda modellerna utgör ju åldersfaktorn i sig en begränsning dels i form av normer och bestämmelser reglerade av samhället, dels i form av avtagande fysisk förmåga att kunna utföra vissa aktiviteter.

Även om den rena fritiden kan förefalla fri från de regler, tvång, förväntningar och förpliktelser som är utmärkande för arbetslivet, finns enligt den amerikanske socialpsykologen John R. Kelly även här ett motsvarande regelsystem. Och här faller det sig naturligt att även ha Neulings paradig i åtanke. Förutsättningarna för fritiden har också varit de samma genom historien. Fritiden bestäms enligt Kelly i huvudsak utifrån förhållandet mellan den relativa frihet vi har att själva välja aktivitet och den relativa belastningen från det sociala sammanhang i vilket vi ingår¹.

Forskarna B. G. och Nancy Gunter¹ har utvecklat en socialpsykologisk modell som ger oss en överblick och hjälper oss förstå de villkor

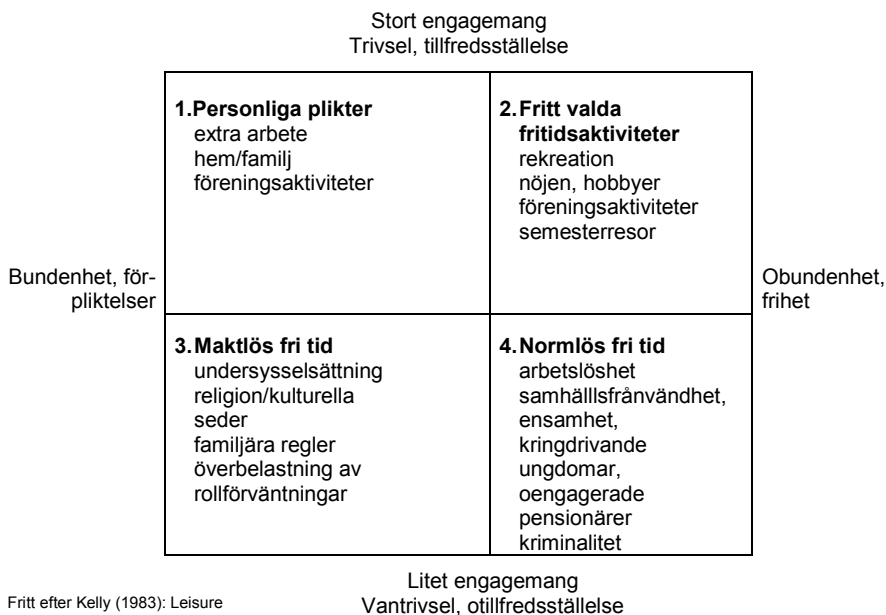
som hänger samman med den fria tiden. Denna modell åskådliggörs i figur 2.1 nedan.

Modellen inbegriper all fri tid utanför de ordinarie sysselsättningsförhållandena såsom förvärvsarbete, studier eller liknande. Det normala förvärvsarbetet ligger således utanför modellen. Vår totala fria tid (fri från ordinarie förvärvsarbete) varierar starkt. Arbetslösa och pensionärer har mest "fri" tid. Den vertikala dimensionen har en psykologisk innebörd och i den mest positiva bemärkelsen innebär den ett utnyttjande av den fria tiden som skapar engagemang, skänker mening och livstillfredsställelse. I den mest negativa bemärkelsen upplevs den fria tiden som meningslös och medför enbart vantrivsel och otillfredsställelse. Den horisontella dimensionen anger fritidens villkor utifrån de sociala regler och normer vi lever inom. I ena änden på denna axel finns mer påtvingade aktiviteter där inslaget av fria valmöjligheter är starkt begränsat. Den andra änden kännetecknas av att det är individen själv som väljer vad den fria tiden ska innehålla.

Om vi ser på modellen ur ett välfärdsperspektiv konstatera att det är i **ruta nr. 2** som den egentliga fritiden finns, d.v.s. där individen fritt kan välja mellan olika aktiviteter, även om vissa aktiviteter i sig själva omgärdas av vissa regler. Exempel utgör idrott och friluftsliv, konstnärligt skapande aktiviteter, hobbyer, nöjesresor etc.

I **ruta nr. 1** finns aktiviteter som skapar engagemang och känns

Figur 2.1. Villkor och begränsningar för fritiden (Gunter)

meningsfulla, men begränsar utrymmet för de friare fritidsaktiviteterna. Dessa aktiviteter skulle kunna benämnas som *Personliga plikter*. Här ingår mer eller mindre nödvändiga aktiviteter såsom extraarbete, arbete inom hem och hushåll, familjeangelägenheter, religiösa aktiviteter samt aktiviteter inom olika typer av föreningar.

Ruta nr. 3 definierar en slags fri tid som kännetecknas av lågt engagemang och liten frihet som vi kan kalla *maktlös fri tid*, där exempelvis arbetsstrukturen kan tvinga in individen i undersysselsättning. Sociala- eller familjära seder och normer verkar tvingande och snarare skapar ett avståndstagande än engagemang. Även för högt ställda krav och förväntningar kan medföra vantrivsel och därmed lågt engagemang. I den sista rutan, **ruta 4**, återfinns vad som kan kallas *normlös fri tid* som i likhet med den maktlösa fria tiden kännetecknas av litet engagemang och otillfredsställelse över situationen, men också av stor frihet. I själva verket innebär denna "frihet" att individen inte gjorts delaktig i någon fritidsverksamhet eller i något socialt sammanhang där man fyller fritiden med aktiviteter som upplevs meningsfulla. Kringdrivande ungdomsgång är ett exempel på detta. Personer som står utanför social samvaro och pensionärer som inte kunnat finna någon meningsfull uppgift efter pensioneringen utgör andra exempel.

Som framgår av modellen finns "föreningsaktiviteter" angivet både i ruta 1 och i ruta 2. Samma fritidsaktivitet kan med andra ord ha olika betydelser för den person som utför aktiviteten. Exempelvis måste man kanske vara med i en förening för att få utöva en viss fritidsaktivitet. Man har själv valt att få utöva aktiviteten och detta skänker en personlig tillfredsställelse. Samtidigt kan utövandet förutsätta ett visst mått av personliga arbetsinsatser i föreningen, t. ex. att delta i möten, bygga/reparera klubbhus, laga utrustning m.m. Dessa arbetsinsatser konkurrerar med annan fri tid och kan eventuellt upplevas som mindre lustfyllda, men är fortfarande engagerande och betydelsefulla.

Modellen ovan är starkt inriktad mot olika typer av villkor och begränsningar för fritiden. Kelly¹ har genom forskning kring fritiden och olika motiv till fritidsbeteenden utvecklat en alternativ modell som i stället behandlar vilken betydelse fritiden har för individen. I Figur 2.2 nedan åskådliggörs denna modell.

Individens val av fritidsaktiviteter kan enligt Kelly göras begripligt genom att betrakta fritiden som en funktion av å ena sidan graden av frihet i utövandet av aktiviteten och å andra sidan i vilken utsträckning den i första hand har en social betydelse, eller främst ger en inre personlig upplevelse. Härigenom får fritiden fyra olika betydelser för

individ. Dels en *självstyrd fritid*, **ruta 1**, där utövandet kännetecknas av kravlöshet från omvärldens sida och stor frihet. Sådana aktiviteter ger också främst inre personliga upplevelser, till exempel motionslöpning och promenader, bokläsning, konst-, musik- och teaterupplevelser, fritidsresor. Dels fritid som *reglerad rekreation*, **ruta 2**, där det även här är de inre upplevelserna som är viktiga, men där aktivitetsutövandet är förknippat med vissa regler och villkor, exempelvis sport och idrottsutövande, kursverksamhet och annan förkovran.

I **ruta 3 och 4** finns aktiviteter som utförs tillsammans med andra människor och där själva aktiviteterna är av underordnad betydelse. Enligt Kelly kan fritidens sociala betydelse betraktas som kompletterande i den meningen att den tillgodoser andra mellanmännsliga behov än de kontakter som uppstår genom vardagliga förvärvs- eller hemarbeten.

Här finns dels den relationsbundna betydelsen av fritiden, **ruta 3**, som inrymmer stor frihet och där den sociala samvaron är av större betydelse för individen än den tillfredsställelse aktiviteten i sig skapar.

Figur 2.2. Fritiden som en funktion av frihet i utövandet och grad av social samvaro (Kelly)

		Frihet	
		Stor	Liten
Innebörd	Inre upplevelse	1. Självstyrd fritid Motion Promenader Bokläsning Musik- och teaterupplevelser	2. Reglerad rekreation Sport Idrott Kurser Förkovrande aktiviteter
	Social betydelse	3. Relationsbunden Olika aktiviteter som utövas tillsammans med familj och vänner	4. Rollstyrd Samvaro med arbetskamrater, släkt, familj

Graden av frihet är liten och beteenden styrs främst av rollförväntningar. Exempel är samvaro med släktingar, kollegor och affärsbekanta¹.

Den beteendevetenskapliga forskningen och teoribildningen hjälper oss förstå att fritiden inte är någon isolerad företeelse som existerar helt för sig själv, utan skapas och utvecklas helt inom ramen för de förutsättningar vi dagligen lever under. Fritidens innehåll ter sig olika beroende på de resurser vi förfogar över, såväl materiella som tidsmässiga. Genom att i ULF-undersökningarna relatera olika fritidsvanor och aktiviteter till ålder, kön, socioekonomisk status, familjära, etniska och regionala förhållanden kan vi få en god uppfattning om hur fritiden tar sig uttryck i vårt eget samhälle.

Fritid som välfärd

Fritiden har under 1900-talet kommit att öka kraftigt för alla samhällsklasser. Till följd av överenskommelser mellan arbetsmarknadens parter har vi fått såväl kortare arbetsdagar som längre semestrar. Inkomstökningar och standardförbättringar har gjort det möjligt för en helt ny fritidsindustri att växa upp och förse befolkningen med fritidsartiklar av olika slag. Fritidsindustrin har under hela 1900-talet expanderat kraftigt⁶. Detta liksom en kraftig expansion av turistnäringarna har varit av stor betydelse för samhällsekonomin.

Välfärdsstaten har också genom de kommunala organen försett medborgarna med friluftssarealer, simhallar, ishallar, bollplaner, bibliotek, samlingslokaler och andra rekreationsanläggningar. Det bakomliggande syftet har som beskrivits i föregående kapitel varit att ge människor möjligheter till rekreation, självutveckling och förkovran för att därigenom skapa högre arbetsproduktivitet och minska risken för utslagning.

Karaktären på de olika fritidsinrättningar som drivs av kommunerna avslöjar vilket värdesystem som råder i samhället, d.v.s. vilka sorters fritidsaktiviteter som betraktas som bra och nyttiga. Trots att befolkningens fritidsbehov inte låter sig bestämmas på samma sätt som behoven av sjukvård, sysselsättning och bostäder, definierar den offentliga verksamheten vilka fritidsbehov som anses föreligga¹⁴. I vissa kommuner finns väl utbyggda anläggningar för olika idrottsaktiviteter, medan lokaler för musik, teater och andra kulturevenemang är tämligen sällsynta. I andra kommuner kan förhållandet vara det omvända.

¹⁴ Bakke, M (1981): Fritid som velfærd. Forlaget Rhodos. Århus.

Frågan om huruvida vissa fritidsaktiviteter är bättre än andra, ger mer välfärd än andra, går enligt Goodale och Godbey⁸ inte att ge något entydigt svar på. Olika fritidsaktiviteter har olika betydelser för olika människor, vilket även Kellys modell i föregående avsnitt antyder. Många fritidsaktiviteter såsom exempelvis musiklyssnande eller TV-tittande kan dessutom göras samtidigt som bokläsning, slöjdarbete, hemgymnastik etc. Kanske kan en fisketur upplevas som mer avstressande än yoga/meditation.

Om vi bortser från rent destruktiva aktiviteter är det därför endast den enskilde individen själv som är i stånd att bedöma vilka fritidsaktiviteter som skapar ett välbefinnande. Huruvida staten och kommunerna verkligen tillgodoser fritidsbehoven blir därför svårt att bedöma, såvida inte frågor ställs direkt till befolkningen angående i vilken utsträckning behoven anses vara tillfredsställda. Härigenom kommer eventuella brister att bli uppenbara om det visar sig att kommunernas fritidsprogram har förbisett behoven hos speciellt utsatta grupper som handikappade, arbetslösa, ensamstående föräldrar, invandrare med språksvårigheter, pensionärer, låginkomsttagare, barn och ungdomar.

Restriktioner och preferenser för fritiden

Som vi sett ovan finns en rad olika faktorer som är av stor betydelse för i vilken utsträckning vi kan tillgodogöra oss en meningsfull fritid. I det följande behandlas några av dessa kortfattat.

Tiden

Självklart är det först och främst mängden tid som går åt för förvärvsarbete och annat arbete för att kunna upprätthålla en godtagbar livskvalitet som avgör hur mycket fri tid vi förfogar över. Genom SCB's *tidsanvändningsundersökningar 1990–91 och 2000–2001*¹⁵ har vi fått en god uppfattning om de förutsättningar och begränsningar för fritiden vi i dag ställs inför. Undersökningen 2000–01 omfattar befolkningen 20–84 år under en 12-månaders mätperiod från maj till maj, medan 1990–91-års undersökning genomfördes i befolkningen 20–64 år under en 9-månadersperiod maj till september, varför jämförelser mellan de båda undersökningarna måste begränsas till förutsättningarna 1991. I diagram 2.1 redovisas fördelningen av den genomsnittliga ti-

¹⁵SCB (2003): Tid för vardagsliv. Kvinnors och mäns tidsanvändning 1990/1991 och 2000/01. Levnadsförhållanden, rapport nr. 99.

den för olika aktiviteter över ett genomsnittligt dygn för män och kvinnor 20–64 år 2000–2001.

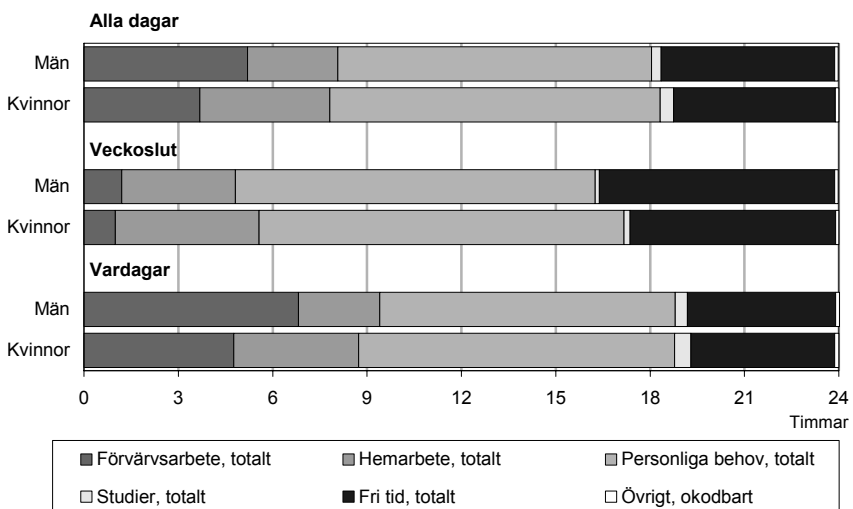
Redovisningen i diagrammet görs i timmar av den totala tiden under en genomsnittlig veckodag, vardag respektive veckoslutsdag (lördag eller söndag). Den redovisade tidsanvändningen utgörs av den genomsnittliga tidsåtgången för en viss aktivitet, även om inte samtliga uppgett att de ägnat sig åt aktiviteten. En aktivitet som endast utförs av en mindre del av redovisningsgruppen kommer härigenom att erhålla ett relativt lågt medelvärde eftersom de inaktiva inte bidrar med någon tid överhuvudtaget.

73 procent av männen och 57 procent av kvinnorna 20–64 år förvärvsarbetar en genomsnittlig vardag. Ser man till ett genomsnitt för veckans alla dagar blir andelen 58 respektive 45 procent, dvs. en differens mellan könen på hela 13 procentenheter.

Det finns också en skillnad mellan könen i hur många timmar per dag man förvärvsarbetar, givet att man alls arbetar. Differensen uppgår till tre kvart beräknat över alla veckodagar– sju timmar och tre kvart för kvinnor och knappt åtta och halv timme för män. För vardagar ökar differensen till en timme eftersom förvärvsarbete under veckosluten tar lika lång tid för båda könen.

Beträffande hemarbetet är detta fortfarande 2001 mycket ojämnt fördelat mellan könen. 99 procent av kvinnorna och 92 procent av männen 20–64 år ägnar sig åt detta under en genomsnittlig veckodag.

Diagram 2.1. Genomsnittlig tid för aktiviteter veckodagar respektive veckoslut år 2000/01. Befolkningen 20-64 år.

Inga större skillnader kan tyckas. Men vid en närmare skärskådning av olika uppgifter i hushållet visar det sig exempelvis att medan 67 procent av kvinnorna en genomsnittlig dag ägnar sig åt att diska och att duka av efter en måltid, är motsvarande andel bland männen 40 procent. 63 procent av kvinnorna städar, men bara 34 procent av männen. Och när det gäller tvättning eller strykning omfattar detta 39 procent av kvinnorna men endast 9 procent av männen. För "annat hemarbete" är fördelningen dock något jämnare: 33 procent bland kvinnorna och 25 procent bland männen.

Förvärvsarbete och hemarbete har många åtskiljande drag. Förvärvsarbete utförs till stor del under kontrakterad arbetstid. Visserligen förekommer skiftarbete, helg-, kvälls- och nattarbete men huvuddelen utförs under dagtid och på vardagar. Hemarbetet styrs inte av kontrakt utan snarare av behov, oavsett när det uppstår. Behovet tar inte hänsyn till om det är vardag eller veckoslut, dag eller kväll.

Det ligger därför nära till hands att anta att mycket förvärvsarbete och lite hemarbete betyder att arbetet tenderar att koncentreras till vardagar och dagtid. En stor proportion hemarbete kan tvärt om antas leda till att arbetet är jämnare fördelat över veckans alla dagar och över dygnet. Stämmer detta kan man förvänta att mäns arbete är mer koncentrerat inte bara till vardagar utan även till dagtid och att kvinnors arbete är jämnare spritt över dygnet och veckan.

I diagram 2.1 kan man se att den lika fördelningen av totalt arbete (förvärvsarbete och hemarbete) mellan könen över alla veckodagar upphör när vardagar och veckoslut hålls isär. Mäns arbete är mer koncentrerat till vardagarna, då deras totala arbete överstiger kvinnornas (8 timmar och 44 minuter för kvinnorna, 9 timmar och 24 minuter för männen). Differensen är cirka en halvtimme per dag. Den fria tiden skiljer sig inte åt.

Under veckosluten är fördelningen den motsatta. Kvinnornas totala arbete tar i genomsnitt ungefär tre kvart längre tid än männens (5:34 för kvinnorna, 4:49 för männen). Män har i gengäld betydligt mer fri tid än kvinnor under veckosluten (Män 7:29, kvinnor 6:32). Skillnaden uppgår i genomsnitt till nästan en timme per dag.

Männens fritid mer koncentrerad till veckoslut

Under vardagar är skillnaden mellan kvinnor och män mindre. Andelen män med många timmar fri tid under vardagar överstiger något motsvarande andel för kvinnor (Män 4:43, kvinnor 4:34). Slutsatsen blir att män i förhållande till kvinnor (i yrkesverksam ålder) inte bara koncentrerar sitt arbete mer till veckodagar och dagtid utan också ledigheten till veckoslut och kvällar. De har något mer utpräglad dag-

och veckorytm med tydligare åtskillnad mellan dag och kväll, vardag och veckoslut, mellan arbete och fri tid. Kvinnorna däremot, jobbar oftare deltid och tar i de flesta fall i stället det mesta av ansvaret för hushållsarbete och barnpassning, sysslor som är tidskrävande och som ofta innebär avbrott i den fria tiden för ingripanden av olika slag. Kvinnornas möjligheter att på samma sätt som männen kunna styra den fragmenterade fria tiden mot mer sammanhållen fri tid blir därmed avsevärt begränsad.

Utvecklingen av tidsanvändningen under 1990-talet

Jämförelser mellan tidsanvändningsundersökningarna 1990–1991 och 2000–2001 visar bland annat att kvinnor och män närmar sig varandra när det gäller arbetet. Kvinnor 20–64 år hemarbetar 39 minuter mindre per dag nu jämfört med i början av 90-talet, vilket är den största absoluta förändringen som framkommit i jämförelsen mellan de båda undersökningarna. Män i samma åldersintervall förvärvsarbetar dessutom 24 minuter mindre, vilket innebär att den produktiva tiden sammantaget minskat. Detta framgår av tabell 2.1.

Både män och kvinnor ägnar nu mindre tid åt både betalt och obetalt arbete än i början av 90-talet, och av hemarbetet är det städningen som minskat mest. Detta innebär att fördelningen mellan könen därmed också har blivit jämnare. Men om vi med *jämställdhet* menar männens övertagande av kvinnliga hushållssysslor, så har jämställdheten knappast ökat.

Av dygnets 24 timmar har i stället en viss omfördelning skett mot mer tid till personliga behov, mer tid för studier bland kvinnorna och mer fri tid för både kvinnor och män.

Tabell 2.1. Genomsnittlig tid för aktiviteter år 2000/01 samt förändring sedan 1990/91 efter kön. Befolkningen 20–64 år. Alla dagar, september–maj

	Kvinnor		Män		Diff. Min.
	Tim. min.	Diff. Min.	Tim. min.	Diff. Min.	
Förvärvsarbete	3:49	-4	5:30	-24	
Hemarbete	4:08	-39	2:46	-7	
Personliga behov	10:25	+14	9:59	+12	
Studier	00:34	+13	0:21	+3	
Fri tid	4:57	+16	5:18	+16	
Övrigt, okodbart	00:07	+1	0:07	+0	
Totalt	24:00	0	24:00	0	

Fet stil betyder signifikant förändring på 95-procentsnivån och kursiv stil signifikant förändring på 90-procentsnivån.

Av fritidsaktiviteterna märks en ökning av såväl stillasittande aktiviteter som TV-tittande och datoranvändning, som friluftaktiviteter och idrott. Läsning har däremot minskat. Dessutom stiger fler upp senare på morgonen och fler är uppe längre på kvällen.

Andra slutsatser av tidsanvändningen 2000–2001

- Det är små skillnader mellan män i olika livsfaser i fråga om förvärvsarbete. För kvinnor är skillnaderna stora. Att ha små barn får mycket större konsekvenser för mammornas förvärvsarbete än pappornas. Att ha små barn innebär mycket arbete totalt och lite fri tid.
- Det förefaller som om arbetsfördelningen vid parbildning avlastar män från hushållsarbete?
- Den vardagliga omsorgen om de små barnen sköter mammorna. Leken delas lika mellan mamma och pappa.
- Bevarar småbarnsföräldrarnas arbetsdelning könsrollerna? Barnen ser sina mammor hemarbeta betydligt mer än vad de ser papporna göra det.
- Det är betydligt vanligare att kvinnor än män tar sig an hemarbete direkt efter jobbet.
- TV-tittande dominerar den fria tiden.
- Kvinnor och män är fysiskt aktiva högt upp i åldrarna.
- Mer läsning bland äldre än yngre.
- Äldre ensamstående tillbringar mycket tid i ensamhet.
- Yngre, och framför allt föräldrar med hemmavarande barn, uttrycker tidsbrist.
- Ensamstående småbarnsmammor är mest stressade.

Medicinska/fysiologiska hinder

Givetvis kan medicinska och fysiologiska faktorer utgöra betydande hinder för att kunna utföra olika fritidsaktiviteter. För personer med handikapp av något slag kan det vara själva handikappet i sig som förhindrar eller försvårar aktivitetsutförandet, men det kan också vara så att den handikappade ogärna söker sig till olika fritidsanläggningar på grund av obehagliga bemötanden eller rädsla för obehagliga bemötanden från andra människor.

Förvärvsarbete eller skolgång

Förvärvsarbete, skolgång eller motsvarande upptar som vi sett en stor del av den totala veckoarbetstiden. Ju längre arbetstid desto kortare tid blir över till fri tid, förutsatt att den totala tidsåtgången för hemarbete och andra nödvändiga sysslor är oförändrad. Samtidigt har vi i föregående avsnitt sett att det är i kontrasten mot förvärvsarbetet som fritiden kan framträda. Fritiden är ju ämnad som rekreation från olika vardagliga arbetsuppgifter. Gunters modell (s. 28) över fritidens villkor antyder att frånvaron av arbete visserligen ökar utrymmet för den fria tiden, men den behöver fyllas med någon berikande aktivitet för att betecknas som fritid. Normlös fritid kan leda till social utslagning och uppstår när individen ställs utanför en social gemenskap som skapas genom exempelvis ett förvärvsarbete.

Materiella resurser

Många fritidsaktiviteter kräver vissa ekonomiska och materiella tillgångar och stänger därmed ute den del av befolkningen som inte förfogar över dessa. (Exempelvis underlättar det väsentligt att ha tillgång till bil och i förekommande fall även båt vid utövandet av sådana aktiviteter som jakt, fiske, golf och ridning.) Flera av dessa friluftaktiviteter kräver dessutom betydande ekonomiska insatser. Vanligen är det förenat med vissa kostnader om man vill utöva någon av de aktiviteter som tillhandahålles genom olika kommunala fritidsanläggningar.

Preferenser för olika aktiviteter

Ekonomiska och materiella tillgångar har naturligtvis olika grad av betydelse beroende på vad man ägnar sig åt på fritiden. Men en bra fritid måste inte kosta pengar. Att välja bort ett teaterbesök eller ett idrottsutövande för att i stället bara koppla av, kan vara nog så värdefullt för det egna välbefinnandet. Likaså kan en bra fritid innebära att se något TV-program eller att bara vara tillsammans med någon eller några man trivs tillsammans med. I SCB:s undersökningar av levnadsförhållanden tenderar sådana "icke-aktiviteter" eller "vara-aktiviteter" att komma i skymundan, mycket beroende på att de är svåra att mäta. I de fall skillnader framträder mellan olika grupper med avseende på någon fritidsaktivitet, kan det vara så att man i en viss grupp i större utsträckning "är" än "gör" något på fritiden.

3 Så mäts fritiden i ULF

Fritiden utgör en av 11 välfärdskomponenter som SCB:s undersökningar av levnadsförhållanden (ULF) är sammansatta av. Varje undersökningsår omfattar ULF en kärna av viktigare frågor från samtliga välfärdskomponenter, och vart 7-8:e år ges en eller flera av dessa komponenter en bredare och djupare belysning enligt ett fastlagt schema (se kapitel 1, *Inledning*). Fördjupade undersökningar av befolkningens fritidsförhållanden har gjorts vid fyra tillfällen: 1976, 1982-83, 1990-91 och 1999. 1998 fick en stor del av fördjupningsfrågorna utgå till förmån för ett större frågebatteri angående krav och förväntningar på välfärdssamhället. Under mellanåren har fritidsfrågorna endast omfattat semesterresande och tillgång till fritidshus. Frågeinnehållet har i stort sett varit detsamma sedan 1976, men möjligheterna till jämförelser över tiden begränsas dels av att ett antal frågor utgått och andra frågor tillkommit, dels av att frågor och svarsalternativ har ändrats något mellan åren.

Redovisningen av fritidens utveckling har i denna rapport således måst begränsas till de frågor som funnits med under samtliga fördjupningsår och som inte förändrats i betydande grad däremellan.

Frågor angående friluftsliv, idrott och motion har inte ställts till *institutionsboende* personer i åldrarna 75–84 år, varmed menas boende på ålderdomshem, servicehus, sjukhem, vårdinstitution eller annan kollektiv bostad eller institution.

De flesta uppgifter från och med 1980 om fritidsaktiviteter, semesterresande, tillgång till fritidshus, hemdator och Internet avser befolkningen 16-84 år. Uppgifter angående sport- och idrottsaktiviteter, dans, friluftaktiviteter som bad, båtutflykter, jakt och fjällvandringar är av flera skäl förhållandevis ovanliga bland de allra äldsta i befolkningen, och därför har dessa uppgifter endast inhämtats för personer i åldrarna 16-74 år. Dock har frågan om *motionsvanor på fritiden* även ställs till personer i åldersgruppen 75-84 år.

Redovisningen av frågor som sträcker sig tillbaka före 1980 görs för åldersgruppen 16-74 år eftersom man i ULF vid den tiden hade den övre åldersgränsen vid 74 år. Jämförelser med 1982-83 års uppgifter görs i vissa fall både för åldersgruppen 16-74 år och för 16-84 år då man 1980 höjde den övre åldersgränsen till 84 år.

Vid redovisningen över tid före 1981 efter socioekonomisk grupp (SEI) finns även en sammanslagning av grupperna *tjänstemän på mellannivå* och *högre tjänstemän*, då SEI-klassificeringen ändrades 1981 och bland annat fick till följd att vissa yrken omklassificerades.

Resultat från undersökningsomgångarna 1976, 1982-83 och 1990-91 finns tidigare publicerade i SCB:s rapportserie *Levnadsförhållanden*. Kapitel 7, *Kulturvanor* och kapitel 12, *Semesterresande* finns tidigare publicerade i SCB:s rapport *"Välfärd och ofärd under 90-talet"*, *Levnadsförhållanden* nr. 100. Kapitel 7, *Kulturvanor* utgör dessutom ett slags sammandrag ur rapporten *"Den kulturella välfärden – Elitens privilegium eller möjlighet för alla? Svenska folkets kulturvanor 1976-1999"*. Rapporten är gjord på uppdrag av Statens kulturråd 2002 och ingår i Kulturrådets rapportserie. Nytt i föreliggande rapport jämfört med dessa två nämnda rapporter är förutom att uppgifter från 2002 i förekommande fall ingår, även att samtliga uppgifter om kulturvanorna, nulägen och trender, redovisas för män och kvinnor separat.

Klassificering av aktiviteter

Inom fritidskomponenten mäts flera olika aspekter av fritiden. Den klassificering av olika fritidsaktiviteter och svarsalternativ som görs i rapporten följer inga allmänt vedertagna principer, utan följer mer eller mindre traditionen från tidigare fritidsrapporter i serien *Levnadsförhållanden*. I kapitlet om kulturvanor ingår aktiviteter som att besöka restaurang, pub eller kafé, att spela bingo eller automatspel och att reparera huset eller bilen likaväl som att besöka teater, konserter eller museer. Därmed görs ingen gränsdragning mot rena nöjesaktiviteter eller rent hemarbete, vilket skulle kunna lämna utrymme för viss diskussion.

Nedan följer en beskrivning av de olika fritidsaktiviteterna med frågeinnehåll och svarsalternativ som ligger till grund för resultatredovisningen. För frågornas exakta utformning och inbördes placering i intervjuformuläret hänvisas till SCB:s hemsida www.scb.se under *Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF)*, och vidare under *ULF-Intervjuformulär*.

Friluftaktiviteter

För att få en uppfattning om befolkningens friluftsvanor ställs i ULF frågor angående hur ofta man under de senaste 12 månaderna gjort något av följande:

- Trädgårdsarbetat.
- Strövat i skog och mark.
- Nöjes- eller motionspromenerat.

- Fritidsfiskat.
- Vandrat i fjällen.
- Gjort utflykter i fritidsbåt.
- Jagat.
- Badat utomhus/besökt friluftsbad.

Svarsalternativen är:

- 1) Ingen gång
- 2) någon gång i kvartalet eller mer sällan (1-5 ggr per år)
- 3) någon gång i månaden (6-20 ggr per år)
- 4) någon gång i veckan (mer än 21-60 ggr per år)
- 5) flera gånger i veckan (mer än 60 ggr per år)

Begreppet "antal gånger" är i samtliga fall liktydigt med det antal dagar man utövat fritidsaktiviteten. Detta innebär exempelvis att en 5-dagars vandringstur i fjällen registrerats som 5 gånger och inte som 1 gång, d.v.s. en vandringstur.

Idrottsaktiviteter

Följande frågor har ställts angående idrotts- och motionsvanor hur ofta man under en 12-månadersperiod har ägnat sig åt:

- Idrott eller motion **utomhus**.
- Idrott eller motion **inomhus**.

Samt aktiviteter på eller i:

- Fotbollsplan/idrottsplats.
- Konstfrusen/spolad isbana.
- Iordningställt motionsspår/skidspår.
- Simhall.
- Idrottshall eller gymnastiksal.
- Golfbana (ej minigolf). **Ny fråga 1999.**
- Utförsåkning på skidanläggning eller skidort. **Ny fråga 1999.**
- Snowboard eller windsurfing. **Ny fråga 1999.**

Med följande svarsalternativ:

- 1) Ingen gång,
- 2) någon gång i kvartalet eller mer sällan (1-5 ggr per år)
- 3) någon gång i månaden (6-20 ggr per år) samt
- 4) någon gång i veckan (21-60 ggr per år)
- 5) flera gånger i veckan (mer än 60 ggr per år)

Motionsvanor

Motionsvanorna mäts också genom en mer allmän fråga om hur mycket *motion* man får på sin fritid, med svarsalternativen:

- 1) får praktiskt taget ingen motion alls
- 2) motionerar då och då
- 3) motionerar regelbundet ungefär **en gång** i veckan
- 4) motionerar regelbundet ungefär **två gånger** i veckan
- 5) motionerar regelbundet **ganska kraftigt minst två gånger i veckan**

Total fysisk aktivitet under en normalvecka sommar och vinter

På inrådan av Lars–Magnus Engström, professor i beteendevetenskaplig idrottsforskning vid Lärarhögskolan i Stockholm, ställdes en **ny fråga i 1999-års ULF** om total fysisk aktivitet under en normalvecka, sommarhalvåret respektive vinterhalvåret enligt följande:

*”Försök att uppskatta hur många timmar under en normalvecka, som du sammanlagt är fysiskt aktiv på en ansträngningsnivå som minst motsvarar en promenad. Räkna med den sammanlagda tiden av vardagsmotion, t.ex. gått till bussen, frivilligt vald motion och fysisk ansträngning under arbete. Hur är det för ...
a) ...sommarhalvåret? b) ...vinterhalvåret?”*

Svarsalternativ:

- 1) Mindre än 1 timme
- 2) 1–2 timmar
- 3) 3–5 timmar
- 4) 6–10 timmar
- 5) 11–20 timmar
- 6) 21–30 timmar
- 7) Mer än 30 timmar per vecka

Ambitionen har varit att även försöka fånga upp andra vardagliga fysiska aktiviteter än den motion man utför på fritiden. Detta utifrån antagandet om att den totala vardagliga fysiska ansträngningsnivån underskattas genom att endast inhämta uppgifter om motion på fritiden.

Kulturaktiviteter

Frågorna om kulturella aktiviteter avser för vissa frågor frekvensen under en 12-månadersperiod och för vissa andra frågor om man varje vecka, då och då eller aldrig brukar syssla med någon speciell aktivitet. Följande frågor betraktas här som kulturaktiviteter:

- Teaterbesök.
- Konsertbesök.
- Besök på konstutställning/konstmuseum.
- Besök på annat museum.
- Gudstjänstbesök eller frikyrkobesök.
- Besök på bibliotek.
- Deltagande i studiecirkel eller kurser.
- Deltagande i föreläsningar/föredrag. **Ny 1999.**
- Deltagande i folkdans, balett eller jazzbalett.
- Biobesök.
- Restaurangbesök.
- Beskåda lagidrottsevenemang (t.ex. fotboll, ishockey eller handboll).
- Beskåda annat idrottsevenemang (t.ex. tennis, golf, simning, friidrott).
- Spela bingo.
- Dansa på diskotek eller annan danslokal.
- Dansa på dansrestaurang eller liknande. **Ny 1999.**

Svarsalternativen för dessa frågor är:

- 1) Ingen gång
- 2) någon gång i kvartalet eller mer sällan (1-5 ggr per år)
- 3) någon gång i månaden (6-20 ggr per år) samt
- 4) någon gång i veckan eller oftare (mer än 20 ggr per år)

Följande indikatorer mäter egna kulturella aktiviteter med frågeför-
muleringen *Brukar du...* :

- Läsa böcker.
- Läsa tidskrifter.
- Läsa veckotidningar.
- Spela musikinstrument.
- Sjunga i någon grupp, delta i körsång.
- Fotografera eller filma.
- Måla, rita, teckna eller arbeta med lera.
- Läsa skönlitteratur (romaner, deckare, noveller). **Ny 1999.**
- Skriva dagbok, brev, dikter eller artiklar.
- Sy, sticka, väva eller syssla med någon annan form av textilslöjd.
- Syssla med trä- eller metallslöjd.
- Syssla med någon annan hobby, ange vad...
- Utföra reparationer hemma/på huset.
- Reparera bilen.

Svarsalternativen för dessa frågor är:

- 1) Ja, i stort sett varje vecka
- 2) Ja, då och då
- 3) Nej, aldrig

Tillgång till dator och Internet i hemmet

Frågan om tillgång till dator i hemmet har funnits med i ULF varje år sedan 1994. 1998 tillkom årligen uppföljande frågor om tillgång till Internet, samt hur ofta under en föregående 12-månadersperiod datorn använts i hemmet *på fritiden för att...*:

- a) Använda Internet
- b) Ordbehandla, kalkylera, rita eller skapa bilder (*fr.o.m. 1999*)
- c) Spela spel
- d) Göra annat, ange vad...

Lära mer om datorn eller datorprogram (endast 1998, redovisas ej i denna rapport, men återfinns på www.scb.se Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF) – Publikationer – Fritid 1976–2002)

Svarsalternativen för dessa frågor är:

- 1) Ingen gång
- 2) någon gång i kvartalet eller mer sällan (1-5 ggr per år)
- 3) någon gång i månaden (6-20 ggr per år) samt
- 4) någon gång i veckan eller oftare (mer än 20 ggr per år)

Semesterresande

Frågan om *semesterresande* utgör tillsammans med två frågor om tillgång till fritidshus kärnan i fritidskomponenten och har sedan 1977 funnits med i ULF varje undersökningsår, medan *Tillgång till fritidshus* har funnits med sedan starten 1975. Följaktligen redovisas dessa uppgifter i tidsserier från samtliga år i kapitel 9 respektive kapitel 10. Frågan om semesterresande utomlands har ingått under fördjupningsåren 1982-83, 1990-91 och 1998-99.

Från och med ULF 1990-91 ingår två frågor som tillsammans fångar upp semesterresandet. Dessa är:

1. *Har Du under de senaste 12 månaderna gjort någon semesterresa eller nöjesresa som varat i minst 1 vecka?*
2. *Här avser vi även sådant som campingsemester, vara ute i fritidsbåt eller besöka släkt och vänner. Har Du under det senaste året gjort någon sådan resa som varat minst en vecka?*

I ULF-årgångarna före 1990 fanns endast fråga 1 och därför är det följaktligen endast den frågan som ligger till grund för de längre tidsserierna. Vid skattningar av semesterresande som avser åren 1990-99 används vanligen båda frågorna.

I fråga om *semesterresande utomlands* redovisas utvecklingen 1982-83, 1990-91 och 1998-99. Frågan i 1990-91- och 1998-99-års formulär skiljer sig något från den som ställdes 1982-83. Innebörden är dock densamma och torde inte ha orsakat några nämnvärda förändringar i resultaten mellan mätillfällena.

1982-83: *Har Du varit utomlands på semester någon gång under de senaste 12 månaderna? Räkna inte med korta resor på ett eller ett par dygn.*

1990-91 och 1998-99:

Har Du rest utomlands någon gång under de senaste 12 måna-

derna? Räkna inte med korta resor på ett eller ett par dygn, ej heller resor i samband med arbete.

I 1990-91- och 1998-99-års resultatredovisning ingår även följande uppgifter om semesterresande:

- Skäl till varför ingen semesterresa gjordes. Ett eller flera skäl kan anges.
- Utlandssemester:
1990-91: Till nordiskt land och/eller annat land
1998-99: Till vilket land...? Här har samma landskodning som till föräldrars ursprungsland använts av kodningsrationella skäl. Detta innebär exempelvis att resor till Italien, Spanien och Portugal erhållit samma kod och kan inte särskiljas. Detsamma gäller exempelvis Frankrike, Storbritannien, Irland och Beneluxländerna.

På www.scb.se *Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF) – Publikationer – Fritid 1976-2002* redovisas dessutom uppgifter från ULF 1999 för följande frågor:

- Det sammanlagda antalet veckor hemifrån för semester- eller nöjesresor.
- Det sammanlagda antalet veckor *utomlands* för semester- eller nöjesresor.
- Campingsemester under de senaste 12 månaderna, dvs. semester i husvagn/husbil eller tält under sammanlagt 1 veckas tid.
- Det sammanlagda antalet veckor man varit på campingsemester.

Tillgång till fritidshus

Fritidsboendet omfattas i ULF av följande frågor:

1. *Äger Du, brukar Du hyra eller har Du på annat sätt tillgång till fritidsstuga eller annan fritidsbostad, där Du kan vara någon eller några veckor på semestern om Du vill?*

Redan i slutet av 1970-talet misstänkte man dock att denna fråga underskattar det faktiska antalet som har tillgång till fritidsbostad. 1980 kompletterades därför denna fråga med följande fråga i blanketten:

2. *Har Du under de senaste 12 månaderna tillbringat någon eller några veckor i en fritidsstuga eller annan fritidsbostad?*

Denna fråga reviderades år 1982 genom att den tidsrymd som frågan omfattar justerades från 3 år till 12 månader. Med denna kompletterande fråga fångar man in dem som kanske inte uppfattar att man har tillgång till fritidsbostad, men som under mätperioden genom sin faktiska vistelse haft tillgång till fritidsbostad.

Till fritidsboendet hör även följande frågor:

- Dispositionsform för fritidsbostaden, med följande svarsalternativ under åren 1975–91:
 - 1) Äger själv, eller hushållsmedlem äger (helt eller delvis)
 - 2) Släkting äger
 - 3) Annan ägare, UP eller hushållet hyr
 - 4) Annan ägare, UP disponerar utan att hyra
 - 5) Annat

Då andelen ungdomar som själva ägde sin fritidsbostad sedermera befanns vara anmärkningsvärt hög, och detta sannolikt i stället avsåg föräldrarnas ägande, ändrades svarsalternativen fr.o.m. 1992 med ett tillägg enligt följande:

- 1) Äger själv, eller hushållsmedlem äger (helt eller delvis)
- 2) *Föräldrar, svärföräldrar, mor- el. farföräldrar äger*
- 3) *Annan släkting äger*
- 4) Annan ägare, UP eller hushållet hyr
- 5) Annan ägare, UP disponerar utan att hyra
- 6) Annat

I tabellmaterialet på www.scb.se *Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF) – Publikationer – Fritid 1976–2002* redovisas båda dessa tids-serier.

- Avstånd till fritidshuset med svarsalternativen:
 - 1) Mindre än 15 km (0-14 km)
 - 2) Ca 2-3 mil (1,5-3,4 mil)
 - 3) Ca 4-5 mil (3,5-5,4 mil)
 - 4) Ca 6-15 mil (5,5-15,4 mil)
 - 5) Ca 16-30 mil (15,5-30,4 mil)
 - 6) Mer än 30 mil (30,5- mil)
 - 7) UP hyr fritidsbostad på olika platser

- Antalet veckor man tillbringat i fritidshuset under en 12-månadersperiod.
- Huruvida man brukar utnyttja fritidshuset under veckosluten, med svarsalternativen:
 - 1) Ja, mer än 10 veckoslut per år
 - 2) Ja, 5-10 veckoslut per år
 - 3) Ja, mindre än 5 veckoslut per år
 - 4) Nej

Trendanalyser med regressionsanpassning

I slutet av kapitlen 5–9 redovisas dels nulägesförhållanden, dels trender för fritidsaktiviteterna för samtliga redovisningsgrupper, dels därför att utvecklingen för samtliga grupper inte framgår någon annanstans, dels därför att utvecklingen över tid i övriga tabeller och diagram kan vara svår att överblicka. Nulägesförhållandena är viktiga då utvecklingen måste ställas i relation till de faktiska nivåerna.

Trenderna är framräknade med hjälp av en 3:e grads regressionsanalys, där hänsyn tagits till att det under åren kan ha förekommit både upp- och nedgångar för respektive aktivitet. Resultatet blir ett procenttal som uttrycker skillnaden mellan regressionslinjens slutpunkt (t.ex. 1999) och dess början (t.ex. 1982). Plustecken anger ökning i procentenheter och minustecken anger minskning. Med en asterisk anges om förändringen är statistiskt säkerställd. Här bör observeras att procenttalet som uttrycker trenden inte nödvändigtvis behöver överensstämma med det sista årets faktiska värde minus det första årets faktiska värde, eftersom trenden anpassats utifrån en 3:e grads regressionsanalys där de båda ändpunkterna approximerats.

Syftet med regressionsanpassningen är att beskriva utvecklingen över tiden för olika indikatorer på levnadsförhållanden inom olika redovisningsgrupper. Det är också viktigt att tillåta en eller flera vändpunkter under tidsperioden. Därför användes ett tredjegradspolynom. Anpassningen sker på observerade tal. Man skulle kunna tänka sig anpassning till en utjämnad kurva, men detta blir besvärligt på grund av att alla indikatorer ej finns alla år. Ett enkelt mått på trenden är differensen mellan de predicerade värdena för slutpunkten och startpunkten enligt modellen. Om denna differens är signifikant eller inte beror främst på modellenanpassningen, men även på antalet mätpunkter och antalet skattade parametrar i modellen. I vissa fall kan

den predicerade differensen bli avsevärt större än den skattade, t.ex. om en indikator ökar mycket snabbt och sedan når en mättnadsnivå (exempelvis tillgång till dator i hemmet).

Följande modell har använts:

Låt y_t , där $t = t_1, \dots, t_k$, vara den observerade skattningen vid tidpunkten t .

Sätt $\mathbf{X}'_t = (1, t, t^2, t^3)$

Modell:

$$y_t = \mathbf{X}'_t \boldsymbol{\beta} + \varepsilon_t ; t = t_1, \dots, t_k$$

där

$$E(\varepsilon_t) = 0 ; V(\varepsilon_t) = \sigma^2 ; E(\varepsilon_{t_i} \varepsilon_{t_j}) = 0 \text{ för } i \neq j$$

I matrisform erhålles

$$\mathbf{Y} = \mathbf{X}' \boldsymbol{\beta} + \boldsymbol{\varepsilon}$$

Vektorn $\boldsymbol{\beta}$ är koefficientvektorn.

Denna skattas via minsta kvadratmetoden med

$$\hat{\boldsymbol{\beta}} = (\mathbf{X}' \mathbf{X})^{-1} \mathbf{X}' \mathbf{Y}$$

Test av differens mellan kurvans värde i slutpunkten $E(y_{t_k})$ och i startpunkten $E(y_{t_1})$ utförs enligt följande:

$$H_0 : E(y_{t_k}) = E(y_{t_1}) \text{ dvs } (\mathbf{X}_{t_k} - \mathbf{X}_{t_1})' \boldsymbol{\beta} = 0.$$

Testvariabel är

$$z = (\mathbf{X}_{t_k} - \mathbf{X}_{t_1})' \hat{\boldsymbol{\beta}}$$

med skattad varians $\hat{\sigma}_z^2$ där

$$\hat{\sigma}_z^2 = (\mathbf{X}_{t_k} - \mathbf{X}_{t_1})' (\mathbf{X}'\mathbf{X})^{-1} (\mathbf{X}_{t_k} - \mathbf{X}_{t_1}) \hat{\sigma}^2$$

och

$$\hat{\sigma}^2 = \frac{1}{k-1} \sum_{i=1}^k (y_{t_i} - \mathbf{X}_{t_i}' \hat{\beta})^2$$

Variabeln $T = \frac{z}{\hat{\sigma}_z}$ är t-fördelad med t-4 frihetsgrader.

I anslutning till trendanalysen har följande beräkningar genomförts: T = t-värde för differenser enligt Students t-fördelning. Om $p < 0.05$ för trenden anges detta med en asterisk * efter värdet för differensen tillsammans med nuläget.

Exempel: Andelen i befolkningen 16–84 år som under en 12-månadersperiod gjort minst ett teaterbesök åren 1982, 1983, 1990, 1991, 1996, 1997, 1998 och 1999. Teaterbesökandet visar en klar uppåtgående linjär trend för perioden 1982–1999. Se tabell 3.1 nedan. Applicerar vi modellen enligt ovan får vi en differens på +9,4 procentenheter och den är kraftigt signifikant. Modellanpassningen är också god.

Tabell 3.1. Observerade och predicerade andelar som besökt teater i befolkningen 16–84 år. OBS! män och kvinnor sammanräknat. 1982–1999, samt trend för samma tidsperiod. Asterisk * anger signifikant förändring.

År	Personer 16–84 år	
	Observerad	Predicerad
1982	31,3	31,0
1983	32,1	32,6
1984	.	.
1985	.	.
1986	.	.
1987	.	.
1988	.	.
1989	.	.
1990	37,7	37,5
1991	37,5	37,7
1992	.	.
1993	.	.
1994	.	.
1995	.	.
1996	39,4	38,8
1997	38,2	39,2
1998	39,7	39,8
1999	40,8	40,5
Trend 1982–99	+9,5	+9,4*
Anpassning (%)	–	98,1

. anger att uppgiften inte finns tillgänglig detta år.

Redovisningsgrupper

Resultatredovisningen i denna rapport görs *för män och kvinnor separat* efter nedanstående redovisningsgrupper. En utförlig beskrivning av samtliga redovisningsgrupper i det fullständiga tabellmaterialet återfinns på www.scb.se *Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF) – Publikationer – Fritid 1976–2002*.

- **Ålder** (klassindelad).
- **Familjetyp** (ensamboende/sammanboende med resp. utan barn).
- **Utländsk och svensk bakgrund** (född i Sverige eller utomlands med inrikes resp. utrikes födda föräldrar).
- **Utbildningsnivå** (förgymnasial, gymnasial och eftergymnasial).
- **Socioekonomisk indelning (SEI)** (arbetare, tjänstemän, företagare m.m.).
- **H-region** (en gruppering av olika befolkningsregioner efter befolkningstäthet och geografiska belägenhet).

I det fullständiga tabellmaterialet på hemsidan redovisas uppgifterna även efter **Disponibel inkomst per konsumtionsenhet** (kvartilindelad).

I kapitel 10, *Tillgång till fritidshus*, görs redovisning efter *familjecykel* (hushållets sammansättning över livscykelns fasen), *utbildningsnivå* och *Disponibel inkomst*.

4 Fritidsaktiviteter i översikt

I detta kapitel ges en översiktligt belysning av de fritidsaktiviteter som mätts i ULF hos den vuxna befolkningen i Sverige. Avsikten med SCB:s undersökningar av levnadsförhållanden är *inte* att försöka ge en heltäckande bild av alla de upptänkliga fritidsaktiviteter som faktiskt förekommer i befolkningen. För detta skulle krävas en helt fristående undersökning. Syftet är i stället att för ett urval fritidsaktiviteter följa utvecklingen över tid, och belysa de skillnader som finns mellan olika grupper.

Fritidsaktiviteterna varierar över livscykeln

Många fritidsaktiviteter förändras naturligt genom livsprocessen. I unga år är man vanligtvis fysiskt obehindrad och har gott om tid att gå på bio, lyssna på musik, resa och utöva olika slags friluft- och idrottsaktiviteter. Genom familjebildningen ändras förutsättningarna för fritiden och de förut så självklara fritidsaktiviteterna kan inte längre få kosta lika mycket vare sig i tid eller i pengar. Under ålderdomen inträder ofta hälsoproblem och olika slags funktionsnedsättningar som förändrar förutsättningarna ytterligare. Fritiden kan då bli mer inriktad mot stillsammare aktiviteter som motionspromenader, bok- och tidningsläsning, handarbeten m.m. Samtidigt är det kanske först på äldre dar som man kan vara både tidsmässigt och ekonomiskt oberoende med möjlighet att resa, vistas i fritidshus, syssla med hobbyer och besöka olika slags evenemang.

Jämförelser både mellan och inom grupperna

Fritidsaktiviteterna i diagrammen på följande sidor i detta kapitel är rangordnade efter hur vanligt förekommande de är för respektive åldersgrupp 16–74 år, 16–24 år och 65–74 år, män och kvinnor särredovisat. Detta i syfte att försöka ge en snabb inblick i på vilket sätt de olika gruppernas fritidsvanor skiljer sig åt. I diagram 4.1 och 4.2 kan vi exempelvis se att det är vanligare att män spelar musikinstrument än att kvinnor gör detta. (17 procent resp. 12 procent), men i förhållande till övriga aktiviteter inom gruppen "Kvinnor 16–74 år" är det en något vanligare fritidsaktivitet bland kvinnor än det är bland män.

Mäns och kvinnors fritid skiljer sig också åt på en rad övriga punkter. Den i särklass populäraste fritidsaktiviteten både bland män och kvinnor är att gå på restaurang, pub eller kafé. Att motionera och att företa nöjespromenader är också mycket vanliga fritidsföreteelser

hos båda könen. Men medan kvinnor tycks föredra bokläsning framför tidskriftsläsning så är förhållandet i stället det motsatta bland männen. Vidare är gudstjänstbesök, teaterbesök och besök på konstmuseum, liksom att besöka simhall, bibliotek, delta i studiecirklar, skriva dagbok, brev eller dikter, sy, sticka eller väva och att måla och rita vanligare bland kvinnor. Fritidsaktiviteter som män ägnar sig åt i större utsträckning än kvinnor är bland annat att använda hemdator och Internet, idrotta utomhus, fritidsfiska, spela golf, åskåda idrotts-evenemang, trä- och metallslöjda och att reparera huset eller bilen. Med andra ord är det de traditionellt kvinnliga och manliga fritidsaktiviteterna som alljämt behåller sina positioner. Men vissa förändringar beträffande andelen utövare har ändå skett under 1990-talet, vilket åskådliggörs i diagram 4.3 och 4.4 för män respektive kvinnor.

Restaurangbesökandet ökar alljämt

Den höga andel bland männen 16–74 år som minst någon gång besöker restaurang, pub eller kafé, 90 procent enligt diagram 4.1, är en ökning med 8 procentenheter sedan 1990–91 enligt diagram 4.3. Och ser vi till andelen som ofta gör ett besök så är ökningen än kraftigare: 17 procentenheter. Även bland kvinnorna föreligger en kraftig uppgång: 91 procent går någon gång på restaurang, pub eller kafé, vilket är en ökning med 7 procentenheter under samma tidsperiod, och en ökning med 14 procentenheter gällande att gå ut ofta (diagram 4.4). Andra aktiviteter som ökat bland männen är bland annat besök på bibliotek, bio, teater och konsert, medan fotograferandet och besök på diskotek i stället minskat. Ungefär samma utveckling kan konstateras för kvinnorna, som också ökat sitt motionerande i hög grad. Att sy, sticka eller väva har däremot minskat avsevärt bland kvinnorna under 1990-talet.

Förändring i procentenheter – inte procent

Något vi bör ha i åtanke vid tolkningen av diagrammen över förändringarna under 1990-talet, är att de inte ger någon information om den *procentuella* förändringen utifrån den faktiska nivåskattningen. En minskning bland männen med 12 procentenheter för besökandet på diskotek innebär en procentuell minskning med 23 procent från skattningsnivån 53 procent 1990–91 ($41+12=53$). Deltagandet i studiecirklar har under samma period minskat med endast 5 procentenheter från nivån 21 procent 1990–91 ($19+5=24$). Men från denna lägre nivå blir den procentuella minskningen 21 procent, dvs. en nästan lika kraftig minskning som för diskoteksbesökandet. Men ytterligare en besvärande omständighet är att även en liten förändring för en säll-

synt fritidsaktivitet som exempelvis folkdans/jazzdans bland män (-0,7 procent från 3,7 procent 1990–91), medför en nästan lika stor procentuell förändring. En sådan liten förändring kan dock vara slumpmässigt betingad även om den intervjuade gruppen är stor. 1990–91 intervjuades 5 506 män och 1999 2 618 män 16–74 år. Förändringen hade behövt vara minst 1,1 procentenheter för att slumpen med 95 procents sannolikhet skulle kunna uteslutas.

Ungdomarna är i allmänhet mycket aktiva på fritiden

Ungdomarnas fritid kännetecknas i första hand av en generellt högre andel utövare av de olika aktiviteter i jämförelse med den äldre delen av befolkningen, vilket framgår av diagram 4.5 och 4.6, män respektive kvinnor 16–24 år. Fritiden för ungdomarna är också i högre grad inriktade mot olika slags idrottsaktiviteter, liksom mot nöjesaktiviteter såsom biobesök, dans på diskotek och hemdatoranvändning. Men även olika slags litterära aktiviteter hamnar högt på listan.

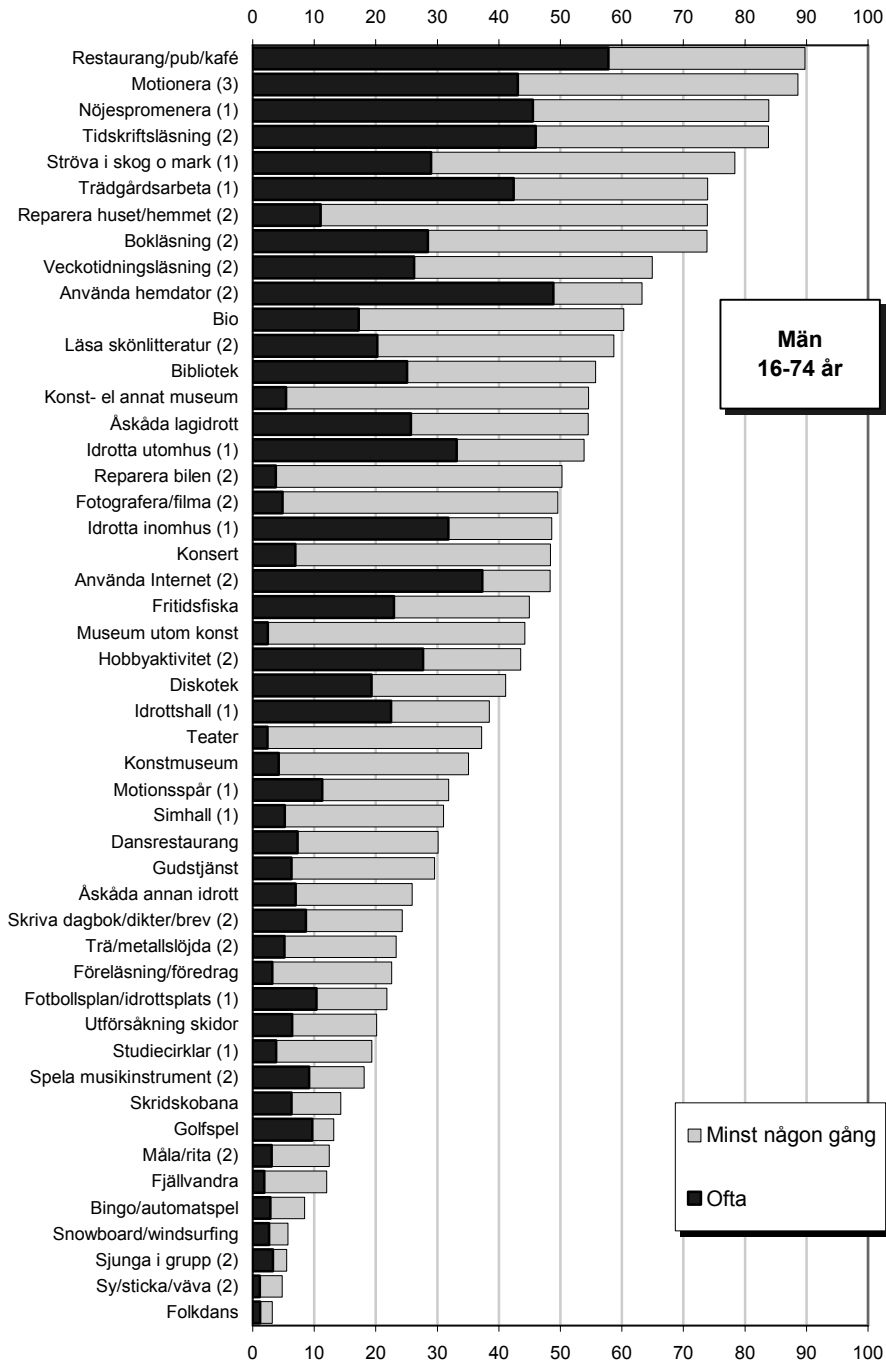
När vi tittar närmare på förändringarna under 1990-talet i diagram 4.7 och 4.8, kan vi konstatera att fotograferandet minskat kraftigt både bland män och kvinnor 16–24 år. Att sy, sticka eller väva har också minskat mycket kraftigt bland unga kvinnor. Biobesökandet har minskat både bland männen och kvinnorna. Men medan bokläsandet varit oförändrat bland unga män, har andelen minskat bland unga kvinnor. Biblioteksbesökandet har däremot ökat både bland kvinnorna och männen.

Fritidsaktiviteterna omfattar allt fler äldre

När vi så betraktar de äldres fritidsvanor i diagram 4.9 och 4.10 kan vi konstatera att andelen utövare av flertalet fritidsaktiviteter i allmänhet är lägre än för ungdomarna, av förklarliga skäl. Att besöka restaurang, pub eller kafé är förvisso mycket vanligt såväl bland de äldre männen som bland kvinnorna, men det är inte den vanligaste fritidsaktiviteten. De äldres fritid domineras i stället av stillsammare utomhusaktiviteter som att nöjespromenera, trädgårdsarbete, ströva i skog och mark samt att ägna sig åt olika slags litteraturläsning. Skillnaderna mellan könen är relativt små härvidlag.

Motionerandet hamnar i topp bland aktiviteterna både bland männen och kvinnorna 65–74 år. Men i denna åldersgrupp handlar det i de flesta fall sannolikt om motionspromenader snarare än om mer fysiskt krävande aktiviteter. Både för kvinnorna och männen (diagram 4.9 och 4.10) är också nivåerna för "Minst någon gång" motion och nöjespromenader överensstämmande i tämligen hög grad.

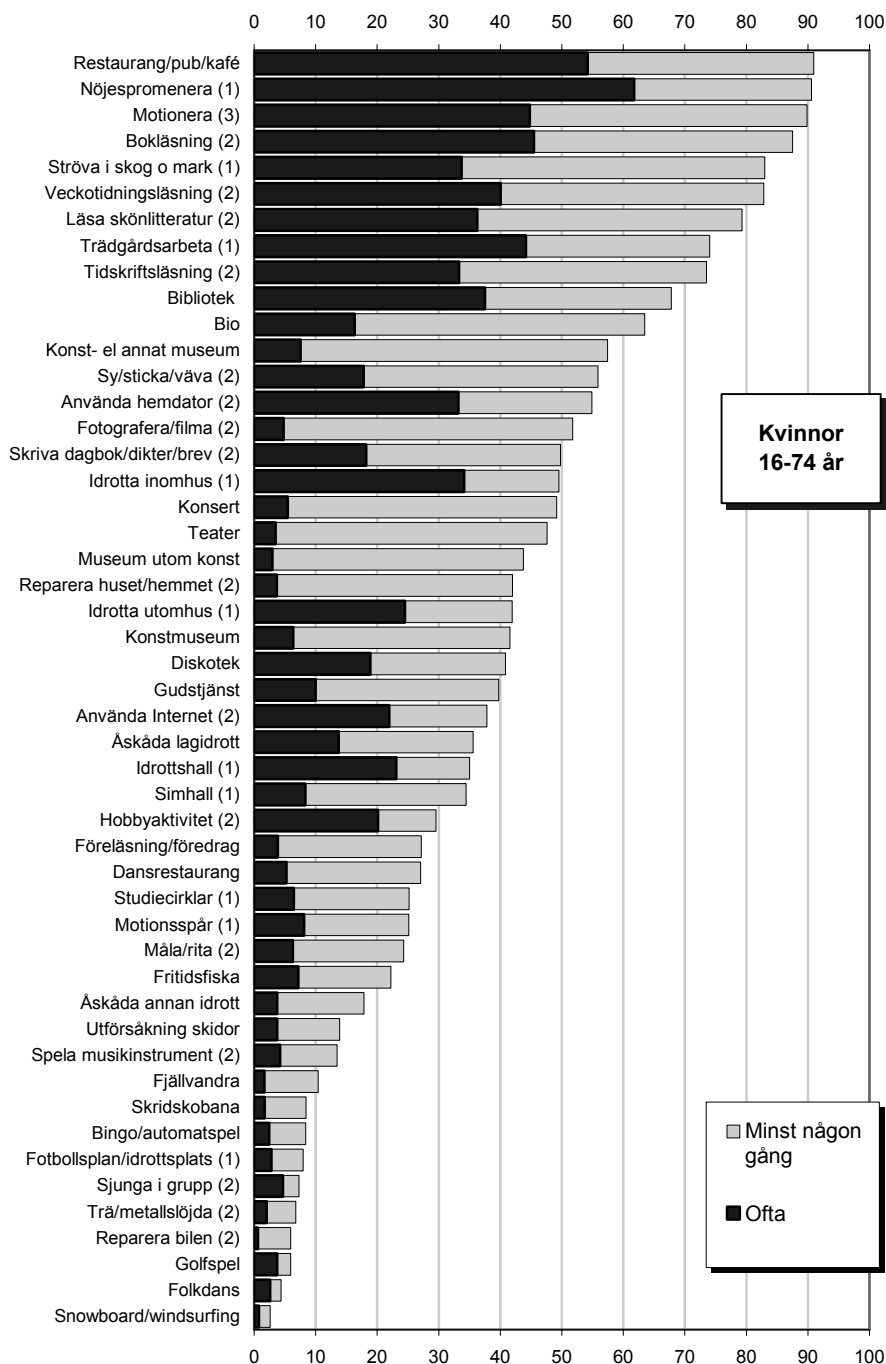
Diagram 4.1
Andelen män 16-74 år som under en 12-månadersperiod 1999 utövade olika fritidsaktiviteter. Procent

Ofta= Mer än 20 ggr (1), Varje vecka (2), Minst 2 ggr/vecka (3). Övriga: Mer än 5 ggr

Diagram 4.2

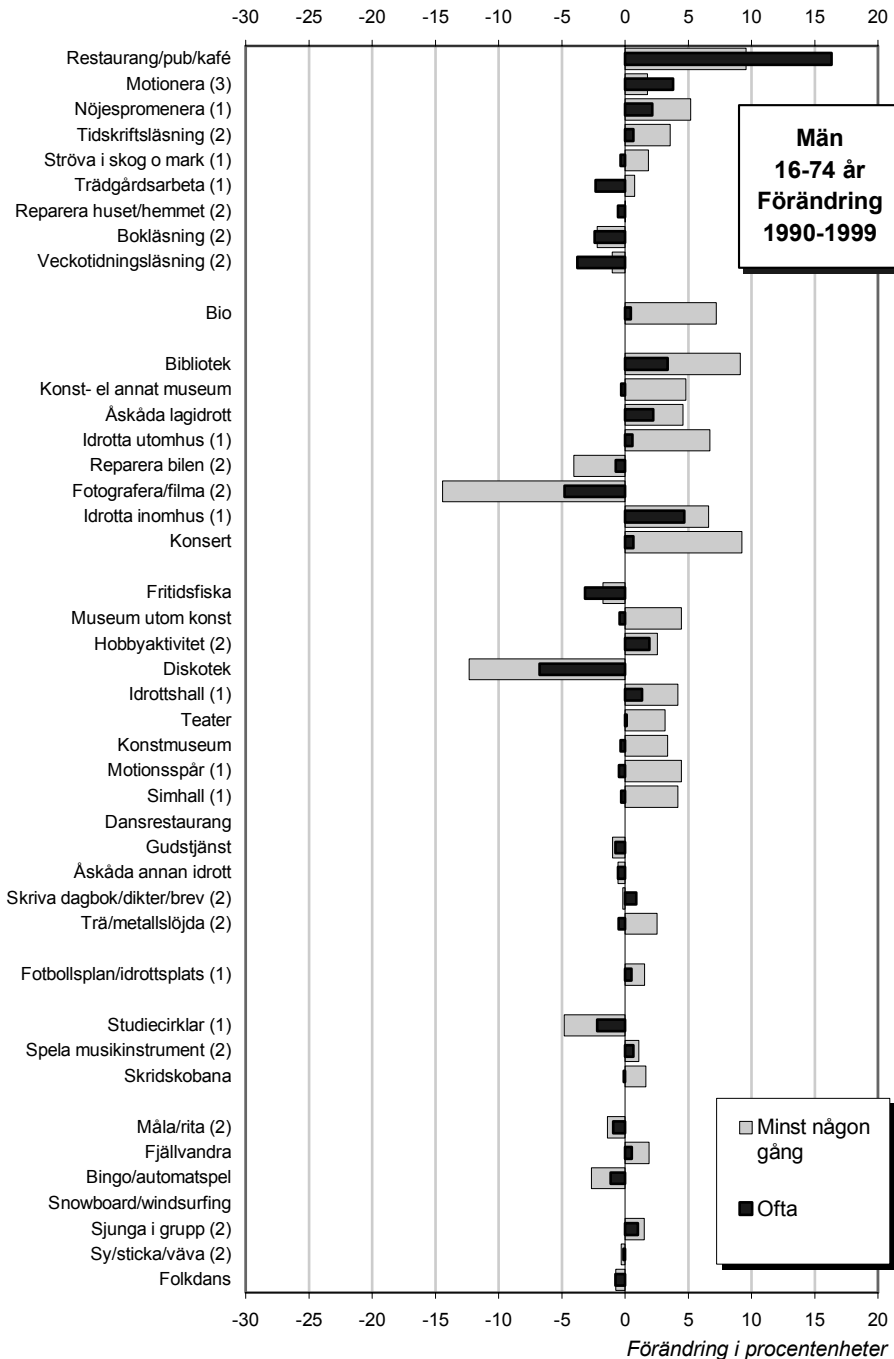
Andelen kvinnor 16-74 år som under en 12-månadersperiod 1999 utövade olika fritidsaktiviteter. Procent

Ofta= Mer än 20 ggr (1), Varje vecka (2), Minst 2 ggr/vecka (3). Övriga: Mer än 5 ggr

Diagram 4.3

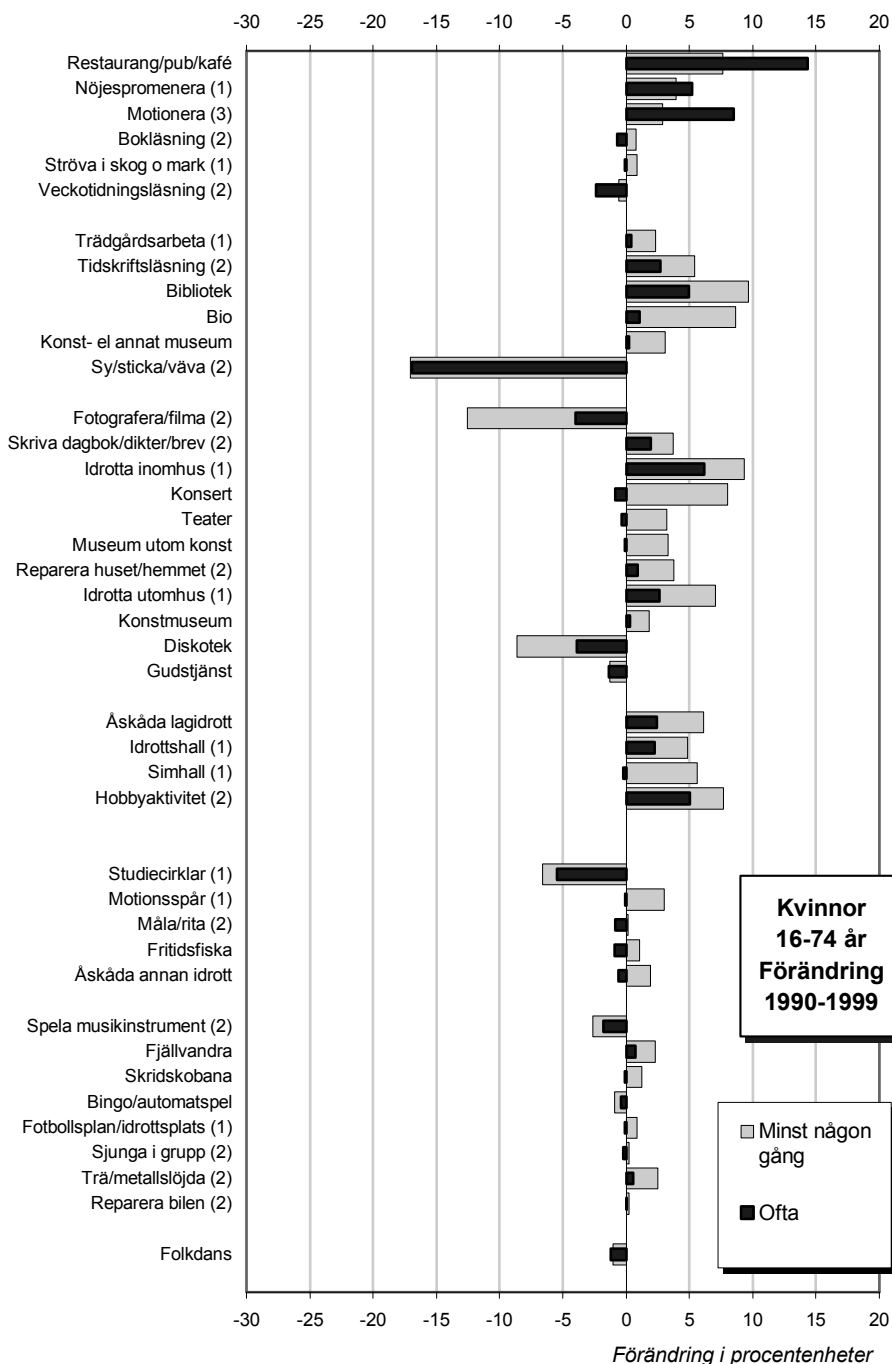
Förändring av andelen utövare i procentenheter 1990-91 -- 1999. Män 16-74 år. Positivt värde anger ökning, negativt anger minskning.

Ofta= Mer än 20 ggr (1), Varje vecka (2), Minst 2 ggr/vecka (3). Övriga: Mer än 5 ggr

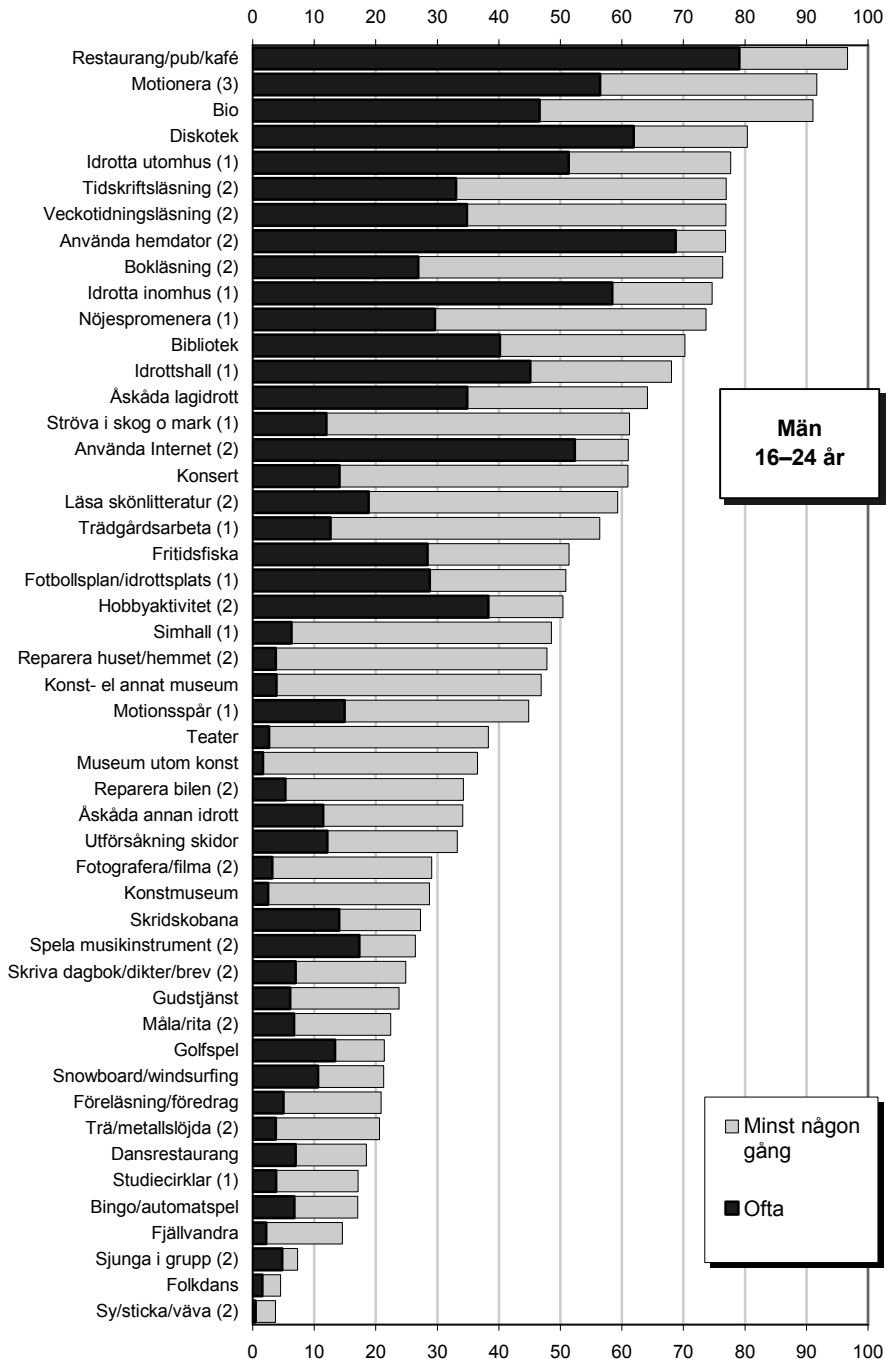
Diagram 4.4

Förändring av andelen utövare i procentenheter 1990-91--1999. Kvinnor 16-74 år. Positivt värde anger ökning, negativt anger minskning.

Ofta= Mer än 20 ggr (1), Varje vecka (2), Minst 2 ggr/vecka (3). Övriga: Mer än 5 ggr

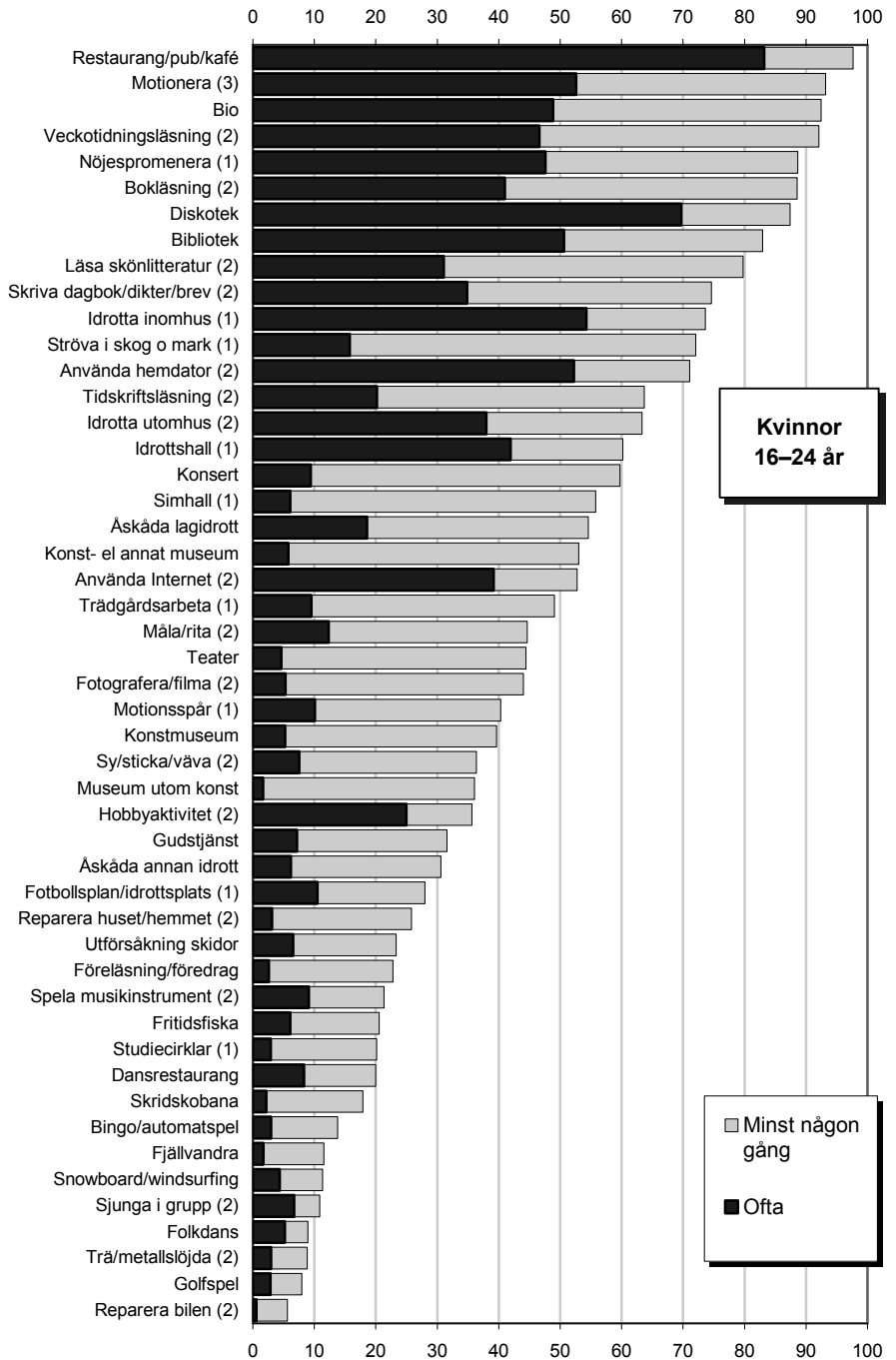
Diagram 4.5
Andelen män 16-24 år som under en 12-månadersperiod 1999 utövade olika fritidsaktiviteter. Procent

Ofta= Mer än 20 ggr (1), Varje vecka (2), Minst 2 ggr/vecka (3). Övriga: Mer än 5 ggr

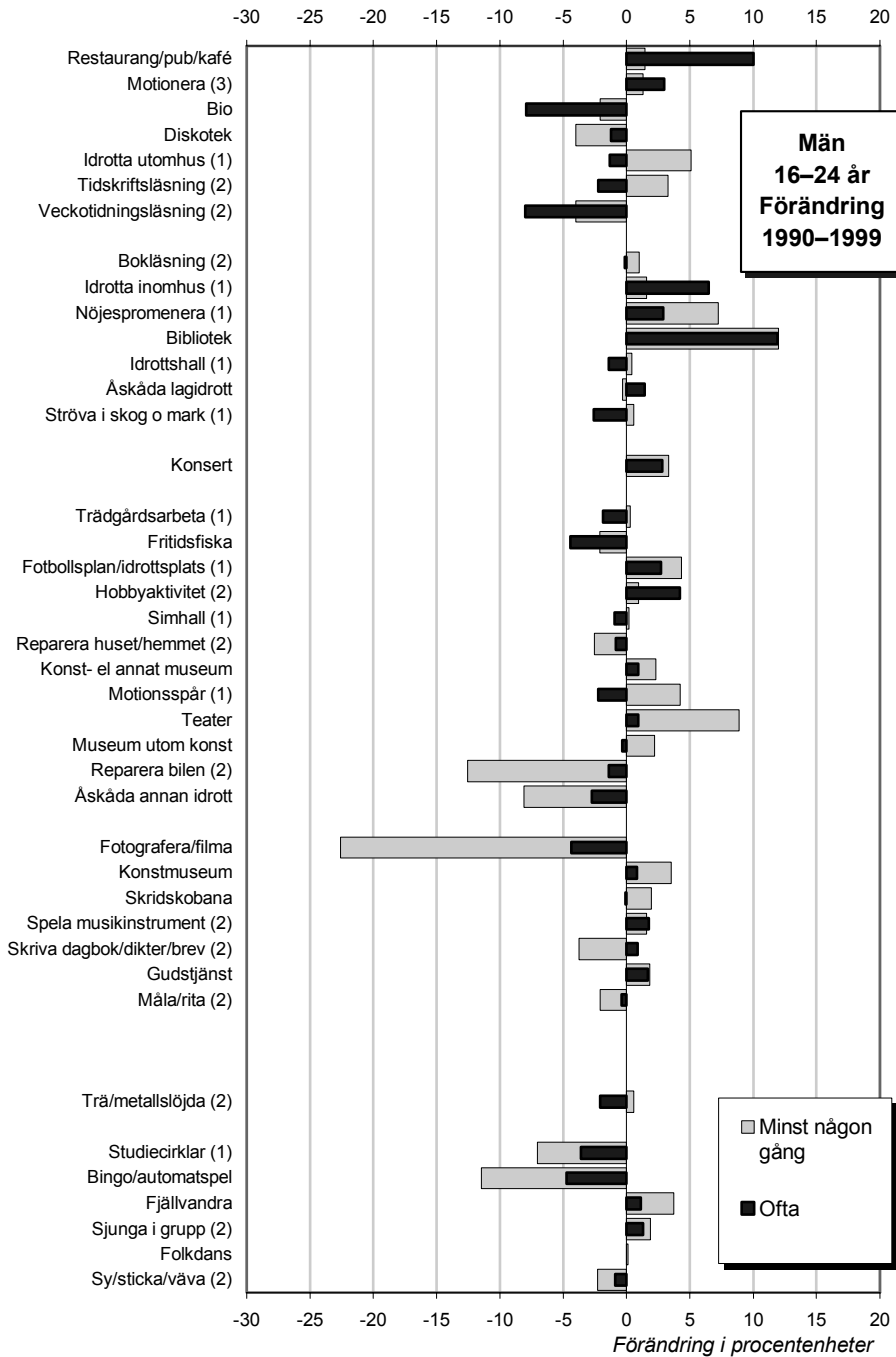
Diagram 4.6

Andelen kvinnor 16-24 år som under en 12-månadersperiod 1999 utövade olika fritidsaktiviteter. Procent

Ofta= Mer än 20 ggr (1), Varje vecka (2), Minst 2 ggr/vecka (3). Övriga: Mer än 5 ggr

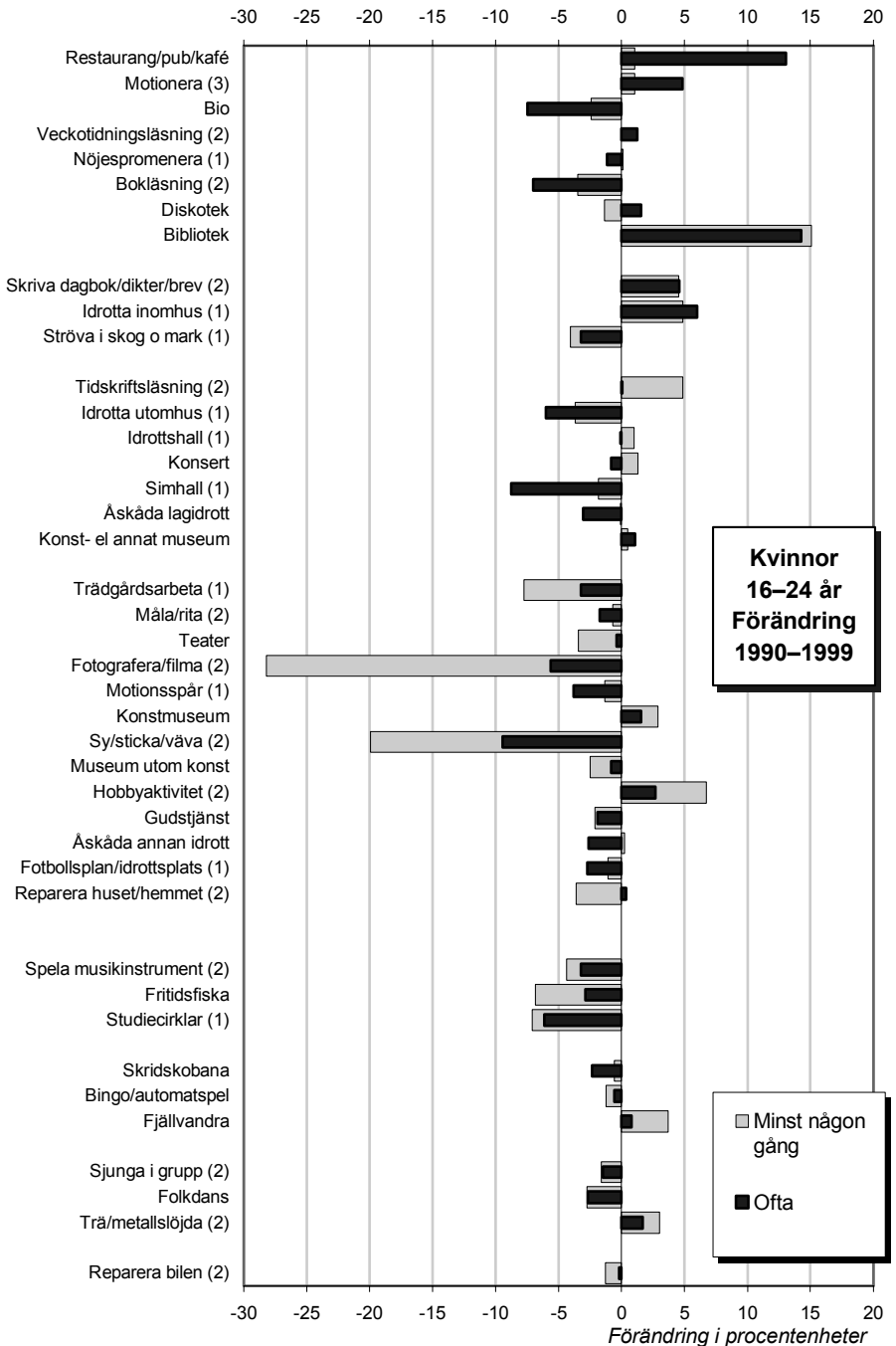
Diagram 4.7
Förändring av andelen utövare i procentenheter 1990-91--1999. Män 16-24 år.
Positivt värde anger ökning, negativt anger minskning.

Ofta= Mer än 20 ggr (1), Varje vecka (2), Minst 2 ggr/vecka (3). Övriga: Mer än 5 ggr

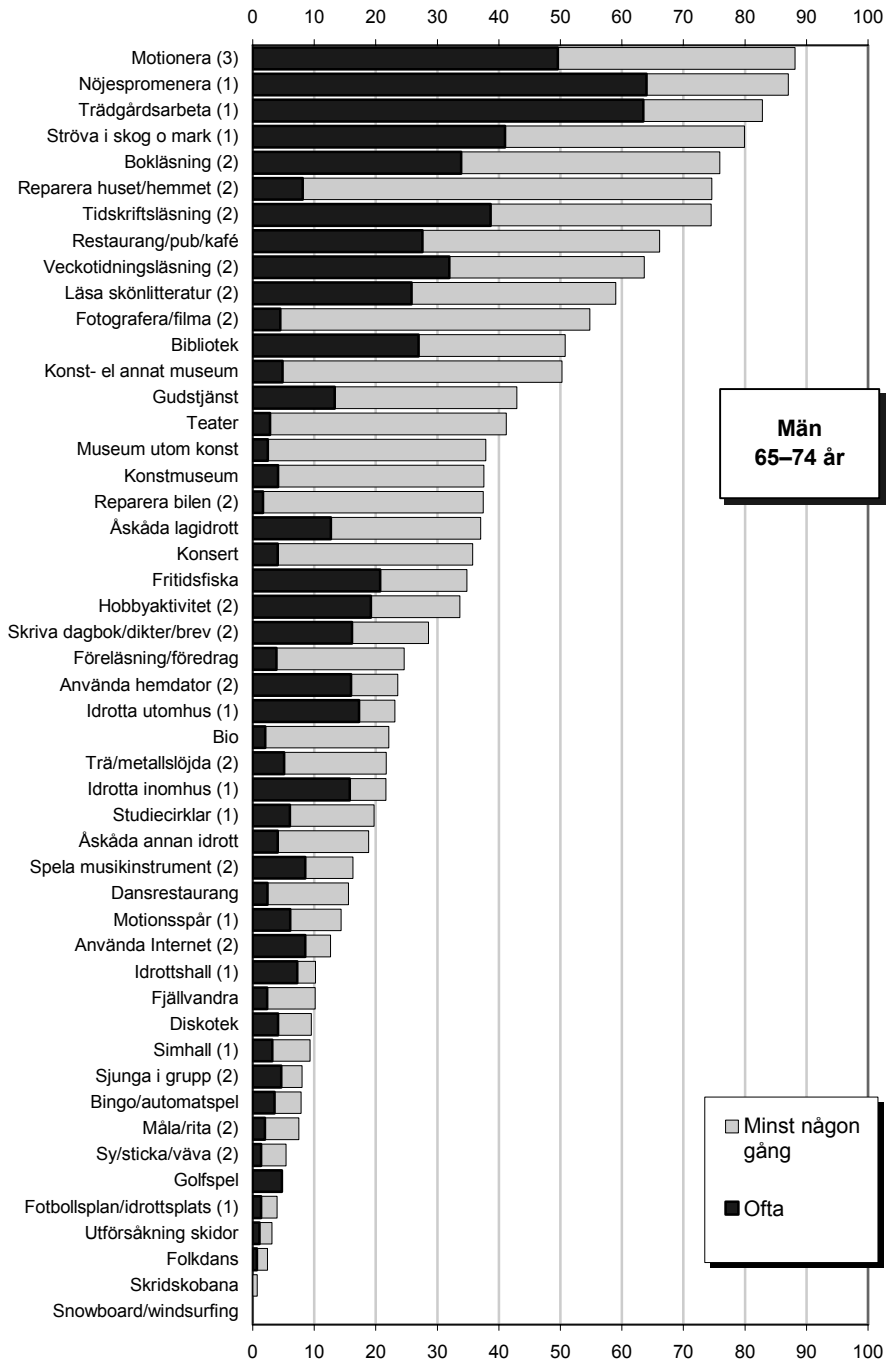
Diagram 4.8

Förändring av andelen utövare i procentenheter 1990-91--1999. Kvinnor 16-24 år. Positivt värde anger ökning, negativt anger minskning.

Ofta= Mer än 20 ggr (1), Varje vecka (2), Minst 2 ggr/vecka (3). Övriga: Mer än 5 ggr

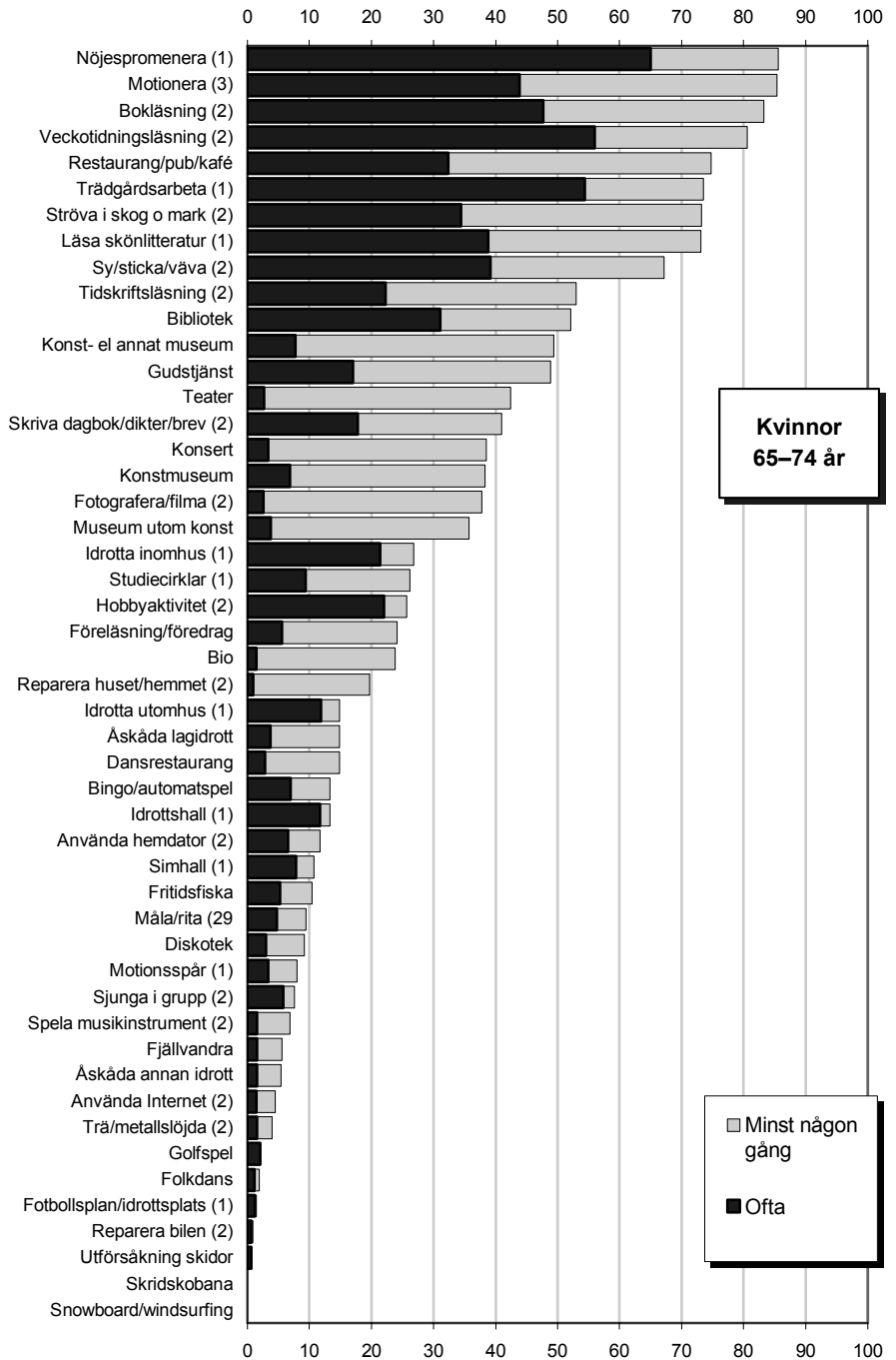
Diagram 4.9
Andelen män 65-74 år som under en 12-månadersperiod 1999 utövade olika fritidsaktiviteter. Procent

Ofta= Mer än 20 ggr (1), Varje vecka (2), Minst 2 ggr/vecka (3). Övriga: Mer än 5 ggr

Diagram 4.10

Andelen kvinnor 65-74 år som under en 12-månadersperiod 1999 utövade olika fritidsaktiviteter. Procent

Ofta= Mer än 20 ggr (1), Varje vecka (2), Minst 2 ggr/vecka (3). Övriga: Mer än 5 ggr

Diagram 4.11

Förändring av andelen utövare i procentenheter 1990-91--1999. Män 65-74 år.
Positivt värde anger ökning, negativt anger minskning.

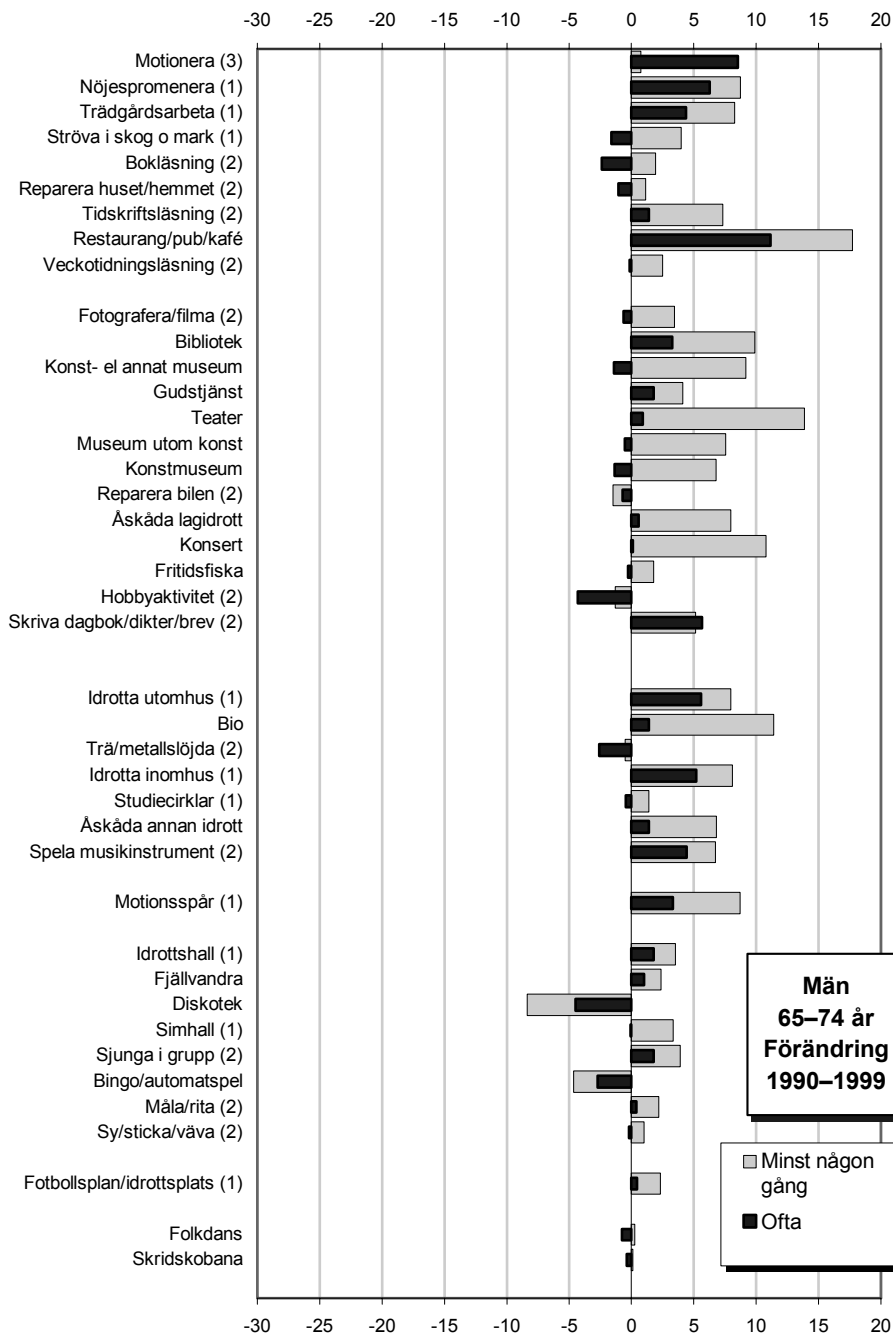
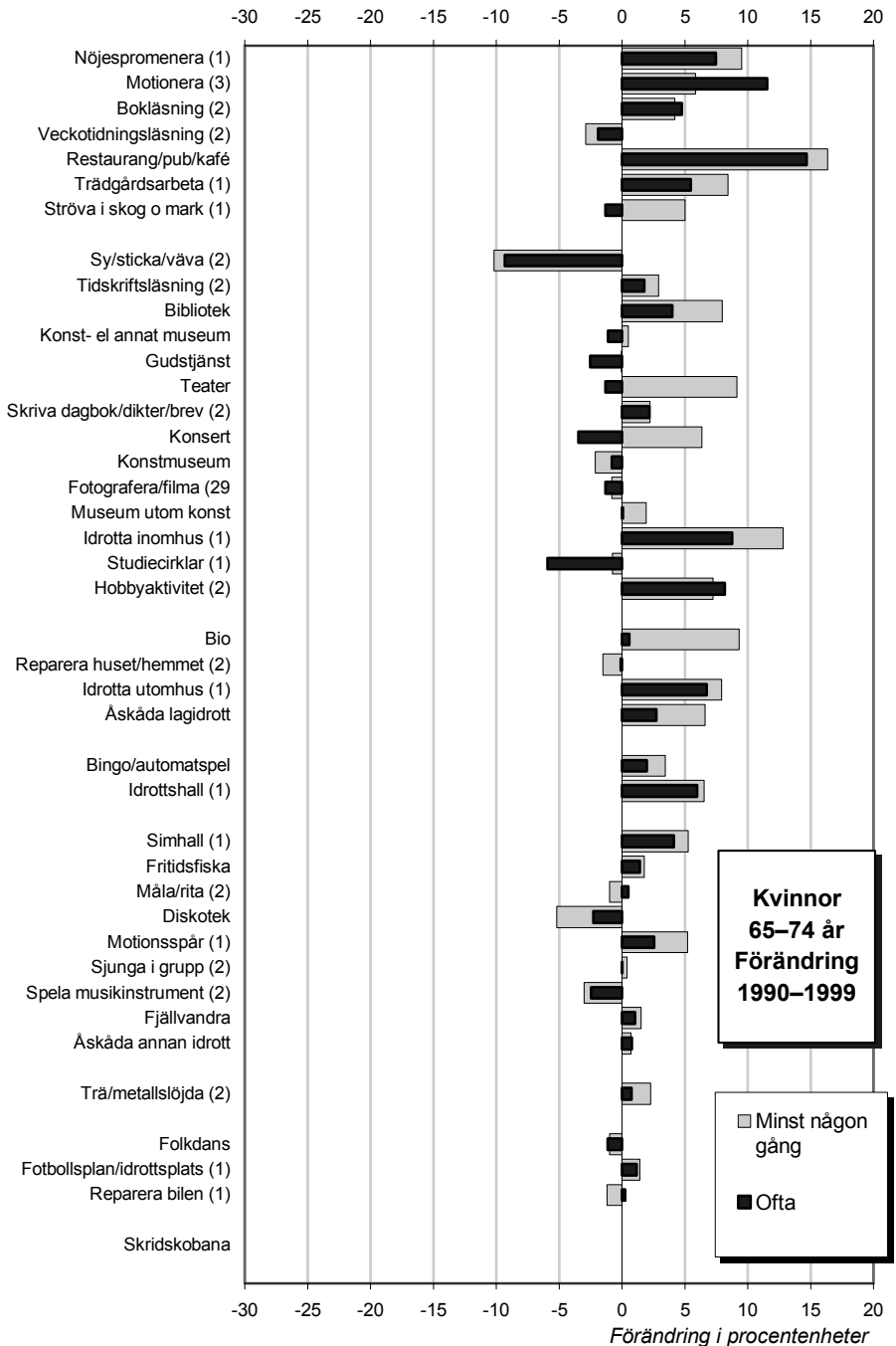

Diagram 4.12

Förändring av andelen utövare i procentenheter 1990-91--1999. Kvinnor 65-74 år. Positivt värde anger ökning, negativt anger minskning

Ofta= Mer än 20 ggr (1), Varje vecka (2), Minst 2 ggr/vecka (3). Övriga: Mer än 5 ggr

Allt fler äldre motionerar och deltar i nöjeslivet

Utvecklingen för de äldre männen (diagram 4.11) och de äldre kvinnorna (diagram 4.12) visar på en betydande ökning för de flesta fritidsaktiviteter under 1990-talet. Endast för ett fåtal aktiviteter har utövandet minskat, och här bör särskilt nämnas att det bland äldre kvinnor blivit allt ovanligare att sy, sticka eller väva, en nedgång med 10 procentenheter.

Bland de aktiviteter som ökat mest märks besökandet på restaurang, pub eller kafé, där ökningen varit 12 procentenheter bland männen och 15 procentenheter bland kvinnorna för besök ofta (mer än 20 gånger under ett år). Det har också skett en kraftig ökning av motionerandet bland de äldre, i synnerhet bland kvinnorna. Andelen som ofta motionerar, dvs. minst 2 gånger i veckan, har ökat med 12 procentenheter, och bland de äldre männen syns en ökning med 8 procentenheter. Bland kvinnorna har även inomhusidrottandet ökat i relativt hög grad.

I takt med allt bättre hälsoförhållanden och bättre ekonomiska villkor i högre åldrar samt en ökad genomsnittlig livslängd för såväl kvinnor som män, har den nuvarande äldregenerationen till stor del kunnat bibehålla ett tidigare aktivt fritidsliv. Stavgång och gymnastikpass, biobesök och restaurangbesök, är olika uttryck för att de äldres levnadsvillkor inte längre präglas av passiviserande omständigheter som förr. Och när yngre personers fritidsaktiviteter nu visat sig inte bara stagnera, utan även avta i flera hänseenden, torde vi i en snar framtid kunna få erfara hur skillnaderna mellan de yngres och de äldres fritidsvanor alltmer kommer att jämnas ut.

5 Friluftsliv

Friluftslivets betydelse för välfärden är välkänd och väldokumenterad, bland annat återgiven i Kulturdepartementets rapport "Statens stöd till friluftsliv och främjandeorganisationer"¹⁶. *Friluftsgruppen* som utarbetat rapporten antog också en definition av begreppet friluftsliv som

"...vistelse och fysisk aktivitet utomhus för att uppnå miljöombyte och naturupplevelse utan krav på prestation eller tävling".

Friluftslivet innehåller i denna bemärkelse en lång rad olika utomhusaktiviteter, av vilka endast ett fåtal har mätts återkommande i ULF genom åren. Dessa aktiviteter är trädgårdsarbete, strövande i skog och mark, nöjes- eller motionspromenader, fritidsfiske, jakt, fjällvandringar, båtutflykter samt utomhusbad. Frågorna har formulerats på följande sätt:

"Har Du under de senaste 12 månaderna...

- a) Sysslat med trädgårdsarbete
- b) Strövat i skog och mark t.ex. för att titta på naturen, plocka svamp och bär
- c) Tagit nöjes- och motionspromenader av annat slag (ej i samband med vanliga inköp eller liknande)
- d) Fritidsfiskat

Svarsalternativen är:

- Ingen gång,
- någon gång i kvartalet eller mer sällan (1-5 ggr per år)
- någon gång i månaden (6-20 ggr per år)
- någon gång i veckan (21-60 ggr per år)
- flera gånger i veckan (mer än 60 ggr per år)

Svarsalternativet "Mer än 60 gånger" saknas i 1998-års ULF. Därför redovisas endast 1999-års uppgifter i tabell 5.1.

Begreppet "antal gånger" är i samtliga fall liktydigt med det antal dagar man utövat fritidsaktiviteten. Detta innebär exempelvis att en 5 dagar lång vandringstur registrerats som 5 gånger och inte som 1 gång/vandringstur.

¹⁶ Ds 1999:78, Kulturdepartementet.

Friluftsliv och utövandefrekvens

Tabell 5.1 ger en översiktssbild över frekvensen i utövandet av de olika aktiviteterna. Exempelvis går 79 procent av kvinnorna 16–84 år någon gång ut i skogen under ett år för att plocka bär eller svamp eller för att bara njuta av naturen, vilket i grova tal motsvarar 2,7 miljoner kvinnor. Bland männen är det 77 procent, eller ungefär 2,6 miljoner män. 14 procent av kvinnorna och 12 procent av männen är ute mer än 60 gånger, vilket skulle innebära nästan varje dag under bär- och svampsäsongen.

Tabell 5.1
Utövande av olika friluftaktiviteter på fritiden under en 12-månadersperiod 1999. Personer 16-84 år. Procent

	Inte alls	Minst 1 gång	Mer än 5 ggr	Mer än 20 ggr	Mer än 60 ggr	Skattat antal i befolkningen (1000-tal)
Trädgårdsarbetat						
Män	26,0	74,0	60,6	43,4	20,1	3 401
Kvinnor	28,0	72,0	59,6	43,6	21,5	3 464
Alla	27,0	73,0	60,1	43,5	20,8	6 865
Strövat i skog o mark						
Män	22,7	77,3	54,3	28,9	12,2	3 401
Kvinnor	21,1	78,9	57,7	32,0	13,7	3 464
Alla	21,9	78,2	56,0	30,5	13,0	6 865
Nöjespromenerat						
Män	17,0	83,1	69,2	46,2	23,5	3 401
Kvinnor	11,3	88,7	80,1	61,1	34,0	3 464
Alla	14,1	85,9	74,7	53,7	28,8	6 865
Fritidsfiskat						
Män	56,7	43,3	22,1	8,4	2,8	3 401
Kvinnor	79,4	20,6	6,6	1,7	0,4	3 464
Alla	68,2	31,8	14,2	5,0	1,6	6 865
Fjällvandrat						
Män	88,5	11,5	1,8	0,5	0,1	3 401
Kvinnor	90,3	9,8	1,6	0,5	0,1	3 464
Alla	89,4	10,6	1,7	0,5	0,1	6 865
Gjort utflykter i fritidsbåt						
Män	55,7	44,3	20,3	6,8	1,8	3 401
Kvinnor	67,0	33,0	11,8	4,4	0,8	3 464
Alla	61,4	38,6	16,0	5,6	1,3	6 865
Jagat						
Män	87,6	12,4	8,1	4,3	1,3	3 401
Kvinnor	98,0	2,1	0,7	0,4	0,1	3 464
Alla	92,8	7,2	4,4	2,3	0,7	6 865
Friluftsbadat						
Män	27,9	72,2	46,9	19,2	5,2	3 401
Kvinnor	32,6	67,4	44,6	20,5	5,8	3 464
Alla	30,2	69,8	45,8	19,8	5,5	6 865

Skillnaden mellan män och kvinnor är därmed högst marginell, ett förhållande som även gäller trädgårdsarbetandet och friluftsbadandet: Runt 20 procent av männen och kvinnorna badar utomhus mer än 20 gånger under en säsong, och 5 respektive 6 procent badar mer än 60 gånger.

För jakt och fiske råder däremot stora könsskillnader. 43 procent av männen, eller ungefär 1,5 miljoner män, fritidsfiskar minst någon gång under ett år medan det bland kvinnorna endast är 21 procent eller ungefär 730 000 kvinnor. Och när det gäller fritidsfiske mer än 5 gånger blir skillnaden ännu större: 22 procent av männen eller 770 000 män, i jämförelse med endast 7 procent av kvinnorna, vilket motsvarar ungefär 245 000 kvinnor.

Att vandra i fjällen är tämligen ovanligt men mycket jämnt fördelad mellan könen. 12 procent av männen och 10 procent av kvinnorna gör detta vid minst ett tillfälle under ett år. Ungefär 2 procent av såväl kvinnorna som männen gör detta minst 5 gånger, vilket alltså är liktydigt med minst 5 dagar under en 12-månadersperiod.

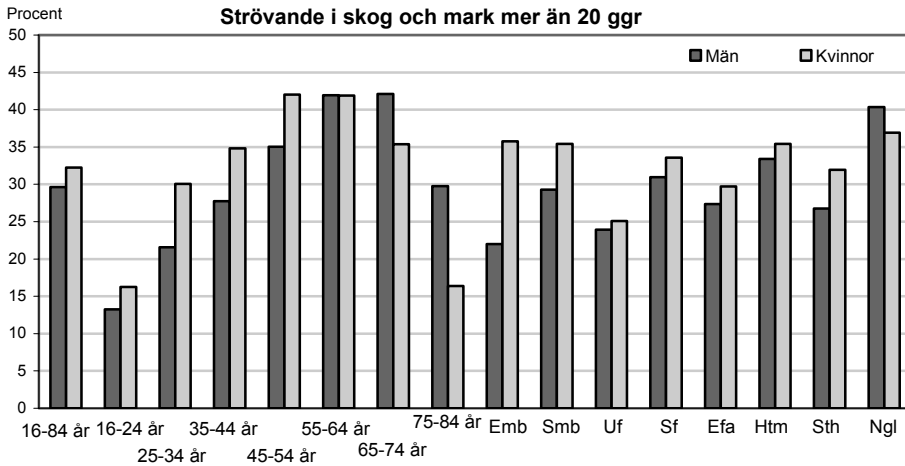
Många äldre män strövar i skog och mark

Att vara ute i skog och mark på fritiden är en företeelse som ökar med stigande ålder, vilket framgår av diagram 5.1. Kvinnorna har också ett markant övertag i samtliga åldersgrupper upp till och med 45–54 år. Därefter upphör den kvinnliga dominansen, och på äldre dar är det i stället männen som är i klar majoritet. Det är sannolikt kvinnornas förhållandevis sämre rörelseförmåga i högre åldrar som i första hand ligger bakom denna skillnad¹⁷. Möjligen kan det manliga jaktintresset också bidra något till den ojämna könsfördelningen. Det är också tänkbart att det handlar om en selektionsprocess, där de män som uppnått en hög ålder grundlagt ett aktivt friluftsintrasse långt tidigare i livet, och på äldre dar också kunnat vidmakthålla detta intresse i stor utsträckning.

I diagram 5.1 redovisas också fördelningen för ett urval av övriga befolkningsgrupper, varvid kan konstateras att infödda svenskar med infödda svenska föräldrar, högre tjänstemän och personer i Norra glesbygden oftare vistas i skog och mark än motsvarande jämförelsegrupper utrikes födda, ej facklärd arbetare och personer i Stockholmsregionen.

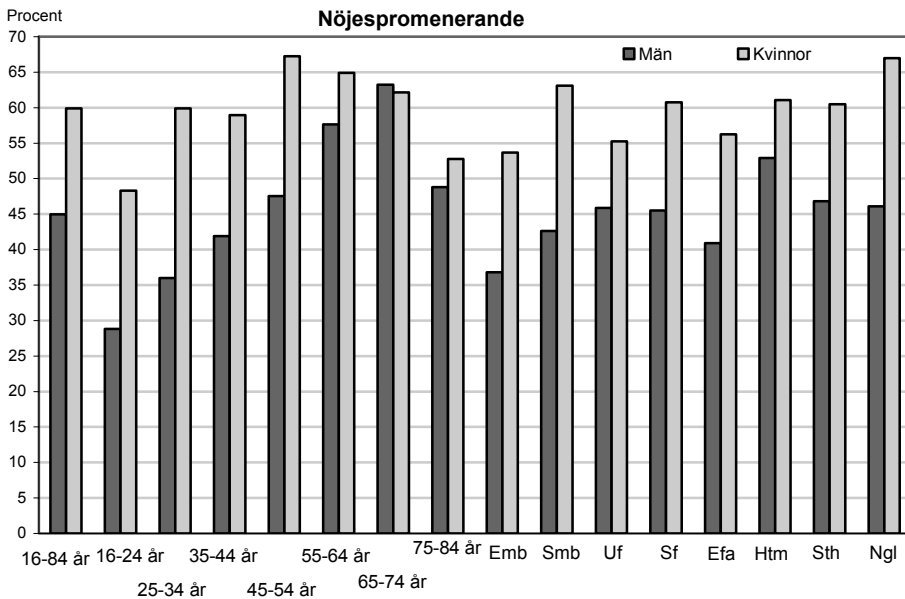
¹⁷ Ohälsa och sjukvård 1980–2000. Rapport nr. 95 i serien Levnadsförhållanden. SCB 2002.

Diagram 5.1
Strövande i skog och mark mer än 20 gånger under de senaste 12 månaderna.
Personer 16-84 år i genomsnitt för 1998-99. Procent

Emb=Ensamst. m. barn Smb=Sammanboende m. barn Uf=Utrikes födda Sf=Födda i Sverige av svenskfödda föräldrar Efa=Ej facklärd arbetare Htm=Högre tjänstemän Sth=H-region 1: Stor-Stockholm Ngl=H-region 6: Norra Glesbygden

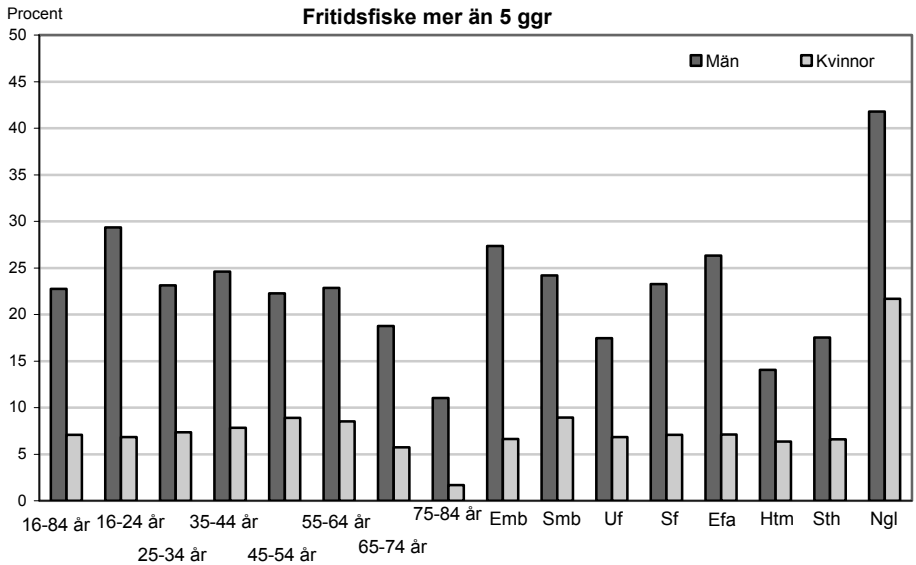
Diagram 5.2
Nöjespromenerande mer än 20 gånger under de senaste 12 månaderna.
Personer 16-84 år i genomsnitt för 1998-99. Procent

Emb=Ensamst. m. barn Smb=Sammanboende m. barn Uf=Utrikes födda Sf=Födda i Sverige av svenskfödda föräldrar Efa=Ej facklärd arbetare Htm=Högre tjänstemän Sth=H-region 1: Stor-Stockholm Ngl=H-region 6: Norra Glesbygden

Diagram 5.3

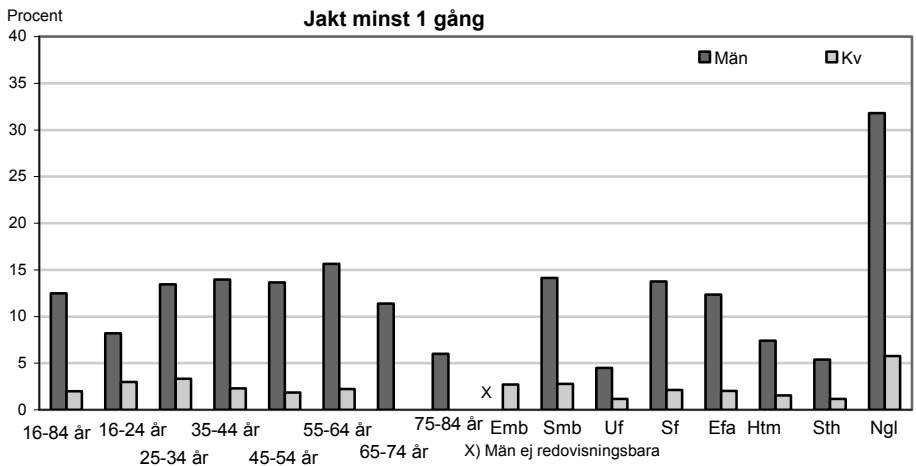
Fritidsfiske mer än 5 gånger under de senaste 12 månaderna. Personer 16–84 år i genomsnitt för 1998-99. Procent

Emb=Ensamst. m. barn Smb=Sammanboende m. barn Uf=Utrikes födda Sf=Födda i Sverige av svenskfödda föräldrar Efa=Ej facklärd arbetare Htm=Högre tjänstemän Sth=H-region 1: Stor-Stockholm Ngl=H-region 6: Norra Glesbygden

Diagram 5.4

Jakt minst 1 gång under de senaste 12 månaderna. Personer 16–84 år 1999. Procent

Emb=Ensamst. m. barn Smb=Sammanboende m. barn Uf=Utrikes födda Sf=Födda i Sverige av svenskfödda föräldrar Efa=Ej facklärd arbetare Htm=Högre tjänstemän Sth=H-region 1: Stor-Stockholm Ngl=H-region 6: Norra Glesbygden

Kvinnorna promenerar mer än männen

Ett liknande förhållande som för strövande i skog och mark kan vi också se gällande nöjespromenerandet. Men kvinnorna är överlag betydligt oftare än männen ute och promenerar. Några nämnvärda skillnader mellan könen efter pensionsåldern kan dock inte utläsas ur diagram 5.2.

Både män och kvinnor fiskar och jagar i Norrlands glesbygd

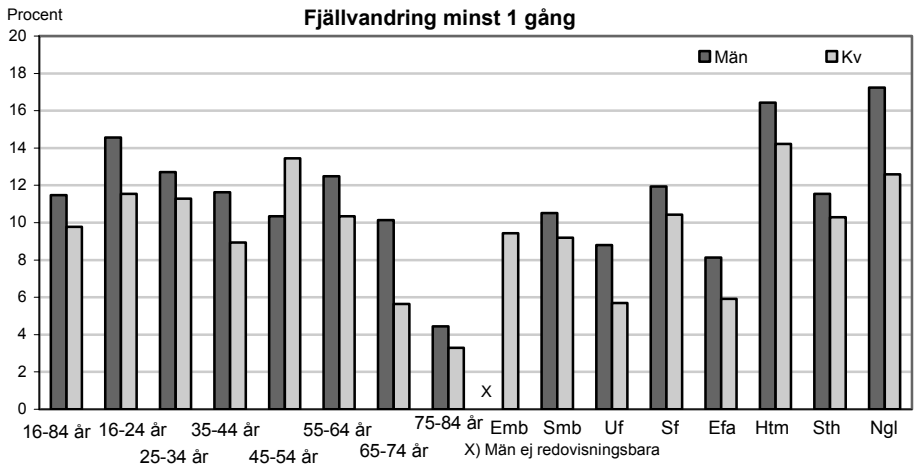
Fritidsfiske är som vi sett i det föregående en utpräglad manlig aktivitet, och skillnaden gentemot kvinnorna ökar med stigande utövandefrekvens. Av diagram 5.3 framgår att det främst är de yngre männen som fritidsfiskar. Ungefär 30 procent av männen 16–24 år fiskar mer än 5 gånger under ett år. I åldersgrupperna däröver är andelen något lägre, mellan 20 och 25 procent, och först i pensionsåldern tycks fritidsfiskandet avta mer påtagligt. Efter ungdomsåren och upp till 65 år förefaller också avståndet till kvinnorna gradvis avta något. Fritidsfisket lockar också arbetare i större utsträckning än högre tjänstemän. Men den största skillnaden finner vi mellan stockholmsregionen och Norra glesbygden, där andelen som ofta fiskar är dubbelt så hög. Fritidsfiskandet är till och med vanligare bland kvinnor i Norra glesbygden än bland män i Stockholmsregionen.

För jakt är den manliga dominansen större än för fritidsfiske. Men i motsats till fritidsfisket, tycks jagandet för männen i stället öka med stigande ålder, åtminstone fram till ålderspensionen. Och i likhet med fisket är jakten främst en angelägenhet för arbetare, infödda svenskar med svensk bakgrund, samt i högsta grad för män i Norra glesbygden. Även kvinnorna i Norrland jagar i förhållandevis hög grad.

Fjällvandring lockar högre tjänstemän

Att vandra i fjällen är något vanligare bland män än bland kvinnor, 12 procent jämfört med 10 procent 16–84 år. Diagram 5.5 uppvisar ett mönster som antyder att fjällvandrandet tycks avta något efter ungdomsåren och öka igen i övre medelåldern. Men skillnaderna är inte signifikanta. Däremot är det en signifikant högre andel högre tjänstemän än ej facklärda arbetare som vandrar i fjällen. Detta gäller såväl bland männen som bland kvinnorna.

Diagram 5.5
Fjällvandring minst 1 gång under de senaste 12 månaderna. Personer 16–84 år 1999. Procent

Emb=Ensamst. m. barn Smb=Sammanboende m. barn Uf=Utrikes födda Sf=Födda i Sverige av svenskfödda föräldrar Efa=Ej facklärda arbetare Htm=Högre tjänstemän Sth=H-region 1: Stor-Stockholm Ngl=H-region 6: Norra Glesbygden

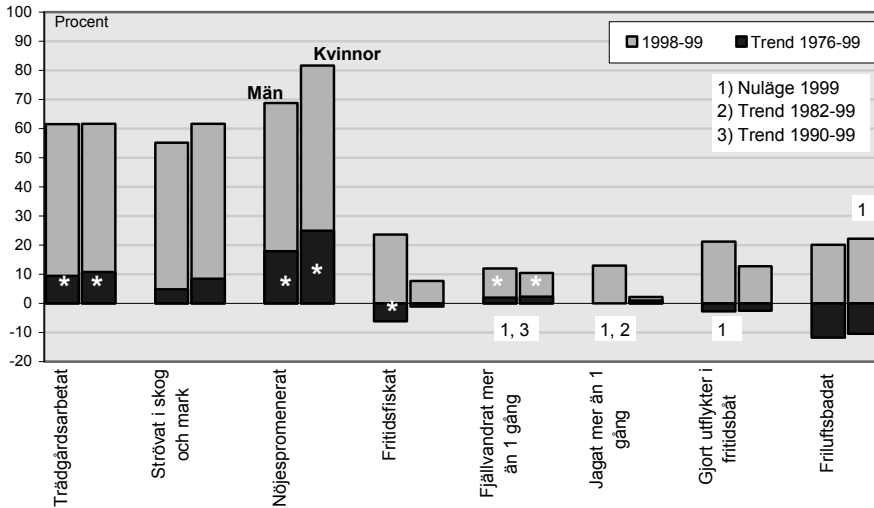
Friluftslivets utveckling 1976–1999

Utvecklingen av aktivitetsutövandet för män och kvinnor framgår av diagram 5.1 nedan. Diagrammet är ett utdrag ur tabell 5.3 sist i detta kapitel, och visar nulägesförhållandena 1998–99 alternativt 1999, samt utvecklingen sedan 1976, alternativt sedan 1982–83 och 1990–91, beroende på tillgång till data i ULF under dessa år. Trenderna är framräknade med hjälp av en 3:e grads regressionsanalys, där hänsyn tagits till att det under åren kan ha förekommit både upp- och nedgångar för respektive aktivitet. Resultatet blir ett procenttal som uttrycker skillnaden mellan regressionslinjens slutpunkt (1999) och dess början (t.ex. 1976). Staplar med värden över 0 anger ökning i procentenheter och staplar med värden under 0 anger minskning. Med en asterisk anges om förändringen är statistiskt säkerställd. Se kapitel 3 för mer information om trendberäkningen.

Som diagram 5.1 visar har nöjespromenerandet ökat kraftigt både bland kvinnor och män. Även för trädgårdsarbetandet syns en klar ökning. Fritidsfisket har däremot minskat under de senaste 25 åren, åtminstone bland männen, medan att vandra i fjällen tycks ha blivit något populärare under 90-talet.

Diagram 5.6

Friluftaktiviteters utövande mer än 5 gånger/1 gång under de senaste 12 månaderna. Män och kvinnor 16–74 år. Nuläge 1998-99, trend 1976-99. Procent resp. förändring i procentenheter. * anger signifikans på 95-procentsnivån.

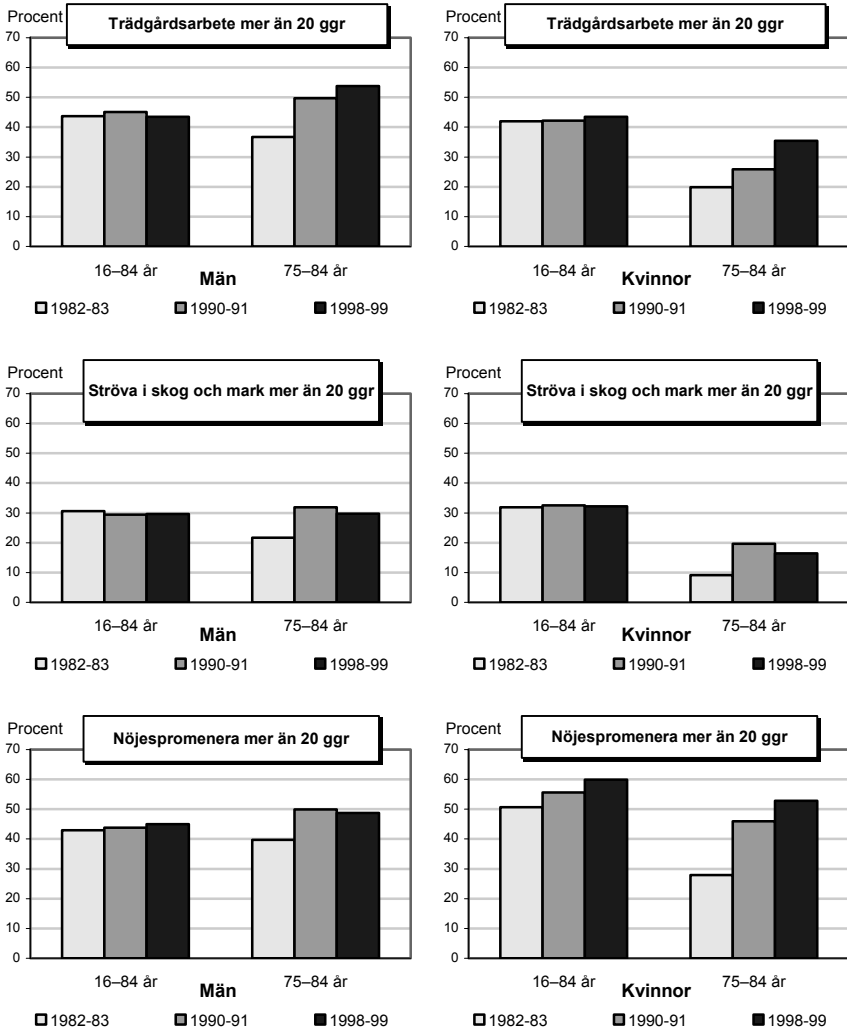
Friluftslivets utveckling i olika grupper

En mer nyanserad bild av friluftslivets utveckling får vi genom att studera utvecklingen över tid för olika befolkningsgrupper. I första hand kan vi göra intressanta iakttagelser om utvecklingen av friluftslivet för de äldre i befolkningen, och då i synnerhet för de allra äldsta: 75–84-åringarna. För dessa har samlats in uppgifter om trädgårdsarbete, vandring i skog och mark, samt nöjespromenerande. I diagram 5.7–5.12 åskådliggörs utvecklingen under tiden 1982–99 för män och kvinnor med 16–84-åringarna som jämförelsegrupp.

Diagram 5.7–5.12 visar att 75–84-åringarna blivit allt aktivare i flera avseenden under de senaste två decennierna. Utvecklingen för befolkningen i sin helhet har däremot inte varit lika positiv. Detta innebär att de äldre pensionärerna alltmer kommit att närma sig befolkningsgenomsnittet, och bland männen till och med nått nivåer däröver i vissa avseenden.

Diagram 5.7–5.12

Friluftssaktiviteters utövande mer än 20 gånger under de senaste 12 månaderna. Personer 16–84 år och 75–84 år 1982-99. Procent

Forskare har tidigare förklarat det sociala åldrandet som en "avengageringsprocess", en slags förberedelse inför ett livs avslut, allmänt accepterat och vari ingår att gradvis dra sig tillbaka från olika aktiviteter¹⁸.

Denna teori har dock senare övergetts för en rakt motsatt uppfattning, grundad i att de äldre inte alls själva väljer att dra sig undan. Det är snarare de äldre som känner sig utestängda från olika aktivite-

¹⁸ Kraus, Richard G. (2001). Recreation and Leisure in modern society (6th edition). Jones and Bartlett Publishers. Boston

ter och sociala sammanhang i det omgivande samhället. De äldres allt bättre levnadsförhållanden med bättre hälsa, ökade materiella och ekonomiska resurser, har gjort att de i allt större utsträckning kommer att vilja upprätthålla en aktiv livsföring. Att fortsätta motionera och idka friluftsliv, att delta i nöjes- och kulturlivet, liksom att delta i kurser och andra sociala verksamheter ger möjligheter till förnyad livsglädje på gamla dar då livet kan få ny mening och nytt innehåll. I synnerhet efter det att man upplevt förlusten av ett meningsfullt arbete, en livskamrat eller andra närstående personer.

Utveckling för de äldre, stagnation för de yngre

För att åskådliggöra skillnader i utvecklingen av friluftslivet mellan yngre och äldre personer, görs i diagram 5.13 en jämförelse mellan åldersgrupperna 25–34 år och 65–74 år, med avseende på olika slags friluftaktiviteter som utförs ofta, dvs. mer än 20 gånger under en 12-månadersperiod. (Frågor om fritidsfiske, jakt och fjällvandring har under tidigare år ej ställts till personer över 74 år).

Här framträder ett mönster som visar att de äldre står för en ökning av de vardagliga, förhållandevis okomplicerade friluftaktiviteterna trädgårdsarbete, nöjespromenader samt vandring i skog och mark. Bland de yngre tycks utvecklingen i stället ha stagnerat.

När det gäller de mer resurskrävande friluftaktiviteterna såsom att fiska, jaga och att vandra i fjällen (diagram 5.14), framträder ett annat mönster, där det i första hand är de yngre som ägnar sig åt detta, och några större förändringar kan inte konstateras vare sig för de yngre eller för de äldre. Dessa aktiviteter är ju i regel också mer fysiskt krävande, och det är därför naturligt att de är vanligare bland yngre än bland äldre.

Fortfarande går högre tjänstemän oftare ut i skog och mark

I det följande redovisas friluftaktiviteterna för några utvalda sinesemellan kontrasterande befolkningsgrupper. Diagram 5.15 och 5.16 visar att det alltjämt råder vissa skillnader mellan manliga *icke facklärda arbetare* och *högre tjänstemän*, detta trots att friluftslivet i viss mån tycks ha avtagit för de högre tjänstemännen de senaste decennierna.

Diagram 5.13
Friluftssaktivitetens utövande mer än 20 gånger under de senaste 12 månaderna.
Personer 25–34 år och 65–74 år 1982-99. Procent

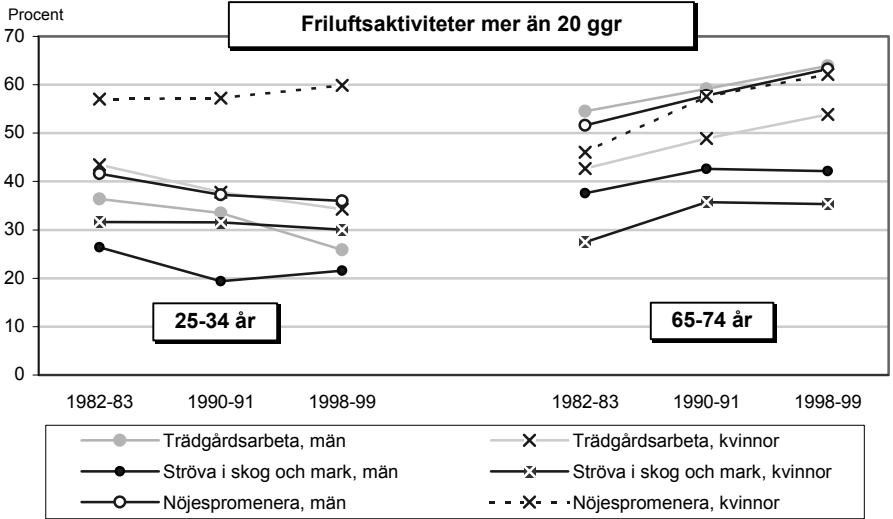

Diagram 5.14
Friluftssaktivitetens utövande minst 1 gång under de senaste 12 månaderna.
Personer 25–34 år och 65–74 år 1982-99. Procent

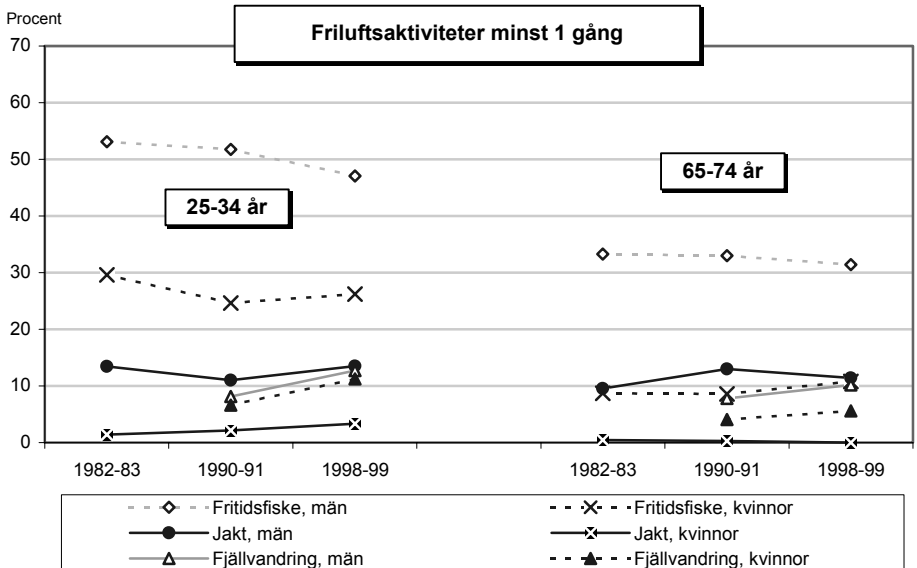

Diagram 5.15
Friluftssaktivitetens utövande mer än 20 gånger under de senaste 12 månaderna. Ej facklärd arbetare och högre tjänstemän 16-74 år 1982-99. Procent

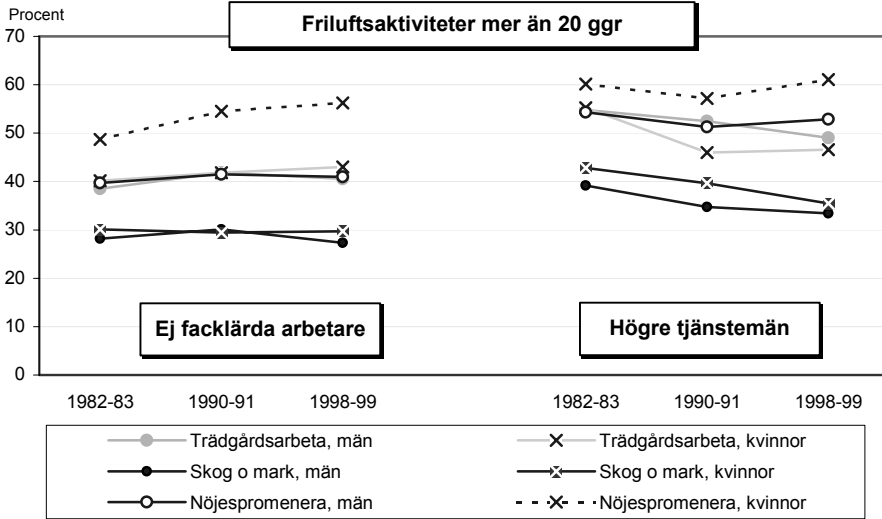
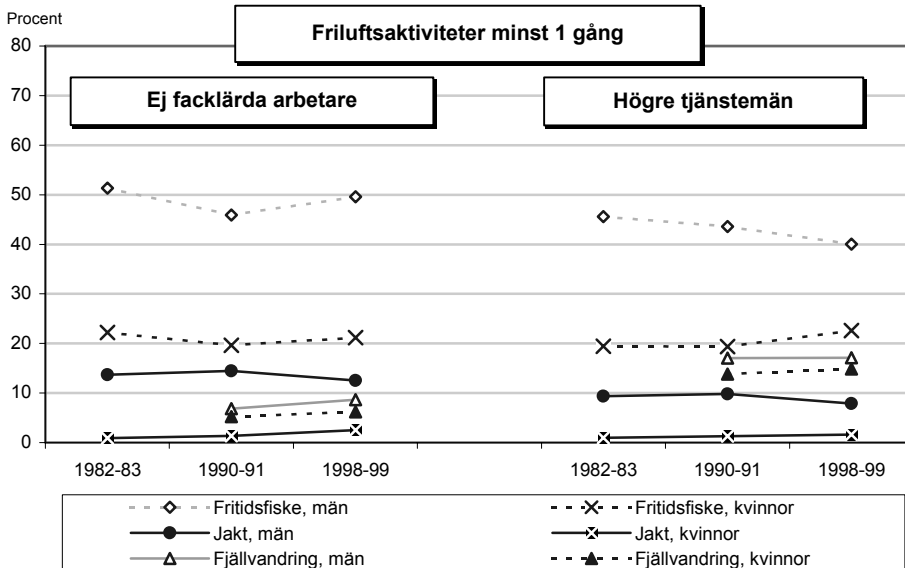

Diagram 5.16
Friluftssaktivitetens utövande minst 1 gång under de senaste 12 månaderna. Ej facklärd arbetare och högre tjänstemän 16-74 år 1982-99. Procent

För kvinnorna föreligger fortfarande en signifikant skillnad beträffande vandringar i skog och mark, detta trots en successiv minskning bland kvinnliga högre tjänstemän under 1980- och 1990-talen.

När det gäller de mer specifika friluftaktiviteterna fritidsfiske, jakt och fjällvandring, har fritidsfisket minskat något för manliga högre tjänstemän, samtidigt som det varit oförändrat under perioden 1982–99 för ej facklärd arbetare. Fritidsfisket är därmed en arbetaraktivitet i än högre grad än tidigare. Även jakten attraherar arbetare i högre grad än högre tjänstemän.

Utrikes födda mindre friluftaktiva än infödda svenskar

Diagram 5.17 och 5.18 låter oss jämföra friluftsutövandet hos personer födda utomlands med personer födda i Sverige av föräldrar födda i Sverige. Vi kan se att utrikes födda personer är mindre friluftaktiva än infödda svenskar i så gott som alla aktiviteter, och några större förändringar över tid är det heller egentligen inte fråga om. Nöjespromenerandet är dock lika vanligt bland infödda svenska män som bland utrikes födda. Kvinnor födda utomlands företar också nöjespromener i allt större utsträckning, men är fortfarande "steget efter" de infödda svenska kvinnorna, som även de ökat sitt promenerande. Män födda utomlands har minskat sitt fritidsfiskande de senaste decennierna, vilket inte med säkerhet kan sägas gälla för infödda svenska män. Det är numera endast var tredje utrikes född man som fritidsfiskar, men fortfarande fiskar ungefär hälften av de infödda svenska männen. Att jaga är också betydligt vanligare bland infödda svenska män än bland utrikes födda.

Friluftslivet blomstrar i Norrland

Befolkningen i Norrlands glesbygdsområden ägnar sig åt olika former av friluftsliv i betydligt högre utsträckning än befolkningen i storstadsområdena. Och med nära tillgång till naturupplevelser och ett relativt litet utbud av konkurrerande kultur- och nöjesliv, är detta inte svårt att förstå. Diagram 5.19 och 5.20 visar dessutom att friluftslivet i Norra glesbygden ökat i flera avseenden medan någon motsvarande ökning för Stockholmsområdet inte kan avläsas. Visserligen föreligger en ökad andel kvinnor i Stockholmsområdet som ofta promenerar. Men detta är ett genomslag av den allmänna ökningen för kvinnor, och kvinnorna i Norra glesbygden har dessutom ökat promenerandet i än högre utsträckning. Jaktintresset har också blivit mer utbrett bland kvinnorna i Norrland. 1982–83 jagade 3 procent av kvinnorna, medan andelen numera är 7 procent.

Diagram 5.17
Friluftssaktivitetens utövande mer än 20 gånger under de senaste 12 månaderna. Utrikes födda och personer födda i Sverige av inrikes födda föräldrar 16-74 år 1982-99. Procent

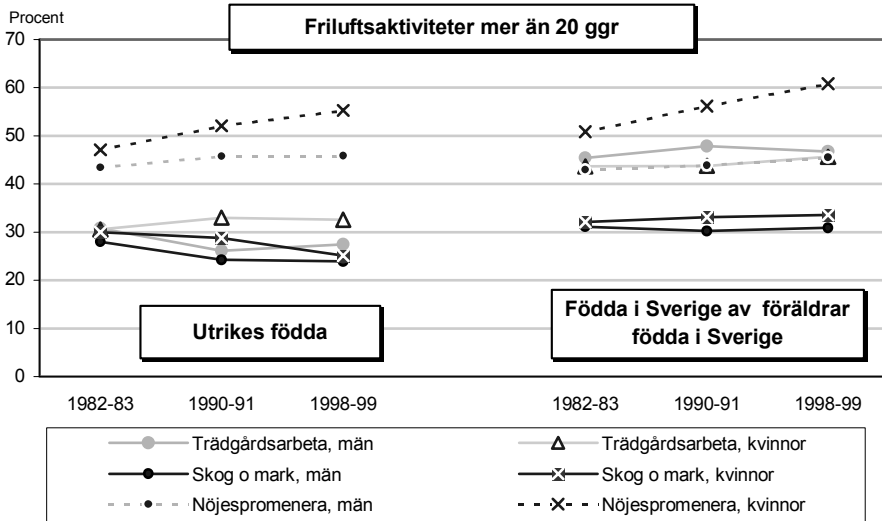

Diagram 5.18
Friluftssaktivitetens utövande minst 1 gång under de senaste 12 månaderna. Utrikes födda och personer födda i Sverige av inrikes födda föräldrar 16-74 år 1982-99. Procent

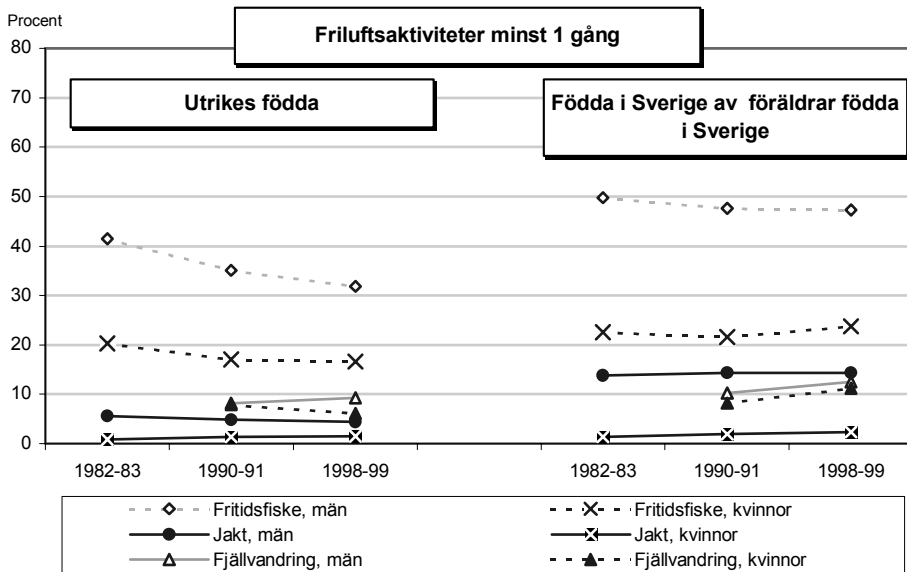

Diagram 5.19 Friluftaktivitetens utövande mer än 20 gånger under de senaste 12 månaderna. H-region 1, Stockholm och H-region 6, Norra glesbygden 16–74 år 1982-99. Procent

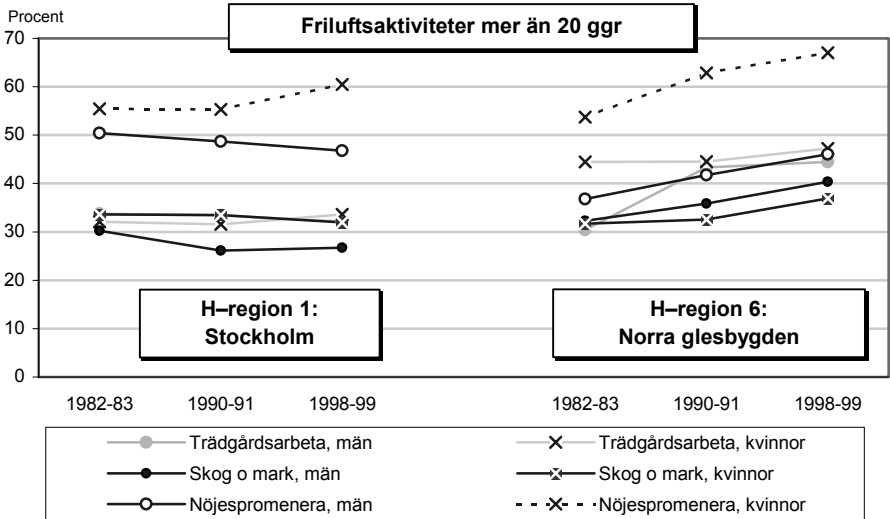
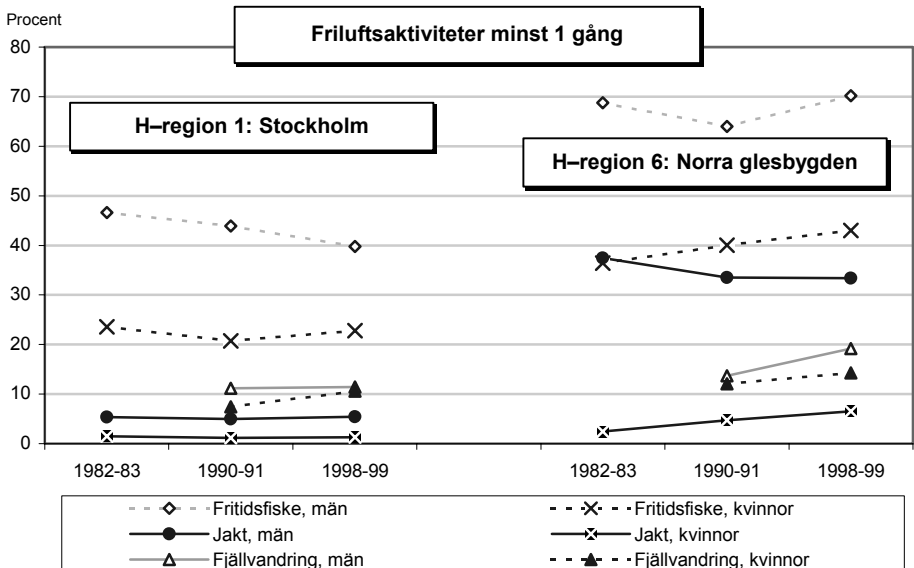

Diagram 5.20

Friluftaktivitetens utövande minst 1 gång under de senaste 12 månaderna. H-region 1, Stockholm och H-region 6, Norra glesbygden 16–74 år 1982-99. Procent

Trender för friluftslivet

I föregående diagram har vi sett hur friluftslivet utvecklats i olika befolkningsgrupper. Av diagrammen framgår också hur utvecklingen i vissa fall ändrat riktning under perioden 1982–99. Däremot finns inte angivet tydliga procenttalskattningar och antal intervjuade personer, vilket krävs för att kunna avgöra om exempelvis en ökning för en viss grupp, eller skillnaden mellan två grupper kan sägas vara statistiskt säkerställd. Dessa uppgifter återfinns dock i tabellerna A.3 och A.4 i bilaga 1, och tillsammans med *hjälpstabellerna* i bilaga 2 kan läsaren själv bedöma den statistiska säkerheten vid jämförelserna.

I detta avsnitt redovisas utvecklingen för friluftslivet i så kallade *trendtabeller*, med ett mer sammanfattande trendmått i syfte att ge en tydligare överblick över såväl nuläge som utveckling. Uppgifterna i tabell 5.2 och 5.3 på följande sidor gäller befolkningen 16–74 år och aktivitetsutövande mer än 5 gånger under en 12-månadersperiod, för jakt och fjällvandring minst 1 gång. Nulägesförhållandena gäller 1998–99, alternativt enbart 1999. Trenden avser utvecklingen sedan 1976. I brist på tidigare uppgifter gäller trenden sedan 1982–83 för jakt, och 1990–91 för fjällvandring.

Trenderna är framräknade med hjälp av en 3:e grads regressionsanalys, där hänsyn tagits till att det under åren kan ha förekommit både upp- och nedgångar för respektive aktivitet. Resultatet blir ett procenttal som uttrycker skillnaden mellan regressionslinjens slutpunkt (1999) och dess början (1976). Plustecken anger ökning i procentenheter och minustecken anger minskning. Med en asterisk anges om förändringen är statistiskt säkerställd.

I den vänstra kolumnen för respektive kulturaktivitet anges nulägesförhållandena. Dessa är viktiga då trenden måste ställas i relation till de faktiska nivåerna. Här bör observeras att procenttalet i trenden inte överensstämmer med det sista årets mätvärde minus det första, eftersom trenden anpassats utifrån en 3:e grads regressionsanalys där de båda ändpunkterna approximerats.

Kraftig ökning av nöjespromenerandet bland äldre

Som framgår av tabell 5.2 har strövandet i skog och mark ökat bland männen med 9 procentenheter 1976–1999. Och medan ökningen varit 18 procentenheter för de äldsta männen, 65–74-åringarna (övre åldersgräns 74 år för intervjuerna före 1980), så har skogspromenerandet i stort sett varit oförändrat för de yngsta männen, 16–24-åringarna. Den synbara knappa ökningen 0,9 procentenheter är statistiskt osäker då den saknar asterisk som signifikansangivelse. Av tabell 5.2 kan vi utläsa att ökningen bland samtliga kvinnor 16–74 år varit något

kraftigare än bland männen: 12 procentenheter. Och bland de yngsta kvinnorna kan vi till och med utläsa en viss nedgång under perioden 1976–1999. Men inte heller denna förändring är statistiskt signifikant då förändringsskattningen inte åtföljs av någon asterisk. Slutsatsen blir dock att både äldre män och äldre kvinnor sedan 1970-talets mitt drygat ut sitt försprång gentemot ungdomarna beträffande att mer än 5 gånger under en 12-månadersperiod ha vistats ute i skog och mark.

När det gäller nöjespromenerandet kan vi konstatera en synnerligen kraftig ökning med 33 procentenheter bland såväl äldre män som äldre kvinnor. Men ökningen har varit kraftig i samtliga åldersgrupper. För de yngsta männen är ökningen 17 procentenheter och för de yngsta kvinnorna 23 procentenheter. Detta innebär för kvinnornas del att andelen som mer än 5 gånger under ett år är ute och promenerar för nöjes skull nu ligger runt 80 procent för samtliga åldersgrupper. Något därunder för de yngsta och äldsta kvinnorna (77 procent), medan kvinnor 25–34 år ligger något däröver (86 procent).

Bland männen är däremot skillnaderna mellan yngre och äldre betydligt större. I åldersgruppen 16–24 år har ökningen visserligen varit hela 16 procentenheter, men nulägeskattningen 1998–99 ligger betydligt lägre, 52 procent, i förhållande till nivån bland män 55 år och däröver: 77 procent.

Fritidsfisket bland männen har minskat något under den dryga 20-årsperioden, medan det legat konstant bland kvinnorna. I övrigt tycks inga större förändringar ha ägt rum.

Tabell 5.2.

Friluftsutövande i befolkningen. Nuläge 1998-99 alternativt enbart 1999 i procent. Trend 1976-99 (1982-99, 1990-99) i procentenheter där + anger ökning, – minskning och asterisk att förändringen är signifikant på 95-procentsnivån. Män 16-74 år

Män 7699=Trend 1976-99 8299= 1982-99, 9099=1990-99		Trädgårdsarbetat mer än 5 ggr		Strövat i skog och mark mer än 5 ggr		Nöjespromenerat mer än 5 ggr	
		1998-99	7699 S	1998-99	7699 S	1998-99	7699 S
1	Samtliga 16-74 år	61,5	+11,1 *	55,2	+9,1 *	68,8	+22,9 *
ÅLDERSGRUPP							
2	16-24 år	33,6	+10,0 *	32,1	+0,9	51,6	+16,8 *
3	25-34 år	44,1	-0,4	45,3	+2,7	66,5	+18,3 *
4	35-44 år	66,6	+6,8 *	57,7	+5,4	69,8	+17,6 *
5	45-54 år	73,0	+9,5 *	63,6	+11,6 *	72,6	+25,2 *
6	55-64 år	78,4	+18,2 *	68,1	+15,7 *	76,2	+28,2 *
7	65-74 år	77,0	+21,6 *	66,5	+18,0 *	76,6	+33,5 *
FAMILJETYP							
8	Ensamstående utan barn	37,2	+8,1 *	43,2	+4,9	60,2	+22,3 *
9	Ensamstående med barn	63,8	+6,9	57,7	-4,2	62,9	-6,5
10	Sammanboende utan barn	74,0	+14,5 *	64,6	+13,2 *	75,6	+26,0 *
11	Sammanboende med barn	76,4	+13,9 *	58,6	+10,4 *	71,6	+22,0 *
UTLÄNDSK BAKGRUND							
12	Utrikes födda	37,5	+5,8	41,9	+1,2	65,8	+18,7 *
13	Inrikes födda, föräldr inrikes f.	65,9	+13,6 *	57,7	+10,9 *	69,7	+23,9 *
UTBILDNINGSNIVÅ							
14	Förgymnasial	62,2	+11,7 *	52,3	+8,0 *	63,7	+24,3 *
15	Gymnasial	62,5	+12,2 *	54,3	+9,4 *	66,2	+17,7 *
16	Eftergymnasial	59,4	+8,6 *	59,5	+5,3	77,6	+18,4 *
SOCIOEKONOMISK GRUPP							
17	Ej facklärd arbetare	58,5	+13,5 *	50,6	+4,8	64,5	+24,1 *
18	Facklärd arbetare	62,9	+11,4 *	55,3	+10,7 *	64,4	+21,8 *
19	Lägre tjänstemän	65,4	+11,2 *	57,6	+10,1	71,6	+20,7 *
20	Mellan+Högre tjänstemän	67,4	+4,2	63,2	+8,6 *	79,7	+19,6 *
21	Företagare	73,3	+18,2 *	60,7	+16,7 *	68,7	+19,2 *
22	Jordbrukare	82,8	+33,2 *	63,0	+21,1 *	44,3	+23,8 *
23	Förvärvsarbetande	64,9	+12,3 *	57,3	+10,1 *	69,5	+23,1 *
24	Förtidspens./långv.arbetslösa	51,5	+14,8 *	50,9	+12,4 *	66,4	+28,8 *
H-REGION							
25	H1 Stockholm	47,5	+1,3	50,2	+6,7 *	73,9	+18,1 *
26	H2 Göteborg och Malmö	55,4	+12,1 *	51,8	+13,1 *	70,4	+28,2 *
27	H3 Större städer	64,1	+8,2 *	54,8	+8,1 *	67,7	+22,0 *
28	H4 Södra mellanbygden	72,5	+15,6 *	59,2	+8,8 *	63,2	+21,2 *
29	H5 Norra tätbygden	67,6	+24,1 *	62,5	+14,6 *	71,3	+24,9 *
30	H6 Norra glesbygden	68,4	+30,7 *	64,2	+14,2 *	69,1	+28,5 *

. =Ej redovisningsbar uppgift

..= Uppgifterna är alltför statistiskt osäkra för att kunna redovisas

	Fritidsfiskat mer än 5 ggr		Fjällvandrat minst 1 gång		Fritidsbåt- utflykter mer än 5 ggr		Jagat minst 1 gång		Badat utomhus mer än 20 ggr	
	1998-99	7699 S	1999	9099 S	1999	7699 S	1999	8299 S	1999	7699 S
1	23,6	-4,4 *	12,0	+2,1	21,2	+0,2	12,9	-0,4	20,1	-3,3
ÅLDERSGRUPP										
2	29,4	-6,3	14,6	+3,2	21,2	-6,7 *	8,2	-4,4	33,1	-2,1
3	23,1	-4,0	12,7	+6,0	17,8	-5,8	13,5	+1,0	18,1	-10,1
4	24,6	-4,2	11,7	+0,4	19,8	-1,6	13,8	-2,8 *	22,9	-7,2
5	22,3	-6,2 *	10,4	-1,8	21,0	+2,6	13,6	-1,9	15,8	-5,1
6	22,9	-3,1	12,5	+1,9	28,1	+9,7	15,7	+3,0	19,1	+5,7
7	18,8	-1,0	10,2	+2,9	20,5	+7,1 *	11,4	+2,5	11,0	+3,9
FAMILJETYP										
8	24,5	-4,6 *	12,5	+2,4	19,2	-4,0	9,0	-3,6	20,4	-5,3
9	27,4	-7,3
10	22,0	-4,0 *	12,8	+2,1	22,7	+4,9	16,2	+4,1 *	16,6	+2,2
11	24,2	-4,2 *	10,5	+1,5	22,4	+0,8	14,2	-1,3	24,0	-5,1
UTLÄNDSK BAKGRUND										
12	17,5	-4,2	9,3	+0,9	13,5	+0,8	4,5	-2,7	11,3	-18,8
13	24,3	-3,9 *	12,5	+2,5	22,4	+0,8	14,4	+0,5	21,1	-1,6
UTBILDNINGSNIVÅ										
14	26,7	-2,5 *	11,3	+5,0	19,2	+0,3	13,0	-1,0	18,9	-0,3
15	26,3	-5,0 *	11,0	+1,5	20,3	-1,4	15,8	+1,0	19,2	-8,0
16	16,5	-0,4	14,2	-2,2	24,5	-1,9	8,4	-0,3	22,5	-4,6
SOCIOEKONOMISK GRUPP										
17	27,3	-1,7	8,6	+1,6	18,8	+2,3	12,5	-2,0	15,3	-7,0
18	28,2	-4,7	8,8	+2,8	16,8	-5,0	17,6	+3,4	16,8	-7,6
19	23,4	-5,0	13,8	+3,8	18,0	-3,1	10,5	-0,3	17,3	-5,4
20	18,3	-4,6	15,2	-1,1	26,8	+0,8	9,5	+0,1	22,8	-3,7
21	21,5	-6,2	11,8	+2,9	24,1	+2,9	20,5	+4,8	18,2	-2,3
22	20,3	+1,2
23	23,6	-5,2 *	12,4	+2,0	22,1	+0,7	14,5	-0,4	20,0	-5,8
24	24,5	-1,2	7,4	+1,3	14,8	-0,8	12,4	+3,2	11,4	+1,5
H-REGION										
25	17,9	-7,0 *	11,4	-0,5	25,8	+3,8	5,4	-0,6	24,4	+4,9
26	15,8	-2,3	8,5	-0,9	20,2	-1,2	4,6	-0,5	22,1	-6,4
27	23,0	-1,5	12,6	+4,0	19,1	+1,0	12,1	+1,0	18,6	-7,4
28	27,9	-5,5 *	9,8	+1,7	20,7	-1,0	20,0	+3,5	22,0	-4,9
29	37,7	+4,3	20,7	+4,1	19,2	-5,6	25,1	-0,5	12,8	+0,5
30	42,0	-6,4	19,2	+6,8	25,4	+0,3	33,4	-2,7	8,7	-4,2

Tabell 5.3.

Friluftsutövande i befolkningen. Nuläge 1998-99 alternativt enbart 1999 i procent. Trend 1976-99 (1982-99, 1990-99) i procentenheter där + anger ökning, – minskning och asterisk att förändringen är signifikant på 95-procentsnivån. Kvinnor 16-74 år

Kvinnor		Trädgårdsarbetat mer än 5 ggr		Strövat i skog och mark mer än 5 ggr		Nöjespromenerat mer än 5 ggr	
		1998-99	7699 S	1998-99	7699 S	1998-99	7699 S
1) Trend 1982-99							
2) Trend 1990-99							
1 Samtliga	16-74 år	61,6	+12,7 *	61,6	+11,8 *	81,7	+28,4 *
ÅLDERSGRUPP							
2	16-24 år	22,9	-1,7	39,9	-1,4	77,4	+23,3 *
3	25-34 år	51,9	+2,2	59,4	+6,3 *	85,7	+25,9 *
4	35-44 år	71,2	+12,7 *	67,0	+7,9	80,8	+23,6 *
5	45-54 år	74,6	+14,9 *	70,5	+13,7 *	84,3	+32,1 *
6	55-64 år	75,2	+15,9 *	68,7	+16,4 *	82,0	+31,7 *
7	65-74 år	68,4	+27,6 *	58,7	+24,9 *	77,2	+33,3 *
FAMILJETYP							
8	Ensamstående utan barn	37,0	+6,0 *	49,3	+7,8 *	78,9	+30,1 *
9	Ensamstående med barn	51,2	+20,5 *	59,0	+12,4 *	79,1	+24,8 *
10	Sammanboende utan barn	70,7	+16,1 *	67,3	+15,6 *	82,6	+31,2 *
11	Sammanboende med barn	75,9	+16,0 *	66,9	+11,8 *	83,8	+24,9 *
UTLÄNDSK BAKGRUND							
12	Utrikes födda	47,2	+15,7 *	48,7	+7,8 *	77,4	+30,1 *
13	Inrikes födda, föräldr inrikes f.	64,4	+13,5 *	63,9	+13,1 *	82,3	+28,6 *
UTBILDNINGSNIVÅ							
14	Förgymnasial	55,0	+5,6 *	52,3	+5,3	76,4	+29,0 *
15	Gymnasial	64,0	+16,3 *	60,7	+10,1 *	81,6	+23,4 *
16	Eftergymnasial	63,7	+9,8 *	71,2	+8,7 *	86,6	+22,8 *
SOCIOEKONOMISK GRUPP							
17	Ej facklärd arbetare	60,9	+17,0 *	57,4	+12,0 *	77,2	+29,8 *
18	Facklärd arbetare	70,2	+22,3 *	70,0	+22,5 *	84,5	+30,4 *
19	Lägre tjänstemän	64,1	+19,2 *	59,0	+6,2 *	84,3	+24,4 *
20	Mellan+Högre tjänstemän	71,9	+10,2 *	72,9	+10,4 *	86,5	+20,5 *
21	Företagare	70,5	+7,7	62,3	+17,4 *	84,9	+30,3 *
22	Jordbrukare	88,6	+17,0 *	66,5	+17,7	51,0	+21,9 *
23	Förvärvsarbetande	67,4	+19,0 *	66,4	+13,9 *	84,2	+30,2 *
24	Förtidspens./långv.arbetslösa	58,3	+35,7 *	58,5	+34,0 *	74,7	+36,6 *
H-REGION							
25	H1 Stockholm	52,8	+10,8 *	59,9	+11,3 *	83,0	+26,2 *
26	H2 Göteborg och Malmö	53,9	+14,7 *	55,5	+14,4 *	80,5	+31,4 *
27	H3 Större städer	62,2	+11,4 *	59,9	+9,9 *	80,9	+27,6 *
28	H4 Södra mellanbygden	73,4	+17,4 *	69,2	+13,6 *	81,2	+29,5 *
29	H5 Norra tätbygden	64,9	+13,2 *	66,1	+18,1 *	85,7	+24,1 *
30	H6 Norra glesbygden	69,7	+14,6 *	66,8	+13,1 *	83,0	+33,3 *

..= Uppgifterna är alltför statistiskt osäkra för att kunna redovisas

	Fritidsfiskat mer än 5 ggr		Fjällvandrat minst 1 gång		Fritidsbåt- utflykter mer än 5 ggr		Jagat minst 1 gång		Badat utomhus mer än 20 ggr	
	1998-99	7699 S	1999	9099 S	1999	7699 S	1999	8299 S	1999	7699 S
1	7,7	+0,1	10,4	+2,0	12,8	-0,5	2,2	+0,9	22,1	-4,4
ÅLDERSGRUPP										
2	6,9	-3,6	11,5	+3,6	7,8	-10,4	3,0	-0,4	28,3	-13,0
3	7,4	-1,7	11,3	+4,7	11,6	-4,8 *	3,3	+2,0	24,2	-13,7
4	7,8	-2,0	8,9	-0,1	15,9	+0,1	2,5	+1,1	27,9	-8,5
5	8,9	+0,3	13,5	+1,2	17,7	+3,5	1,9	+0,9	21,1	-0,9
6	8,5	+3,7 *	10,3	+3,0	14,2	+4,1	2,2	+1,4 *	19,0	+5,7
7	5,7	+3,9 *	5,6	-0,8	6,0	+3,0	0,0	-0,2	9,5	+5,3
FAMILJETYP										
8	4,6	-0,1	9,9	+0,5	7,8	-4,0	2,2	+0,2	21,1	-4,6
9	6,6	+0,6	9,5	-2,2	7,4	+0,2	2,7	+2,5	27,4	-6,5
10	9,2	+1,1	11,9	+4,0	13,7	+1,5	1,8	+0,7	16,7	+1,8
11	8,9	-0,8	9,2	+1,7	17,5	+1,2	2,8	+1,4	29,2	-8,2
UTLÄNDSK BAKGRUND										
12	7,3	+1,1	6,1	-1,3	8,5	-0,8	1,5	+1,0	15,2	-8,0 *
13	7,7	+0,1
UTBILDNINGSNIVÅ										
14	8,5	+1,9	7,0	+1,0	8,0	-2,2	1,3	+0,3	19,8	-3,2
15	7,9	-0,8	9,3	+2,1	12,1	-3,1 *	3,2	+1,3	20,9	-9,5
16	6,6	-2,1	15,2	+0,9	17,7	-4,6 *	1,6	+0,5	26,3	-7,4
SOCIOEKONOMISK GRUPP										
17	7,9	+0,7	6,2	+1,3	7,7	-2,3	2,5	+1,7	15,1	-8,1 *
18	9,1	-1,5	9,3	+3,7	14,3	-0,1	2,4	+0,2	29,6	+1,6
19	6,3	+0,0	10,7	+1,8	11,3	-5,1	2,6	+0,8	16,9	-10,7
20	7,6	-1,1	14,4	+0,9	19,5	+0,0	1,5	+0,4	26,5	-7,3
21	11,7	+2,6	12,3	+4,7	19,2	+5,4	3,3	+2,2	20,6	-5,7 *
22	4,3	+0,7
23	8,0	-0,6	11,9	+2,7	15,8	+0,3	2,5	+1,0	24,6	-4,1
24	8,9	+5,3	5,9	+5,2	7,9	+2,6	2,6	+1,9 *	11,8	+1,0
H-REGION										
25	6,9	-0,4	10,6	+2,5	16,6	+0,6	1,3	-0,4	27,6	+3,5
26	5,3	+0,1	8,8	+0,3	14,0	-1,6	2,2	+1,6 *	23,1	-9,6
27	6,5	-0,2	11,1	+2,7	10,6	+0,0	2,1	+1,1	19,9	-8,2
28	7,4	+1,2	8,2	+1,5	12,3	+0,9	1,9	+0,2	23,3	-5,2
29	11,2	-2,1	13,8	+4,1	11,0	-6,6	4,0	+2,0	18,4	+0,9
30	24,0	+8,4 *	14,3	+1,0	12,1	-1,8	6,5	+4,2	14,1	-1,7

..= Uppgifterna är alltför statistiskt osäkra för att kunna redovisas

6 Idrott och motion

Motionen är en av de allra vanligaste fritidsaktiviteterna såväl bland män som bland kvinnor och unga som gamla. Idrotts- och motionsutövandet har också vuxit mycket kraftigt i omfattning under de senaste decennierna. Riksidrottsförbundet hävdar i sitt idéprogram inför 2000-talet, *"Idrotten vill"*, att med nära 3 miljoner aktiva medlemmar i över 20 000 föreningar, är idrottsrörelsen landets största och mest livskraftiga folkrörelse som strävar efter att utveckla människor positivt i alla avseenden. I denna anda är idrott en *"...fysisk aktivitet som vi utför för att kunna prestera mera, ha roligt och må bra"*, och innehåller *"...träning och lek, tävling och uppvisning"*¹⁹. Inom idrottsrörelsen skiljer man mellan prestationsinriktad tävlingsidrott och hälsoinriktad bredd- och motionsidrott. I motionsidrotten betonas trivseln och välbefinnandet medan prestationen är av underordnad betydelse.

Fyra av tio motionerar minst två gånger i veckan

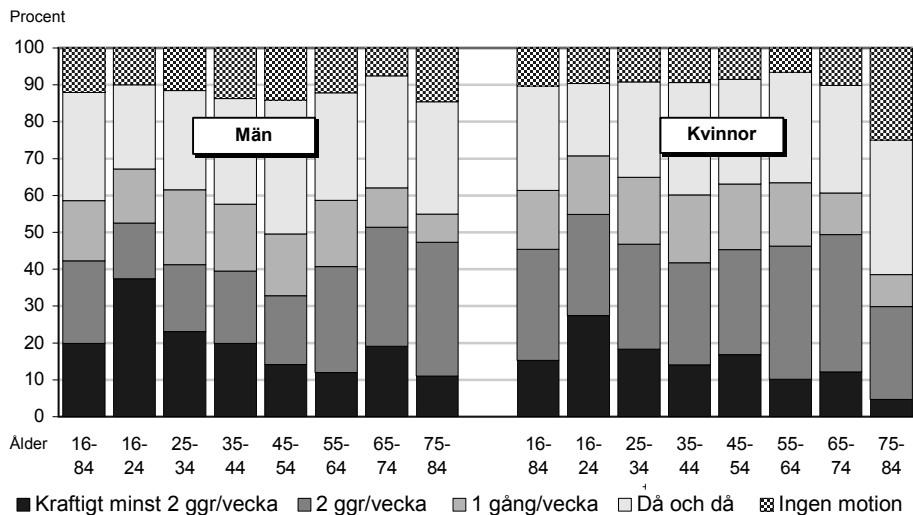
SCB:s undersökningar av levnadsförhållanden (ULF) har till uppgift att mäta och följa utvecklingen av välfärden i olika avseenden, vari motion och idrott ingår som naturliga välfärdsindikatorer. Därför har i ULF under åren också ställts frågan *"Hur mycket motion får du på din fritid"*. Med motion avses här all slags fysisk aktivitet på fritiden som intervjupersonerna själva definierar, och kan således avse allt från motionspromenader någon timme då och då, till hård fysisk träning två eller flera dagar i veckan. Motionsvanorna för män och kvinnor i detta hänseende framgår av tabell 6.1, ackumulerande klasser. I diagram 6.1 görs motsvarande redovisning efter ålder och svarsclass.

Tabell 6.1. Motionsvanor på fritiden 2002. Personer 16–84 år. Procent

	Ingen motion på fritiden	Motionerar minst någon gång	Motionerar minst 1 gång i veckan	Motionerar minst 2 gånger i veckan	Motionerar kraftigt minst 2 ggr i veckan	Skattat antal i befolkningen (1000-tal)
Motionsvanor						
Män	12,1	87,9	58,6	42,3	19,9	3 449
Kvinnor	10,3	89,7	61,4	45,4	15,3	3 488
Alla	11,2	88,8	60,0	43,8	17,6	6 937

¹⁹ Idrotten vill. Verksamhetsidé och riktlinjer för idrottsrörelsen in i 2000-talet. Riksidrottsförbundet.

Diagram 6.1
Motionsvanor på fritiden. Hela svarsfördelningen efter ålder. Män och kvinnor
16–84 år 2002. Procent

Den kraftigaste motionen utövas givetvis under ungdomsåren. Men märk väl att ungefär hälften av de äldre männen motionerar minst 2 gånger i veckan, varav det handlar om kraftig motion för cirka 20 procent av 65–74-åringarna. Minst motionsbenägna är männen i åldersgruppen 45–54 år.

Ett liknande mönster finns även hos kvinnorna, hos vilka benägenheten att motionera tycks vara som lägst i åldersgruppen 35–44 år. Detta är en period i livet då familj och yrkesarbete kräver mycket tid och resurser. Notera också att motionerandet är betydligt mer utbrett bland de äldsta männen, 75–84-åringarna, än bland kvinnorna i motsvarande åldersgrupp. Vad vi ser kan vara en selektionseffekt, där de män som fortfarande är i livet vid hög ålder sannolikt tillhör en grupp vana motionärer som redan i yngre år grundlagt ett aktivt idrottsliv.

Tjänstemännen motionerar flitigast

Motionsvanorna är inte bara ojämnt fördelade med avseende på ålder och kön. Det finns även regionala, socioekonomiska, etniska och familjestrukturerna skillnader. Diagram 6.2 visar andelen män och kvinnor i olika befolkningsgrupper som utövar någon slags motion minst två gånger i veckan. Här framgår att motionerandet är mer omfattande i tjänstemannagrupperna än i arbetargrupperna, där 50 procent av kvinnliga tjänstemän på mellan- och högre nivå ofta motionerar, men endast 37 procent av de kvinnliga ej facklärd arbetarna. Och

medan 47 procent av infödda svenska kvinnor med infödda svenska föräldrar motionerar ofta, är motsvarande andel bland de utrikes födda kvinnorna 40 procent.

Yrkesrelaterade skillnader kan förstås ha sin förklaring i att personer med fysiskt krävande arbeten inte upplever samma behov av ett motionspass efter jobbet som personer med mer stillasittande arbetsuppgifter. De regionala skillnaderna uppvisar också ett visst mönster, där motionerandet tycks tillta med tätortsgraden. Detta gäller dock endast männen. Utbudet av idrottsaktiviteter och föreningar spelar en given roll för i vilken utsträckning det går finna en motionsform att känna sig tillfredsställd med, och utbudet av olika slags idrotts- och motionsaktiviteter är givetvis störst i de större kommunerna.

Var femte manlig arbetare får ingen motion på fritiden

Endast 12 procent av männen och 10 procent av kvinnorna får aldrig någon motion på fritiden, vilket delvis sannolikt beror på funktionshinder av olika slag. Men över de olika grupperna i diagram 6.3 framträder ett strukturellt mönster, rakt motsatt vad som gäller för det mest frekventa motionerandet.

Diagram 6.2
Motion på fritiden minst 2 gånger i veckan. Män och kvinnor i olika befolkningsgrupper 16–84 år 2002. Procent

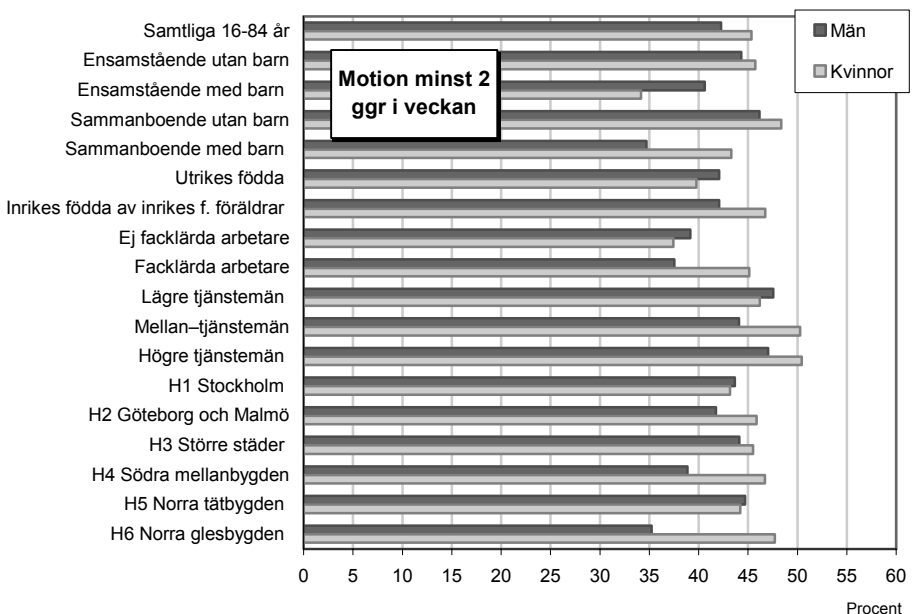
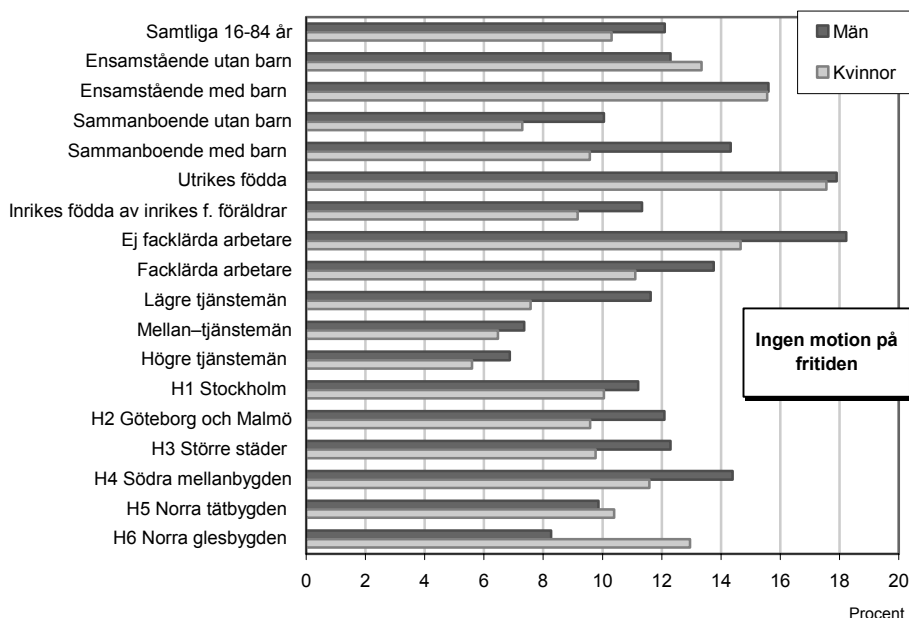

Diagram 6.3
Ingen motion på fritiden. Män och kvinnor i olika befolkningsgrupper 16–84 år 2002. Procent

Ej facklärd arbetare, utrikes födda, liksom ensamstående med barn tillhör de grupper som i störst utsträckning avstår motion på fritiden. För småbarnsföräldrar kan tidsbrist vara en del av förklaringen. Utrikes födda personer utsätts i relativt hög grad för fysisk belastning, buller och tunga lyft i arbetet²⁰. De är dessutom ofta sysselsatta i annat än dagtidsarbete, förhållanden som svårigen stimulerar till fysisk aktivitet även på fritiden.

Utövandefrekvens för olika typer av idrottsaktiviteter

Tabell 6.2 ger översiktlig information om frekvensen i utövandet av olika slags idrottsaktiviteter. Vi ser i tabellen att var tredje man (32 procent) 16–84 år ägnar sig åt någon slags *utomhusidrott* mer än 20 gånger under ett år. Bland kvinnorna är det knappt var fjärde (23 procent) som idrottar utomhus så pass ofta. Däremot råder det inga skillnader mellan könen beträffande hur ofta man idrottar *inomhus*. Män och kvinnor följs åt i ett likartat mönster över samtliga intervallklasser, och ungefär var tredje person idrottar inomhus mer än 20 gånger. Men 40 procent av männen och 44 procent av kvinnorna ägnar sig varken åt inomhusidrott eller utomhusidrott under ett år.

²⁰ www.scb.se Se "Välfärdsindikatorer 1980–2001".

Tabell 6.2
Idrottsutövande på fritiden utomhus resp. inomhus, samt idrott på olika arenor under en 12-månadersperiod 1999. Personer 16-84 år. Procent

	Inte alls	Minst 1 gång	Mer än 5 ggr	Mer än 20 ggr	Mer än 60 ggr	Skattat antal i befolkningen (1000-tal)
Idrottat utomhus						
Män	48,8	51,2	44,0	31,8	17,1	3 401
Kvinnor	61,6	38,4	31,1	22,5	12,2	3 464
Alla	55,2	44,8	37,5	27,1	14,6	6 865
Idrottat inomhus						
Män	53,8	46,2	39,8	30,4	15,0	3 401
Kvinnor	54,4	45,6	40,4	31,5	12,7	3 464
Alla	54,1	45,9	40,1	31,0	13,9	6 865
Idrottat utomhus eller inomhus						
Män	39,6	60,5	49,1	33,1	14,2	3 401
Kvinnor	43,7	56,4	45,4	31,8	12,5	3 464
Alla	41,6	58,4	47,2	32,4	13,4	6 865
Fotbollsplan eller idrottsplats						
Män	79,7	20,3	14,5	9,7	5,6	3 401
Kvinnor	92,9	7,2	4,3	2,5	1,3	3 464
Alla	86,4	13,7	9,4	6,1	3,4	6 865
Spolad isbana						
Män	86,7	13,3	5,8	2,9	1,2	3 401
Kvinnor	92,4	7,6	1,5	0,3	0,1	3 464
Alla	89,6	10,4	3,7	1,6	0,6	6 865
Motionsspår eller skidspår						
Män	70,0	30,0	20,1	10,8	4,8	3 401
Kvinnor	77,3	22,7	13,8	7,3	2,7	3 464
Alla	73,7	26,3	16,9	9,0	3,8	6 865
Simhall						
Män	70,9	29,1	14,2	5,0	1,3	3 401
Kvinnor	68,8	31,2	16,9	7,6	1,6	3 464
Alla	69,8	30,2	15,5	6,3	1,4	6 865
Idrottshall eller gymnastiksal						
Män	63,8	36,2	29,7	21,3	9,9	3 401
Kvinnor	67,9	32,1	27,8	21,3	8,1	3 464
Alla	65,9	34,1	28,7	21,3	9,0	6 865
Utförsåkning på skidanläggning eller skidort						
Män	81,2	18,8	5,9	1,5	0,5	3 401
Kvinnor	87,5	12,5	3,4	0,7	0,2	3 464
Alla	84,4	15,6	4,7	1,1	0,3	6 865
Snowboard eller windsurfing						
Män	94,7	5,3	2,5	0,8	0,2	3 401
Kvinnor	97,7	2,4	0,7	0,3	0,2	3 464
Alla	96,2	3,8	1,6	0,5	0,2	6 865
Golfspel på golfbana (ej minigolf)						
Män	87,6	12,5	9,2	6,1	2,4	3 401
Kvinnor	94,6	5,4	3,4	2,4	0,9	3 464
Alla	91,1	8,9	6,3	4,2	1,6	6 865

Männen dominerar utomhusidrottandet

Den manliga dominansen för utomhusidrottandet i allmänhet återspeglar sig i nivåerna för de utomhusaktiviteter som specificerats i tabell 6.2. De traditionellt manliga utomhusidrotterna som utövas på fotbollsplaner, isbanor och golfbanor har ännu 1999 inte på långt när lyckats fånga kvinnornas intresse i samma utsträckning som männens. Exempelvis spelar 20 procent av männen fotboll eller idrottar på idrottsplats minst en gång under ett år, men endast 7 procent av kvinnorna. Männen dominerar även när det gäller löpning eller skidlöpning, skridskoåkning, golf och utförsåkning.

I diagram 6.4–6.13 på följande sidor möjliggörs jämförelser mellan olika befolkningsgrupper 16–84 år 1999 (1998–99 i genomsnitt för idrott utomhus och inomhus), med avseende på olika typer av idrottsutövande. Observera att skalningen och frekvensklasserna inte är densamma för alla diagram.

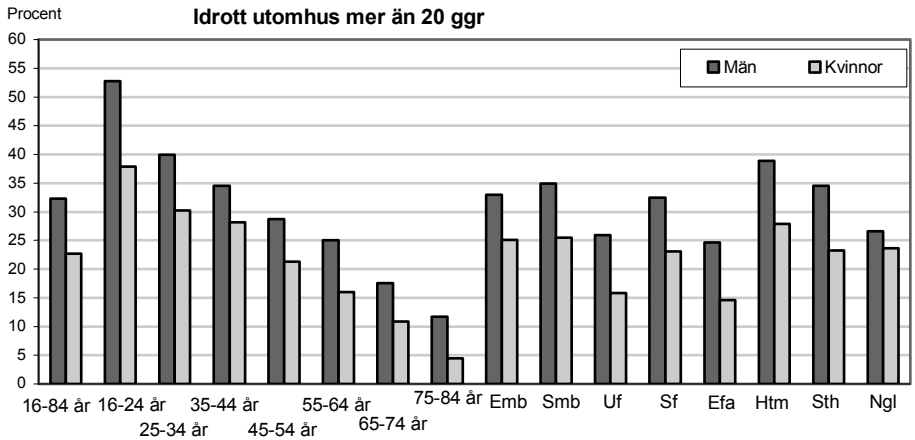
Äldre kvinnor flitiga inomhusidrottare

Idrottsutövandet avtar med åldern i samma grad oavsett om det gäller utomhusidrott eller inomhusidrott. Men för *inomhusidrottandet* gäller en betydligt jämnare könsfördelning än för utomhusidrottandet. I åldrarna 45–74 år är kvinnorna också aktivare än männen i signifikant högre grad. Bland 45–54 åriga kvinnor idrottar 29 procent inomhus mer än 20 gånger under ett år, vilket motsvarar omkring 185 000 kvinnor. Bland männen är motsvarande andel 22 procent, eller ungefär 138 000. Även när det gäller simning råder en viss övervikt för kvinnorna. I åldrarna 16–34 år är dominansen uppenbar.

Fotbollsspelet och annat aktivitetsutövande på idrottsplats uppvisar en något säregen befolkningsprofil i jämförelse med de övriga idrottsaktiviteterna. Förutom den ojämna könsfördelningen är ungdomsdominansen högst påfallande. Drygt fyra av tio 16–24-åriga män spelar fotboll mer än fem gånger, medan andelen endast är hälften så hög i 25–34-årsåldern. I högre åldrar är utövandet ytterst sällsynt.

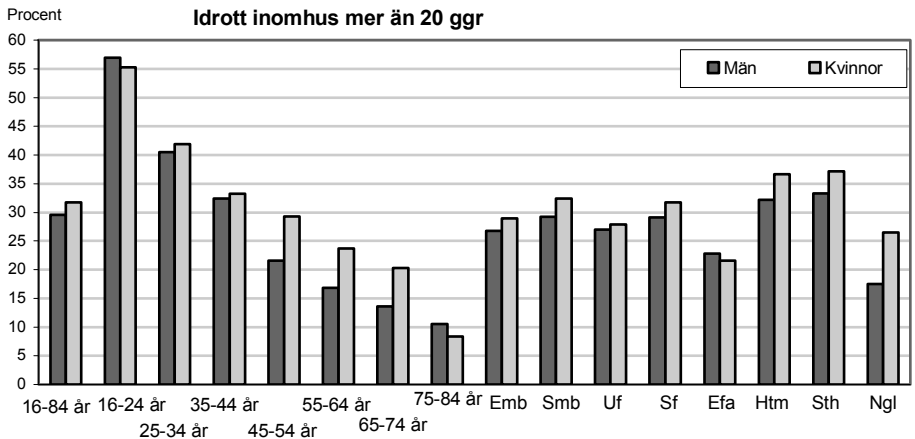
För flertalet idrottsaktiviteter är utövandet betydligt vanligare bland högre tjänstemän än bland ej facklärd arbetare, och vanligare bland dem som är födda i Sverige av svenskfödda föräldrar än bland utrikes födda personer. Men för fotbollsspelet är denna fördelning i stället tämligen jämn.

Diagram 6.4
Idrott eller annan motion *utomhus* mer än 20 gånger under ett år. Män och kvinnor i olika befolkningsgrupper 16–84 år 1998–99. Procent

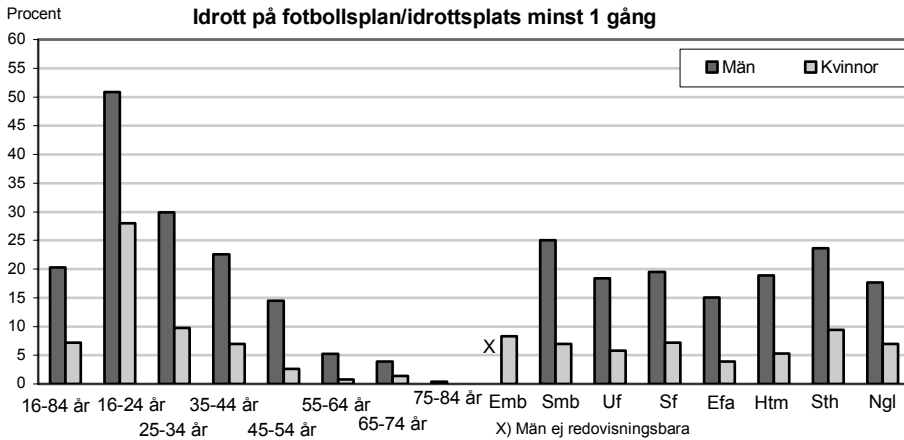
Emb=Ensamst. m. barn Smb=Sammanboende m. barn Uf=Utrikes födda Sf=Födda i Sverige av svenskfödda föräldrar Efa=Ej facklärd arbetare Htm=Högre tjänstemän Sth=H-region 1: Stor-Stockholm Ngl=H-region 6: Norra Glesbygden

Diagram 6.5
Idrott eller annan motion *inomhus* mer än 20 gånger under ett år. Män och kvinnor i olika befolkningsgrupper 16–84 år 1998–99. Procent

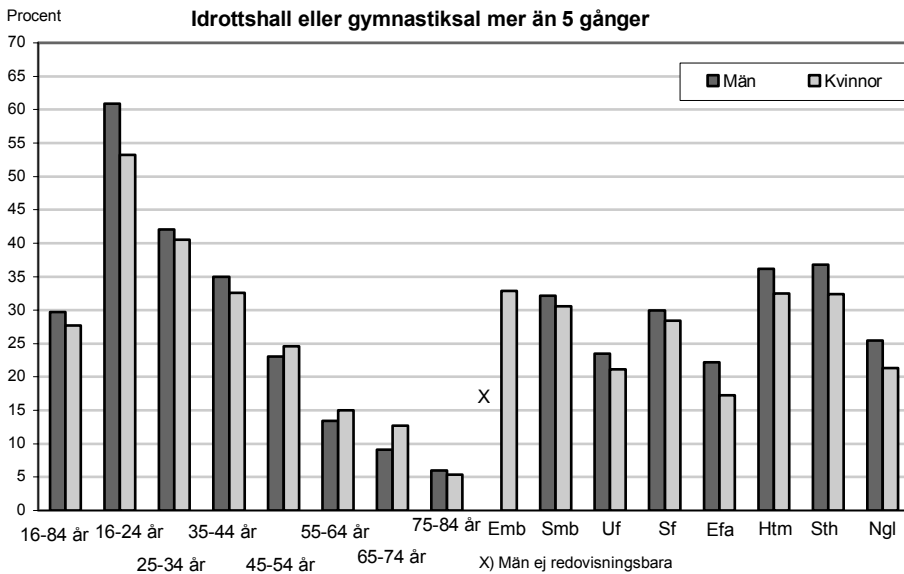
Emb=Ensamst. m. barn Smb=Sammanboende m. barn Uf=Utrikes födda Sf=Födda i Sverige av svenskfödda föräldrar Efa=Ej facklärd arbetare Htm=Högre tjänstemän Sth=H-region 1: Stor-Stockholm Ngl=H-region 6: Norra Glesbygden

Diagram 6.6
Idrott på fotbollsplan/idrottsplats mer än 5 gånger under ett år. Män och kvinnor i olika befolkningsgrupper 16–84 år 1999. Procent

Emb=Ensamst. m. barn Smb=Sammanboende m. barn Uf=Utrikes födda Sf=Födda i Sverige av svenskfödda föräldrar Efa=Ej facklärd arbetare Htm=Högre tjänstemän Sth=H-region 1: Stor-Stockholm Ngl=H-region 6: Norra Glesbygden

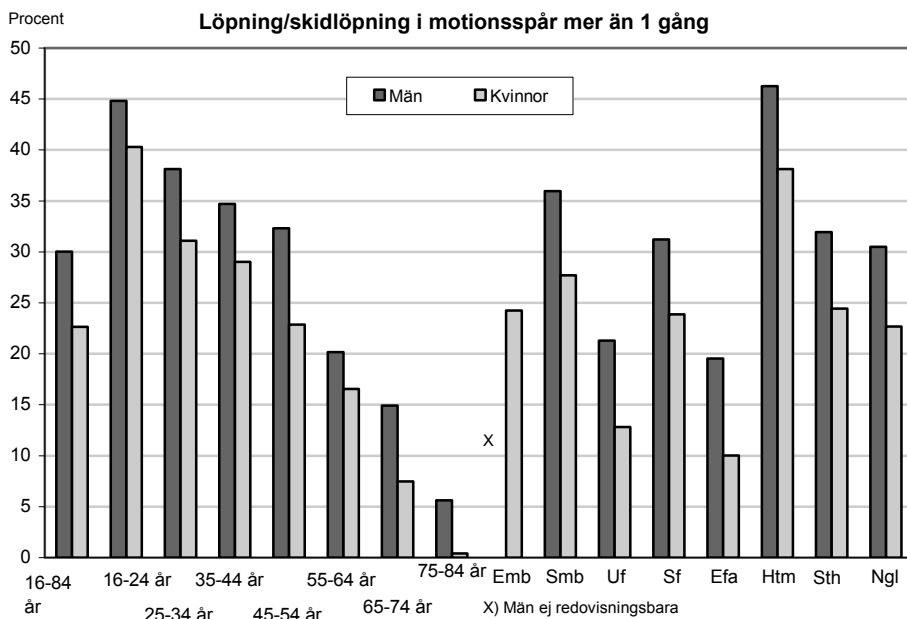
Diagram 6.7
Idrott i idrottshall/gymnastiksal mer än 5 gånger under ett år. Män och kvinnor i olika befolkningsgrupper 16–84 år 1999. Procent

Emb=Ensamst. m. barn Smb=Sammanboende m. barn Uf=Utrikes födda Sf=Födda i Sverige av svenskfödda föräldrar Efa=Ej facklärd arbetare Htm=Högre tjänstemän Sth=H-region 1: Stor-Stockholm Ngl=H-region 6: Norra Glesbygden

Diagram 6.8

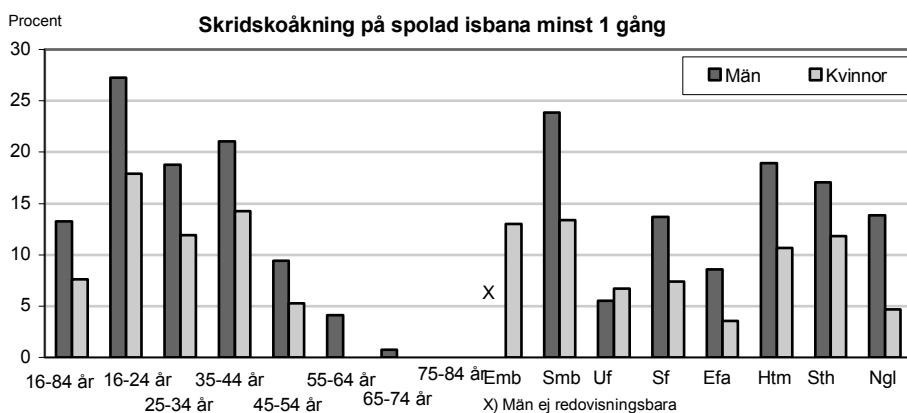
Löpning i motionsspår eller skidspår minst 1 gång under ett år. Män och kvinnor i olika befolkningsgrupper 16–84 år 1999. Procent

Emb=Ensamst. m. barn Smb=Sammanboende m. barn Uf=Utrikes födda Sf=Födda i Sverige av svenskfödda föräldrar Efa=Ej facklärd arbetare Htm=Högre tjänstemän Sth=H-region 1: Stor-Stockholm Ngl=H-region 6: Norra Glesbygden

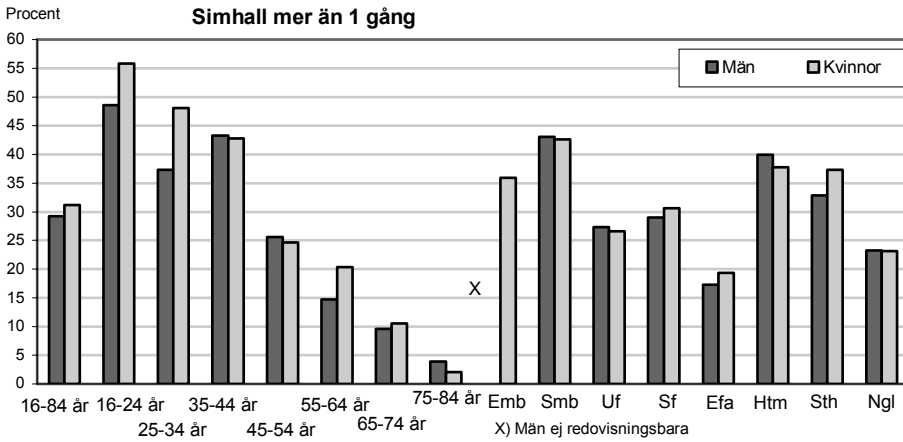
Diagram 6.9

Skridskoåkning på spolad isbana minst 1 gång under ett år. Män och kvinnor i olika befolkningsgrupper 16–84 år 1999. Procent

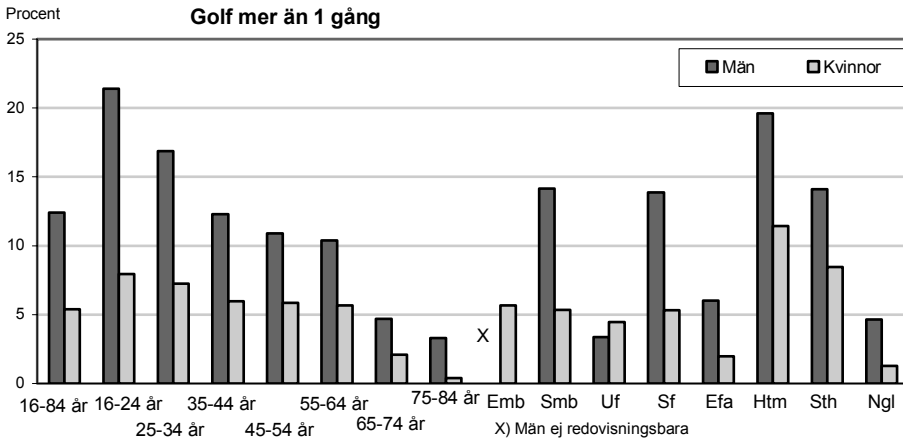
Emb=Ensamst. m. barn Smb=Sammanboende m. barn Uf=Utrikes födda Sf=Födda i Sverige av svenskfödda föräldrar Efa=Ej facklärd arbetare Htm=Högre tjänstemän Sth=H-region 1: Stor-Stockholm Ngl=H-region 6: Norra Glesbygden

Diagram 6.10
Utnyttjat simhall minst 1 gång under ett år. Män och kvinnor i olika befolkningsgrupper 16–84 år 1999. Procent

Emb=Ensamst. m. barn Smb=Sammanboende m. barn Uf=Utrikes födda Sf=Födda i Sverige av svenskfödda föräldrar Efa=Ej facklärd arbetare Htm=Högre tjänstemän Sth=H-region 1: Stor-Stockholm Ngl=H-region 6: Norra Glesbygden

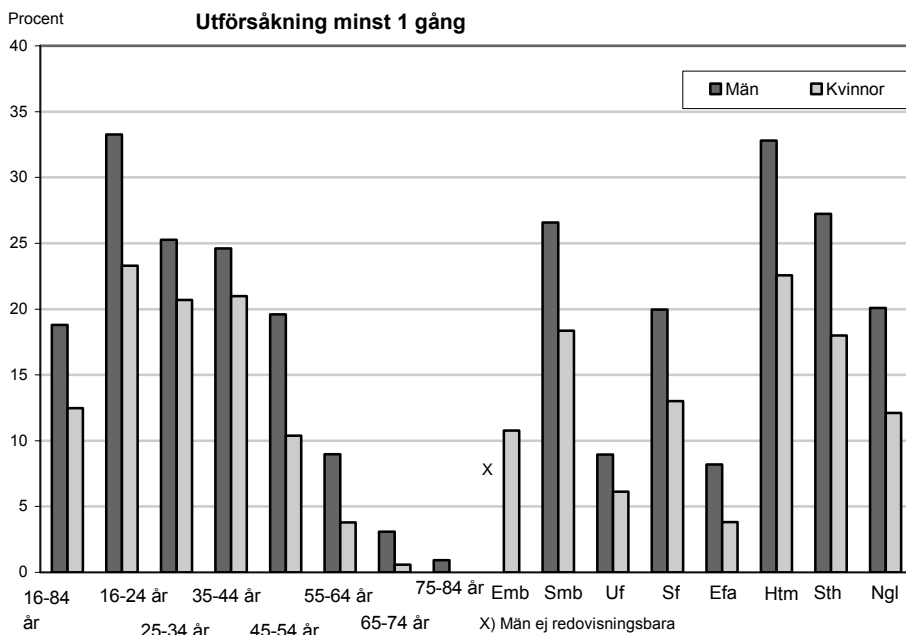
Diagram 6.11
Golfspel på golfbana (ej minigolf) minst 1 gång under ett år. Män och kvinnor i olika befolkningsgrupper 16–84 år 1999. Procent

Emb=Ensamst. m. barn Smb=Sammanboende m. barn Uf=Utrikes födda Sf=Födda i Sverige av svenskfödda föräldrar Efa=Ej facklärd arbetare Htm=Högre tjänstemän Sth=H-region 1: Stor-Stockholm Ngl=H-region 6: Norra Glesbygden

Diagram 6.12

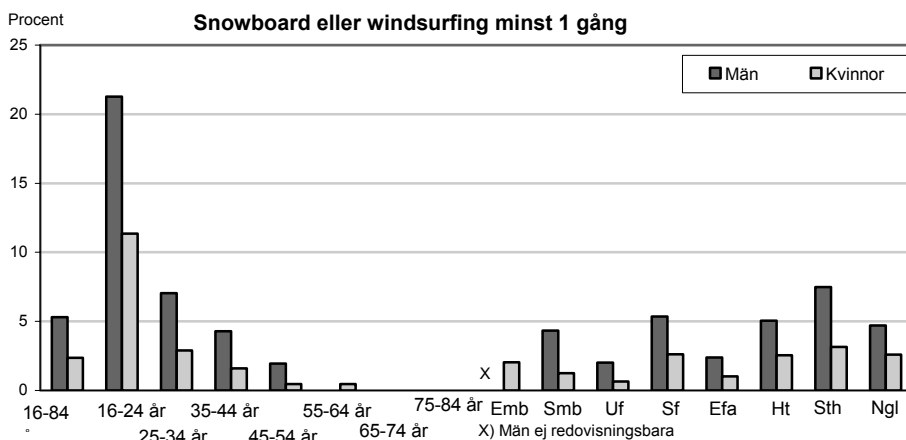
Utförsåkning vid skidanläggning minst 1 gång under ett år. Män och kvinnor i olika befolkningsgrupper 16-84 år 1999. Procent

Emb=Ensamst. m. barn Smb=Sammanboende m. barn Uf=Utrikes födda Sf=Födda i Sverige av svenskfödda föräldrar Efa=Ej facklärd arbetare Htm=Högre tjänstemän Sth=H-region 1: Stor-Stockholm Ngl=H-region 6: Norra Glesbygden

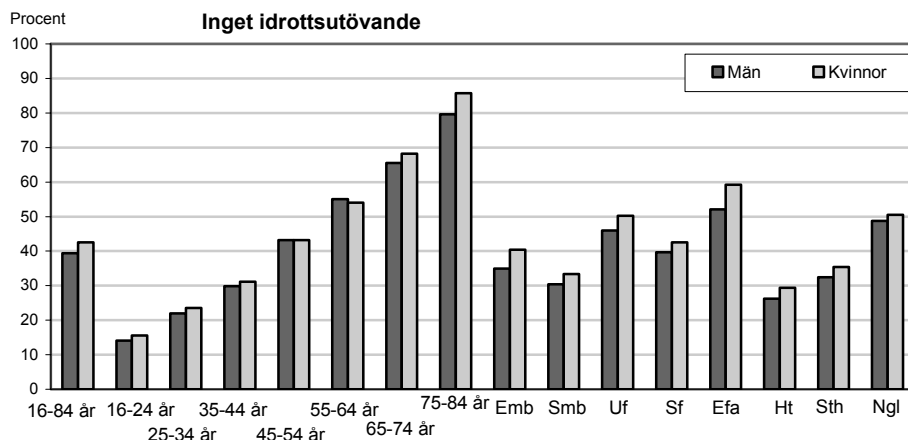
Diagram 6.13

Snowboard eller windsurfing minst 1 gång under ett år. Män och kvinnor i olika befolkningsgrupper 16-84 år 1999. Procent

Emb=Ensamst. m. barn Smb=Sammanboende m. barn Uf=Utrikes födda Sf=Födda i Sverige av svenskfödda föräldrar Efa=Ej facklärd arbetare Htm=Högre tjänstemän Sth=H-region 1: Stor-Stockholm Ngl=H-region 6: Norra Glesbygden

Diagram 6.14
Inget idrottsutövande på fritiden under ett år. Män och kvinnor i olika befolkningsgrupper 16–84 år 1999. Procent

Emb=Ensamst. m. barn Smb=Sammanboende m. barn Uf=Utrikes födda Sf=Födda i Sverige av svenskfödda föräldrar Efa=Ej facklärd arbetare Htm=Högre tjänstemän Sth=H-region 1: Stor-Stockholm Ngl=H-region 6: Norra Glesbygden

För golf och utförsåkning är de socioekonomiska skillnaderna som störst, och i diagram 6.11 och 6.12 kan vi även se att båda dessa idrotter är vanligare bland personer i Stockholmsområdet än i Norrlands glesbygd. Förutsättningarna för golf är av naturliga skäl sämre i Norrland än i Södra Sverige. Men golfsporten har av tradition i första hand attraherat resursstarka tjänstemän, inte sällan för att knyta viktiga sociala kontakter till nytta både privat och i affärlivet. En stor del av arbetarklassen kan inte identifiera sig i ett sådant sammanhang oavsett golfandets rent sportsliga egenskaper. Och den högre andelen utförsåkare i Stockholmsområdet skulle till viss del kunna ges samma förklaring: En hög koncentrationen av resursstarka högt utbildade tjänstemän i kombination med en längtan bort till snö och höga skidbackar.

Hälften av arbetarna och var sjätte 16–24-åring idrottar inte alls

Diagram 6.14 är en slags "spegelbild" av åldersstrukturen för idrottandet i stort. Nivåerna bland övriga grupper understryker också de intryck som de föregående diagrammen gett: Påfallande höga andelar bland Ej facklärd arbetare, utrikes födda och personer i Norrlands glesbygd ägnar sig överhuvudtaget inte åt någon form av idrott på fritiden. Detta gäller också 14 procent av männen och 16 procent av kvinnorna i den yngsta åldersgruppen, 16–24 år.

Total fysisk aktivitet under en normalvecka sommar och vinter

På inrådan av Lars–Magnus Engström, professor i beteendevetenskaplig idrottsforskning vid Lärarhögskolan i Stockholm, ställdes i 1999–års ULF en fråga om total fysisk aktivitet under en normalvecka, sommarhalvåret respektive vinterhalvåret enligt följande:

”Försök att uppskatta hur många timmar under en **normalvecka**, som du **sammanlagt** är **fysiskt aktiv** på en ansträngningsnivå som minst motsvarar en promenad. Räkna med den sammanlagda tiden av vardagsmotion, t.ex. gått till bussen, frivilligt vald motion och fysisk ansträngning under arbete. Hur är det för ...
...sommarhalvåret? ...vinterhalvåret?”

Svarsalternativ: *Mindre än 1 timme, 1–2 timmar, 3–5 timmar, 6–10 timmar, 11–20 timmar, 21–30 timmar, Mer än 30 timmar per vecka*

Ambitionen har varit att försöka fånga upp andra vardagliga fysiska aktiviteter än den motion man utför på fritiden. Detta utifrån antagandet om att den totala vardagliga fysiska ansträngningsnivån underskattas genom att endast inhämta uppgifter om motion på fritiden. Bristen på motion behöver således inte innebära ett stillasittande liv i sin helhet.

Detta skulle åtminstone delvis kunna förklara varför personer i arbetaryrken i mindre utsträckning än personer i tjänstemannayrken motionerar på fritiden. Av hälsomässiga skäl kan förvisso hävdas att ett fysiskt betungande yrkesliv inte kan ersätta enkla motionsvanor såsom promenader, löpning, bollspel etc. Men inte desto mindre är det förståeligt att arbetets fysiska belastning kan medföra att både orken och lusten att dessutom utöva någon fysisk aktivitet på fritiden begränsas.

En fjärdedel av icke–motionärerna är ändå fysiskt högaktiva under en normalvecka

I tabell 6.3 och 6.4 (följande sidor) kan ett visst samband också skönjas mellan motionsvanor på fritiden och total fysisk ansträngningsnivå under en normalvecka. Jämförelsen avser förvärvsarbetande män och kvinnor 20–64 år under sommarhalvåret (tabell 6.3) och vinterhalvåret (tabell 6.4). Av tabell 6.3 framgår att bland män som inte motionerar alls på fritiden är 25 procent under en normalvecka under sommarhalvåret ändå fysiskt aktiva i mer än 30 timmar på en aktivitetsnivå motsvarande minst en promenad.

Tabell 6.3.

Motionsvanor på fritiden fördelat efter antal timmar i fysisk aktivitet totalt under en normalvecka, sommarhalvåret. Förvärvsarbetande män och kvinnor 20–64 år 1999. Procent

	Fysisk aktivitet under en normalvecka, sommarhalvåret							Summa	Skattat antal 1000 i befolkningen	Antal intervjuer
	Mindre än 1 timma	1-2 timmar	3-5 timmar	6-10 timmar	11-20 timmar	21-30 timmar	Mer än 30 timmar			
Motionsvanor										
Män										
Ingen motion	17,8	9,9	14,0	14,9	10,4	8,1	24,9	100	245	200
Motion då o då	3,7	16,3	24,6	18,2	13,9	6,3	17,0	100	646	532
Motion 1 gång/v	0,6	12,8	25,2	22,2	15,3	7,0	16,9	100	397	325
Motion 2 ggr/v	0,0	7,0	28,8	27,2	18,8	5,7	12,6	100	444	364
Kraftigt 2 ggr/v	0,0	2,2	13,2	29,2	25,5	11,1	18,9	100	393	326
Totalt	3,3	10,4	22,2	22,5	16,9	7,4	17,3	100	2 126	1 747
Kvinnor										
Ingen motion	29,1	15,8	14,2	15,7	4,4	4,1	16,6	100	166	141
Motion då o då	4,2	13,2	30,4	25,5	8,6	5,5	12,6	100	492	416
Motion 1 gång/v	0,9	12,6	34,0	28,7	10,7	3,1	10,0	100	403	346
Motion 2 ggr/v	0,2	4,4	26,3	32,1	19,8	7,6	9,8	100	509	434
Kraftigt 2 ggr/v	0,0	1,8	13,0	38,6	25,3	11,0	10,3	100	335	284
Totalt	3,9	9,0	25,6	29,4	14,6	6,4	11,2	100	1 905	1 621

Tabell 6.4.

Motionsvanor på fritiden fördelat efter antal timmar i fysisk aktivitet totalt under en normalvecka, vinterhalvåret. Förvärvsarbetande män och kvinnor 20–64 år 1999. Procent

	Fysisk aktivitet under en normalvecka, vinterhalvåret							Summa	Skattat antal 1000 i befolkningen	Antal intervjuer
	Mindre än 1 timma	1-2 timmar	3-5 timmar	6-10 timmar	11-20 timmar	21-30 timmar	Mer än 30 timmar			
Motionsvanor										
Män										
Ingen motion	23,5	13,1	10,6	12,7	9,6	8,9	21,7	100	245	200
Motion då o då	7,8	22,5	24,3	14,1	10,3	5,1	15,9	100	646	532
Motion 1 gång/v	3,5	20,4	30,6	13,5	13,9	3,9	14,2	100	397	325
Motion 2 ggr/v	1,1	13,1	33,4	26,4	10,4	4,6	11,0	100	444	364
Kraftigt 2 ggr/v	0,3	3,1	17,4	34,2	22,2	6,1	16,9	100	393	326
Totalt	6,0	15,5	24,5	20,1	13,1	5,4	15,4	100	2 126	1 747
Kvinnor										
Ingen motion	33,4	23,8	10,6	9,3	2,1	4,2	16,6	100	166	141
Motion då o då	7,0	26,5	28,9	17,0	6,5	3,9	10,3	100	492	416
Motion 1 gång/v	1,5	27,2	33,8	19,2	7,2	3,2	8,0	100	403	346
Motion 2 ggr/v	1,4	9,5	36,7	27,7	10,6	5,4	8,7	100	509	434
Kraftigt 2 ggr/v	0,0	1,7	23,6	36,3	22,1	7,7	8,6	100	335	284
Totalt	5,4	17,5	29,5	23,0	10,1	4,9	9,6	100	1 905	1 621

Bland de män som motionerar då och då eller oftare är andelen högfrekvent fysiskt aktiva något lägre i samtliga motionsklasser. Samma förhållande kan vi se råda även bland kvinnor och för fysiska aktiviteter under vinterhalvåret. Jämförelsen försvåras dock av att det inte går att urskilja hur många timmar i veckan som avser arbetsrelaterad fysisk aktivitet (till, från eller under arbetet) och hur stor del som avser ren motion på fritiden. Det går med andra ord inte att avgöra om även ett motsatt samband gäller, dvs. om låg arbetsrelaterad fysisk aktivitet på motsvarande sätt pekar mot ett högaktivt motionerande på fritiden, eftersom "kraftig motion minst två gånger i veckan eller oftare" ju förutsätter en betydande tidsåtgång.

Av tabell 6.3 och 6.4 framgår också att en hög andel av dem som inte motionerar alls på fritiden inte heller tillägnar sig någon övrig slags fysisk aktivitet under en normalvecka. Denna andel synnerligen fysiskt lågaktiva är högre för kvinnor än för män och något högre under vinterhalvåret än under sommarhalvåret. Var tredje förvärvsarbetsbetande kvinna 20–64 år som inte motionerar på fritiden når heller inte upp till 1 timmes sammanlagd fysisk ansträngning under en normalvecka under vinterhalvåret. Detta kan i tabell 6.4 omräknas till uppskattningsvis omkring 57 000 kvinnor genom att multiplicera andelen 0,334 med det skattade antalet 166 000 och dividera med det totala antalet 1 905 000 kvinnor, vilket motsvarar ca 3 procent av alla förvärvsarbetsbetande kvinnor 20–64 år.

Mer fysisk aktivitet under sommarhalvåret

Diagram 6.15 och 6.16 visar hela fördelningen av svarsklasserna på frågan om hur många timmar man är fysiskt aktiv under en normalvecka sommarhalvåret respektive vinterhalvåret. Redovisningen gäller samtliga män och kvinnor 16–84 år i ett urval befolkningsgrupper.

Både män och kvinnor är mer fysiskt aktiva under sommarhalvåret än under vinterhalvåret. Denna skillnad har sannolikt inget att göra med rent yrkesrelaterade förhållanden. Möjligen tar man sig kanske till arbetet med kollektiva färdmedel i större utsträckning under vinterhalvåret.

Det är i stället troligare att vinterhalvårets svårare väderleksförhållanden, kortare dagar med dagsljus, tätare förkylningsperioder m.m. medför att folk kanske avstår från långa promenader, jogging- och cykelturer m.m. även om vintern oftast erbjuder andra fysiska aktiviteter såsom skidåkning och skridskoåkning.

Diagram 6.15

Fysisk aktivitet totalt under en normalvecka efter antal timmar under sommarhalvåret. Män och kvinnor 16–84 år 1999 i olika grupper. Procent

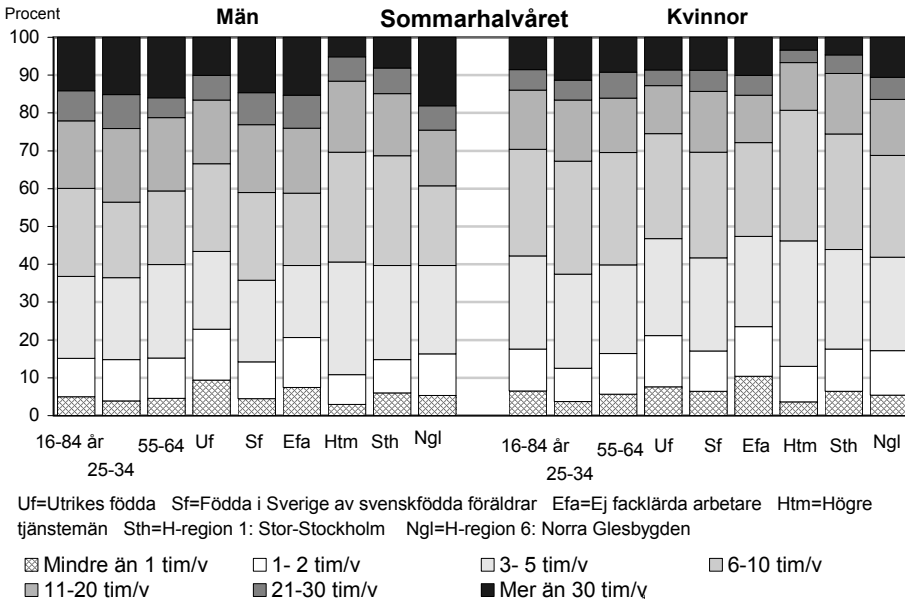
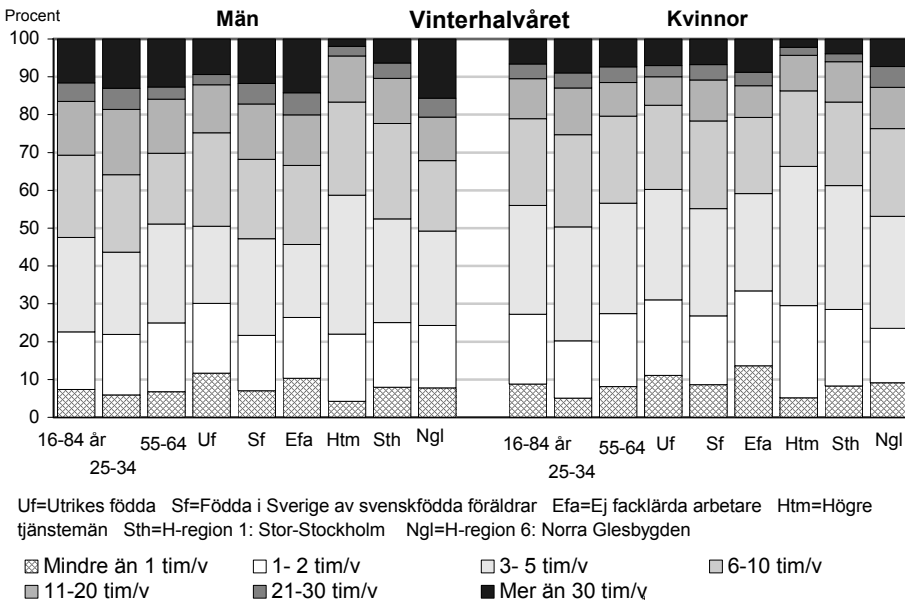

Diagram 6.16

Fysisk aktivitet totalt under en normalvecka efter antal timmar under vinterhalvåret. Män och kvinnor 16–84 år 1999 i olika grupper. Procent

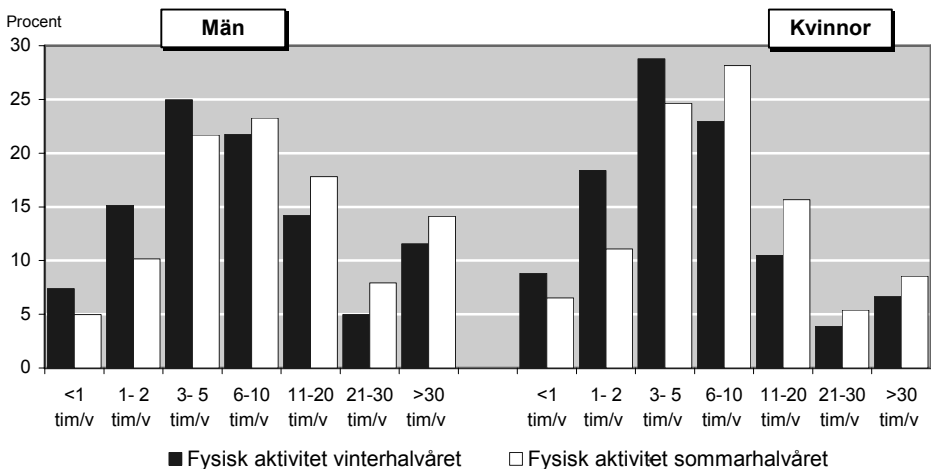
Tydlig polarisering för ej facklärd arbetare

Vid en närmare granskning av diagram 6.15 och 6.16 kan vi se att yngre personer, 25–34-åringarna, använder något mer tid för fysisk aktivitet än 55–64-åringarna, även om skillnaderna förefaller mindre än för fritidsmotionen som visas i diagram 6.1.

Men vid jämförelsen mellan icke facklärd arbetare och högre tjänstemän framgår tydligt den polarisering som ger stöd åt resonemanget ovan angående fysisk aktivitet totalt bland icke-motionärer i tabell 6.3 och 6.4. 21 procent av de ej facklärd manliga arbetarna och 24 procent av de kvinnliga använder högst 2 timmar i veckan åt någon slags fysisk aktivitet under sommarhalvåret. Samtidigt är en påfallande hög andel fysiskt aktiva under mer än 30 timmar i veckan, 15 procent av männen och 10 procent av kvinnorna. Här är det troligt att fysiskt krävande arbeten kan förklara en stor del av dessa andelar. Bland de högre tjänstemännen är bilden den rakt emotsatta. Andelen kvinnor och män som anstränger sig fysiskt under sammanräknat högst två timmar i veckan är den lägsta av de jämförda grupperna, samtidigt som andelen med mer än 30 timmar fysisk ansträngning också är den lägsta. Tjänstemannayrken på högre nivå är sällan fysiskt särskilt krävande, varför de fysiska aktiviteterna i stället måste utföras på fritiden. Både kvinnliga och manliga högre tjänstemän ägnar sig åt fysisk aktivitet mellan 3 och 10 timmar i veckan i jämförelsevis hög utsträckning.

Diagram 6.17

Fysisk aktivitet totalt under en normalvecka efter antal timmar under vinter- och sommarhalvåret. Män och kvinnor 16–84 år 1999. Procent

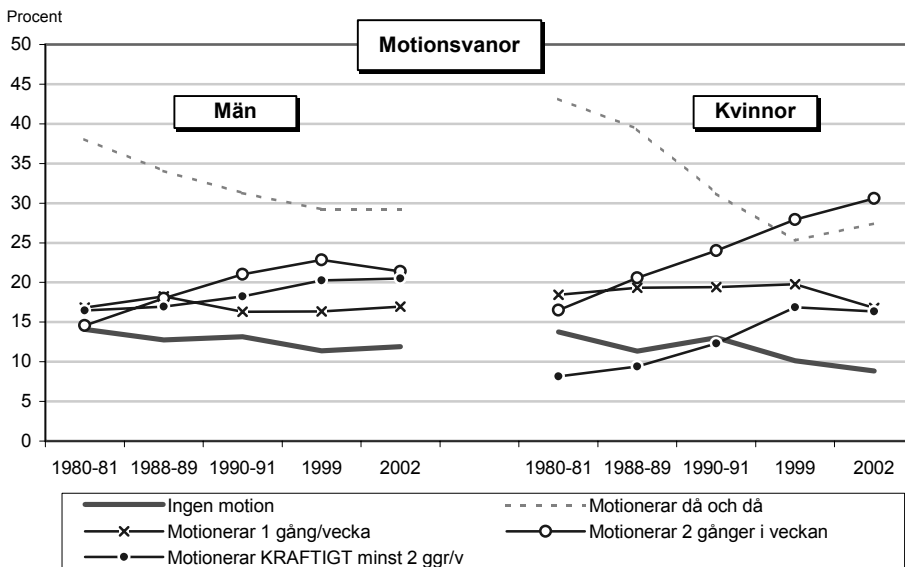
Utvecklingen för motion och idrott

I avsnitten ovan har enbart de senaste årens uppgifter för motions- och idrottsvanorna redovisats. I det följande skall vi studera hur utvecklingen varit sedan mätningarna startade för respektive idrottsaktivitet. Detta innebär sedan mitten av 1970-talet för idrott utomhus respektive inomhus. Sedan 1980 för motionsvanor och sedan 1990–91 för de mer specificerade idrottsaktiviteterna på vissa arenor, fotbollsplan, simhall etc. (diagram 6.24–6.31).

Kraftigt ökat motionerande bland kvinnor

Vi kan av diagram 6.18 se att motionsutövandet har ökat i befolkningen under de senaste decennierna. För kvinnorna är ökningen synnerligen kraftigt med en fördubbling både av andelen som motionerar 2 gånger i veckan och av andelen som motionerar *kraftigt* minst 2 gånger i veckan. Kvinnorna har därmed hämtat in en stor del av männens försprång beträffande kraftig motion minst 2 gånger i veckan. Bland männen var denna andel 16 procent 1980–81 och 21 procent 2002. Bland kvinnorna var motsvarande andelar 8 och 16 procent, alltså en fördubbling under två decennier.

Diagram 6.18
Motionsvanor på fritiden 1980–2002. Män och kvinnor 16–74 år. Procent

Sedan början av 1980-talet har kategorin "motionerar då och då" bland kvinnorna minskat betydligt kraftigare än den kategori som inte motionerar alls, vilket skulle innebära att de som tidigare åtminstone varit något aktiva med åren kommit att trappa upp sitt motionerande till minst 2 gånger i veckan. Sannolikt förklarar gymmens allt ökande popularitet en stor del av denna ökning.

Kraftigt ökat motionerande bland de äldsta männen

I diagram 6.19 kan vi se utvecklingen för män och kvinnor i olika åldersgrupper avseende motion minst 2 gånger i veckan. Kvinnornas övertag framgår här inte lika tydligt beroende på att även den kraftigare motionen minst 2 gånger i veckan räknats in. Under 1980-talet dominerade fortfarande männen, men under decenniet därefter hade kvinnorna inte bara kommit ikapp utan även gått om männen i andel motionsaktiva. Men detta gäller dock endast för åldersgrupperna under 65 år, och för de äldsta männen, 75–84-åringarna, föreligger en mycket kraftig uppgång 1999–2002. Ökningen från 32 till 47 procent är statistiskt signifikant, och rena mätfel i någon större omfattning för just denna åldersgrupp kan säkerligen uteslutas. Troligen är det i stället återigen en kohorteffekt där denna generation genom den allmänna vitaliseringen av de äldre kunnat fortsätta ett fysiskt aktivt liv upp genom åren. Och med tanke på kvinnornas allt ökande motionerande torde vi kunna förvänta oss en liknande utveckling för äldre kvinnor i framtiden.

Bland männen syns en viss nedgång bland 16–24-åringarna och 45–54-åringarna 1999–2002. Nedgången bland dessa är dock inte signifikant, varför slumpmässiga effekter inte kan uteslutas. Men sammantaget över åldersgrupperna under 65 år förefaller den positiva trenden ändå ha brutits under 2000-talets inledande år.

Tjänstemännen är alltså mer motionsbenägna än arbetarna

Av diagram 6.20 framgår att såväl ej facklärd arbetare som högre tjänstemän kontinuerligt ökat sitt motionerande under perioden 1980–2002. Utvecklingen har varit likartad för båda grupperna, vilket innebär att andelen bland de högre tjänstemännen alltså är mellan 5 och 10 procentenheter högre än andelen bland arbetarna. Motsvarande utveckling kan vi också se vid jämförelsen mellan *utrikes födda* och *inrikes födda med inrikes födda föräldrar*. Utvecklingen har för båda jämförelserna varit likartad för män och kvinnor, men de utrikes födda männen tycks nu ha kommit ikapp de inrikes födda.

Diagram 6.19
Motion minst 2 gånger i veckan 1980–2002. Män och kvinnor efter ålder. Procent

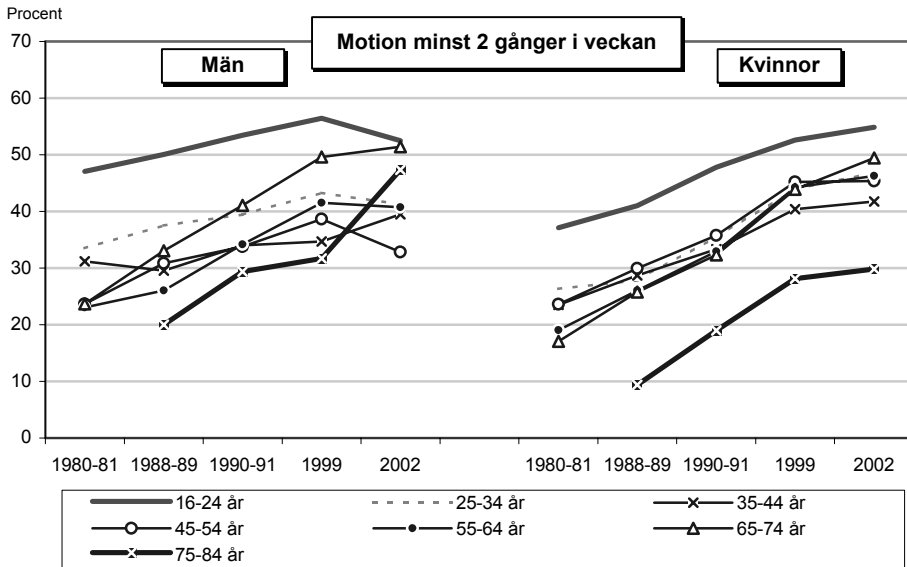
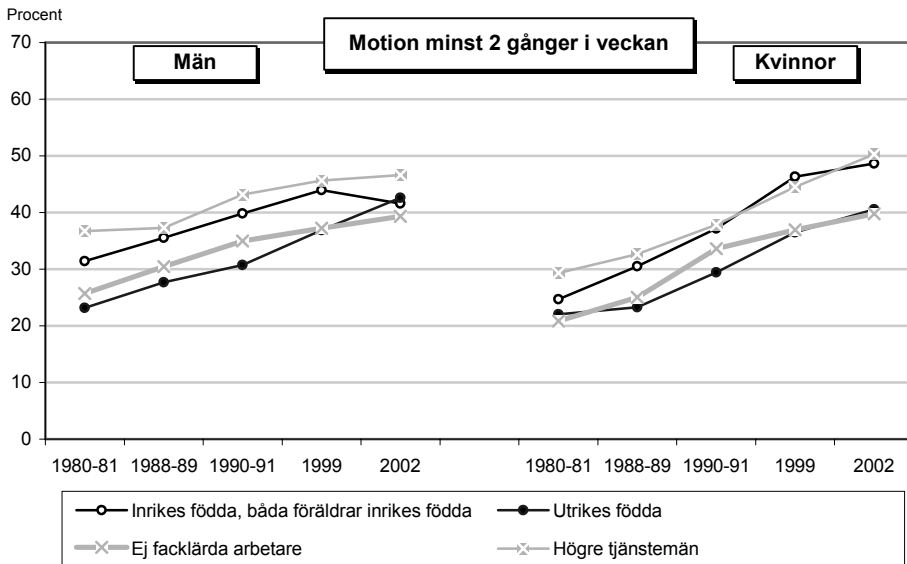

Diagram 6.20
Motion minst 2 gånger i veckan 1980–2002. Män och kvinnor 16–74 år efter utländsk härkomst och socioekonomisk grupp. Procent

Numera dominerar kvinnorna inomhusidrottandet

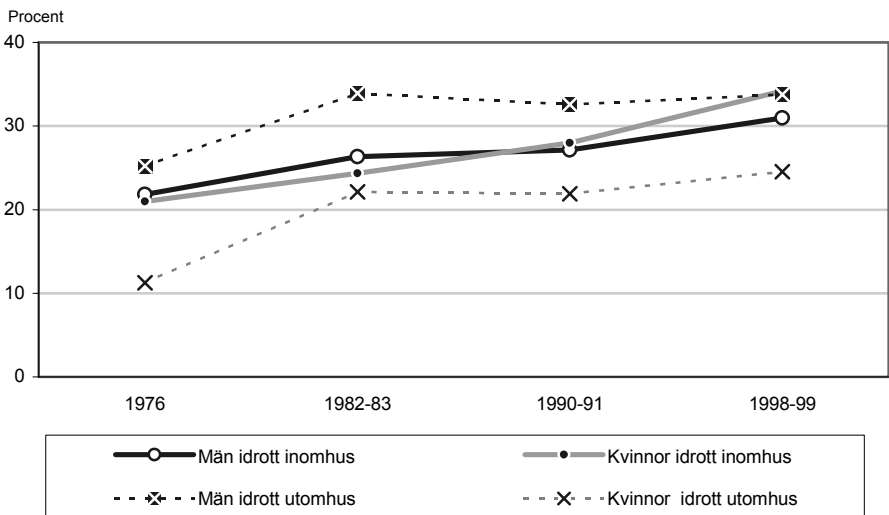
I diagram 6.21 nedan kan vi se en intressant utveckling för idrottandet bland kvinnor och män 16–74 år. Medan utomhusidrottandet utvecklats likvärdigt för kvinnor och män, med kraftig dominans av männen alltsedan mitten av 1970-talet, har utvecklingen för inomhusidrottandet bland männen i stället löpt jämsides med utvecklingen för kvinnorna. Under 1990-talet gick kvinnorna till och med förbi männen beträffande andelen utövare av någon inomhusidrott minst 20 gånger under ett år.

Vi har i det föregående i detta kapitel sett hur motionsvanorna utvecklats mer positivt bland kvinnorna än bland männen. Trots inbandyns framfart under 90-talet har utvecklingen för de inomhusaktiviteter som företrädesvis engagerar kvinnor varit än kraftigare.

Är gymmens växande antal under de senaste decennierna effekten av en ökad medvetenhet om motionens betydelse för hälsa och välbefinnande? Eller en följd av ett tilltagande intresse för kroppens yttre och ett nytt forum för social samvaro för i första hand kvinnor att identifiera sig genom? Diagram 6.22 och 6.23 ger möjligen utrymme för ytterligare tolkningar där utvecklingen av idrottandet utomhus respektive inomhus mer än 20 gånger redovisas efter åldersgrupp.

Diagram 6.21

Idrottsutövande utomhus respektive inomhus mer än 20 gånger under en 12-månadersperiod. Män och kvinnor, 16-74 år 1976-1999. Procent

Utomhusidrottandet ökade kraftigt från mitten av 1970-talet till i början av 1980-talet för samtliga åldersgrupper både bland män och kvinnor. Därefter har andelen utövare gått tillbaka något bland män under 45 år och bland de yngsta kvinnorna, 16–24 år.

Diagram 6.22
Idrott utomhus på fritiden mer än 20 gånger under en 12-månadersperiod. Män och kvinnor 16–74 år, 1976–99. Procent

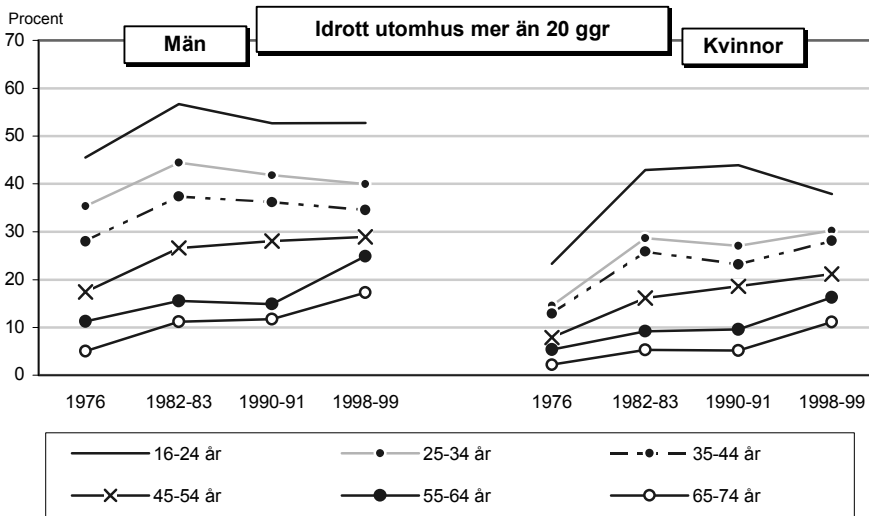
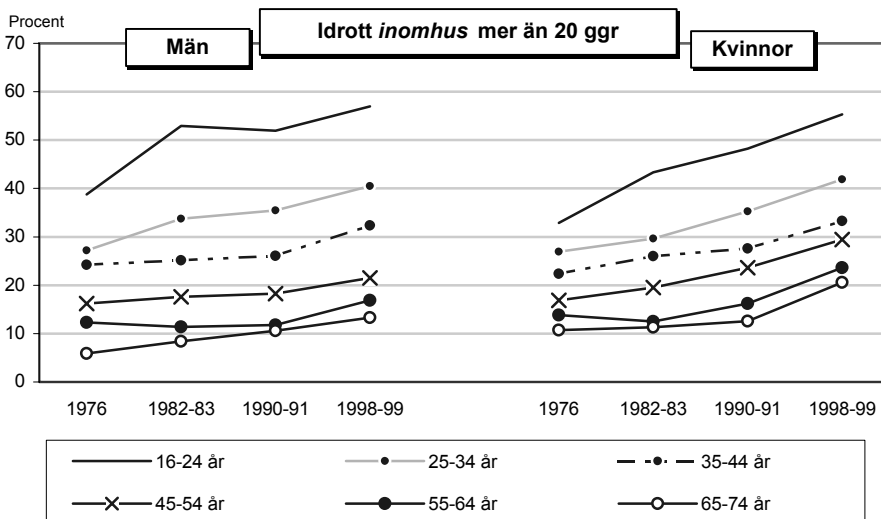

Diagram 6.23
Idrott inomhus på fritiden mer än 20 gånger under en 12-månadersperiod. Män och kvinnor 16-74 år, 1976-99. Procent

Denna utveckling sammanfaller i hög grad också med utvecklingen av antalet fotbollsföreningar under samma period, enligt statistik från Riksidrottsförbundet. Nedgången för utomhusidrottandet gäller dock inte de äldre, bland vilka utvecklingen varit synnerligen positiv under 1990-talet.

De yngsta kvinnornas idrottande tycks successivt ha bytt karaktär sedan i början av 1980-talet från ungefär lika höga andelar utomhusidrott som inomhusidrott, till betydligt mer inomhusidrott 1998–99. En signifikant nedgång för löpning eller skidlöpning för kvinnor 16–24 år och 25–34 år, liksom svag tendens till nedgång för fotbollsspelandet bland de yngsta kvinnorna syns också i ULF-statistiken. Kanske har en ökad medvetenhet om risken för överfall i motionsspåret satt vissa spår i statistiken.

Klar ökning för idrottsutövande i idrottshallar och simhallar

De frågor om idrott på olika anläggningar och arenor som ställdes i ULF 1990–91 ställdes åter 1999, och av diagram 6.24–6.28 framgår utvecklingen för dessa aktiviteter. För jämförbarhetens skull redovisas även de nytillkomna frågorna om golf och utförsäkning i diagram 6.29–6.31.

För idrott i idrottshall/gymnastiksal och för simning i simhall syns en klar uppgång av andelen som minst någon gång utför aktiviteten, såväl bland kvinnor som bland män. Simning i simhall är också den enda aktivitet där kvinnorna dominerar. För löpning i motionsspår eller skidspår åtminstone någon gång syns också en klar uppgång, synnerhet bland männen. Men det är främst män och kvinnor i åldrarna 55–74 år som står bakom denna ökning.

Till skillnad från de övriga idrottsaktiviteterna är idrott i idrottshall eller gymnastiksal den enda aktivitet för vilken vi kan konstatera en ökning av andelen högfrekventa utövare, dvs. mer än 20 gånger under en 12-månadersperiod. Med 23 procent utövare både bland männen och kvinnorna är utnyttjandet av idrottshallar klart dominerande bland samtliga undersökta idrottsaktiviteter. Andra aktiviteter som ofta utövas i förhållande till andelen utövare totalt är golf och bland männen fotbollsspel eller annan idrott på idrottsplats. Här är det ungefär hälften av alla utövare som också utövar aktiviteten ofta.

Diagram 6.24. Fotbollsplan eller idrottsplats. 16-74 år. Procent

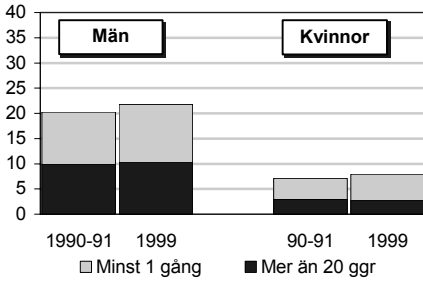

Diagram 6.25. Konstfrusen eller spolad isbana. 16-74 år. Procent

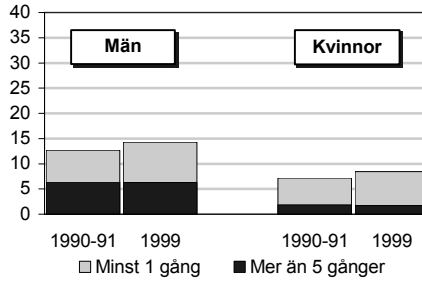

Diagram 6.26. Motionsspår eller skidspår. 16-74 år. Procent

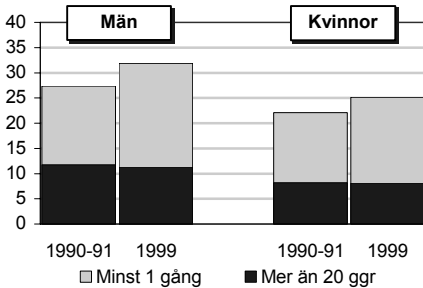

Diagram 6.27. Simhall. 16-74 år. Procent

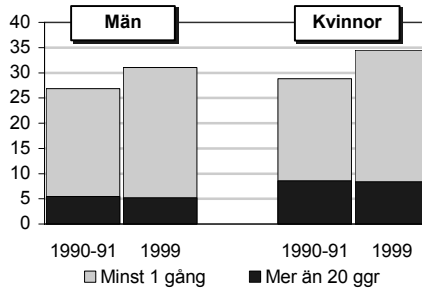

Diagram 6.28. Idrottshall eller gymnastiksal. 16-74 år. Procent

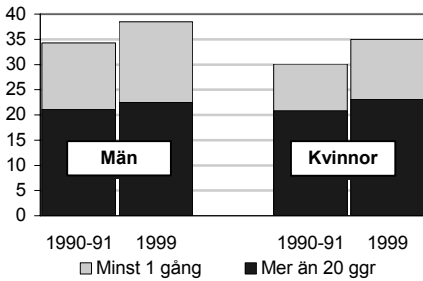

Diagram 6.29. Golfspel på golfbana 1999. 16-74 år. Procent

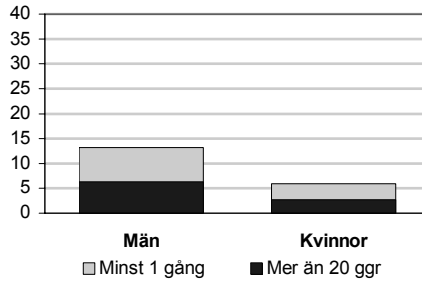

Diagram 6.30. Utförsåkning på skidanläggning eller skidort 1999. 16-74 år. Procent

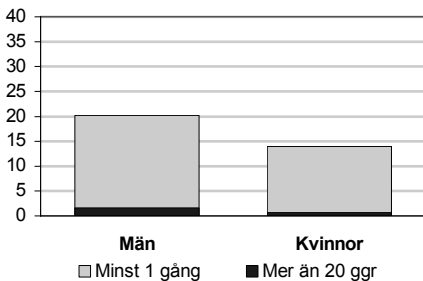
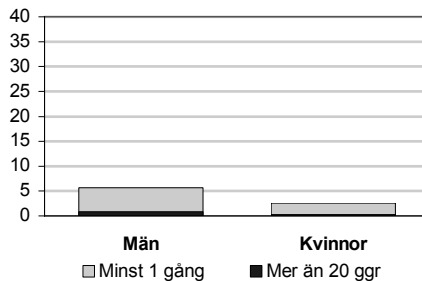

Diagram 6.31. Snowboard eller windsurfing 1999. 16-74 år. Procent

Trender för motion och idrott

I föregående avsnitt i detta kapitel har vi kunnat se hur utvecklingen varit för motion och idrott för olika grupper i befolkningen. För att åskådliggöra detta har procentskattningar under de olika mätåren angivits i diagram. Här har vi även kunna se hur utvecklingen för vissa aktiviteter och grupper ändrat riktning under de längre tidsperioderna. Några tydliga procenttalsskattningar har som regel däremot inte angetts. Ej heller uppgifter om antal intervjuade i de olika grupperna, vilket krävs för att kunna avgöra om en förändring över tid eller skillnaden mellan två grupper kan sägas vara statistiskt säkerställd. I *bilaga 1* i denna rapport återfinns därför uppgifter om *antalet intervjuade personer* samt *skattat antal personer* i befolkningen för respektive grupp. Och i *bilaga 2, Teknisk information*, återfinns speciella hjälptabeller över halva 95–procentiga konfidensintervall, till hjälp för läsaren att själv avläsa huruvida en skillnad mellan två procenttal är statistiskt signifikant eller ej.

I detta avsnitt redovisas liksom i kapitel 5 utvecklingen för idrott och motion i så kallade *trendtabeller*, med ett mer sammanfattande trendmätt i syfte att ge en tydligare överblick över såväl nuläge som utveckling för ett större urval redovisningsgrupper. Uppgifterna i tabellerna 6.5–6.10 på följande sidor gäller befolkningen 16–74 år och aktivitetsutövande mer än 5 gånger under en 12-månadersperiod, för jakt och fjällvandring minst 1 gång. Nulägesförhållandena gäller 1998–99, alternativt enbart 1999. Trenden avser utvecklingen sedan 1976. I brist på tidigare uppgifter gäller trenden sedan 1982–83 för jakt, och 1990–91 för fjällvandring.

Trenderna är framräknade med hjälp av en 3:e grads regressionsanalys, där hänsyn tagits till att det under åren kan ha förekommit både upp- och nedgångar för respektive aktivitet. Resultatet blir ett procenttal som uttrycker skillnaden mellan regressionslinjens slutpunkt (1999) och dess början (1976). Plustecken anger ökning i procentenheter och minustecken anger minskning. Med en asterisk anges om förändringen är statistiskt säkerställd.

I den vänstra kolumnen för respektive idrottsaktivitet anges nulägesförhållandena. Dessa är viktiga då trenden måste ställas i relation till de faktiska nivåerna. Här bör observeras att procenttalet i trenden inte överensstämmer med det sista årets mätvärde minus det första, eftersom trenden anpassats utifrån en 3:e grads regressionsanalys där de båda ändpunkterna approximerats.

Tabell 6.5. Motionsvanor på fritiden. Män 16-74 år. Nuläge 2002 i procent. Trend 1980–2002 i procentenheter där + anger ökning och – minskning. Asterisk * anger att förändringen är signifikant.

Män	Ingen motion på fritiden		Motionerar då och då	
	2002	Trend S	2002	Trend S
1 Samtliga 16–74 år	11,9	-2,5 *	29,2	-9,3 *
ÅLDERSGRUPP				
2 16-24 år	10,0	-1,3	22,9	-5,5 *
3 25-34 år	11,6	-0,9	26,9	-8,0 *
4 35-44 år	13,7	+1,3	28,7	-10,3 *
5 45-54 år	14,2	-2,1	36,3	-8,7
6 55-64 år	12,1	-6,1 *	29,2	-13,4 *
7 65-74 år	7,5	-10,9 *	30,4	-14,6 *
FAMILJETYP				
8 Ensamstående utan barn	11,7	-2,9 *	28,8	-3,5
9 Ensamstående med barn	15,6	+3,8	31,8	-1,5
10 Sammanboende utan barn	9,8	-5,3 *	28,9	-14,1 *
11 Sammanboende med barn	14,3	+0,5	30,0	-10,9 *
UTLÄNDSK BAKGRUND				
12 Utrikes födda	17,6	-5,6	27,4	-14,6 *
13 Inr f. båda föräldr f. utoml.
SVENSK BAKGRUND				
14 Inrikes födda, en av föräldr f	12,8	+2,3	23,6	-9,5 *
15 Inrikes födda, båda föräldr inrikes	11,1	-2,7 *	30,0	-8,6 *
UTBILDNINGSNIVÅ				
16 Förgymnasial	15,0	-3,3	31,1	-8,2 *
17 Gymnasial	13,4	+0,4	31,3	-8,8 *
18 Eftergymnasial	7,7	-0,2	25,1	-9,3 *
SOCIOEKONOMISK GRUPP				
19 Ej facklärda arbetare	17,8	+0,2	31,9	-9,9 *
20 Facklärda arbetare	14,1	-1,2	33,8	-4,4
21 Lägre tjänstemän	11,2	+1,1	23,1	-17,6 *
22 Samtl Mellan+Högre tjänstemän	6,9	-1,8	27,9	-9,5 *
23 Företagare	17,9	-3,5	31,3	-10,3
24 Jordbrukare
25 Förvärvsarbetande	13,1	-1,2	29,6	-9,1 *
26 Förtidspens./långv.arbetslösa	16,3	-18,0 *	34,8	-8,4
H-REGION				
27 H1 Stockholm	11,3	-1,1	27,0	-10,5 *
28 H2 Göteborg och Malmö	12,1	-2,4	26,9	-10,5 *
29 H3 Större städer	11,6	-3,5	27,7	-9,5 *
30 H4 Södra mellanbygden	14,6	-0,5	32,2	-7,1
31 H5 Norra tätbygden	9,6	-4,0	33,1	-8,4
32 H6 Norra glesbygden	9,0	-5,6	42,0	-4,8

. =Ej redovisningsbar uppgift

.. = Uppgifterna är alltför statistiskt osäkra för att kunna redovisas

	Motionerar 1 gång/vecka		Motionerar 2 ggr/vecka		Motionerar kraftigt minst 2 ggr/vecka		Antal intervjuer
	2002	Trend S	2002	Trend S	2002	Trend S	
1	16,9	-0,2	21,4	+7,3 *	20,5	+4,7 *	2 583
ÅLDERSGRUPP							
2	14,6	+0,0	15,1	-0,2	37,4	+6,9 *	390
3	20,4	+0,4	18,2	+5,8	23,1	+2,7	472
4	18,1	+1,3	19,6	+4,1	19,9	+3,6	497
5	16,7	-0,9	18,7	+6,3 *	14,2	+5,3	459
6	18,0	+0,5	28,7	+15,7 *	12,0	+3,3	391
7	10,6	-4,7	32,3	+15,8 *	19,1	+14,3 *	
FAMILJETYP							
8	15,2	-1,5	17,0	+3,2	27,3	+4,7 *	872
9	11,9	-4,8	11,3	-4,3	29,3	+6,8	52
10	15,5	-1,3	27,5	+13,2 *	18,3	+7,4 *	912
11	20,9	+3,4	20,0	+6,0 *	14,7	+1,1	747
UTLÄNDSK BAKGRUND							
12	12,4	-1,0	23,5	+15,9 *	19,1	+5,2 *	288
13
SVENSK BAKGRUND							
14	22,0	+8,0 *	18,1	+6,3	23,6	-7,0	153
15	17,3	-0,2	21,4	+6,6 *	20,2	+4,9 *	2 090
UTBILDNINGSNIVÅ							
16	12,8	-3,6 *	22,1	+8,5 *	19,0	+6,6	594
17	16,6	-0,3	20,9	+7,3 *	17,9	+1,4	1 180
18	20,2	+0,6	21,6	+4,8	25,4	+4,2	808
SOCIOEKONOMISK GRUPP							
19	11,0	-4,6	19,7	+7,2	19,7	+7,1 *	437
20	15,7	-1,7	21,0	+7,7 *	15,5	-0,4	509
21	18,0	-0,7	29,8	+14,6 *	17,9	+2,5	220
22	20,3	+0,2	23,5	+6,5	21,4	+4,6	815
23	17,1	+1,1	18,4	+5,8	15,2	+6,9	242
24
25	18,4	+0,9	20,2	+6,3 *	18,8	+3,1 *	1 757
26	10,2	-5,6	26,4	+22,5 *	12,4	+9,5 *	138
H-REGION							
27	18,7	+2,4	20,4	+5,6 *	22,7	+3,6	488
28	19,1	+1,0	22,7	+10,0 *	19,2	+2,0	400
29	17,1	+0,1	21,7	+7,7 *	21,9	+5,2 *	957
30	14,8	-3,1	18,6	+2,4	19,9	+8,3 *	455
31	12,9	-5,0	26,1	+14,2 *	18,3	+3,1	137
32	14,2	-0,5	24,1	+13,7 *	10,8	-2,7	146

Tabell 6.6. Motionsvanor på fritiden. Kvinnor 16-74 år. Nuläge 2002 i procent. Trend 1980–2002 i procentenheter där + anger ökning och – minskning. Asterisk * anger att förändringen är signifikant.

Kvinnor	Ingen motion på fritiden		Motionerar då och då	
	2002	Trend S	2002	Trend S
1 Samtliga 16–74 år	8,8	-5,1 *	27,5	-16,6 *
ÅLDERSGRUPP				
2 16-24 år	9,7	+0,9	19,6	-15,8 *
3 25-34 år	9,2	+0,8	25,8	-17,9 *
4 35-44 år	9,4	-0,9	30,5	-12,6
5 45-54 år	8,5	-6,1	28,3	-17,6 *
6 55-64 år	6,6	-11,8 *	30,0	-20,0 *
7 65-74 år	10,1	-16,0 *	29,2	-17,6 *
FAMILJETYP				
8 Ensamstående utan barn	10,4	-4,2	23,2	-16,0 *
9 Ensamstående med barn	15,6	-0,6	38,1	-3,7
10 Sammanboende utan barn	5,8	-11,9 *	28,0	-17,4 *
11 Sammanboende med barn	9,6	+0,2	28,7	-18,2 *
UTLÄNDSK BAKGRUND				
12 Utrikes födda	16,7	-4,3	30,7	-13,6
13 Inr f. båda föräldr f. utoml.
SVENSK BAKGRUND				
14 Inrikes födda, en av föräldr f utoml.	8,2	+1,3	28,9	-8,5
15 Inrikes födda, båda föräldr inrikes f.	7,4	-6,2 *	26,7	-17,5 *
UTBILDNINGSNIVÅ				
16 Förgymnasial	12,7	-6,2 *	30,3	-14,8 *
17 Gymnasial	9,7	-0,9	28,9	-15,9 *
18 Eftergymnasial	5,6	-0,7	23,9	-14,9 *
SOCIOEKONOMISK GRUPP				
19 Ej facklärda arbetare	11,8	-5,8	35,6	-11,9 *
20 Facklärda arbetare	9,1	-6,2	27,8	-19,8 *
21 Lägre tjänstemän	6,5	-3,3	29,0	-16,5 *
22 Samtl Mellan+Högre tjänstemän	5,9	-2,1	22,7	-18,4 *
23 Företagare	12,9	-1,9	27,6	-19,4 *
24 Jordbrukare
25 Förvärvsarbetande	7,9	-3,3 *	26,7	-17,3 *
26 Förtidspens./långv.arbetslösa	8,9	-29,5 *	36,7	-10,0
H-REGION				
27 H1 Stockholm	9,1	-5,4 *	27,0	-15,7 *
28 H2 Göteborg och Malmö	9,5	-5,0	24,8	-17,5 *
29 H3 Större städer	8,4	-5,9 *	28,5	-15,2 *
30 H4 Södra mellanbygden	8,7	-3,6	25,7	-18,3 *
31 H5 Norra tätbygden	9,6	-2,6	34,9	-17,8
32 H6 Norra glesbygden	8,9	-7,9	30,2	-14,3

. =Ej redovisningsbar uppgift

.. = Uppgifterna är alltför statistiskt osäkra för att kunna redovisas

	Motionerar 1 gång/vecka		Motionerar 2 ggr/vecka		Motionerar kraftigt minst 2 ggr/vecka		Antal intervjuer
	2002	Trend S	2002	Trend S	2002	Trend S	
1	16,8	-1,7 *	30,6	+14,2 *	16,3	+9,3 *	2 711
ÅLDERSGRUPP							
2	15,9	-3,1	27,4	+8,1	27,5	+9,9	391
3	18,1	-2,6	28,5	+8,9 *	18,3	+10,8 *	483
4	18,4	-5,5 *	27,7	+12,2 *	14,0	+6,8 *	514
5	17,8	+0,3	28,5	+11,5 *	16,8	+11,9 *	492
6	17,2	+2,3	36,1	+22,0 *	10,2	+7,5 *	436
7	11,2	-2,0	37,3	+25,0 *	12,2	+10,6 *	
FAMILJETYP							
8	17,1	+0,5	30,1	+12,0 *	19,2	+7,7 *	790
9	12,2	-5,2	21,5	+4,9	12,7	+4,7	172
10	15,9	-0,9	34,5	+19,1 *	15,7	+11,2 *	982
11	18,5	-3,2	28,2	+12,2 *	15,1	+9,0 *	767
UTLÄNDSK BAKGRUND							
12	12,1	-1,8	28,6	+13,6 *	12,0	+6,1	369
13	..	-0,7	..	+1,7	..	+11,3	47
SVENSK BAKGRUND							
14	23,3	-0,2	26,7	+12,4	12,9	-5,1	143
15	17,2	-1,6	31,6	+15,0 *	17,1	+10,3 *	2 149
UTBILDNINGSNIVÅ							
16	13,5	-2,1	29,7	+15,4 *	13,9	+7,7	571
17	15,4	-3,5	28,9	+11,2 *	17,0	+9,1 *	1 174
18	20,4	-5,1 *	33,1	+13,3 *	17,0	+7,4	959
SOCIOEKONOMISK GRUPP							
19	12,9	-1,5	26,7	+10,9 *	13,1	+8,2 *	594
20	15,2	-3,2	33,6	+22,1 *	14,3	+7,1	333
21	17,7	-5,2	31,0	+14,5 *	15,8	+10,6 *	455
22	20,6	-3,1	34,7	+15,7 *	16,1	+7,9 *	842
23	17,9	+0,4	23,9	+10,4 *	17,7	+10,4 *	98
24	..	-10,4	..	+0,8	..	+0,1	14
25	19,0	-1,4	29,7	+12,7 *	16,7	+9,2 *	1 697
26	9,6	+1,5	36,2	+29,5 *	8,6	+8,5	171
H-REGION							
27	21,1	+1,3	29,0	+12,5 *	13,9	+7,2 *	513
28	19,0	-1,6	31,0	+14,9 *	15,7	+9,1 *	407
29	15,7	-4,0 *	29,5	+14,1 *	18,0	+11,0 *	1 009
30	16,3	-0,4	32,4	+13,2 *	16,9	+9,1 *	520
31	8,4	-5,9	32,5	+19,6 *	14,5	+6,8	135
32	8,8	-5,8	35,7	+19,4 *	16,4	+8,6	127

Tabell 6.7. Idrottsutövande. Män 16–74 år. Nuläge 1998-99 och enbart 1999 (2) i procent. Trend 1976-99, 1982-99 (1) och 1990-99 (2) i procentenheter där + anger ökning och – minskning. Asterisk * anger att förändringen är signifikant.

Män		Idrotta utomhus mer än 20 ggr			
T7699 = Trend 1976–99					
T8299 = Trend 1982–99					
T9099 = Trend 1990–99		1998-99	T7699 S	T8299 S	T9099 S
1	Samtliga 16–74 år	33,8	+8,8 *	+0,2	+1,1 *
ÅLDERSGRUPP					
2	16-24 år	52,7	+7,5	-3,0	-0,8 *
3	25-34 år	39,9	+4,6	-2,5	-3,1 *
4	35-44 år	34,6	+6,3	-3,1	-2,1 *
5	45-54 år	28,9	+12,0 *	+3,0	+1,3 *
6	55-64 år	24,9	+14,5 *	+9,0 *	+10,9 *
7	65-74 år	17,3	+13,0 *	+4,6	+6,5 *
FAMILJETYP					
8	Ensamstående utan barn	38,5	+8,6 *	-1,9	+0,0 *
9	Ensamstående med barn	33,7	+12,1	+9,6	+2,3 *
10	Sammanboende utan barn	28,0	+12,9 *	+4,4	+5,5 *
11	Sammanboende med barn	34,8	+5,7 *	-1,8	-2,5 *
UTLÄNDSK BAKGRUND					
12	Utrikes födda	26,6	+6,7	+6,3	+3,1 *
13	Inr f. båda föräldr f. utoml.	42,8	+9,1	+3,9	+4,1 *
SVENSK BAKGRUND					
14	Inrikes födda, en av föräldr f utoml.	38,5	+4,5	-19,9	+1,6 *
15	Inrikes födda, båda föräldr inrikes f.	34,2	+9,1 *	+0,1	+0,8 *
UTBILDNINGSNIVÅ					
16	Förgymnasial	27,2	+10,9 *	+3,3 *	+4,0 *
17	Gymnasial	33,1	+2,3	-3,1	+0,1 *
18	Eftergymnasial	40,7	+4,3	-7,9	-5,9 *
SOCIOEKONOMISK GRUPP					
19	Ej facklärd arbetare	26,3	+6,9	+0,5	+5,5 *
20	Facklärd arbetare	26,1	+3,0 *	-2,3 *	-2,1 *
21	Lägre tjänstemän	33,8	+7,0	+2,7	-2,5 *
22	Samtl Mellan+Högre tjänstemän	39,5	+5,2	-6,0 *	-2,3 *
23	Företagare	29,2	+13,6 *	+4,7	+5,5 *
24	Jordbrukare	13,8	+8,8	+5,1	+4,2 *
25	Förvärvsarbetande	34,9	+8,1 *	-0,8	+0,3 *
26	Förtidspens./långv.arbetslösa	17,2	+12,8 *	+9,0	+11,8 *
H-REGION					
27	H1 Stockholm	35,3	+10,0 *	-1,1	+0,3 *
28	H2 Göteborg och Malmö	35,4	+10,7 *	-0,9	-0,5 *
29	H3 Större städer	34,7	+8,3 *	+1,9	+1,2 *
30	H4 Södra mellanbygden	29,9	+7,4 *	+0,8	-0,7 *
31	H5 Norra tätbygden	35,7	+10,7	-13,6	+11,4 *
32	H6 Norra glesbygden	28,7	+3,7	+7,1 *	+0,7 *

. =Ej redovisningsbar uppgift

.. = Uppgifterna är alltför statistiskt osäkra för att kunna redovisas

	Idrotta inomhus mer än 20 ggr				Idrotta utomhus eller inomhus >20ggr			
	1998-99	T7699	S T8299	S T9099	1998-99	T7699	S T8299	S T9099
1	31,0	+9,7 *	+6,0	+4,6 *	34,1	+9,4 *	+1,6	+2,0 *
ÅLDERSGRUPP								
2	57,0	+19,4 *	+6,9	+6,0 *	54,3	+16,3 *	+0,1	+4,3 *
3	40,5	+13,7 *	+7,1	+5,6 *	40,1	+8,9 *	+1,6	+0,7 *
4	32,3	+9,2	+10,8	+7,8 *	32,0	+4,1	-0,9	-2,0 *
5	21,5	+5,6 *	+4,1 *	+3,6 *	27,1	+7,2 *	+0,3	-0,9 *
6	16,9	+5,1	+7,0	+6,1 *	26,3	+10,8 *	+8,2 *	+10,1 *
7	13,3	+8,0	+4,5	+3,6 *	23,1	+14,9 *	+6,7	+8,1 *
FAMILJETYP								
8	39,9	+12,6 *	+4,8	+5,2 *	40,5	+11,8 *	+0,6	+2,6 *
9	26,5	+11,1	+16,3	-1,4 *	28,5	+3,3	+10,1	-9,3 *
10	23,5	+10,1 *	+5,7	+3,7 *	30,4	+13,7 *	+6,2	+6,3 *
11	29,2	+6,7 *	+7,7	+5,3 *	30,9	+3,0	-2,3	-2,8 *
UTLÄNDSK BAKGRUND								
12	27,5	+3,7	+8,7	+5,8 *	30,7	+6,2	+5,7	+3,7 *
13	43,5	+6,1	-6,4	-1,5 *	48,8	+7,5	+2,0	+8,7 *
SVENSK BAKGRUND								
14	40,8	+15,2	-3,2	+8,9 *	40,2	+9,7	-16,9 *	+3,0 *
15	30,6	+9,8 *	+5,8	+4,2 *	33,8	+9,4 *	+1,6	+1,6 *
UTBILDNINGSNIVÅ								
16	26,7	+12,1 *	+8,4 *	+5,4 *	31,0	+13,8 *	+7,1 *	+6,0 *
17	30,1	+5,9 *	+3,5	+3,1 *	34,3	+5,1	-0,8	+1,6 *
18	36,1	+2,1	+0,5	+3,4 *	36,3	+1,6	-7,4	-4,4 *
SOCIOEKONOMISK GRUPP								
19	24,3	+9,3 *	+4,4	+5,6 *	29,0	+10,8 *	+3,9	+6,5 *
20	22,5	+3,9	+0,4	-2,4 *	27,5	+4,3	-2,6	-3,7 *
21	34,6	+8,9	+12,8 *	+8,9 *	37,5	+9,0 *	+7,7 *	+4,4 *
22	33,4	+4,3	+4,6	+3,6 *	36,6	+3,0	-2,9	-1,0 *
23	25,1	+7,8 *	+8,8	+6,4 *	28,9	+9,4 *	+2,0	+2,4 *
24	8,7	+4,4	+3,7	+5,9 *	11,6	+5,9 *	+1,1	+2,7 *
25	30,8	+8,8 *	+6,3	+4,4 *	33,7	+7,7 *	+0,1	+0,4 *
26	17,0	+7,2	+7,6	+9,5 *	23,8	+12,1 *	+12,1	+14,5 *
H-REGION								
27	34,6	+7,8	+7,3	+3,9 *	36,0	+8,8 *	+2,2	+0,2 *
28	35,5	+9,6	+3,9	+4,0 *	37,3	+10,9	-1,8	+1,4 *
29	32,0	+10,3 *	+7,2 *	+3,9 *	35,0	+8,7 *	+4,0	+2,1 *
30	25,4	+8,4	+4,5	+4,3 *	29,6	+8,9	+1,3	+0,7 *
31	27,7	+10,8	+0,5	+9,0 *	34,0	+11,4	-10,1	+11,8 *
32	19,3	+6,1	+3,5	+4,4 *	26,7	+5,7	+3,6	+0,5 *

. =Ej redovisningsbar uppgift

..= Uppgifterna är alltför statistiskt osäkra för att kunna redovisas

Tabell 6.8. Idrottsutövande. Män 16–74 år. Nuläge 1998-99 och enbart 1999 (2) i procent. Trend 1976-99, 1982-99 (1) och 1990-99 (2) i procentenheter där + anger ökning och – minskning. Asterisk * anger att förändringen är signifikant.

Män		Fotbollsplan/idrottsplats minst 1 gång		Isbana (konstfr.) minst 1 gång	
		1999	T9099 S	1999	T9099 S
1	Samtliga 16–74 år	21,8	+0,6	14,3	+2,1
ÅLDERSGRUPP					
2	16-24 år	50,9	+2,0	27,2	+2,7
3	25-34 år	29,9	-1,3	18,8	-0,2
4	35-44 år	22,5	+1,9	21,1	+6,7
5	45-54 år	14,5	+3,6	9,4	+2,5
6	55-64 år	5,3	+2,2	4,1	+2,9
7	65-74 år	3,9	+2,5	0,7	+0,7
FAMILJETYP					
8	Ensamstående utan barn	30,3	+0,1	15,4	+0,3
9	Ensamstående med barn
10	Sammanboende utan barn	10,1	-0,3	5,3	+0,3
11	Sammanboende med barn	25,1	+2,7	23,9	+7,1
UTLÄNDSK BAKGRUND					
12	Utrikes födda	19,2	+1,0	5,9	+0,6
13	Inr f. båda föräldr f. utoml.	35,5	+5,4	20,1	+2,6
SVENSK BAKGRUND					
14	Inrikes födda, en av föräldr f utoml.	30,1	+7,7	20,9	+0,8
15	Inrikes födda, båda föräldr inrikes f.	21,2	-0,1	14,9	+2,3
UTBILDNINGSNIVÅ					
16	Förgymnasial	23,0	+4,5	12,2	+2,2
17	Gymnasial	20,8	-2,4	13,1	+0,8
18	Eftergymnasial	22,3	+0,9	18,1	+2,5
SOCIOEKONOMISK GRUPP					
19	Ej facklärda arbetare	16,3	-1,7	9,4	+0,8
20	Facklärda arbetare	16,1	-4,0	11,6	+1,4
21	Lägre tjänstemän	25,2	+1,5	14,1	+1,6
22	Samtl Mellan+Högre tjänstemän	20,4	+1,5	16,3	+2,6
23	Företagare	14,9	+4,2	7,6	+0,7
24	Jordbrukare
25	Förvärvsarbetande	21,1	-0,1	15,5	+2,9
26	Förtidspens./långv.arbetslösa	8,2	+7,4	1,8	+0,3
H-REGION					
27	H1 Stockholm	25,1	+3,6	18,1	+6,4
28	H2 Göteborg och Malmö	20,5	-2,8	13,0	+1,2
29	H3 Större städer	21,8	-0,2	12,5	-0,4
30	H4 Södra mellanbygden	19,2	-1,3	13,3	+1,6
31	H5 Norra tätbygden	24,3	+7,2	18,7	+5,7
32	H6 Norra glesbygden	19,7	+3,5	15,4	+4,0

. =Ej redovisningsbar uppgift

..= Uppgifterna är alltför statistiskt osäkra för att kunna redovisas

	Motionsspår/skidspår mer än 5 ggr		Simhall mer än 5 ggr		Idrottshall mer än 20 ggr	
	1999	T9099 S	1999	T9099 S	1999	T9099 S
1	21,3	+1,0	15,0	+0,8	22,5	+2,4
ÅLDERSGRUPP						
2	30,1	+0,7	22,2	-5,2	45,1	+0,5
3	24,9	-2,5	16,5	-3,7	30,0	+3,2
4	23,3	+0,3	23,9	+10,0	25,5	+10,1
5	21,4	+1,2	11,5	+2,2	13,3	-1,4
6	14,3	+4,7	6,6	+2,8	10,7	+2,7
7	9,1	+6,0	5,5	+1,1	7,2	+3,7
FAMILJETYP						
8	22,9	+0,6	15,7	-3,5	30,1	+2,5
9
10	17,0	+2,3	9,2	+0,9	15,5	+0,4
11	24,3	+0,4	21,0	+6,7	21,8	+5,1
UTLÄNDSK BAKGRUND						
12	14,1	+3,7	16,0	-0,1	17,9	+4,9
13	18,2	-7,0	19,9	-3,6	23,5	-9,8
SVENSK BAKGRUND						
14	19,0	+0,7	15,5	-0,7	27,9	+3,8
15	22,5	+1,1	14,7	+1,0	22,7	+2,2
UTBILDNINGSNIVÅ						
16	14,8	+2,7	11,7	-0,2	20,6	+1,0
17	19,4	-0,7	13,5	-0,2	22,2	+2,7
18	30,0	-3,2	20,2	+1,5	24,5	+2,2
SOCIOEKONOMISK GRUPP						
19	13,8	+0,8	8,7	-1,1	16,9	+3,6
20	15,0	-0,4	11,7	-1,8	15,8	-2,3
21	23,2	-0,6	17,1	+3,2	27,0	+1,3
22	28,1	-0,8	17,5	+2,6	24,2	+4,3
23	19,3	+5,0	13,4	+4,4	17,1	+5,5
24
25	22,5	+0,2	15,3	+1,6	22,8	+3,0
26	12,7	+10,5	8,8	+7,3	10,0	+7,0
H-REGION						
27	20,9	-0,4	16,9	+0,4	26,8	+4,7
28	23,3	+2,8	15,3	+0,1	21,3	-2,6
29	22,9	+1,8	15,5	+1,2	23,2	+0,0
30	15,5	-2,2	13,4	+0,6	18,7	+4,5
31	21,7	+0,8	17,1	+3,1	19,7	+4,8
32	25,7	+6,7	6,3	-1,2	21,0	+9,7

. =Ej redovisningsbar uppgift

.. = Uppgifterna är alltför statistiskt osäkra för att kunna redovisas

Tabell 6.9. Idrottsutövande. Kvinnor 16–74 år. Nuläge 1998-99 och enbart 1999 (2) i procent. Trend 1976-99, 1982-99 (1) och 1990-99 (2) i procentenheter där + anger ökning och – minskning. Asterisk * anger att förändringen är signifikant.

Kvinnor		Idrotta utomhus mer än 20 ggr			
		1998-99	T7699 S	T8299 S	T9099 S
1	Samtliga 16–74 år	24,5	+13,8 *	+3,3	+2,7 *
ÅLDERSGRUPP					
2	16-24 år	37,9	+14,4 *	-4,1	-7,1 *
3	25-34 år	30,2	+16,4 *	+3,5	+2,9 *
4	35-44 år	28,1	+16,2 *	+3,8	+5,4 *
5	45-54 år	21,2	+13,6 *	+6,4	+2,3 *
6	55-64 år	16,3	+11,4 *	+6,5 *	+7,3 *
7	65-74 år	11,1	+9,7 *	+6,1	+6,5 *
FAMILJETYP					
8	Ensamstående utan barn	27,3	+13,1 *	-0,2	-0,3 *
9	Ensamstående med barn	24,8	+14,8 *	+3,6	+8,1 *
10	Sammanboende utan barn	21,5	+14,6 *	+6,5	+6,1 *
11	Sammanboende med barn	25,5	+13,8 *	+4,1	+1,0 *
UTLÄNDSK BAKGRUND					
12	Utrikes födda	16,5	+9,4	-6,5	+2,0 *
13	Inr f. båda föräldr f. utoml.	34,3	+15,6	+3,5	+9,3 *
SVENSK BAKGRUND					
14	Inrikes födda, en av föräldr f	29,0	+8,8	+6,2	-2,4 *
15	Inrikes födda, båda föräldr inrikes	25,3	+14,4 *	+4,4	+2,9 *
UTBILDNINGSNIVÅ					
16	Förgymnasial	18,6	+11,2 *	+4,3 *	+3,0 *
17	Gymnasial	23,0	+10,0 *	-0,9	+2,0 *
18	Eftergymnasial	32,3	+12,2	-1,5	-1,5 *
SOCIOEKONOMISK GRUPP					
19	Ej facklärda arbetare	16,5	+9,7 *	+1,8	+4,1 *
20	Facklärda arbetare	22,9	+14,6 *	+7,7 *	+5,1 *
21	Lägre tjänstemän	23,0	+10,1 *	-1,5	+0,0 *
22	Samtl Mellan+Högre tjänstemän	28,9	+12,7 *	+0,3	-2,3 *
23	Företagare	26,9	+21,0 *	+9,9	+13,4 *
24	Jordbrukare	11,5	+8,4 *	+4,3	+7,1 *
25	Förvärvsarbetande	27,1	+15,3 *	+3,3	+3,2 *
26	Förtidspens./långv.arbetslösa	11,3	+9,3	+4,2	+8,2 *
H-REGION					
27	H1 Stockholm	24,9	+14,1 *	+2,2	+0,8 *
28	H2 Göteborg och Malmö	25,1	+15,4 *	+3,3 *	+2,6 *
29	H3 Större städer	24,7	+13,0 *	+4,7	+3,4 *
30	H4 Södra mellanbygden	22,7	+12,7 *	+3,5	+2,5 *
31	H5 Norra tätbygden	25,4	+14,5	-1,3	+0,3 *
32	H6 Norra glesbygden	26,5	+15,6 *	+3,0	+7,9 *

. =Ej redovisningsbar uppgift

..= Uppgifterna är alltför statistiskt osäkra för att kunna redovisas

	Idrotta inomhus mer än 20 ggr				Idrotta utomhus eller inomhus mer än 20ggr			
	1998-99	T7699 S	T8299 S	T9099 S	1998-99	T7699 S	T8299 S	T9099 S
1	34,2	+13,6 *	+9,1 *	+6,9 *	34,1	+14,4 *	+6,5 *	+5,6 *
ÅLDERSGRUPP								
2	55,3	+22,8 *	+10,4	+7,3 *	45,7	+17,3 *	+1,2	+2,1 *
3	41,9	+15,7 *	+12,1	+7,2 *	38,4	+13,9 *	+6,7	+4,9 *
4	33,3	+11,5 *	+7,0	+6,7 *	34,6	+12,7 *	+3,4	+5,1 *
5	29,4	+12,7 *	+8,9 *	+6,4 *	31,9	+15,6 *	+8,1 *	+5,4 *
6	23,6	+9,9 *	+10,1 *	+8,2 *	28,8	+13,6 *	+11,4 *	+8,8 *
7	20,6	+10,6 *	+8,6	+8,7 *	23,7	+14,3 *	+10,2	+10,0 *
FAMILJETYP								
8	41,8	+16,5 *	+6,9	+6,2 *	38,2	+16,2 *	+2,8	+6,1 *
9	29,1	+10,0 *	+1,9	+5,3 *	32,1	+10,3 *	+1,9	+6,6 *
10	30,5	+15,1 *	+14,4 *	+9,3 *	32,5	+17,3 *	+12,8 *	+8,7 *
11	32,4	+10,5 *	+7,4 *	+5,4 *	32,4	+10,6 *	+4,3 *	+1,6 *
UTLÄNSK BAKGRUND								
12	29,1	+10,4 *	+7,7	+8,8 *	27,9	+10,0	-1,8	+5,5 *
13	43,6	+23,9 *	+14,5	+14,0 *	41,9	+33,0	-3,1	+15,9 *
SVENSK BAKGRUND								
14	40,5	+8,9	+8,1	+5,6 *	38,9	+12,9	+13,7	+4,8 *
15	34,5	+14,0 *	+9,1 *	+6,5 *	34,5	+14,7 *	+7,3 *	+5,5 *
UTBILDNINGSNIVÅ								
16	28,7	+13,2 *	+9,4 *	+7,7 *	29,0	+13,5 *	+8,2 *	+6,9 *
17	32,6	+7,6 *	+4,6	+5,3 *	34,4	+10,2 *	+3,5	+6,4 *
18	41,7	+9,9 *	+6,8 *	+4,5 *	38,2	+13,1 *	+1,0	-0,8 *
SOCIOEKONOMISK GRUPP								
19	24,4	+11,0 *	+5,8 *	+6,9 *	26,9	+12,2 *	+5,7	+6,4 *
20	30,4	+13,3 *	+8,0 *	+3,7 *	33,1	+12,8 *	+11,1 *	+6,6 *
21	37,0	+10,6 *	+7,3 *	+5,8 *	37,1	+12,5 *	+3,3	+6,1 *
22	38,7	+7,7 *	+8,6 *	+5,2 *	36,8	+11,9 *	+1,8	+0,9 *
23	25,0	+9,6	+11,9 *	+11,8 *	32,7	+17,2 *	+10,8	+14,7 *
24	5,8	-6,3	-6,9	-1,2 *	11,3	+1,2	-0,2	+2,3 *
25	36,1	+14,2 *	+9,2 *	+6,9 *	36,2	+15,2 *	+5,7 *	+5,6 *
26	20,1	+8,6	+9,2	+7,2 *	24,2	+10,4	+9,6	+10,8 *
H-REGION								
27	39,4	+13,4 *	+9,3 *	+7,7 *	35,3	+12,5 *	+2,3	+4,2 *
28	37,1	+14,6 *	+6,7	+5,6 *	33,6	+12,8	+0,2	+1,6 *
29	33,8	+14,1 *	+9,3 *	+8,5 *	34,3	+14,9 *	+8,7 *	+7,2 *
30	27,6	+8,5 *	+7,6 *	+2,6 *	31,5	+12,9 *	+8,7	+4,6 *
31	35,4	+18,7 *	+12,9	+5,0 *	37,6	+20,0	+7,7	+6,0 *
32	29,9	+15,6 *	+8,0	+10,6 *	34,5	+19,7 *	+13,1	+14,4 *

. =Ej redovisningsbar uppgift

.. = Uppgifterna är alltför statistiskt osäkra för att kunna redovisas

Tabell 6.10. Idrottsutövande. Kvinnor 16–74 år. Nuläge 1998-99 och enbart 1999 (2) i procent. Trend 1976-99, 1982-99 (1) och 1990-99 (2) i procentenheter där + anger ökning och – minskning. Asterisk * anger att förändringen är signifikant.

Kvinnor		Fotbollsplan/idrotts			Isbana (konstfr.)		
		-plats minst 1 gång			minst 1 gång		
T7699 = Trend 1976–99		1999	T9099	S	1999	T9099	S
1	Samtliga 16–74 år	7,9	+1,0		8,4	+1,4	
ÅLDERSGRUPP							
2	16-24 år	28,0	+0,8		17,9	+0,4	
3	25-34 år	9,8	+3,8		11,9	+1,5	
4	35-44 år	7,2	+2,9		14,2	+4,2	
5	45-54 år	2,6	+0,2		5,2	+3,5	
6	55-64 år	0,7	-0,1		0,0	-0,2	
7	65-74 år	1,4	+1,4		0,0	+0,0	
FAMILJETYP							
8	Ensamstående utan barn	14,4	+0,6		10,0	+0,5	
9	Ensamstående med barn	8,4	+7,7		13,1	+7,9	
10	Sammanboende utan barn	3,7	+0,6		2,7	+0,6	
11	Sammanboende med barn	7,0	+1,5		13,4	+2,7	
UTLÄNDSK BAKGRUND							
12	Utrikes födda	6,5	+2,4		7,2	+3,7	
13	Inr f. båda föräldr f. utoml.	
SVENSK BAKGRUND							
14	Inrikes födda, en av föräldr f utoml.	8,5	-0,8		15,7	-0,6	
15	Inrikes födda, båda föräldr inrikes f.	8,0	+1,0		8,3	+1,3	
UTBILDNINGSNIVÅ							
16	Förgymnasial	10,5	+0,2		7,9	+1,2	
17	Gymnasial	7,1	+1,4		6,0	+0,6	
18	Eftergymnasial	7,3	+2,6		12,7	+1,9	
SOCIOEKONOMISK GRUPP							
19	Ej facklärda arbetare	4,8	+1,1		4,2	+1,3	
20	Facklärda arbetare	4,6	+0,6		5,1	-0,2	
21	Lägre tjänstemän	5,5	-0,5		4,7	-0,6	
22	Samtl Mellan+Högre tjänstemän	6,2	+2,4		12,1	+2,4	
23	Företagare	4,6	+3,0		6,6	+3,4	
24	Jordbrukare	
25	Förvävsarbetande	6,8	+1,8		9,4	+2,5	
26	Förtidspens./långvarigt arbetslösa	1,4	-0,6		1,6	+1,6	
H-REGION							
27	H1 Stockholm	10,3	+5,1		12,9	+4,7	
28	H2 Göteborg och Malmö	8,9	+2,6		8,8	+2,3	
29	H3 Större städer	7,2	-0,2		6,4	-0,9	
30	H4 Södra mellanbygden	6,8	-0,5		6,3	-0,2	
31	H5 Norra tätbygden	5,3	-2,6		14,0	+8,4	
32	H6 Norra glesbygden	7,9	-1,4		5,3	-1,1	

. =Ej redovisningsbar uppgift

..= Uppgifterna är allför statistiskt osäkra för att kunna redovisas

	Motionsspår/skidspår mer än 5 ggr		Simhall mer än 5 ggr		Idrottshall mer än 20 ggr	
	1999	T9099 S	1999	T9099 S	1999	T9099 S
1	15,4	-0,5	18,7	-0,1	23,1	+2,0
ÅLDERSGRUPP						
2	22,2	-7,5	26,5	-13,3	41,9	-2,7
3	18,3	-4,9	25,0	-3,8	30,6	+1,0
4	19,1	+1,1	24,0	+8,9	24,3	+6,7
5	15,1	+2,4	13,4	-0,3	17,9	+2,6
6	10,0	+4,7	11,9	+2,8	11,6	+2,1
7	5,2	+3,7	9,6	+6,0	11,7	+5,0
FAMILJETYP						
8	16,3	-2,3	19,0	-5,1	28,0	-2,2
9	14,4	+0,6	23,1	+4,0	24,5	+14,3
10	13,9	+2,6	13,8	+0,7	20,3	+5,6
11	16,5	-2,1	23,8	+3,6	21,5	+0,7
UTLÄNDSK BAKGRUND						
12	8,1	-1,4	16,2	+0,4	18,4	+5,9
13
SVENSK BAKGRUND						
14	16,0	-0,2	31,0	+1,6	20,7	-12,9
15	16,4	-0,2	18,3	-0,5	23,9	+2,4
UTBILDNINGSNIVÅ						
16	9,7	-1,3	12,4	-2,0	21,1	+4,1
17	12,1	-3,2	18,3	-0,5	20,2	-1,1
18	25,4	+1,1	24,8	-0,9	29,6	+2,4
SOCIOEKONOMISK GRUPP						
19	7,6	-1,8	14,4	+1,0	14,5	+2,5
20	13,9	+0,8	16,8	-3,9	20,7	+1,2
21	12,7	-2,3	16,7	+0,9	24,2	+0,2
22	23,0	+0,5	22,0	-0,7	26,3	+1,9
23	14,3	+4,3	15,7	+5,7	16,7	+4,8
24
25	17,8	+0,2	19,7	-0,3	24,8	+2,8
26	4,2	+1,2	12,3	+6,0	6,2	+2,5
H-REGION						
27	15,6	-1,9	21,6	+1,5	25,5	+1,6
28	13,4	+2,4	17,3	-2,5	24,4	+0,9
29	17,3	+0,5	18,9	+2,2	24,2	+4,3
30	11,7	-2,7	16,7	-5,0	17,8	-1,8
31	18,4	-0,4	19,2	+0,3	27,1	+3,0
32	16,5	-2,4	15,9	+0,7	16,0	+2,0

. =Ej redovisningsbar uppgift

.. = Uppgifterna är alltför statistiskt osäkra för att kunna redovisas

7 Kulturvanor

Innehållet i detta kapitel finns tidigare publicerat i rapporten *”Den kulturella välfärden. Elitens privilegium eller en möjlighet för alla – Svenska folkets kulturvanor 1976–1999”* utarbetad på uppdrag av Statens kulturråd och utgiven i Kulturrådets regi 2002. Innehållet i detta kapitel utgör en sammanfattning av rapporten och har även publicerats i SCB:s rapport *”Välfärd och ofärd på 90-talet”*, nr. 100 i serien *Levnadsförhållanden*. Den statistik som redovisas här nedan är dessutom genomgående uppdelad på kön.

Kulturen blir allt viktigare i våra liv

Resultaten från ULF-undersökningarna bekräftar till stora delar de redan tidigare välkända stora skillnaderna i kulturvanor mellan exempelvis män och kvinnor, unga och gamla, infödda svenskar och invandrare, arbetare och tjänstemän, storstadsbor och glesbygdsbor osv. Men i flera avseenden kan vi se att gamla mönster håller på att brytas, där exempelvis klasskillnader, skillnader mellan könen samt skillnader mellan unga och gamla håller på att jämnas ut. I andra avseenden kan vi dock konstatera att skillnaderna snarare ökat än minskat. Detta gäller inte minst bokläsandet, som förefaller att bli alltmer omfattande bland kvinnor men allt mindre bland män.

Genom att vi nu kan ta en titt i backspeglarna ca 20 år bakåt, i vissa fall ännu längre, ökar vår förståelse för sambanden mellan mer övergripande samhällsförändringar och befolkningens kulturbeteenden. Här nedan följer först i korthet några viktiga iakttagelser:

Ökning för besöksaktiviteterna

- Teaterbesökandet och konsertbesökandet har ökat kraftigt sedan mitten av 1970-talet. Fortfarande går dock betydligt fler kvinnor än män på teater.
- Biblioteksbesökandet har ökat kraftigt bland både män och kvinnor under 1990-talet, men skillnaderna till kvinnornas förmån kvarstår.
- Biobesökandet har ökat något bland männen och kraftigt bland kvinnorna. De äldre har också blivit alltmer benägna att gå på bio.

- Tidskriftsläsandet har ökat något bland männen och kraftigt bland kvinnorna, men männen läser fortfarande i störst utsträckning.
- Bokläsandet har ökat bland kvinnorna men minskat bland männen sedan början av 1980-talet. Gapet mellan könen har därmed blivit ännu större.
- Besök på något idrottsevenemang har blivit allt vanligare, i synnerhet bland kvinnor. Utvecklingen går därmed mot en könsutjämning.

Minskning för det egna skapandet

- Deltagandet i studiecirkel har minskat kraftigt såväl bland män som bland kvinnor. Nedgången har varit kraftigare bland tjänstemän än bland arbetare.
- Gudstjänstbesökandet minskade stadigt under 1970- och -80-talen. Under 1990-talet stannade nedgången upp.
- Att sy, sticka, väva och liknande har minskat mycket kraftigt bland kvinnorna sedan i början av 1980-talet.
- Musikutövandet har minskat bland kvinnorna.
- Folkdans och balett/jazzbalett har minskat kraftigt bland kvinnorna. Även nöjesdansen har minskat, både bland männen och kvinnorna.

Kulturaktiviteterna i översikt

I detta avsnitt redovisas i tabell 7.1 samtliga de uppgifter (indikatorer) om kulturaktiviteter som samlats in i ULF under fördjupningsåren sedan 1976, och som stadigvarande följts upp under åren. Under 1975–1979 var den övre åldersgränsen i ULF 74 år, varför redovisningen för vissa av indikatorerna således måste begränsas till att gälla befolkningen 16–74 år. För att kunna visa utvecklingen för befolkningen 16–84 år, så har parallella tidsserier över dessa indikatorer för de senare åren inkluderats i tabellen där även 75–84-åringarna ingår.

För att ytterligare förtydliga utvecklingen av de olika kulturaktiviteter som redovisas i denna rapport återfinns i slutet av detta kapitel speciella *översiktstabeller*, tabellerna 7.2–7.8. I översiktstabellerna finns vid sidan av nulägesbeskrivningen 1998-99 även trender för respektive indikator, samt fördelningen över olika befolkningsgrupper under de år kulturvanorna mätts i ULF 1982–1999.

Tabell 7.1
Aktivitetsutövande under en 12-månadersperiod respektive år.
Män och kvinnor 16–84 år resp. 16–74 år kursiverat, (1). Procent

1= Gäller 16–74 år 2= Gäller endast 1999 Ofta: 3=Mer än 20 ggr, 4=Varje vecka	Minst någon gång				Ofta: Mer än 5 ggr, mer än 20 ggr, varje vecka			
	1976	82-83	90-91	98-99	1976	82-83	90-91	98-99
Gått på teater								
Män	27,8	32,9	35,9		3,0	2,2	2,3	
Kvinnor	35,5	42,2	44,6		4,1	3,6	3,6	
Gått på konsert								
Män	31,3	38,0	45,5		6,4	6,0	6,4	
Kvinnor	33,0	39,6	46,0		6,6	6,1	5,9	
Gått på teater eller konsert								
Män (1)	32,9	45,9	53,9	59,7	5,3	8,4	7,5	7,7
Kvinnor (1)	40,6	52,0	60,3	64,4	6,3	9,7	8,9	8,4
Gått på konstmuseum/annat museum								
Män (1)	53,2	52,7	49,8	54,6	15,2	6,7	5,7	5,6
Kvinnor (1)	47,7	53,8	54,4	58,1	8,3	8,1	7,3	7,4
Gått på konstmuseum/konstutställning								
Män	27,6	31,2	34,1		4,4	4,5	4,4	
Kvinnor	32,6	38,3	40,7		5,6	6,0	5,7	
Gått på annat museum än konstmuseum								
Män	43,5	38,8	42,8		3,9	2,8	2,4	
Kvinnor	42,4	38,8	41,6		4,7	3,1	3,1	
Besökt bibliotek								
Män (1)	41,2	47,0	46,6	54,9	21,4	26,0	21,7	26,0
Kvinnor (1)	46,5	55,4	58,1	66,7	25,8	33,6	32,6	38,4
Besökt bibliotek								
Män	45,6	45,8	53,6		25,3	21,7	25,6	
Kvinnor	52,6	55,7	64,0		31,9	31,5	37,0	
Deltagit i studiecirklar eller kurser								
Män (1,3)	28,5	27,2	24,2	20,5	12,0	8,9	6,0	4,1
Kvinnor (1,3)	32,7	33,8	31,8	26,2	18,0	15,3	11,9	8,0
Deltagit i studiecirklar eller kurser								
Män (3)	26,0	23,6	20,0		8,5	6,1	4,2	
Kvinnor (3)	31,8	30,3	25,4		14,5	11,6	8,0	
Gått på bio								
Män (1)	49,4	51,2	53,1	60,3	19,8	19,8	16,8	17,2
Kvinnor (1)	42,6	48,8	54,9	63,1	12,6	15,0	15,3	15,8
Gått på bio								
Män	48,4	50,1	56,7		18,7	15,8	16,1	
Kvinnor	45,2	50,5	58,2		13,8	14,0	14,4	
Deltagit i gudstjänst eller väckelsemöte								
Män (1)	40,6	33,7	30,5	31,1	9,6	9,2	7,1	6,8
Kvinnor (1)	52,4	45,9	41,1	41,4	16,3	14,8	11,4	10,9
Deltagit i gudstjänst eller väckelsemöte								
Män	34,1	31,4	31,5		10,0	8,0	7,3	
Kvinnor	46,7	42,3	42,3		16,3	13,0	12,1	

Tabell 7.1 (forts.)

	Minst någon gång				Ofta: Mer än 5 ggr, mer än 20 ggr, varje vecka			
	1976	82-83	90-91	98-99	1976	82-83	90-91	98-99
1= Gäller 16–74 år								
2= Gäller endast 1999								
Ofta: 3=Mer än 20 ggr,								
4=Varje vecka								
Lyssnat på föreläsningar eller föredrag								
Män (2)				22,4				3,2
Kvinnor (2)				26,0				3,9
Gått på restaurang, pub eller kafé								
Män (1)	58,2	66,6	80,2	89,1	17,9	28,5	41,5	56,0
Kvinnor (1)	55,3	68,4	83,3	90,1	14,5	25,8	39,9	52,8
Gått på restaurang, pub eller kafé								
Män		64,1	77,3	86,5		27,1	39,5	53,3
Kvinnor		64,3	79,2	87,1		23,9	37,2	50,0
Varit åskådare vid något idrottsevenemang								
Män (1)	51,3	55,8	56,4	60,9	18,7	28,0	25,9	28,4
Kvinnor (1)	24,2	33,2	36,5	42,8	5,4	13,0	13,9	16,0
Varit åskådare vid något idrottsevenemang								
Män		53,1	54,2	58,0		26,5	24,7	27,0
Kvinnor		30,7	33,5	39,2		12,0	12,7	14,6
...idrottsevenemang i lagidrott								
Män			48,0	52,0			22,4	24,5
Kvinnor			27,0	32,6			10,3	12,5
...idrottsevenemang i annat än lagidrott								
Män			25,1	24,5			7,1	6,6
Kvinnor			14,6	16,2			4,0	3,4
Spelat bingo eller automatspel								
Män (1,2)	8,6	9,8	11,1	8,4	2,7	4,6	4,0	2,9
Kvinnor (1,2)	10,3	8,1	9,3	8,4	3,9	3,0	2,9	2,5
Spelat bingo eller automatspel								
Män (2)		9,6	10,8	8,3		4,6	3,9	3,0
Kvinnor (2)		8,0	9,4	8,6		3,1	3,2	2,8
Läsa böcker								
Män (1,4)	75,2	78,6	76,0	73,7	36,2	35,0	30,9	27,9
Kvinnor (1,4)	78,5	85,5	86,8	87,2	41,4	45,8	46,2	45,3
Läsa böcker								
Män (4)		78,0	75,5	73,2		35,0	31,3	28,2
Kvinnor (4)		83,8	85,2	85,7		44,9	45,0	45,2
Läsa skönlitteratur								
Män (2,4)				58,6				20,6
Kvinnor (2,4)				77,5				36,7
Läsa i tidskrifter								
Män (4)		77,2	78,8	81,8		43,2	44,2	44,5
Kvinnor (4)		59,4	64,9	70,3		25,5	29,1	30,8
Läsa i någon veckotidning								
Män (1,4)	77,6	70,9	66,0	63,8	45,7	34,8	30,0	26,1
Kvinnor (1,4)	89,1	86,4	83,4	83,0	63,5	50,2	42,5	38,8
Läsa någon veckotidning								
Män (4)		70,8	65,7	63,4		35,5	30,4	26,6
Kvinnor (4)		86,0	83,5	82,8		51,0	43,9	40,6

Tabell 7.1 (forts.)

1= Gäller 16–74 år 2= Gäller endast 1999 Ofta: 3=Mer än 20 ggr, 4=Varje vecka	Minst någon gång				Ofta: Mer än 5 ggr, mer än 20 ggr, varje vecka			
	1976	82-83	90-91	98-99	1976	82-83	90-91	98-99
Spela något musikinstrument								
Män (4)		17,3	16,7	16,9		9,0	8,2	8,4
Kvinnor (4)		17,3	15,3	13,3		6,4	5,7	4,4
Sjunga i kör eller annan grupp								
Män (4)		4,5	4,1	4,8		2,9	2,3	3,0
Kvinnor (4)		6,2	6,9	7,1		4,1	4,8	4,7
Måla, rita, teckna eller arbetat med lera								
Män (4)			13,5	12,0			3,9	3,0
Kvinnor (4)			22,5	22,9			6,7	6,1
Dansat folkdans eller balett/jazzbalett								
Män (1)		6,8	3,9	3,2		4,0	2,0	1,2
Kvinnor (1)		10,6	5,4	4,4		7,9	3,8	2,6
Fotografera eller filma								
Män (4)		59,5	61,8	49,0		8,1	9,2	4,6
Kvinnor (4)		51,7	59,8	48,8		4,8	8,1	4,5
Skriva dagbok, dikter, artiklar, brev o. dyl.								
Män (4)		25,1	24,2	24,3		7,6	7,8	8,1
Kvinnor (4)		46,5	45,3	48,1		15,1	16,1	18,2
Dansat på diskotek eller annan danslokal								
Män (1)		48,1	53,4	41,1		23,4	26,1	19,3
Kvinnor (1)		44,1	49,5	40,8		20,5	22,8	18,9
Dansat på dansrestaurang eller liknande								
Män (1,2)				30,1				7,3
Kvinnor (1,2)				27,1				5,2
Sy, sticka, väva eller liknande								
Män (4)		5,5	5,0	4,1		1,1	1,2	0,7
Kvinnor (4)		82,1	72,4	57,0		52,6	35,0	21,1
Trä- eller metallslöjda								
Män (4)		23,4	20,5	23,4		6,4	5,6	5,5
Kvinnor (4)		3,6	4,0	5,9		0,7	1,4	1,6
Reparera huset eller bilen								
Män (2,4)		78,1	79,7	79,6		17,7	13,0	12,2
Kvinnor (2,4)		29,3	36,6	39,8		1,9	2,8	3,6
Reparera huset								
Män (2,4)			72,6	72,5			11,2	10,5
kvinnor (2,4)			35,7	39,1			2,6	3,5
Reparera bilen								
Män (2,4)			52,1	48,2			4,2	3,5
Kvinnor (2,4)			5,3	5,5			0,6	0,7
Utöva någon hobby								
Män (2,4)			40,3	42,5			25,3	27,1
Kvinnor (2,4)			21,5	28,4			15,0	19,6

Av tabell 7.1 framgår bland annat att det är mycket vanligt att läsa böcker liksom att läsa tidskrifter och veckotidningar. De minst vanliga aktiviteterna är att sjunga i kör och dansa folkdans eller balett/jazz-balett. Till ovanligheterna hör också att spela bingo eller automatspel.

Besöksaktiviteter

Att gå på bio är mycket vanligt och 57 procent av männen och 57 procent av kvinnorna 16–84 år går en gång om året eller oftare. Något färre, 46 procent av såväl kvinnorna som männen går på konsert.

Att gå på konstmuseum eller konstutställning gör 34 procent av männen och 41 procent av kvinnorna, medan besök på något annat slags museum är ungefär lika vanligt bland männen som bland kvinnorna: 43 procent respektive 42 procent.

36 procent av männen och 45 procent av kvinnorna går minst någon gång under ett år på teater. 32 procent av männen deltar någon gång i gudstjänst medan motsvarande andel bland kvinnorna är 42 procent. Var femte man (20 procent) och var fjärde kvinna (25 procent) deltar någon gång i en studiecirkel eller kurs. Men endast 4 procent av männen och 8 procent av kvinnorna deltar varje vecka, vilket kan synas något anmärkningsvärt, med tanke på att regelbundenheten för studiecirkelträffarna oftast är varje vecka.

Att besöka bibliotek är viktigt och mycket vanligt. Biblioteksbesökandet kan kanske sägas vara lite speciellt som kulturaktivitet betraktat eftersom det också i någon mening utgör ett grovt mått på läsandet. Samtidigt är en stor del av både utlåningen och besökarnas användning av litteratur kopplat till olika utbildningssituationer. Biblioteken används även som läsestuga och för lån av videofilmer, musikskivor m.m. På senare år också för användning av Internet. 54 procent av männen och 64 procent av kvinnorna går någon gång på bibliotek, varav 26 respektive 37 procent går mer än fem gånger under ett år.

Läsvanor

Bokläsningen har en mycket stor utbredning i befolkningen. 73 procent av männen och hela 86 procent av kvinnorna läser en bok någon gång under ett år. 28 respektive 45 procent läser i en bok minst en gång i veckan. Genom en ny fråga i ULF vet vi nu också att 59 procent av männen och 78 procent av kvinnorna läser en skönlitterär bok, varav 21 respektive 37 procent läser skönlitteratur varje vecka.

Läsning av tidskrifter är nästan lika vanligt som bokläsning, och här dominerar männen: 82 procent av männen och 70 procent av

kvinnorna läser någon gång. 45 respektive 31 procent läser tidskrifter varje vecka.

Läsning av veckotidningar sysselsätter någon gång 63 procent av männen och hela 83 procent av kvinnorna. 27 respektive 41 procent läser veckotidningar varje vecka.

Eget skapande

Bland de egna skapande aktiviteterna är den vanligaste att fotografera eller filma, vilket hälften av männen och kvinnorna, 49 procent, gör någon gång under ett år. Men endast 5 procent är sådana entusiaster att de fotograferar eller filmar minst en gång i veckan. Därefter kommer att gå ut och dansa på något diskotek eller annan danslokal, vilket 41 procent av männen och kvinnorna 16–74 år någon gång gör. Men det är betydligt lägre andelar, 30 procent av männen och 27 procent av kvinnorna, som bara ägnar sig åt så kallad "mogendans" och går ut och dansar på dansrestaurang eller liknande.

Knappt hälften av kvinnorna (48 procent) och en fjärdedel av männen (24 procent), sysslar med något slag av skrivande på fritiden, som att skriva dagbok, dikter, brev, artiklar eller dylikt.

Till de mer ovanliga egna aktiviteterna hör att måla, rita eller arbeta med lera, vilket 12 procent av männen och en dubbelt så hög andel bland kvinnorna, 23 procent, någon gång gör. 17 procent av männen och 13 procent av kvinnorna spelar något musikinstrument, och endast 5 procent av männen och 7 procent av kvinnorna sjunger i någon kör eller annan sånggrupp.

Andra fritidsaktiviteter

Till denna restkategori har här förts sådana egna aktiviteter som kanske inte ska betraktas som kulturella, utan snarare mer som nöjen eller egna hobbyer eller hushållssysslor. Gränsdragningen är ibland hårfin och givetvis högst subjektiv.

57 procent av kvinnorna syr, stickar, väver eller sysslar med någon annan slags textilslöjd på fritiden. Bland männen är denna typ av handarbete mycket ovanligt, endast 4 procent ägnar sig någon gång åt detta. På motsvarande sätt är männen i klar majoritet gällande att trä- eller metallslöjda. 23 procent av männen ägnar sig någon gång åt detta, medan motsvarande andel bland kvinnorna endast är fjärdedelen så hög: 6 procent.

Vidare är det 73 procent av männen, men endast 39 procent av kvinnorna som minst någon gång ägnar sin fritid åt att reparera huset eller i hemmet, i det fall man inte bor i småhus. Och att en gång eller oftare utföra något reparationsarbete på bilen omfattar nära hälften av

männen, 48 procent, men endast ungefär var tjugonde kvinna, 6 procent.

Halva befolkningen går ut på restaurang, pub eller kafé varje vecka

Återstår då endast frågan om utövandet av någon övrig hobby, som vidhäftats ett öppet svarsalternativ i intervjuformuläret. Det gör det möjligt att identifiera och klassa alla dessa svar i klartext. Detta har dock inte gjorts för denna sammanställning, utan vi får nöja oss med att i stället konstatera att 43 procent av männen och 28 procent av kvinnorna har någon övrig slags hobby som man någon gång sysslar med. Denna "annan hobby" kan i stort sett bestå av alla upptänkliga egna fritidsaktiviteter som inte redan frågats om under intervjun. Att utöva en "annan hobby" utmärker sig också från de övriga fritidsaktiviteterna på så sätt att hela 27 procent av männen och 20 procent av kvinnorna ägnar sig åt detta minst en gång i veckan.

Till de allra vanligaste aktiviteterna hör att gå på restaurang, pub eller kafé för nöjes skull. Restaurangbesökandet har ökat mycket kraftigt, främst under 1980- och -90 talen och är den mest utbredda fritidsaktiviteten. Hela 87 procent av såväl männen som kvinnorna går någon gång eller oftare på restaurang, pub eller kafé, och 53 procent av männen och 50 procent av kvinnorna går ut och äter eller dricker för nöjes skull mer än fem gånger under ett år.

58 procent av männen och 39 procent av kvinnorna går någon gång och ser ett idrottsevenemang, varav 52 respektive 33 procent i någon lagidrott, och 25 respektive 16 procent i någon övrig idrott. Detta innebär att många går på såväl lagidrottsevenemang som något övrigt idrottsevenemang.

Trender för kulturaktiviteter

Av diagram 7.1 och 7.2 framgår nulägesförhållanden och trender för ett urval av de kulturindikatorer som återges i sin helhet i översiktstabellerna 7.2–7.8.

Diagram 7.1

Personer som under en 12-månadersperiod besökt olika kulturevenemang. Nuläge 1998-99 alternativt enbart 1999 i procent. Trend 1982-99 i procentenheter. Asterisk anger att förändringen är signifikant på 95-procentsnivån. Män och kvinnor 16-84 år.

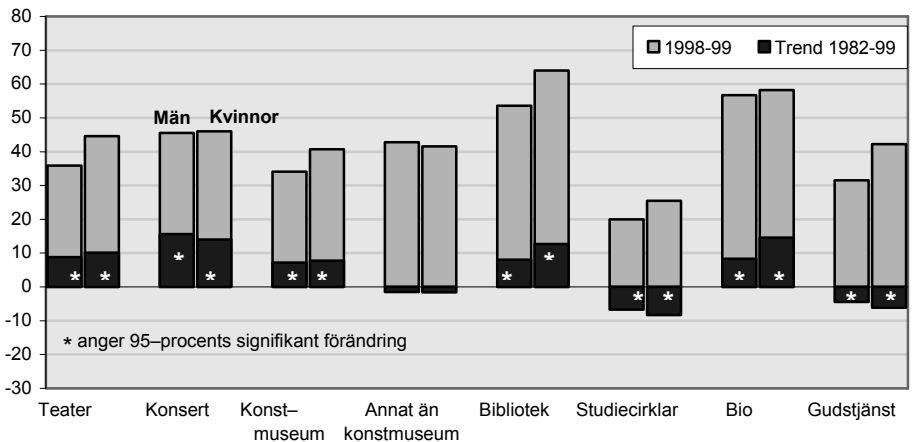
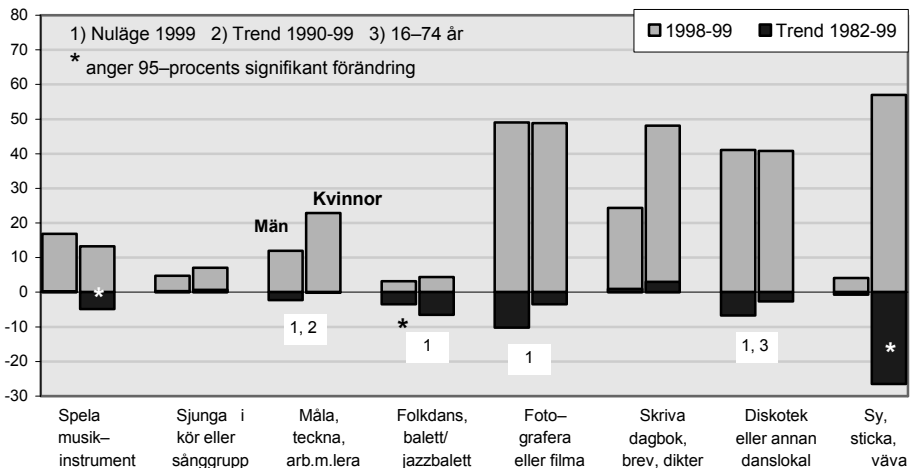

Diagram 7.2

Personer som under en 12-månadersperiod besökt olika kulturevenemang. Nuläge 1998-99 alternativt enbart 1999 i procent. Trend 1982-99 i procentenheter. Asterisk anger att förändringen är signifikant på 95-procentsnivån. Män och kvinnor 16-84 år.

Procentandelen män och kvinnor som under olika år utövat olika kulturaktiviteter har redovisats och kommenterats i det föregående. Men utvecklingen över tid presenterad som procentskattningar upp-
radade efter varandra kan vara svår att överblicka. Därför redovisas i tabell 7.2–7.8 på följande sidor trender för utvecklingen sedan 1982 och i vissa fall från 1990 hos befolkningen 16–84 år.

Trenderna är framräknade med hjälp av en 3:e grads regressionsanalys, där hänsyn tagits till att det under åren kan ha förekommit både upp- och nedgångar för respektive aktivitet. Resultatet blir ett procenttal som uttrycker skillnaden mellan regressionslinjens slutpunkt (1999) och dess början (1982). Plustecken anger ökning i procentenheter och minustecken anger minskning. Med en asterisk anges om förändringen är statistiskt säkerställd.

I den vänstra kolumnen för respektive kulturaktivitet anges nulägesförhållandena, vilka är desamma som det senaste dubbel-årets uppgifter i tabell 7.1. Nulägesförhållandena är viktiga då utvecklingen måste ställas i relation till de faktiska nivåerna. Här bör observeras att procenttalet inte nödvändigtvis behöver överensstämma med det sista årets värde minus det första i tabell 7.1, eftersom trenden anpassats utifrån en 3:e grads regressionsanalys där de båda ändpunkterna approximerats. (För mer information om detta, se kapitel 3, avsnittet om trendanalyser.)

Utvecklingen av besöksaktiviteterna

En tämligen kraftig uppgång kan noteras för **konsertbesökandet**, som för männen ökat med 16 procentenheter och för kvinnorna med 14 procentenheter. För ungdomarna och för de äldsta pensionärerna har ökningen dock inte varit lika stor som för personer i åldersgrupperna däremellan. Noteras bör att kvinnliga högre tjänstemän ökat sitt konsertbesökande i betydligt högre grad än kvinnliga icke facklärda arbetare. Bland männen föreligger en motsvarande tydlig skillnad mellan arbetare och tjänstemän på mellannivå. Den största ökningen gäller företagarna.

Även **biobesökandet** har ökat markant med 15 procentenheter för kvinnorna och 8 för männen. Här har ökningen varit störst för personer 45–64 år, och även här släpar arbetarna efter tjänstemännen och företagarna. Vi kan också se en relativt stor ökning för männen i de mellanstora städerna, medan kvinnor i Norrland glesbygd släpar efter i utvecklingen.

Biblioteksbesökandet har ökat med 13 procentenheter för kvinnorna och 8 för männen. Den kraftigaste ökningen har bland männen skett i åldrarna 55–75 år, och bland kvinnorna i åldrarna 65–84 år.

Bland kvinnorna kan vi också konstatera att inrikes födda med inrikes födda föräldrar ökat biblioteksbesökandet i större utsträckning än utrikes födda kvinnor.

Vid en socioekonomisk jämförelse kan konstateras att biblioteksbesökandet ökat markant för de icke facklärdas arbetarna, medan utvecklingen för tjänstemännen stagnerat. Detta gäller såväl för männen som för kvinnorna. Motsvarande utveckling kan ses för de olika utbildningsgrupperna. Men fortfarande råder stora skillnader i besökandet till tjänstemännens och de högutbildades favor.

Kraftig ökning av besöksaktiviteterna bland de äldre

Att gå på **teater** hör också till de aktiviteter som blivit populärare de senaste decennierna och utvecklingen är likartad hos båda könen. Återigen kan konstateras att de äldre står för en stor del av denna ökning. Personer med högst förgymnasial utbildning utgörs till stor del av äldre och vi kan därför följdriktigt se en markant ökning av teaterbesökandet även där. För de högutbildade har det i stället skett en nedgång, men fortfarande råder dock stora nivåskillnader mellan grupperna. Teaterbesökandet har även ökat i relativt hög grad i Norrlandsregionerna och i övriga glesbygdsområden.

Besöken på **konstmuseer eller konstutställningar** har ökat med 7 procentenheter bland männen och 8 procentenheter bland kvinnorna. De äldre står åter för en stor del av ökningen och är nu i ännu högre grad än de yngre besökare av konstutställningar. Vi kan också konstatera att befolkningen i storstäderna dragit ifrån övriga regioner ytterligare några procentenheter.

Minskat deltagande i gudstjänster och studiecirkel

Därmed har vi kommit fram till de besöksaktiviteter för vilka vi kan konstatera en nedgång sedan början av 1980-talet. Besökandet på **andra museer än konstmuseer** har minskat obetydligt i befolkningen som helhet. Men för män och kvinnor 16–24 år är nedgången hela 16 respektive 17 procentenheter. Bland de äldre har det i stället skett en väsentlig ökning, och män 65–74 år ligger nu i nivå strax över ungdomarna, medan kvinnorna ligger i nivå strax under. Det är i medelåldersgrupperna som museibesökandet är vanligast. För utrikes födda män och kvinnor kan också noteras en påtaglig nedgång. Vi kan också se en nedgång som ökat med stigande utbildningsnivå.

Gudstjänstbesöken har gått ner med 6 procentenheter bland kvinnorna och med 4 procentenheter bland männen. Minskningen har varit kraftigast för män och kvinnor i yngre medelåldern. Andelen

manliga tjänstemän har minskat i relativt stor utsträckning liksom kvinnor i Norrlands glesbygd.

Den besöksaktivitet som minskat mest i andel av befolkningen är deltagandet i **studiecirklar**, där nedgången varit 7 procentenheter bland männen och 8 procentenheter bland kvinnorna. Den kraftigaste nedgången har skett bland kvinnor 16–44 år där nedgången varit 15–22 procentenheter. Betydande nedgångar kan för övrigt konstateras för de flesta av de redovisade befolkningsgrupperna i tabell 7.2 och 7.3. Tydligast märks nedgången för de högutbildade och för personer i tjänstemannayrken. För glesbygdsområdena märks dock inte samma tydliga nedgång. En del av förklaringen är sannolikt att kortare utbildningar och kurser numera sker i arbetsgivarens regi i stället för som tidigare helt på den enskildes initiativ.

Att **besöka något idrottsevenemang** är i första hand en fritidssyssla för den manliga delen av befolkningen. 58 procent av männen och 39 procent av kvinnorna går idag någon gång på något idrotts-evenemang, vilket är en ökning med 5 procentenheter bland männen och 10 procentenheter bland kvinnorna. Det är dubbelt så vanligt att besöka något lagidrottsevenemang som något evenemang i någon individuell idrott såväl bland män som bland kvinnor, vilket framgår av tabellerna 7.4 och 7.5. Det är i första hand unga män som går och ser idrott. Nivån när det gäller minst ett besök har varit konstant runt 71 procent av 16–24-åringarna de senaste 20 åren för männen. Bland de unga kvinnorna föreligger en liten ökning till numera 63 procent. Bland männen syns en påtaglig ökning från 45 år och uppåt, medan ökningen bland kvinnorna märks redan i åldersgruppen 25–34 år. Besökandet på idrottsevenemang liksom utvecklingen över tid är tämligen jämt fördelat över olika socioekonomiska grupper bland männen. Bland kvinnorna förefaller intresset dock vara störst hos facklärd arbetare, där besökandet också ökat med 14 procentenheter.

Bokläsningen ökat bland kvinnorna men minskat bland männen

Läsvanorna har ändrat karaktär under de senaste 20 åren. **Tidskriftsläsningen** har ökat med 5 procentenheter för männen och med 10 procentenheter för kvinnorna. För kvinnor 55–64 år märks en förhållandevis kraftig uppgång med 16 procentenheter. Även bland kvinnor 16–24 år och 65–74 år märks en påtaglig uppgång. För såväl manliga som kvinnliga företagare syns en ökad andel tidskriftsläsare med 9 respektive 16 procentenheter. Även bland kvinnliga facklärd arbetare syns en förhållandevis kraftig uppgång med 16 procentenheter.

Läsning av böcker har varit i stort sett oförändrat för hela befolkningen, men kvinnor och män har gått i olika riktning under den ak-

tuella tidsperioden. Bland kvinnorna har bokläsandet ökat med 3 procentenheter medan det bland männen i stället minskat med 5 procentenheter. Bland kvinnorna går utvecklingen isär mellan olika åldersgrupper. De yngsta kvinnorna har minskat sitt bokläsande med 6 procentenheter medan det ökat 7–12 procentenheter bland de äldre.

Bland männen har bokläsandet minskat kraftigt hos bland annat utrikes födda, ej facklärd arbetare och lägre tjänstemän. Bland kvinnorna är de fåtaliga nedgångarna överlag mycket blygsamma.

Veckotidningsläsandet har minskat med 8 procentenheter bland männen och 3 procentenheter bland kvinnorna. Bland männen syns nedgångar i alla åldersgrupper, men i synnerhet hos de yngsta och hos de äldsta. Kvinnor 25–34 år har däremot ökat sitt veckotidningsläsande något. En tämligen kraftig minskning bland manliga ej facklärd arbetare kan konstateras, liksom för kvinnliga förtidspensionärer eller långvarigt arbetslösa, samt för både manliga och kvinnliga företagare.

Minskning av det egna kulturutövandet

De enda egenaktiviteter för vilka vi inte kan konstatera några nedgångar är körsång och skrivande. De övriga har alla minskat i större eller mindre utsträckning.

Skriver brev, dikter, dagbok m.m. gör 48 procent av kvinnorna och 24 procent av männen. Någon nämnvärd förändring har inte skett vare sig för männen eller kvinnorna sedan början av 1980-talet. Däremot syns en kraftig nedgång utrikes födda kvinnor och för kvinnliga tjänstemän på mellannivå. Bland männen är det i första hand de högt utbildade som minskat sitt skrivande. Men framför allt äldre män och manliga förtidspensionärer eller långvarigt arbetslösa, samt både män och kvinnor i Norrlands glesbygd skriver nu dagbok, brev, dikter etc. i ökad omfattning.

Att **sjunga i kör eller sånggrupp** har varit oförändrat under hela 1980- och 90-talen. 5 procent av männen och 7 procent av kvinnorna sjunger i kör. Bland 16–24-åriga kvinnor är andelen körsångare trots en viss nedgång ändå numera hela 11 procent. Bland kvinnor 55–64 år syns en ökning med 4 procentenheter.

Att **måla, teckna eller arbeta med lera** på fritiden har för kvinnorna varit oförändrat 23 procent under hela tidsperioden, medan en viss nedgång från 14 till 12 procent kan noteras för männen. En minskning med 8 procentenheter föreligger bland män 25–34 år, och en antydning till minskning även bland de yngsta kvinnorna.

Musikutövandet har varit oförändrat 17 procent bland männen, medan det minskat med 5 procentenheter till 13 procent bland kvin-

norna. Den kraftigaste nedgången har skett bland de yngsta kvinnorna hos vilka andelen minskat med hela 14 procentenheter. I början av 1980-talet spelade således drygt var tredje kvinna 16–24 år något musikinstrument. I dag är det knappt var fjärde. Vi kan för kvinnorna även konstatera betydande nedgångar bland ensamstående med barn, bland högutbildade och bland tjänstemän på mellannivå. Men fortfarande råder stora socioekonomiska skillnader: Bland kvinnliga högre tjänstemän är musikutövandet dubbelt så vanligt som bland lägre tjänstemän, och ungefär tre gånger så vanligt som bland ej facklärd arbetare.

Dansandet på diskotek eller annan danslokal förefaller att ha avtagit en aning under 1980- och 90-talen. Dansandet bland män i åldrarna 35–54 år har minskat med 15 procentenheter och bland kvinnor 45–54 år är minskningen 12 procentenheter. Utrikes födda kvinnor liksom kvinnliga lägre tjänstemän har också minskat omfattningen av dansandet påtagligt.

En redan så sällsynt fritidsaktivitet som att **dansa folkdans eller balett/jazzbalett** har bland männen gått ner med 4 procentenheter till i dag 3 procent av hela befolkningen. Bland kvinnorna är nedgången något större, 7 procentenheter till numera 4 procent av kvinnorna, även om denna nedgång uppenbarligen är något osäker. De yngsta kvinnorna har kraftigt minskat sitt ballettdansande, och nedgången har varit hela 17 procentenheter. De högutbildade kvinnorna har minskat sin andel i relativt hög grad och numera råder inga skillnader mellan de olika utbildningsgrupperna.

Även **fotograferandet och filmandet** har minskat i relativt hög grad och här föreligger en kraftig nedgång bland både män och kvinnor i de yngre åldersgrupperna. Ålderspensionärerna har i stället ökat sitt fotograferande i relativt hög grad. Nedgången är också påtaglig bland män och kvinnor med gymnasieutbildning eller högre.

Utvecklingen av andra fritidsaktiviteter

Att **trä- eller metallslöjda** är oförändrat 23 procent av männen medan en liten uppgång på 2 procentenheter kan noteras bland kvinnorna. För ensamstående med barn föreligger en kraftig nedgång med 15 procentenheter bland männen, medan kvinnorna i stället uppvisar en ökning med 7 procentenheter.

För textilaktiviteterna **sy, sticka, väva eller dylikt** kan vi se en synnerligen kraftig nedgång bland kvinnorna sedan i början av 1980-talet. Nedgången är allt kraftigare ju yngre åldersgrupper vi betraktar. I åldersgruppen 16–24 år har andelen mer än halverats under en aktuella tidsperioden, medan nedgången visserligen är högst påtaglig,

men inte på långt när lika kraftig bland de äldre. Här handlar det alltså om en fritidsaktivitet som kanske håller på att försvinna helt om denna neråtgående trend fortsätter. Vi kan se en mycket kraftig nedgång bland ensamstående med barn liksom bland inrikes födda kvinnor med utländsk härkomst. Skillnaderna mellan arbetare och tjänstemän har under perioden blivit större och andelen bland de ej facklärdas arbetarna är nu 63 procent och bland högre tjänstemän 52 procent.

Den kraftigaste utvecklingen har skett för **restaurang-, pub- och kafébesöken** som ökat med hela 24 procentenheter bland männen och med 25 procentenheter bland kvinnorna under perioden 1982–99. Den i synnerhet kraftigaste ökningen har skett i de äldre åldersgrupperna där det funnits en större potential för ökning: över 30 procentenheter bland manliga ålderspensionärer och över 40 procentenheter bland kvinnliga. Bland de yngre har andelen redan tidigare varit så pass hög, att någon ytterligare ökning knappast torde kunna förväntas. Ändå kan vi konstatera en betydande ökning bland dessa.

Vi kan också se mycket kraftigt ökade andelar bland sammanboende utan barn (vilket i många fall är liktydigt med de äldre), bland förtidspensionärer och långvarigt arbetslösa, bland företagare, bland jordbrukare och bland kvinnor i Norra glesbygden. En viss socioekonomisk utjämning har skett därigenom att andelen bland arbetarna ökat mer än bland tjänstemännen. Men fortfarande ligger nivåerna högre för tjänstemannagrupperna än för arbetargrupperna.

Att **reparera huset** (alternativt reparera i hemmet) har legat konstant runt 73 procent av männen, medan en viss antydning till ökning på 3 procentenheter till numera 39 procent föreligger bland kvinnorna. Att **reparera bilen** tycks ha minskat med 6 procentenheter till numera 48 procent av männen, medan konstant 6 procent av kvinnorna har ägnat sig åt denna fritidssyssla. En påtaglig minskning på 13 procentenheter förefaller gälla för de yngsta männen, medan manliga förtidspensionärer eller långvarigt arbetslösa i stället tycks ha ökat bilmekandet i motsvarande utsträckning.

Tabell 7.2. Besöksaktiviteter minst någon gång under en 12-månadersperiod. Nuläge 1998-99 alternativt enbart 1999 i procent. Trend 1982-99 resp. 1990-99 i procentenheter där + anger ökning, - minskning Asterisk * anger att förändringen är signifikant. Män 16-84 år.

Män		Teater		Konsert		Konstmuseum	
		1998-99	T8299 S	1998-99	T8299 S	1998-99	T8299 S
T8299=Trend 1982-99							
1	Samtliga 16-84 år	35,9	+8,8 *	45,5	+15,6 *	34,1	+7,2 *
ÅLDERSGRUPP							
2	16-24 år	34,0	+9,5	60,2	+5,4	27,9	+8,2
3	25-34 år	32,6	+3,9	54,8	+19,4 *	30,0	+3,4
4	35-44 år	31,7	-0,2	47,4	+21,4 *	34,0	+2,9
5	45-54 år	38,6	+2,0	41,9	+17,2 *	37,2	+4,7 *
6	55-64 år	47,9	+19,8 *	40,8	+19,8 *	41,1	+10,0 *
7	65-74 år	39,6	+21,9 *	34,2	+15,7 *	38,4	+10,5 *
8	75-84 år	21,3	+15,2 *	23,9	+11,2 *	28,1	+18,9
FAMILJETYP							
9	Ensamstående utan barn	30,2	+4,5	50,0	+9,6 *	29,3	+5,1 *
10	Ensamstående med barn	31,1	+6,8	48,0	+33,3	33,6	+14,6 *
11	Sammanboende utan barn	43,7	+17,3 *	42,2	+17,4 *	39,6	+11,0 *
12	Sammanboende med barn	33,0	+3,5	43,8	+20,0 *	32,9	+5,0 *
UTLÄNDSK BAKGRUND							
13	Utrikes födda	25,4	-0,5	38,3	+14,1 *	34,4	+7,6 *
14	Inr f. båda föräldr f. utoml.	33,4	+4,7	43,1	-6,4	22,9	-1,6
SVENSK BAKGRUND							
15	Inrikes födda, en av föräldr f utoml.	37,5	+10,6	51,2	+17,9	34,0	+5,7
16	Inrikes födda, båda föräldr inrikes f.	37,1	+10,0 *	46,2	+16,0 *	34,2	+7,5 *
UTBILDNINGSNIVÅ							
17	Förgymnasial	27,7	+11,5 *	32,3	+13,1 *	21,0	+4,7 *
18	Gymnasial	31,1	+4,7	43,3	+12,3 *	28,1	+1,2
19	Eftergymnasial	52,5	-4,6	62,8	+7,5	57,5	+1,3
SOCIOEKONOMISK GRUPP							
20	Ej facklärd arbetare	20,2	+5,5 *	33,6	+10,6 *	19,4	+5,5 *
21	Facklärd arbetare	22,5	+6,7 *	32,3	+11,0 *	18,7	+1,8
22	Lägre tjänstemän	36,5	+5,5	44,1	+13,9 *	32,9	+3,9 *
23	Mellanivå-tjänstemän	44,2	-1,8	53,2	+17,1 *	43,0	-1,0
24	Högre tjänstemän	59,2	+1,5	62,6	+10,1 *	62,9	+3,3
25	Företagare	42,8	+16,3 *	44,5	+19,6 *	38,8	+5,3
26	Jordbrukare	27,9	+15,2 *	28,4	+17,7	22,2	+7,1
27	Förvärvsarbetande	38,0	+7,5 *	48,8	+17,3 *	34,8	+5,3 *
28	Förtidspens./långvarigt arbetslösa	21,3	+5,9	25,1	+9,9	26,1	+13,2 *
H-REGION							
29	H1 Stockholm	46,5	+2,3	49,8	+10,1 *	42,9	+8,7 *
30	H2 Göteborg och Malmö	40,4	+5,8	49,5	+21,7 *	43,0	+11,1 *
31	H3 Större städer	34,1	+8,1 *	45,6	+15,7 *	31,3	+5,0
32	H4 Södra mellanbygden	30,0	+13,9 *	39,9	+13,9 *	29,4	+7,9 *
33	H5 Norra tätbygden	28,2	+8,0 *	46,5	+13,7 *	26,6	-0,6
34	H6 Norra glesbygden	25,2	+11,1 *	37,1	+18,8 *	19,9	+2,5

. =Ej redovisningsbar uppgift, ..= Uppgifterna är alltför statistiskt osäkra för att kunna redovisas

	Annat än Konstmuseum			Bibliotek			Studiecirklar			Bio			Gudstjänst		
	1998-99	T8299	S	1998-99	T8299	S	1998-99	T8299	S	1998-99	T8299	S	1998-99	T8299	S
1	42,8	-1,5		53,6	+8,1 *		20,0	-6,7 *		56,7	+8,3 *		31,5	-4,4 *	
ÅLDERSGRUPP															
2	36,2	-16,0 *		70,7	+10,1		18,6	-9,2		90,6	-3,1		26,1	+1,4	
3	44,5	-9,0 *		56,4	+6,8 *		21,8	-12,1 *		79,4	+6,2 *		25,8	-2,2	
4	50,5	-1,8		57,8	+5,7		22,1	-10,9 *		65,6	+9,7		29,7	-5,2	
5	45,6	+0,9		50,9	+7,5 *		22,5	-9,5 *		51,4	+15,4 *		33,0	-12,8 *	
6	45,7	+6,0		45,9	+11,5 *		17,4	-5,5 *		38,8	+22,3 *		34,5	-7,4	
7	38,6	+10,7 *		46,2	+14,0 *		18,8	+5,2		22,6	+13,1 *		42,0	-0,5	
8	24,6	+11,4		36,3	+9,7		14,0	+8,1		9,2	+5,3		36,7	-6,6	
FAMILJETYP															
9	37,9	-7,0 *		59,1	+8,8 *		19,0	-7,2		65,1	-0,4		25,6	-2,5 *	
10	44,5	+6,7		48,9	-3,2		20,1	+1,2		66,4	+19,5		26,5	-17,6	
11	42,3	+2,8		46,5	+8,8 *		18,8	-4,3 *		42,8	+15,0 *		35,3	-4,0 *	
12	49,8	+1,0		56,3	+8,4 *		23,1	-8,4		63,8	+11,9 *		34,6	-6,2 *	
UTLÄNDSK BAKGRUND															
13	34,4	-12,7 *		66,0	+10,4 *		15,9	-6,8		48,3	-0,9		29,9	-4,7	
14	41,0	-4,2		63,8	+1,8		18,9	-2,5		80,4	+1,9		20,2	-13,5	
SVENSK BAKGRUND															
15	40,7	-5,3		60,2	+5,5		23,0	-7,2		71,5	+6,5 *		25,5	+2,0	
16	44,0	-0,1		51,4	+7,2 *		20,3	-6,6 *		56,4	+8,6 *		32,3	-4,1 *	
UTBILDNINGSNIV															
17	29,2	-2,2		43,1	+9,8 *		15,1	-3,0		40,2	+4,9		29,7	-6,0 *	
18	39,1	-7,3 *		49,3	+2,0		20,8	-8,1 *		56,6	+3,5		29,6	-3,3 *	
19	62,9	-11,6 *		71,5	-2,6		23,6	-19,8 *		73,4	+1,7		36,7	-7,1 *	
SOCIOEKONOMISK GRUPP															
20	29,3	-1,6		45,4	+11,1 *		17,6	-3,2		44,0	+4,7		26,8	-3,7	
21	32,3	-3,6		41,5	+5,2 *		19,6	-1,5		45,4	-1,3		24,8	-1,8	
22	43,7	-3,8		50,0	+1,3		17,9	-15,1 *		55,8	+10,5 *		29,4	-11,4 *	
23	52,8	-9,4 *		59,7	+0,8		23,2	-17,1 *		62,1	+9,1 *		32,7	-9,2 *	
24	66,3	-4,1		68,3	-0,9		21,0	-15,0 *		70,3	+9,9		39,6	-6,1 *	
25	41,8	-1,8		39,9	+7,2		19,0	-1,4		50,9	+10,7 *		37,3	-1,6	
26	29,3	+5,9		24,1	+6,5 *		34,0	+12,2 *		24,7	+9,6 *		57,6	-8,6 *	
27	46,3	-2,6		51,3	+6,0 *		21,5	-9,2 *		65,0	+10,3 *		30,3	-5,5 *	
28	31,9	+4,3		55,3	+20,5 *		17,0	+3,0		28,9	+5,9 *		26,2	-7,0	
H-REGION															
29	52,4	-5,2		55,6	+1,4		16,0	-11,6 *		66,7	+1,2		25,3	-4,0	
30	45,8	-7,4		61,4	+12,6 *		19,7	-9,7 *		65,0	+12,0 *		27,9	-3,4	
31	40,9	-1,6		52,5	+5,8 *		19,8	-7,9 *		55,4	+10,5 *		32,3	-2,4	
32	37,7	+3,0		49,3	+11,2 *		22,9	-1,1		48,2	+8,6		38,3	-4,7	
33	41,8	-1,7		53,8	+10,1 *		23,5	-5,8		50,4	-2,4		34,8	-5,4	
34	30,9	-0,4		46,7	+11,0 *		23,7	+5,0		42,1	+6,3		32,4	-7,2 *	

Tabell 7.3. Besöksaktiviteter minst någon gång under en 12-månadersperiod. Nuläge 1998-99 alternativt enbart 1999 i procent. Trend 1982-99 resp. 1990-99 i procentenheter där + anger ökning, - minskning Asterisk * anger att förändringen är signifikant. Kvinnor 16-84 år.

Kvinnor		Teater		Konsert		Konstmuseum	
		1998-99	T8299 S	1998-99	T8299 S	1998-99	T8299 S
T8299=Trend 1982-99							
1	Samtliga 16-84 år	44,6	+10,1 *	46,0	+14,0 *	40,7	+7,8 *
ÅLDERSGRUPP							
2	16-24 år	45,3	+2,2	60,8	+8,0	39,0	+9,7
3	25-34 år	43,6	+11,1 *	48,0	+17,7 *	35,7	+2,2
4	35-44 år	44,3	+1,3	45,8	+12,9 *	38,3	+0,4
5	45-54 år	50,0	+8,8 *	48,3	+15,3 *	48,1	+9,7 *
6	55-64 år	56,5	+20,2 *	47,9	+19,2 *	50,4	+11,0 *
7	65-74 år	40,5	+18,0 *	37,4	+15,1 *	39,7	+9,2 *
8	75-84 år	23,8	+12,7 *	26,5	+10,4 *	29,5	+17,3 *
FAMILJETYP							
9	Ensamstående utan barn	43,4	+6,6	48,8	+8,4 *	41,5	+8,1
10	Ensamstående med barn	39,1	+0,3	43,3	+14,5 *	35,5	-0,2
11	Sammanboende utan barn	47,9	+16,1 *	45,5	+17,9 *	44,1	+10,6 *
12	Sammanboende med barn	42,4	+8,4 *	43,9	+16,0 *	36,2	+4,8 *
UTLÄNDSK BAKGRUND							
13	Utrikes födda	33,7	+2,8	37,5	+9,2 *	35,6	+1,8
14	Inr f. båda föräldr f. utoml.	28,8	-4,5	46,8	+5,8	38,1	+1,6
SVENSK BAKGRUND							
15	Inrikes födda, en av föräldr f utoml.	48,2	+0,7	48,2	-1,6	39,9	-3,4
16	Inrikes födda, båda föräldr inrikes f.	46,1	+11,7 *	47,2	+15,3 *	41,5	+8,9 *
UTBILDNINGSNIVÅ							
17	Förgymnasial	35,2	+11,4 *	34,9	+12,4 *	28,6	+9,3 *
18	Gymnasial	41,0	+3,0	42,1	+7,5 *	35,5	-0,9
19	Eftergymnasial	60,7	-1,7	64,8	+5,8	62,6	-4,8 *
SOCIOEKONOMISK GRUPP							
20	Ej facklärda arbetare	28,0	+3,4 *	29,8	+8,7 *	22,0	+0,5
21	Facklärda arbetare	37,7	+7,9 *	37,5	+11,0 *	31,3	+4,6
22	Lägre tjänstemän	49,1	+7,6 *	46,4	+8,8	42,5	-0,1
23	Mellannivå-tjänstemän	59,4	+7,4 *	57,8	+9,7 *	57,9	+3,8 *
24	Högre tjänstemän	70,4	+2,3	73,0	+18,2 *	75,0	+2,1
25	Företagare	48,3	+18,0 *	44,5	+15,0 *	47,4	+15,8 *
26	Jordbrukare	20,6	+10,1	27,1	+10,3	22,4	+5,4
27	Förvärvsarbetsbetande	50,7	+9,8 *	50,9	+16,3 *	43,6	+5,4 *
28	Förtidspens./långv.arbetslösa	28,0	+6,3	29,7	+7,5	32,5	+14,4 *
H-REGION							
29	H1 Stockholm	57,7	+5,4	49,8	+12,9 *	52,4	+11,1 *
30	H2 Göteborg och Malmö	48,3	+7,9 *	46,3	+16,3 *	43,4	+8,1 *
31	H3 Större städer	43,3	+10,9 *	47,0	+15,5 *	39,1	+6,0 *
32	H4 Södra mellanbygden	35,6	+9,6 *	42,0	+9,8 *	34,0	+7,0 *
33	H5 Norra tätbygden	37,4	+12,8 *	51,1	+20,4 *	37,8	+6,3
34	H6 Norra glesbygden	31,0	+11,4	32,8	+6,3	25,0	+1,6

. =Ej redovisningsbar uppgift, ..= Uppgifterna är alltför statistiskt osäkra för att kunna redovisas

	Annat än Konstmuseum			Bibliotek			Studiecirklar			Bio			Gudstjänst		
	1998-99	T8299	S	1998-99	T8299	S	1998-99	T8299	S	1998-99	T8299	S	1998-99	T8299	S
1	41,6	-1,6		64,0	+12,7 *		25,4	-8,3 *		58,2	+14,6 *		42,3	-6,1 *	
ÅLDERSGRUPP															
2	38,9	-17,0 *		83,2	+11,2 *		20,3	-16,8 *		93,0	+1,9		34,8	-3,9	
3	46,0	-5,2		73,2	+9,0		27,3	-15,2 *		80,2	+17,9 *		39,3	+4,5	
4	45,3	-6,3		72,0	+7,2		26,0	-21,7 *		68,9	+15,3 *		37,3	-15,9 *	
5	47,4	+5,4		64,1	+15,8 *		28,3	-8,6 *		59,9	+23,8 *		40,6	-10,3 *	
6	45,1	+4,8		55,8	+14,9 *		27,8	+1,0		43,5	+23,3 *		48,1	-3,5	
7	35,0	+4,9 *		48,2	+19,4 *		26,1	+6,8		24,1	+15,3 *		51,2	-7,8	
8	22,6	+7,3 *		38,5	+20,2 *		18,4	+7,7 *		11,8	+5,6 *		50,5	-8,3 *	
FAMILJETYP															
9	37,6	-5,5 *		62,1	+12,4 *		24,9	-5,9 *		58,3	+8,5 *		41,8	-8,1 *	
10	42,0	-6,8		73,4	+16,3 *		25,1	-15,2		69,6	+8,5		34,7	-5,9	
11	42,4	+3,7		56,6	+15,4 *		25,2	-3,8		48,8	+18,6 *		42,4	-5,6	
12	45,2	-2,1		74,7	+11,1 *		26,5	-14,9 *		68,7	+20,2 *		44,0	-3,9 *	
UTLÄNDSK BAKGRUND															
13	35,3	-11,0 *		63,5	+6,9 *		23,7	-13,6 *		49,2	+7,0 *		41,0	-2,5	
14	42,2	-0,2		68,5	-1,4		32,1	-18,2		82,5	+6,4		38,3	+16,1	
SVENSK BAKGRUND															
15	44,2	-9,1		71,5	-0,2		26,6	-12,7		79,7	+8,4		29,3	-7,7	
16	42,2	-0,2		63,7	+13,7 *		25,5	-7,5 *		58,0	+15,1 *		43,2	-6,1 *	
UTBILDNINGSNIVÅ															
17	27,6	-0,7		50,1	+13,7 *		18,0	-4,5 *		37,4	+8,3 *		42,9	-6,1	
18	38,3	-10,5 *		61,7	+3,0		25,3	-16,5 *		59,4	+6,9 *		39,8	-5,9 *	
19	62,4	-15,3 *		83,1	+1,3		34,0	-16,6 *		79,0	+8,4 *		45,6	-7,5 *	
SOCIOEKONOMISK GRUPP															
20	26,4	-6,8 *		48,9	+11,5 *		20,3	-9,0 *		39,5	+7,6 *		40,6	-6,0	
21	37,4	-2,5		64,3	+13,2 *		24,5	-11,6 *		56,9	+16,6 *		40,8	-2,0	
22	40,0	-5,7		59,7	+4,8		25,5	-17,0 *		54,9	+3,7		38,0	-4,1	
23	55,6	-10,2		73,4	-0,8		33,5	-12,1 *		68,0	+8,8 *		48,8	-8,8 *	
24	69,2	-9,9 *		78,3	-5,5		33,1	-15,0 *		78,1	+12,2 *		48,2	-1,3	
25	41,2	+6,4 *		51,2	+9,1		26,6	+4,0		55,3	+25,2 *		39,3	-13,6 *	
26	24,9	+1,9		33,9	+13,1 *		17,8	+3,4		13,3	+0,9		73,8	+0,8	
27	46,8	-2,9		66,9	+9,7 *		27,3	-15,2 *		71,0	+16,2 *		40,3	-3,9 *	
28	31,6	+4,2		55,6	+15,9 *		25,2	+1,0		29,5	+5,7		38,9	-8,9	
H-REGION															
29	49,2	-5,9		66,0	+6,6 *		24,0	-9,8 *		70,8	+11,6 *		33,0	-5,9 *	
30	44,5	-4,6		66,4	+13,9 *		27,5	-6,8 *		64,9	+18,0 *		39,6	-1,5	
31	41,1	-0,5		64,3	+13,0 *		24,7	-9,0 *		57,1	+15,5 *		44,2	-5,5 *	
32	35,8	+1,1		60,9	+14,4 *		24,7	-10,2 *		48,2	+11,7 *		49,2	-6,9	
33	40,8	-6,0		65,5	+15,8		31,6	-3,6		52,4	+11,8 *		43,8	-4,9	
34	28,1	+1,0		56,8	+13,0		26,1	-1,0		39,5	+8,8		46,3	-12,4 *	

Tabell 7.4. Besöks- och egna aktiviteter minst någon gång under en 12-månadersperiod. Nuläge 1998-99 alternativt enbart 1999 i procent. Trend 1982-99 resp. 1990-99 i procentenheter där + anger ökning, - minskning Asterisk * anger att förändringen är signifikant. Män 16-84 år.

Män		Åskadat lagidrotts evenemang			Åskadat annat idrotts-evenemang			Åskadat något idrotts-evenemang		
		1999	T9099	S	1999	T9099	S	1999	T8299	S
T8299=Trend 1982-99	T9099=Trend 1990-99									
1	Samtliga 16-84 år	52,0	+3,6		24,5	-0,7		58,0	+4,6	
ÅLDERSGRUPP										
2	16-24 år	64,1	-2,0		34,1	-10,1		70,9	-0,9	
3	25-34 år	57,8	+4,5		28,6	+1,7		64,7	+0,8	
4	35-44 år	58,5	+1,1		27,8	-0,2		65,5	+0,4	
5	45-54 år	54,8	+4,3		25,0	-1,5		61,5	+10,1	
6	55-64 år	48,7	+14,6		18,9	+4,2		53,2	+9,3	
7	65-74 år	37,0	+7,0		18,8	+6,5		42,9	+14,6	
8	75-84 år	19,3	+0,4		6,0	+0,6		21,2	+10,8	
FAMILJETYP										
9	Ensamstående utan barn	52,5	+0,7		26,1	-6,2		58,8	+0,5	
10	Ensamstående med barn	
11	Sammanboende utan barn	44,5	+6,1		20,0	+3,1		49,9	+9,3 *	
12	Sammanboende med barn	61,2	+5,0		27,8	+1,0		67,9	+6,0	
UTLÄNDSK BAKGRUND										
13	Utrikes födda	40,3	-0,1		16,6	-6,2		45,3	+1,7	
14	Inr f. båda föräldr f. utoml.	59,2	+13,5		16,0	-7,3		63,9	-0,7	
SVENSK BAKGRUND										
15	Inrikes födda, en av föräldr f utoml.	51,7	+3,5		23,4	-2,7		59,6	-0,3	
16	Inrikes födda, båda föräldr inrikes f.	53,3	+4,0		25,6	+0,2		59,3	+5,3	
UTBILDNINGSNIVÅ										
17	Förgymnasial	51,2	+8,2		19,7	-2,3		55,5	+6,8	
18	Gymnasial	53,8	+0,3		26,5	-0,7		60,6	+1,7	
19	Eftergymnasial	49,6	+2,8		25,6	-0,8		56,0	+4,0	
SOCIOEKONOMISK GRUPP										
20	Ej facklärd arbetare	48,7	+3,1		18,9	-3,2		53,2	+2,9	
21	Facklärd arbetare	53,9	+4,9		23,5	+0,1		58,5	+2,6	
22	Lägre tjänstemän	52,8	-3,9		23,9	-4,9		58,5	+3,5	
23	Mellanliv-tjänstemän	54,6	+3,6		28,5	+5,2		63,2	+4,7	
24	Högre tjänstemän	48,2	-0,3		27,2	+0,4		55,4	+4,6	
25	Företagare	49,5	+12,1		24,9	+3,6		57,5	+6,4	
26	Jordbrukare	
27	Förvärvsarbete	57,0	+4,0		27,6	+0,6		64,0	+4,0	
28	Förtidspens./långv.arbetslösa	36,9	+12,8		16,9	+5,3		40,6	+4,0 *	
H-REGION										
29	H1 Stockholm	46,0	-3,0		21,9	-3,3		51,4	+2,3	
30	H2 Göteborg och Malmö	50,6	+3,9		22,1	-0,1		57,6	+4,8	
31	H3 Större städer	53,9	+5,2		24,7	-3,0		59,6	+5,2	
32	H4 Södra mellanbygden	54,2	+7,5		27,2	+4,6		60,7	+9,5	
33	H5 Norra tätbygden	61,3	+6,5		27,5	-1,7		65,2	+0,4	
34	H6 Norra glesbygden	47,2	-0,3		26,2	+3,7		55,0	+0,1	

. =Ej redovisningsbar uppgift, ..= Uppgifterna är alltför statistiskt osäkra för att kunna redovisas

	Bingo eller automatspel		Restaurang, pub eller kafé			Bokläsning			Tidskrifter			Vecko- tidningar		
	1999	T8299	S	1998-99	T8299	S	1998-99	T8299	S	1998-99	T8299	S		
1	8,3	-1,3		86,5	+23,5 *		73,2	-5,0 *		81,8	+4,6 *		63,4	-7,7 *
ÅLDERSGRUPP														
2	17,1	-7,0		96,1	+5,9 *		75,4	-4,6		75,9	+8,5		77,6	-11,0 *
3	10,0	+2,9		97,0	+12,1 *		72,8	-8,1 *		85,3	+4,3		66,8	-8,0 *
4	6,5	+1,6		93,1	+22,9 *		73,1	-6,4		86,7	+3,1		61,7	-4,7
5	5,0	+0,0		90,4	+31,8 *		72,9	-4,9		87,2	-0,1		57,3	-3,1
6	5,6	-4,2		82,9	+40,7 *		73,6	-3,5		85,3	+3,3		58,0	-5,3
7	7,9	-0,5		65,5	+34,9 *		75,5	+1,4		75,9	+5,7		63,6	-6,9 *
8	6,8	+1,3		52,1	+31,3 *		67,7	-4,2		59,5	+10,9		58,4	-12,9 *
FAMILJETYP														
9	12,4	-2,3		86,6	+15,7 *		74,2	-5,2 *		76,2	+6,1 *		65,1	-10,0 *
10		94,1	+21,3 *		67,2	-13,3		83,5	+5,6		64,1	-2,8
11	6,4	-2,7		81,7	+31,8 *		74,9	-2,7		83,4	+5,7 *		62,5	-8,6 *
12	5,6	+1,3		92,4	+24,1 *		70,2	-7,5 *		86,9	+2,4		62,4	-3,9
UTLÄNDSK BAKGRUND														
13	9,7	+2,1		79,3	+17,9 *		72,9	-11,1 *		73,1	+3,5		62,6	-4,9
14	14,0	-6,6		92,2	-2,8		76,0	-1,7		82,0	+20,9 *		70,0	-2,9
SVENSK BAKGRUND														
15	8,8	-2,1		93,3	+22,4 *		76,5	-0,4		79,4	+5,3		62,9	-13,6 *
16	8,0	-1,6		86,9	+24,3 *		73,0	-4,9 *		82,9	+4,7 *		63,4	-7,9 *
UTBILDNINGSNIVÅ														
17	11,5	-1,3		74,8	+26,2 *		64,4	-3,8		66,5	-0,8		66,1	-8,0
18	8,9	+0,2		88,9	+18,1 *		68,5	-12,9 *		83,3	+2,2		65,1	-6,4 *
19	4,3	+0,4		94,1	+13,8 *		90,4	-6,8 *		94,3	-1,3		58,0	-4,0
SOCIOEKONOMISK GRUPP														
20	9,8	-2,1		78,9	+25,8 *		61,6	-10,9 *		69,4	+0,9		65,1	-11,9 *
21	9,9	+0,8		82,4	+23,1 *		63,0	-7,7		77,7	+3,2		65,0	-7,6 *
22	10,2	+0,7		87,9	+21,3 *		70,8	-14,7 *		80,5	+0,5		64,5	-4,1
23	6,5	+3,1		89,7	+16,2 *		80,9	-8,5 *		90,4	-1,3		61,3	-1,9
24	2,7	+1,0		94,8	+17,9 *		93,6	-2,6		96,9	+0,4		56,6	-3,0
25	5,0	-2,7		87,7	+25,9 *		70,3	-2,5		85,5	+8,8 *		58,9	-6,3 *
26	7,0	+2,0		66,8	+34,2 *		56,0	+2,2		79,5	+7,2		68,0	+1,4
27	7,0	-0,7		93,3	+22,0 *		72,5	-5,9 *		87,2	+4,6 *		62,2	-7,5 *
28	10,1	-1,4		72,9	+42,7 *		66,8	-5,8		70,9	+7,9		63,9	-0,8
H-REGION														
29	8,6	-0,3		90,2	+17,8 *		80,9	-6,5 *		84,8	+5,7 *		61,4	-5,9 *
30	7,8	-1,7		89,4	+21,9 *		79,6	-2,7		85,2	+7,2 *		59,5	-8,7 *
31	7,4	-1,9		85,0	+23,7 *		73,0	-4,1		81,2	+3,0 *		62,8	-9,9 *
32	9,5	+1,3		84,7	+29,4 *		63,4	-8,9 *		77,9	+2,5		65,8	-5,5
33	10,3	-2,9		88,7	+18,0 *		68,6	-7,9		81,8	+3,9		72,6	+1,8
34	8,6	-3,8		78,7	+25,9 *		67,9	-2,8		78,7	+7,3		67,5	-10,1 *

Tabell 7.5. Besöks- och egna aktiviteter minst någon gång under en 12-månadersperiod. Nuläge 1998-99 alternativt enbart 1999 i procent. Trend 1982-99 resp. 1990-99 i procentenheter där + anger ökning, - minskning Asterisk * anger att förändringen är signifikant. Kvinnor 16-84 år.

Kvinnor		Åskådat lagidrotts evenemang			Åskådat annat idrotts-evenemang			Åskådat något idrotts-evenemang		
		1999	T9099	S	1999	T9099	S	1999	T8299	S
T8299=Trend 1982-99										
T9099=Trend 1990-99										
1	Samtliga 16-84 år	32,6	+4,3		16,2	+0,9		39,2	+9,6	
ÅLDERSGRUPP										
2	16-24 år	54,6	-1,2		30,6	-2,7		63,1	+3,3	
3	25-34 år	45,3	+11,3		20,3	+3,2		50,7	+11,6	
4	35-44 år	43,8	+7,5		22,7	+1,4		53,5	+12,4	
5	45-54 år	30,7	+2,8		15,2	+1,7		39,1	+14,2	
6	55-64 år	20,1	+4,4		11,0	+3,6		26,4	+12,9	
7	65-74 år	14,9	+6,2		5,4	+1,2		18,5	+10,9	
8	75-84 år	5,3	+3,2		1,6	+0,8		6,1	+3,9	
FAMILJETYP										
9	Ensamstående utan barn	28,6	+2,0		15,4	-1,0		34,1	+5,5	
10	Ensamstående med barn	38,8	+10,3		17,3	+5,1		45,9	+13,3 *	
11	Sammanboende utan barn	25,2	+5,2		13,2	+2,2		31,2	+10,7	
12	Sammanboende med barn	46,9	+6,3		21,5	+1,4		55,4	+14,8	
UTLÄNDSK BAKGRUND										
13	Utrikes födda	24,3	+7,3		9,8	-1,6		28,4	+4,6	
14	Inr f. båda föräldr f. utoml.	
SVENSK BAKGRUND										
15	Inrikes födda, en av föräldr f utoml.	36,6	+0,4		18,7	+2,4		45,4	+13,8	
16	Inrikes födda, båda föräldr inrikes f.	33,6	+4,2		16,9	+1,2		40,3	+10,3	
UTBILDNINGSNIVÅ										
17	Förgymnasial	26,4	+4,6		13,1	+2,2		31,5	+5,5	
18	Gymnasial	36,2	+2,8		16,2	-1,4		42,1	+7,7	
19	Eftergymnasial	33,3	+3,8		19,9	+1,0		42,6	+13,3	
SOCIOEKONOMISK GRUPP										
20	Ej facklärd arbetare	29,0	+6,6		11,5	+0,9		32,7	+5,2	
21	Facklärd arbetare	37,8	+10,2		18,0	+4,0		44,8	+13,8 *	
22	Lägre tjänstemän	30,2	-1,0		12,7	-4,4		36,1	+4,3	
23	Mellanivå-tjänstemän	32,6	+1,1		19,8	+1,1		42,1	+9,4	
24	Högre tjänstemän	25,7	+2,7		14,8	-2,6		34,0	+15,6	
25	Företagare	35,7	+9,1		16,7	+7,0		40,6	+12,1	
26	Jordbrukare	
27	Förvärvsarbete	39,3	+4,9		20,0	+1,6		47,3	+10,9	
28	Förtidspens./långv.arbetslösa	22,7	+10,8		10,4	+5,1		29,2	+10,9 *	
H-REGION										
29	H1 Stockholm	28,6	+2,8		14,4	-0,8		34,8	+8,5	
30	H2 Göteborg och Malmö	31,5	+6,3		15,5	+1,3		39,6	+12,4	
31	H3 Större städer	32,6	+4,5		17,0	+2,2		39,4	+8,2	
32	H4 Södra mellanbygden	36,4	+5,3		17,2	+0,1		42,3	+11,7	
33	H5 Norra tätbygden	35,9	+4,5		16,3	-1,5		40,6	+7,7	
34	H6 Norra glesbygden	35,0	+1,9		16,5	+2,9		40,9	+11,6	

. =Ej redovisningsbar uppgift, ..= Uppgifterna är alltför statistiskt osäkra för att kunna redovisas

	Bingo eller automatspel		Restaurang, pub eller kafé		Bokläsning		Tidskrifter		Vecko- tidningar	
	1999	T8299 S	1998-99	T8299 S	1998-99	T8299 S	1998-99	T8299 S	1998-99	T8299 S
1	8,6	+1,0	87,1	+25,0 *	85,7	+2,7 *	70,3	+10,1 *	82,8	-3,4 *
ÅLDERSGRUPP										
2	13,8	+3,3	97,5	+6,3 *	89,0	-5,7 *	65,8	+11,7 *	91,7	-3,2 *
3	8,0	+1,7	94,8	+13,2 *	89,6	-0,8	78,1	+8,3 *	86,4	+5,3 *
4	4,4	-1,3	93,0	+20,8 *	88,3	+1,4	80,2	+4,7	77,6	-4,6
5	5,7	-2,8	90,7	+28,2 *	86,5	+3,2	80,2	+9,1 *	79,8	-4,8
6	8,1	+1,1	86,1	+38,0 *	86,1	+7,0 *	77,2	+15,6 *	81,9	-4,6
7	13,3	+5,5	74,4	+41,3 *	82,1	+12,3 *	53,4	+12,3 *	82,6	-7,5 *
8	10,2	+2,5	59,3	+41,6 *	71,7	+8,8 *	36,8	+9,0	80,9	-4,4
FAMILJETYP										
9	10,5	+1,5	82,7	+22,5 *	85,2	+2,1	61,0	+11,4 *	84,2	-5,1 *
10	9,5	+0,1	89,2	+11,7 *	86,3	-2,4	78,6	+15,4 *	76,1	-3,2
11	8,4	+1,1	86,7	+32,3 *	84,8	+5,9 *	71,2	+9,4	83,9	-3,1 *
12	6,4	+0,4	92,8	+21,8 *	87,4	+1,0	78,8	+8,8 *	81,0	-2,0
UTLÄNDSK BAKGRUND										
13	8,3	+1,2	77,0	+18,3 *	84,3	+0,3	63,0	+1,3	76,2	-4,8
14	95,1	+17,9	83,6	-11,5	69,6	+16,3	86,9	-1,7
SVENSK BAKGRUND										
15	12,5	+3,7	92,4	+13,5 *	88,7	-6,6	71,6	+2,6	85,0	-8,8 *
16	8,3	+0,7	88,2	+26,2 *	85,7	+3,3 *	71,2	+11,5 *	83,6	-3,0
UTBILDNINGSNIVÅ										
17	12,2	+1,7	77,7	+28,7 *	76,4	+3,2	50,0	+5,1	86,0	-4,3
18	9,5	+3,5	89,3	+17,0 *	86,3	-2,7 *	70,4	+2,6	83,7	-1,8 *
19	3,3	+1,6	94,2	+13,9 *	95,3	-3,6 *	92,6	-0,4	78,5	+1,1
SOCIOEKONOMISK GRUPP										
20	12,7	+2,3	79,9	+26,7 *	76,1	+0,5	55,1	+2,4	87,1	-2,4
21	12,1	+6,6	84,1	+19,3 *	85,0	+2,9	70,1	+15,5 *	83,1	-1,3
22	7,7	+2,5	89,4	+15,8 *	89,3	-2,0	71,1	-1,3	82,7	-0,8
23	4,4	+1,4	93,1	+18,6 *	92,7	-1,6	85,9	+2,8	77,8	-3,0
24	1,5	-0,6	93,4	+15,2 *	96,4	-2,1	93,7	+0,9	78,0	+6,1
25	4,6	-2,2	88,7	+32,6 *	85,8	+4,2	71,0	+15,7 *	80,1	-9,0 *
26	64,2	+33,9 *	65,7	+7,3	51,9	+13,0	79,8	-6,5
27	6,7	+0,3	94,4	+18,9 *	88,6	+0,5	80,9	+6,7 *	83,1	-1,0
28	12,4	-2,3 *	77,7	+40,0 *	81,0	+5,8	63,4	+22,3 *	79,0	-8,1 *
H-REGION										
29	6,6	+2,1	91,3	+19,0 *	89,4	-0,1	75,2	+7,3	81,3	-1,8
30	7,3	+0,5	89,3	+23,7 *	88,9	+4,8	71,0	+13,6 *	80,1	-1,0
31	8,8	+1,6	86,5	+25,8 *	85,6	+2,8	70,5	+10,4 *	83,0	-5,5 *
32	9,2	+0,4	84,5	+26,5 *	80,2	+0,2	65,1	+7,6 *	83,8	-4,0
33	7,8	-2,7	86,4	+21,9 *	87,0	+4,1	72,9	+10,9	87,4	-1,1
34	17,0	+4,5	79,0	+36,1 *	80,8	+8,4	63,9	+11,6	87,8	+0,1

Tabell 7.6. Egna aktiviteter minst någon gång under en 12-månadersperiod. Nuläge 1998-99 alternativt enbart 1999 i procent. Trend 1982-99 resp. 1990-99 i procentenheter där + anger ökning, - minskning Asterisk * anger att förändringen är signifikant. Män 16-84 år.

Män		Spela musikinstrument			Sjunga i kör eller sånggrupp			Måla, teckna, arbeta m. lera		
		1998-99	T8299	S	1998-99	T8299	S	1999	T9099	S
T8299=Trend 1982-99	T9099=Trend 1990-99									
1	Samtliga 16-84 år	16,9	+0,2		4,8	+0,3		12,0	-2,3	
ÅLDERSGRUPP										
2	16-24 år	23,3	-2,8		6,7	-2,2		22,4	-3,7	
3	25-34 år	21,7	+0,8		5,5	+2,6 *		11,7	-7,7 *	
4	35-44 år	16,5	+1,0		3,7	-0,1		13,6	-0,1	
5	45-54 år	14,9	+0,0		4,4	+0,6		10,2	-0,8	
6	55-64 år	13,1	+1,5		3,4	-0,2		9,0	+0,4	
7	65-74 år	14,3	+4,4		6,1	+2,2		7,5	+2,6	
8	75-84 år	9,8	-1,1		3,8	-0,1		5,9	-2,0	
FAMILJETYP										
9	Ensamstående utan barn	18,8	-1,5		5,3	-0,4		15,9	-2,6	
10	Ensamstående med barn	20,3	+3,8		7,7	+2,3		
11	Sammanboende utan barn	14,6	+1,6		4,5	+0,2		8,7	-1,8	
12	Sammanboende med barn	17,3	+0,4		4,3	+1,1		11,0	-2,8 *	
UTLÄNDSK BAKGRUND										
13	Utrikes födda	15,6	-2,3		4,4	+0,3		14,9	-1,0	
14	Inr f. båda föräldr f. utoml.	20,0	+6,0		3,3	-3,5		13,7	-6,7	
SVENSK BAKGRUND										
15	Inrikes födda, en av föräldr f utoml.	19,8	+1,6		7,3	+3,1		18,1	-4,3	
16	Inrikes födda, båda föräldr inrikes f.	16,8	+0,1		4,7	+0,3		11,1	-2,5	
UTBILDNINGSNIVÅ										
17	Förgymnasial	13,2	-1,0		4,3	+0,5		12,5	+0,3	
18	Gymnasial	15,2	-1,7 *		4,7	+0,2		11,0	-3,2 *	
19	Eftergymnasial	23,6	-1,1		5,4	-0,6		12,8	-5,1	
SOCIOEKONOMISK GRUPP										
20	Ej facklärd arbetare	12,9	-0,2		4,1	+0,7		9,1	-0,8	
21	Facklärd arbetare	13,2	-0,1		2,9	-0,5		8,6	-3,7	
22	Lägre tjänstemän	15,2	-1,6		4,2	+0,8		11,4	-2,0	
23	Mellan- och tjänstemän	18,4	-2,1		5,7	-0,5		15,7	-0,7	
24	Högre tjänstemän	22,4	+0,8		5,0	-0,6		8,3	-5,7 *	
25	Företagare	12,9	-1,1		4,6	+1,1		10,5	-0,9	
26	Jordbrukare	10,2	+2,0		5,8	+3,8		
27	Förvävsarbetande	16,5	-0,3		4,3	+0,3		10,6	-2,9 *	
28	Förtidspens./långv. arbetslösa	15,5	+8,0		3,5	-0,4		14,0	+2,6	
H-REGION										
29	H1 Stockholm	18,8	-0,1		4,0	-0,8		16,1	-2,2	
30	H2 Göteborg och Malmö	19,1	+2,2		5,6	+2,3		13,8	+0,0	
31	H3 Större städer	16,3	-0,8		4,7	-0,1		10,8	-3,7	
32	H4 Södra mellanbygden	14,0	-1,1		4,7	+0,3		9,6	-2,1	
33	H5 Norra tätbygden	17,7	-0,7		5,7	+0,5		10,9	-2,9	
34	H6 Norra glesbygden	17,5	+5,5		4,8	+2,3		9,3	-2,1	

. =Ej redovisningsbar uppgift, ..= Uppgifterna är alltför statistiskt osäkra för att kunna redovisas

	Folkdans, balett/ jazzbalett (1)			Fotografera eller filma			Skriva dagbok, brev, dikter			Diskotek eller annan danslokal (1)			Sy, sticka, väva eller dyl.		
	1999	T8299	S	1999	T8299	S	1998-99	T8299	S	1999	T8299	S	1998-99	T8299	S
1	3,2	-3,5 *		49,0	-10,2		24,3	+1,0		41,1	-6,7		4,1	-0,7	
ÅLDERSGRUPP															
2	4,5	-1,2		29,1	-26,3		27,2	-2,6		80,4	+4,9 *		3,8	-3,2 *	
3	4,1	-3,0		45,3	-27,9		22,6	-2,8 *		65,4	+3,0		4,6	-1,7	
4	2,1	-4,8		55,9	-15,3		22,8	-1,1		39,0	-14,8		3,7	-0,5	
5	3,0	-6,1		55,3	-10,8		22,4	-0,3		25,4	-14,4		4,5	+1,7	
6	2,6	-4,3		55,5	+1,2		23,7	+1,8		18,5	-6,6		3,2	-0,3	
7	2,4	-0,9		54,8	+14,1 *		29,5	+11,4		9,5	-4,7		4,6	+0,9	
8	.	.		42,1	+21,8		25,7	+13,0		.	.		4,0	-1,5	
FAMILJETYP															
9	3,5	-2,6 *		37,7	-10,9		27,0	-0,2		60,1	+1,5		4,4	-1,8	
10		25,8	-8,7			8,7	-5,4	
11	3,1	-2,6		53,8	-3,6		24,9	+3,6 *		26,3	-8,1		3,4	-1,3	
12	2,7	-5,4		57,6	-16,4 *		19,8	-0,8		35,1	-14,3		4,3	+1,2	
UTLÄNDSK BAKGRUND															
13	7,7	-1,1		50,3	-10,0		30,2	-6,9		35,5	-6,9		5,0	+0,5	
14	5,3	+5,1		27,2	-25,9		20,1	-6,9		62,2	+12,1		3,6	+1,7	
SVENSK BAKGRUND															
15	3,5	-10,3		50,1	-12,5		25,8	-7,1		43,4	-23,2		4,3	-0,1	
16	2,4	-3,9 *		49,2	-9,9		23,6	+2,0 *		41,1	-6,6		4,0	-0,9	
UTBILDNINGSNIVÅ															
17	2,5	-2,7		41,4	-5,1		19,4	+5,1 *		37,3	-1,4		3,6	-0,7	
18	3,4	-3,7 *		47,9	-16,8 *		20,5	-2,3		43,5	-10,4		4,4	-0,7	
19	3,1	-5,7		58,1	-21,0		36,1	-11,8 *		40,2	-13,5		4,2	-1,6	
SOCIOEKONOMISK GRUPP															
20	2,6	-2,5		39,8	-11,6		18,8	+3,3 *		38,0	-5,5		4,1	-1,7	
21	3,3	-2,5		47,7	-10,7		15,0	+0,8		38,8	-9,4		4,0	-0,2	
22	1,7	-6,1		47,0	-20,3 *		27,1	+3,1		39,8	-6,1		4,9	+2,1	
23	2,9	-6,3 *		58,6	-19,1		29,3	-2,3		39,2	-13,0		4,5	+0,4	
24	3,2	-3,8		64,1	-8,1		35,6	-8,9 *		32,0	-12,8		4,1	-0,2	
25	2,6	-2,3		54,5	-3,3		19,9	+1,0		31,7	-15,2 *		2,1	-0,8	
26		14,6	-0,5			2,5	+0,1	
27	2,9	-4,5		51,6	-15,2		21,5	-2,0		42,2	-10,3 *		3,7	-0,6	
28	2,6	-0,7		44,7	+0,1		27,0	+11,6 *		20,2	+4,5		6,0	-2,1	
H-REGION															
29	3,5	-4,3		51,6	-15,7		29,4	-5,5		38,5	-8,0 *		5,5	-1,9	
30	2,9	-3,7		52,1	-7,2		28,4	+2,2		39,0	-5,9		4,0	+0,2	
31	3,3	-3,6		47,6	-12,6		22,8	+1,1		42,1	-4,8 *		3,9	-0,2	
32	3,2	-2,8		47,7	-7,4		20,8	+3,5 *		40,7	-5,2		3,1	-1,4	
33	2,8	-2,2		40,6	-22,4		20,5	-4,7 *		45,8	-12,3		3,4	-2,4	
34	1,8	-4,9		54,6	+11,0		20,8	+10,6 *		47,0	-7,9		5,2	+0,3	

Tabell 7.7. Egna aktiviteter minst någon gång under en 12-månadersperiod. Nuläge 1998-99 alternativt enbart 1999 i procent. Trend 1982-99 resp. 1990-99 i procentenheter där + anger ökning, - minskning Asterisk * anger att förändringen är signifikant. Kvinnor 16-84 år.

Kvinnor		Spela musikinstrument		Sjunga i kör eller sånggrupp		Måla, teckna, arbeta m. lera	
T8299=Trend 1982-99							
T9099=Trend 1990-99, 1) 16-74 år		1998-99	T8299 S	1998-99	T8299 S	1999	T9099 S
1	Samtliga 16-84 år	13,3	-4,9 *	7,1	+0,7	22,9	-0,1
ÅLDERSGRUPP							
2	16-24 år	22,7	-14,0 *	11,1	-3,1	44,7	-2,9
3	25-34 år	15,4	-4,9	7,9	+2,2	31,5	-1,8
4	35-44 år	14,6	-3,7	6,8	+0,3	24,3	-0,9
5	45-54 år	11,8	-3,3	5,3	-1,0	19,4	+0,1
6	55-64 år	10,9	-0,4	6,5	+3,5 *	15,6	+7,4
7	65-74 år	7,1	-2,8	7,7	+2,7	9,5	+0,7
8	75-84 år	8,2	-1,3	4,2	+3,0	9,7	+2,7
FAMILJETYP							
9	Ensamstående utan barn	15,1	-6,5 *	9,4	+1,3	23,8	-2,3
10	Ensamstående med barn	11,0	-7,9 *	5,1	+1,7	32,8	+1,4
11	Sammanboende utan barn	10,9	-2,4	5,2	+0,5	17,5	+2,5
12	Sammanboende med barn	14,9	-4,8 *	7,1	+0,6	27,4	-0,6
UTLÄNDSK BAKGRUND							
13	Utrikes födda	8,6	-3,1	5,3	+0,9	20,5	-3,2
14	Inr f. båda föräldr f. utoml.	6,0	-5,4	4,0	-7,6
SVENSK BAKGRUND							
15	Inrikes födda, en av föräldr f utoml.	15,7	-6,2	6,7	-1,9	27,5	-7,0
16	Inrikes födda, båda föräldr inrikes f.	13,9	-4,9 *	7,4	+1,0	22,7	+0,5
UTBILDNINGSNIVÅ							
17	Förgymnasial	10,0	-2,3 *	6,6	+1,6	18,4	+1,2
18	Gymnasial	9,8	-9,9 *	5,4	-1,1 *	22,5	-1,7
19	Eftergymnasial	22,8	-11,8 *	10,4	+0,0	28,1	-2,0
SOCIOEKONOMISK GRUPP							
20	Ej facklärd arbetare	7,7	-3,6 *	4,7	+0,5	17,2	+1,2
21	Facklärd arbetare	8,4	-7,1 *	5,8	+0,1	17,1	-3,9
22	Lägre tjänstemän	9,7	-6,3 *	5,7	+1,7	18,6	-1,3
23	Mellannivå-tjänstemän	18,4	-14,3 *	8,9	-2,3	25,5	-4,3
24	Högre tjänstemän	23,3	-2,6	12,3	+7,0	19,6	-5,1
25	Företagare	10,4	-8,6	4,5	+1,5	28,6	+5,8
26	Jordbrukare	5,8	-4,1	4,4	-2,1
27	Förvärvsarbete	13,9	-5,3 *	6,9	+0,9	22,9	-1,9
28	Förtidspens./långv.arbetslösa	9,9	+1,5	4,0	+0,2	25,8	+9,2
H-REGION							
29	H1 Stockholm	13,6	-4,0	7,6	+2,2	23,9	-0,5
30	H2 Göteborg och Malmö	12,3	-6,1 *	7,0	+2,6	23,0	-1,8
31	H3 Större städer	13,9	-3,9 *	6,9	+0,1	23,3	-0,1
32	H4 Södra mellanbygden	13,4	-4,7	7,0	-0,6	21,6	-0,2
33	H5 Norra tätbygden	11,4	-8,2 *	7,4	+1,1	20,0	-2,9
34	H6 Norra glesbygden	12,4	-8,9	6,5	-0,5	23,5	+7,9

. =Ej redovisningsbar uppgift, ..= Uppgifterna är alltför statistiskt osäkra för att kunna redovisas

	Folkdans, balett/ jazzbalett (1)			Fotografera eller filma			Skriva dagbok, brev, dikter			Diskotek el. annan danslokal (1)			Sy, sticka, väva eller dyl.		
	1999	T8299	S	1999	T8299	S	1998-99	T8299	S	1999	T8299	S	1998-99	T8299	S
1	4,4	-6,5		48,8	-3,5		48,1	+3,0		40,8	-2,6		57,0	-26,5	*
ÅLDERSGRUPP															
2	9,0	-16,8	*	44,0	-24,2		73,9	+2,3		87,4	+2,6		34,3	-43,0	*
3	4,1	-8,4		56,6	-17,0	*	50,9	+2,4		67,3	+9,3		52,6	-36,0	*
4	3,5	-6,4	*	57,0	-6,9		43,8	+1,8		39,4	-6,1	*	57,8	-29,6	*
5	4,4	-4,0		54,1	+4,9		42,3	+5,0	*	25,3	-11,8	*	59,0	-28,4	*
6	3,5	-0,4		55,3	+10,9		45,7	+6,7		13,5	-4,4		67,8	-18,6	*
7	1,9	-1,2		37,8	+9,5		42,7	+2,4		9,2	+0,3		69,6	-13,9	*
8	.	.		21,3	+10,9		37,2	+8,8		.	.		59,9	-6,0	
FAMILJETYP															
9	7,2	-8,7	*	39,0	-7,8		55,5	+1,2		53,6	+1,0		49,6	-28,0	*
10	3,2	-8,1		48,0	-16,7		50,7	+8,9		56,5	-0,3		46,9	-36,0	*
11	3,6	-3,3		49,3	+5,3		44,2	+5,4	*	30,0	-2,7		63,3	-21,1	*
12	2,8	-7,2	*	60,2	-6,0		44,0	+2,0		39,4	-4,4		59,2	-30,5	*
UTLÄNDSK BAKGRUND															
13	6,2	-4,4		43,9	-13,1		45,5	-9,1	*	30,7	-10,3	*	58,4	-27,9	*
14		55,6	-0,2			33,0	-44,4	*
SVENSK BAKGRUND															
15	5,4	-10,7		50,3	-10,1		57,9	+0,0		59,6	+1,7		47,6	-26,6	*
16	4,0	-6,7	*	49,4	-2,1		47,9	+4,0		41,0	-2,1		57,6	-25,9	*
UTBILDNINGSNIVÅ															
17	4,4	-3,3		39,0	-1,2		43,1	+6,3	*	36,5	-1,0		58,2	-22,9	*
18	3,9	-8,6		50,4	-11,6		46,1	-2,4		42,2	-7,3		58,1	-28,3	*
19	5,2	-10,8	*	57,2	-10,2		57,3	-8,4	*	42,7	-2,8		54,0	-29,1	*
SOCIOEKONOMISK GRUPP															
20	3,3	-5,0		44,5	-2,5		39,4	+3,5		34,9	-4,7		62,5	-23,2	*
21	1,7	-9,8		48,1	-6,9		43,3	+1,9		39,3	-7,6		59,8	-26,1	*
22	3,4	-6,7		50,0	-9,2		44,8	-0,4		33,5	-11,1	*	58,9	-23,3	*
23	4,9	-7,9	*	56,9	-3,5		51,1	-6,9	*	38,6	-4,4		59,6	-27,7	*
24	4,7	-5,5		56,3	-10,0		56,8	-7,4		30,6	-2,2		51,7	-30,6	*
25	6,2	-1,3		45,7	-6,1		43,2	+7,4		32,7	-2,0		57,3	-22,4	*
26		39,1	+2,3			72,1	-17,9	
27	4,2	-7,7		55,5	-6,8		46,4	+2,0		43,8	-6,2		57,3	-29,8	*
28	2,7	-1,0		50,7	+9,3	*	43,9	+1,8		14,9	-5,3		62,6	-13,3	*
H-REGION															
29	5,8	-6,6		48,3	-11,6		50,8	-4,8		39,9	-0,8		49,1	-27,5	*
30	4,6	-7,9	*	49,4	-1,9		51,8	+8,6		42,4	-3,1		50,5	-33,4	*
31	4,4	-6,3	*	49,7	-3,3		46,1	+2,3		41,0	-2,6		58,3	-24,3	*
32	2,5	-7,0		48,5	-0,5		45,0	+2,1		39,9	-3,6		62,0	-25,2	*
33	4,0	-3,3		52,0	+0,4		50,0	+5,9		42,0	-4,3	*	66,7	-21,5	*
34	4,4	-6,5		40,3	+0,3		50,1	+14,6	*	40,9	-1,5		69,8	-19,9	*

Tabell 7.8. Egna aktiviteter minst någon gång under en 12-månadersperiod. Nuläge 1998-99 alternativt enbart 1999 i procent. Trend 1982-99 resp. 1990-99 i procentenheter där + anger ökning, - minskning Asterisk * anger att förändringen är signifikant. Män och kvinnor 16-84 år.

T8299=Trend 1982-99 T9099=Trend 1990-99, 1) 16-74 år		Män		Kvinnor		Män	
		Trä- eller metallslöjda		Trä- eller metallslöjda		Utöva någon hobby	
		1998-99	T8299 S	1998-99	T8299 S	1999	T9099 S
1	Samtliga 16-84 år	23,4	-1,0	5,9	+2,4 *	42,5	+18,5
ÅLDERSGRUPP							
2	16-24 år	20,0	-7,2 *	8,2	+2,0	50,4	+21,0
3	25-34 år	22,3	-3,2	8,6	+2,8	48,9	+21,9
4	35-44 år	25,7	+3,1	5,6	+1,5	42,4	+16,6
5	45-54 år	23,1	+0,4	5,8	+3,2 *	44,0	+26,3
6	55-64 år	26,0	+1,9	6,6	+5,3 *	38,1	+15,6
7	65-74 år	25,0	-3,5	2,4	+1,3	33,7	+12,6
8	75-84 år	21,0	+3,4	2,2	+1,0	29,5	+11,6
FAMILJETYP							
9	Ensamstående utan barn	20,3	-1,4	5,9	+1,2	44,5	+19,3
10	Ensamstående med barn	19,2	-15,1 *	9,4	+7,3 *
11	Sammanboende utan barn	25,9	-0,1	5,6	+3,9 *	41,6	+18,9
12	Sammanboende med barn	24,5	-1,1	5,7	+1,4	41,6	+17,4
UTLÄNDSK BAKGRUND							
13	Utrikes födda	18,7	-4,5	5,4	+2,0	33,3	+11,6
14	Inr f. båda föräldr f. utoml.	18,3	-18,4	2,7	-7,4	46,5	+21,3
SVENSK BAKGRUND							
15	Inrikes födda, en av föräldr f	20,8	-2,1	9,7	+8,3	40,1	+11,8
16	Inrikes födda, båda föräldr inrikes	24,2	-0,2	5,8	+2,3 *	43,6	+19,6
UTBILDNINGSNIVÅ							
17	Förgymnasial	20,9	-2,7	3,8	+1,7	37,4	+15,8
18	Gymnasial	25,1	+1,0	5,6	+1,7	44,1	+18,3
19	Eftergymnasial	23,2	-5,8 *	8,8	+1,9	44,7	+18,7
SOCIOEKONOMISK GRUPP							
20	Ej facklärd arbetare	21,1	+2,1	4,0	+2,2	36,8	+14,6
21	Facklärd arbetare	28,9	+2,7	5,7	+1,6	43,2	+18,6
22	Lägre tjänstemän	24,9	+0,0	4,4	+1,7	45,9	+22,1
23	Mellan- och tjänstemän	25,4	-4,6	7,8	+1,8	48,0	+19,9
24	Högre tjänstemän	21,7	-3,3	6,8	+1,8	44,0	+19,5 *
25	Företagare	21,3	+0,9	7,3	+2,4	35,3	+13,3
26	Jordbrukare	25,5	+11,4	4,3	-0,2 *
27	Förvärvsarbetande	24,0	+1,0	6,6	+2,6 *	44,8	+20,5
28	Förtidspens./långv. arbetslösa	24,0	+1,5	5,8	+0,8	37,1	+13,5
H-REGION							
29	H1 Stockholm	21,3	-2,7	7,5	+3,8 *	40,6	+12,4
30	H2 Göteborg och Malmö	18,8	-0,9	4,5	+2,2	42,5	+20,1
31	H3 Större städer	21,4	-0,3	5,5	+2,4 *	42,8	+17,2
32	H4 Södra mellanbygden	26,6	-0,2	5,9	+2,8 *	45,3	+23,8 *
33	H5 Norra tätbygden	33,1	+2,0	7,4	-0,4	44,6	+21,6
34	H6 Norra glesbygden	35,7	+2,1	5,5	+1,1	36,0	+17,6

. =Ej redovisningsbar uppgift, ..= Uppgifterna är alltför statistiskt osäkra för att kunna redovisas

	Kvinnor		Män		Kvinnor		Män		Kvinnor	
	Utöva någon hobby		Reparera huset/ hemmet		Reparera huset/ hemmet		Reparera bilen		Reparera bilen	
	1999	T9099 S	1999	T9099 S	1999	T9099 S	1999	T9099 S	1999	T9099 S
1	28,4	+14,1	72,5	-0,4	39,1	+2,8	48,2	-5,7	5,5	+0,5
ÅLDERSGRUPP										
2	35,7	+15,7	47,8	-1,4	25,8	-5,7	34,3	-13,3	5,6	-0,8
3	30,3	+15,3	68,8	-2,5	49,9	+0,7	56,6	-7,3	8,5	-0,5
4	32,0	+16,6	80,4	-3,4	58,4	+9,9	62,7	-6,4	7,9	+2,2
5	27,1	+13,1	84,1	-0,4	49,3	+4,5	55,8	-0,1	7,0	+1,8
6	26,5	+15,3 *	83,2	-0,1	36,7	+5,7	44,1	-8,8	3,4	+1,1
7	25,7	+14,4 *	74,6	-0,1	19,7	+1,0	37,5	-2,1	0,9	-1,0
8	17,2	+6,9	55,0	+3,3	12,0	-1,3	21,6	+2,7	2,0	+0,1
FAMILJETYP										
9	29,0	+13,3	52,2	+0,4	24,1	-2,4	39,3	-4,2	4,1	-0,5
10	28,2	+14,4	53,3	+5,6	17,8	+8,2
11	26,8	+12,8	80,4	+0,9	37,6	+5,3	45,1	-4,7	4,4	+0,1
12	29,8	+17,0	88,9	-0,9	56,5	+5,2	64,5	-6,5	6,6	+0,8
UTLÄNDSK BAKGRUND										
13	21,0	+8,9	59,4	-7,0	34,7	+0,7	38,0	-11,0	6,3	+3,1
14	70,9	-3,8	49,4	-9,9
SVENSK BAKGRUND										
15	24,7	+3,5	73,3	+3,5	47,7	+12,2	45,4	-12,6	8,1	+0,3
16	29,6	+15,5	74,2	+0,6	39,4	+2,7	49,7	-4,6	5,3	+0,2
UTBILDNINGSNIVÅ										
17	25,7	+13,9	64,9	-1,1	24,2	-1,5	42,3	-4,9	3,1	+0,6
18	28,5	+13,0	75,1	-1,2	41,8	+2,0	55,1	-6,0	6,6	+0,5
19	31,1	+12,1	75,7	-1,7	50,7	+2,8	42,6	-8,0	6,6	-0,8
SOCIOEKONOMISK GRUPP										
20	22,9	+11,4	64,2	-1,3	30,7	+0,1	52,2	-3,5	4,5	+0,9
21	30,2	+13,9	77,7	+6,1	43,4	+3,7	62,2	-0,9	5,8	-2,2
22	26,3	+10,6	71,3	-7,6	37,6	-1,3	49,0	-7,6	4,6	-0,4
23	31,7	+14,8	80,0	-2,6	50,0	+3,6	51,2	-8,2	8,3	+3,2
24	28,7	+9,3	83,1	-1,5	51,6	+2,6	38,0	-9,2	5,8	-3,0
25	40,6	+27,8	80,0	-2,5	53,5	+19,1	44,7	-4,2	8,4	+1,3
26
27	29,5	+15,0	80,0	+0,5	51,2	+6,2	56,6	-6,4	7,9	+1,2
28	30,5	+15,4	62,0	+7,9	27,7	+6,7	45,6	+13,3	2,7	+0,7
H-REGION										
29	23,5	+7,7	72,9	-0,6	42,0	-2,0	36,6	-10,4	5,9	-0,7
30	29,2	+18,0	72,6	+0,2	44,4	+9,7	42,8	-3,9	4,6	+0,9
31	30,5	+15,6	69,5	-2,7	35,5	+0,8	50,2	-4,6	5,2	+0,1
32	28,0	+14,8	76,8	+5,1	39,2	+5,9	54,4	-3,2	6,0	+1,5
33	29,1	+12,0	73,8	-1,0	38,9	+7,8	57,5	-6,0	4,6	-0,7
34	29,6	+16,2	75,1	-2,7	36,4	-3,0	60,4	-4,2	8,7	+4,5

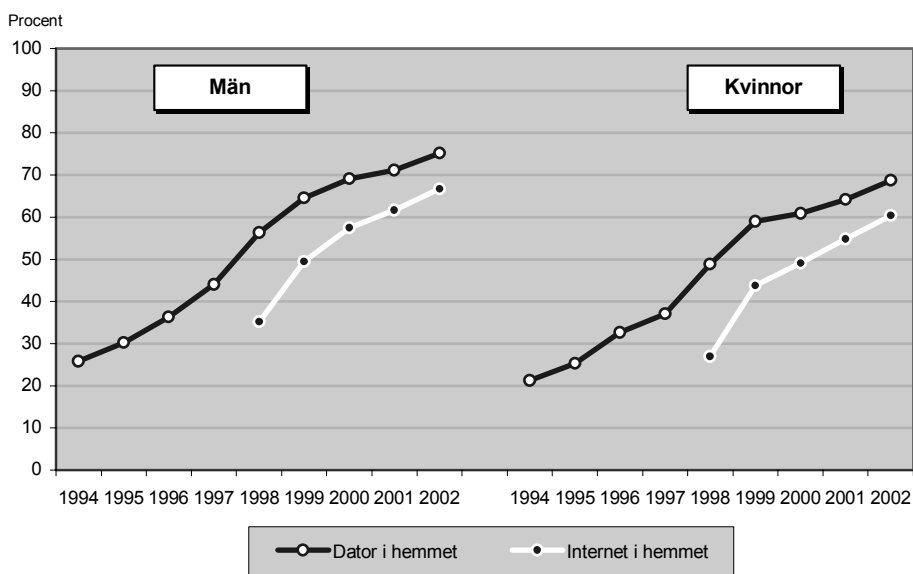
8 Dator och Internet i hemmet

Få företeelser har genomgått en sådan revolutionerande utveckling som datoriseringen. Från att i begynnelsen ha varit ett dyrt, otympligt och relativt lågpresterande redskap för stater och större företag, har datorn under de senaste decennierna kommit att bli allt billigare, kraftfullare och mindre skrymmande. Framväxten av persondatorer har påverkat snart sagt alla människor i yrkeslivet. Datorn har också i raskt växande takt under 1990-talet kommit att bli ett vanligt redskap i hemmen, kanske i första hand för spel och underhållning, men under senare år genom utbredningen av Internet även för informationsutbyte, elektronisk handel och ekonomiska bank- och affärstransaktioner.

Frågan om tillgång till dator i hemmet har funnits i ULF sedan 1994, medan frågan om tillgång till Internet kom med först 1998. I diagram 8.1 redovisas denna utveckling i en tidsserie för män och kvinnor 16–84 år, och av diagram 8.2 framgår tillgången till dator för olika befolkningsgrupper.

I mitten av 1990-talet hade 26 procent av männen och 21 procent av kvinnorna 16–84 år tillgång till en dator i hemmet.

Diagram 8.1.
Tillgång till dator i hemmet 1994-2000 och tillgång till Internet i hemmet 1998-2002. Män och kvinnor 16-84 år. Procent

År 2002 hade dessa andelar vuxit till 75 respektive 69 procent, eller ungefär drygt 2,6 miljoner män och 2,4 miljoner kvinnor. Av diagram 8.2 nedan framgår att skillnaden mellan könen beträffande tillgång inte är speciellt stor. Däremot använder männen datorn i påtagligt större utsträckning än kvinnorna (se tabell 8.1). Förklaringen till den förhållandevis jämna könsfördelningen beträffande tillgång till dator i hemmet är att tillgången gäller hushållet. En kvinna som intervjuas i ULF och som sammanbor med en man uppger givetvis hushållets resurser, även om det kanske är mannen som använder datorn mest.

Diagram 8.2.
Tillgång till dator i hemmet hos olika grupper i befolkningen 2002. Män och kvinnor 16-84 år. Procent

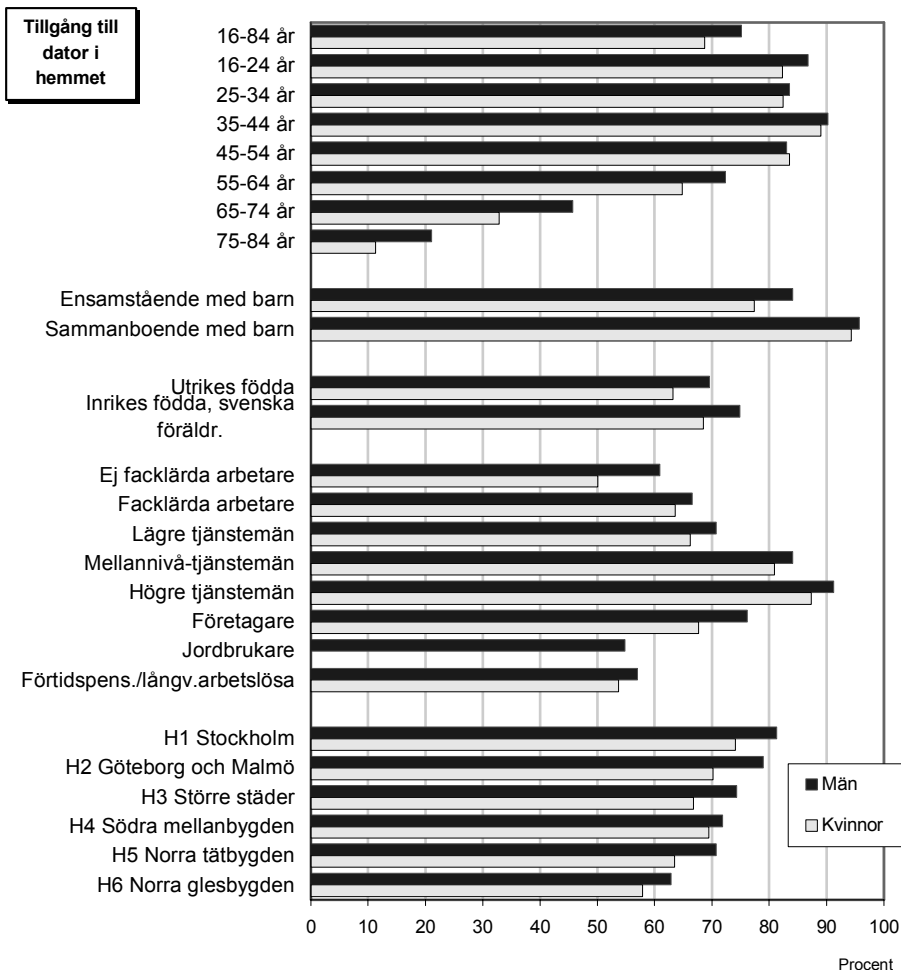

Diagram 8.2 avslöjar att hela 90 procent av männen och 89 procent av kvinnorna 35–44 år har tillgång till dator i hemmet. Fördelningen mellan könen är därmed jämnast i denna åldersgrupp, vilket delvis kan hänga samman med att också den yrkesrelaterade användningen är jämnare mellan könen här.

Av diagrammet framgår att också män 16–24 år i stor utsträckning har dator hemma, 87 procent. Eftersom 16–24-åringarna vanligen bor kvar hemma är det troligt att det oftast är föräldrarnas tillgång som ligger bakom. Andelen bland män 25–34 år är något lägre, och först i 35–44-årsåldern har ekonomin blivit stabilare och barnen hunnit bli så gamla att föräldrarna köper en hemdator även för barnens skull.

Dock föreligger stora skillnader mellan ensamstående med barn och sammanboende med barn.

Tillgången till dator i hemmet är också betydligt mer omfattande hos tjänstemannagrupperna än hos arbetarna. Bland manliga högre tjänstemän har 91 procent tillgång till dator och bland de kvinnliga är motsvarande andel 87 procent. Bland manliga icke facklärd arbetare är andelen endast 61 procent och bland de kvinnliga 50 procent. Vi kan också se att datortillgången avtar med avtagande tätortsgrad.

Ålderspensionärerna släpper efter betydligt när det gäller att skaffa hemdator. Män 65–74-år är nu uppe i samma nivå som de yngre grupperna var kring mitten av 90-talet: 46 procent bland männen och 33 procent bland kvinnorna.

Få pensionärer har dator hemma, men tillgången ökar snabbt

Bland män 75–84-år är andelen 21 procent och bland kvinnorna endast 11 procent, men utvecklingen bland ålderspensionärerna har tagit fart under de senaste 2 åren. För pensionärerna är nog den ekonomiska aspekten av mindre betydelse. Snarare handlar det om en mindre benägenhet att ta till sig ny teknik.

Motsvarande förhållanden kan vi även se beträffande tillgång till **Internet**, vilket ju förutsätter tillgång till dator. Nivåerna är här överlag lägre, med ungefär samma inbördes fördelning mellan befolkningsgrupperna som för tillgång till dator. 67 procent bland männen och 60 procent bland kvinnorna 16–84 år, eller ungefär 2,3 miljoner män och 2,1 miljoner kvinnor hade tillgång till Internet år 2002. I 16–24-årsgruppen var andelen bland männen 79 procent och bland kvinnorna 71 procent. Bland 65–74-åringarna var motsvarande andelar endast 35 respektive 16 procent.

Diagram 8.3.
Tillgång till dator i hemmet 1994–2002. Män och kvinnor 16-84 år. Procent

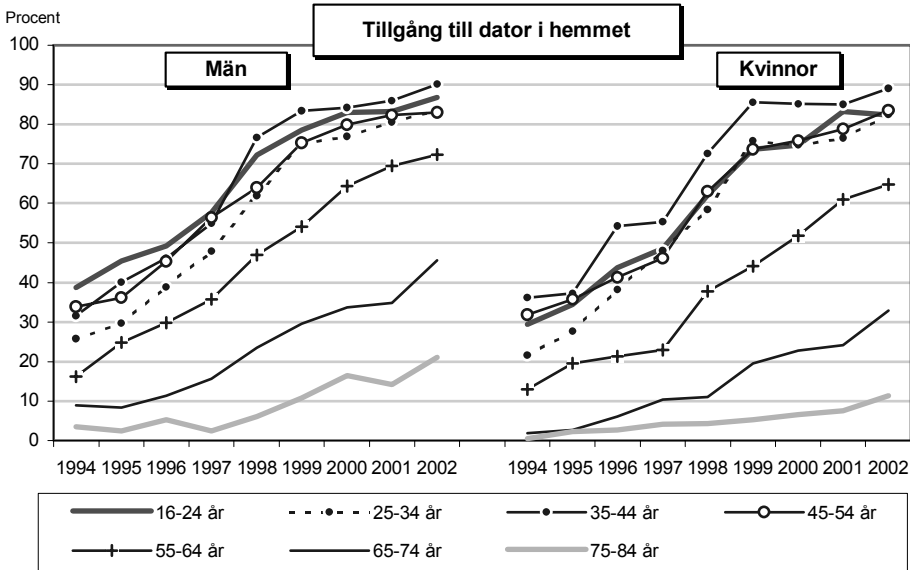

Diagram 8.4.
Tillgång till Internet i hemmet 1998–2002. Män och kvinnor 16-84 år. Procent

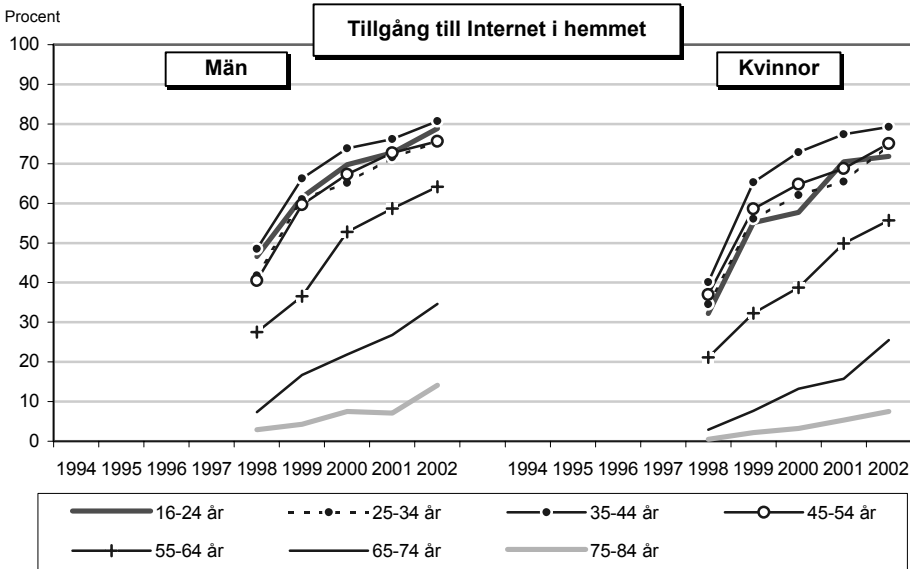

Diagram 8.5.

Tillgång till dator i hemmet för olika befolkningsgrupper 1994–2002. Män och kvinnor 16-84 år. Procent

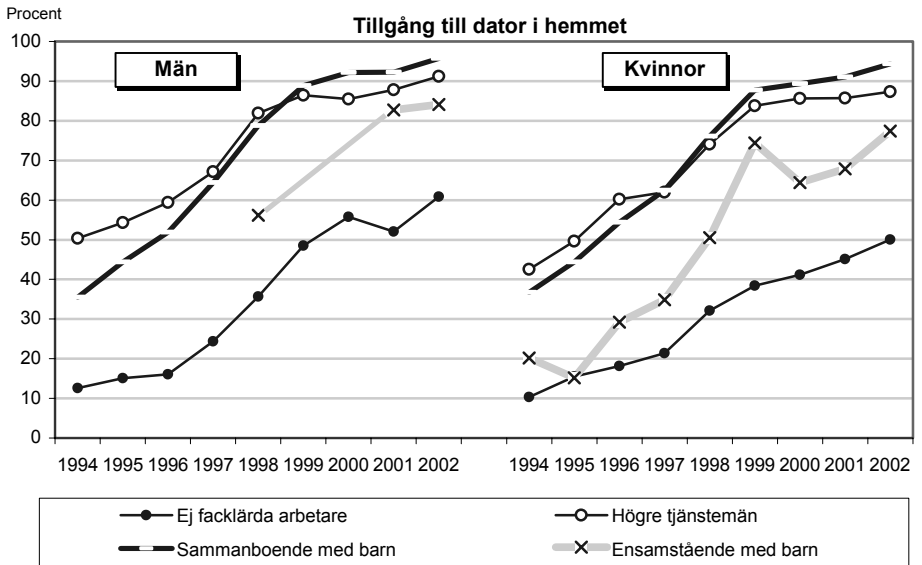
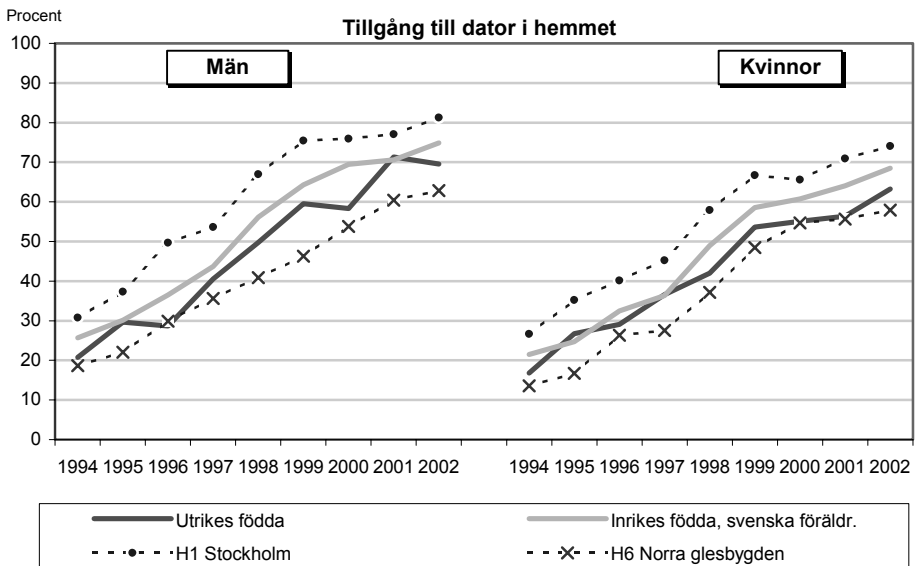

Diagram 8.6.

Tillgång till dator i hemmet för olika befolkningsgrupper 1994–2002. Män och kvinnor 16-84 år. Procent

Vi kan konstatera att nivåerna är högst bland yngre personer, och utvecklingen har varit betydligt kraftigare bland de yngre än bland de äldre under 90-talets sista år. En viktig förklaring till detta kan vara att många arbetsgivare under 1998-99 kunde erbjuda sina anställda att till förmånliga villkor hyra ett nytt datorpaket för privat bruk. Många tog tillfället i akt att utnyttja erbjudandet som vid senare tillfällen också kunnat erbjudas på nytt. Bland ålderspensionärerna har dator-tillgången tilltagit under de senaste åren, medan en viss mättnadstendens tycks föreligga bland de yngre. Detta kan skönjas i diagram 8.3.

Sammanboende med barn har dator och Internet i störst utsträckning

Utvecklingen av tillgången till dator i hemmet för ett mindre urval befolkningsgrupper framgår av diagram 8.5 och 8.6. Såväl bland kvinnorna som bland männen är förhållandena mellan grupperna och hur nivåerna utvecklats ungefär likartade. Nivåerna har genom åren varit avsevärt högre bland tjänstemän än bland arbetare. Under det nya seklets första år märks dock en viss utjämning, då ökningstakten avtagit för de högre tjänstemännen. I gruppen ej facklärd arbetare återfinns också en förhållandevis hög andel äldre, bland vilka vi också sett en ökad andel med tillgång till dator.

Lägg också märke till att sammanboende med barn sedan några år tillbaka gått förbi högre tjänstemän, och tillgång till hemdator omfattar nu näst intill samtliga sammanboende med barn. De ensamstående med barn ligger alltså steget efter.

Diagram 8.6 visar genomgående under åren lägre andelar bland utrikes födda än bland infödda svenskar med infödda svenska föräldrar, även om skillnaden mellan grupperna varje år för sig inte är statistiskt signifikanta.

Förhållandet mellan grupperna är detsamma för **tillgång till Internet** som för tillgång till dator. Även här ligger gruppen sammanboende med barn i topp: 88 procent bland männen och 86 procent bland kvinnorna.

Användning av dator i hemmet

I föregående avsnitt har vi sett att en hög andel av befolkningen numera har tillgång till dator i hemmet: 75 procent bland männen och 68 procent bland kvinnorna. Det är således förhållandevis små skillnader mellan könen, sannolikt beroende på att tillgången till datorn gäller hela hushållet. En uppföljande fråga som sedan 1998 ingår i ULF kan även ge svar på hur datorn används och i vilken utsträckning. Det visar sig att det i själva verket råder tämligen stora skillnader mellan

könen när det gäller användningen av datorn. Av tabell 8.1 framgår att av alla män 16–84 år är det 68 procent som använder hemdator minst någon gång, 57 procent använder varje vecka och 41 procent flera gånger i veckan. Bland kvinnorna är motsvarande andelar 59 procent, 43 procent och 27 procent.

Omfattningen av datoranvändandet bland ungdomarna 16–24 år är lika stor som bland dem i åldersgrupperna upp till 44 år. Men när det gäller att använda datorn varje vecka eller oftare, är både de unga männen och de unga kvinnorna betydligt flitigare än de äldre. Men ungdomarna har i regel mer tid över för datoranvändning. När ansvaret för familjeliv, förvärvsarbete och plikter förknippade med hus och hem ökar högre upp i åldrarna, minskar också den tid som blir över för datoranvändning. Ålderspensionärer däremot torde

Tabell 8.1.
Användningsfrekvens för dator i hemmet senaste 12-månadersperioden 2002.
Män och kvinnor 16-84 år. Procent

Dator	Minst någon gång		Varje vecka		Flera ggr/vecka	
	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor
Samtliga 16-84 år	68,0	59,4	57,3	42,9	41,1	27,2
16-24 år	85,0	78,2	81,8	67,1	68,1	49,8
25-34 år	80,5	77,6	70,3	59,4	56,3	40,3
35-44 år	84,8	77,9	67,1	54,2	45,4	33,2
45-54 år	70,8	70,0	56,8	47,6	38,2	27,7
55-64 år	60,0	50,8	47,9	30,9	28,3	17,1
65-74 år	34,8	21,6	28,1	15,3	16,4	8,1
75-84 år	16,8	6,2	14,1	3,8	9,3	1,3
Ensamstående med barn	80,6	63,2	61,6	43,7	47,0	28,3
Sammanboende med barn	85,2	82,8	67,9	56,6	45,2	34,3
Utrikes födda	61,7	48,5	50,8	35,6	40,0	24,4
Inrikes födda, båda föräldrar inrikes f.	67,5	60,0	56,7	43,0	40,1	27,1
Ej facklärd arbetare	52,0	37,3	43,0	24,7	31,4	16,8
Facklärd arbetare	56,5	51,9	42,8	33,3	24,9	18,5
Lägre tjänstemän	66,1	57,5	54,8	37,1	36,7	20,4
Mellannivå-tjänstemän	80,2	72,1	66,3	51,1	47,9	30,0
Högre tjänstemän	88,1	81,6	79,4	64,5	60,5	40,5
Företagare	59,9	53,7	48,1	43,2	31,2	29,9
Jordbrukare	37,6	..	24,8	..	10,6	..
Förtidspens./långvarigt arbetslösa	44,1	39,8	38,7	29,0	28,9	19,4
H1 Stockholm	74,7	67,4	67,1	51,0	52,6	36,1
H2 Göteborg och Malmö	73,7	61,6	63,9	45,4	47,1	27,9
H3 Större städer	67,7	56,4	57,2	39,7	40,8	24,3
H4 Södra mellanbygden	63,1	58,1	50,6	39,8	32,0	22,7
H5 Norra tätbygden	62,7	57,9	44,7	43,7	29,0	28,8
H6 Norra glesbygden	51,7	48,2	38,2	35,7	27,3	26,4

..=Uppgifterna är alltför statistiskt osäkra för att kunna redovisas

ha mer tid, men som tidigare påpekats kan det vara svårt för den äldre generationen att ta till sig av en ny teknik som datoranvändandet innebär. Tilltagande funktionsnedsättningar på äldre dar kan också ha en viss betydelse.

Skillnaderna mellan män och kvinnor bland ålderspensionärerna är också stora. 35 procent av männen 65–74 år använder någon gång hemdatorn men bara 22 procent av kvinnorna.

Bland de allra äldsta, 75–84-åringarna, är skillnaderna ännu större: 17 procent bland männen och 6 procent bland kvinnorna.

Arbetarkvinnorna släpar efter i utvecklingen

52 procent av de manliga ej facklärdade arbetarna använder datorn minst någon gång, men bara 37 procent av de kvinnliga. Och medan 61 procent av de manliga högre tjänstemännen använder datorn flera gånger i veckan är andelen bland manliga ej facklärdade arbetare bara hälften så hög: 31 procent. Vid motsvarande jämförelser för kvinnorna kan vi av tabell 8.1 se att skillnaderna mellan ej facklärdade arbetare och högre tjänstemän är ännu större: 17 respektive 41 procent.

Av de regionala jämförelserna kan vi också sluta oss till att det speciellt bland männen råder stora skillnader där användandet ökar med tilltagande tätortsgrad.

Användning av Internet i hemmet

Användandet av Internet är inte oväntat lägre än användandet av datorn i sig. Alla med tillgång till dator är inte med automatik uppkopplade till nätet. Men Internetanvändandet har ökat påtagligt bara under det senaste året. Detta gäller i synnerhet för kvinnorna. 51 procent av männen och 36 procent av kvinnorna 16–84 år använder nu Internet varje vecka.

Så gott som dagligen ökar informationsutbudet i nätet och fler och fler användningsmöjligheter tillkommer ständigt. Ännu finns ingen möjlighet att i ULF försöka kartlägga hur Internet används, men vi vet att möjligheterna till att exempelvis göra inköp av varor och tjänster, boka resor, teaterbiljetter, att sköta bankaffärer etc. ständigt ökar. Dessutom har Internet öppnat möjligheten att kommunicera med andra via elektronisk post, olika diskussionsgrupper och så kallade chatgrupper, där information utväxlas med flera andra personer samtidigt. Inte minst detta växande kommunikationsutbyte kan vara en viktig förklaring till att Internetanvändandet ständigt ökar.

Vi har i föregående kapitel sett att tillgång till dator i hemmet numera är vanligare hos de sammanboende med barn än hos de högre

tjänstemännen, vilket även gäller beträffande tillgång till Internet. Men av tabellerna 8.1 och 8.2 förefaller själva användandet i stället vara något vanligare bland de högre tjänstemännen tätt följda av de sammanboende med barn. I övrigt är förhållandet mellan de olika befolkningsgrupperna till stora delar detsamma som för själva tillgången till dator respektive Internet. Ju högre socioekonomisk nivå, desto vanligare är utnyttjandet.

När det gäller Internetanvändandet är förhållandet mellan grupperna i stort sett detsamma som för datoranvändandet i sig. Detta gäller såväl männen som kvinnorna. Att männen överlag använder såväl datorn som Internet i betydligt större utsträckning är inte oväntat, men för vissa grupper är skillnaderna mellan könen större än hos

Tabell 8.2.

Användningsfrekvens för Internet i hemmet senaste 12-månadersperioden 2002. Män och kvinnor 16-84 år. Procent

Internet	Minst någon gång		Varje vecka		Flera ggr/vecka	
	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor
Samtliga 16-84 år	61,5	51,2	50,6	36,0	35,2	20,4
16-24 år	78,8	69,6	73,8	59,4	59,3	41,1
25-34 år	74,2	70,8	63,8	52,7	51,1	32,8
35-44 år	76,8	68,3	60,4	44,7	40,8	23,2
45-54 år	65,8	60,4	52,0	39,4	32,8	21,1
55-64 år	52,7	39,6	40,3	23,7	20,8	9,4
65-74 år	27,2	15,6	19,7	10,4	10,0	4,9
75-84 år	11,4	4,3	8,7	2,7	5,9	1,0
Ensamstående med barn	72,6	52,1	60,7	34,7	35,8	18,3
Sammanboende med barn	78,6	72,7	62,3	46,6	40,8	25,2
Utrikes födda	53,7	38,2	44,2	28,2	33,6	18,1
Inrikes födda, båda föräldrar inrikes f.	60,9	52,4	50,3	36,3	34,2	20,1
Ej facklärd arbetare	45,2	30,2	36,2	19,1	26,1	11,0
Facklärd arbetare	49,0	43,0	36,3	27,6	19,2	14,3
Lägre tjänstemän	60,5	48,5	50,2	30,2	31,5	15,8
Mellannivå-tjänstemän	72,8	63,9	59,0	45,1	40,9	22,1
Högre tjänstemän	82,4	72,5	72,6	53,4	53,4	29,3
Företagare	55,4	51,2	42,1	37,1	27,4	25,0
Jordbrukare	26,0	..	16,4	..	4,2	..
Förtidspens./långvarigt arbetslösa	34,4	33,0	27,4	21,7	18,0	12,4
H1 Stockholm	69,0	59,4	61,0	45,3	46,7	30,1
H2 Göteborg och Malmö	68,0	54,6	54,9	38,6	40,4	19,9
H3 Större städer	61,0	48,5	50,5	33,8	34,7	18,7
H4 Södra mellanbygden	55,3	48,5	44,7	31,1	25,8	14,6
H5 Norra tätbygden	55,6	49,9	39,0	33,6	23,5	19,6
H6 Norra glesbygden	44,1	38,6	32,6	26,1	24,3	17,8

..=Uppgifterna är alltför statistiskt osäkra för att kunna redovisas

andra. Här syns exempelvis tämligen små könsskillnader hos företagarna och de långvarigt arbetslösa eller förtidspensionerade. Likaså mellan könen i Norrlandsregionerna.

Men för gruppen ensamstående med barn är det i stället relativt stora könsskillnader både beträffande datoranvändandet och Internetanvändandet. 61 procent av de ensamstående männen med barn använder Internet varje vecka medan motsvarande andel bland ensamstående kvinnor med barn endast är 35 procent.

Ensamstående föräldrar lever oftast under knappa ekonomiska förhållanden, men kanske är det så att männen gör en annan prioritering av resurserna än vad kvinnorna i samma situation gör.

Användningen 1998–2002

Diagram 8.7 och 8.8 visar hur användandet av hemdator och Internet utvecklats sedan slutet av 1990-talet. Utvecklingen av användandet i de olika frekvensklasserna har haft en likartad kraftigt uppåtgående trend bland både män och kvinnor beträffande datoranvändandet. Men för Internetanvändandet kan uttydas en tilltagande diskrepans mellan å ena sidan tillgången till Internet i hemmet och å andra sidan benägenheten att utnyttja detta varje vecka eller oftare.

Datoranvändandet har ökat 4 gånger bland män 75–84 år

När det gäller utvecklingen av datoranvändandet i olika åldersgrupper kan vi av diagram 8.9 se att den varit i stor sett likartad för de yngre grupperna genom åren. Användandet bland de yngre var högt redan 1998 och har sedan ökat gradvis med åren. Bland de allra äldsta, 75–84-åringarna, var användandet däremot synnerligen sällsynt 1998: 4 procent bland männen och 2 procent bland kvinnorna. 2002 är användandet uppe i 17 procent bland männen och 6 procent bland kvinnorna, dvs. en ökning med 4 gånger bland männen och med 3 gånger bland kvinnorna, eller från ca 8 000 män till 32 000 män, och från nära 7 000 kvinnor till ungefär 21 000 kvinnor.

Diagram 8.7.
Användningsfrekvens för dator i hemmet 1994–2002. Män och kvinnor 16–84 år.
Procent

Diagram 8.8.
Användningsfrekvens för Internet i hemmet 1998–2002. Män och kvinnor 16–84 år.
Procent

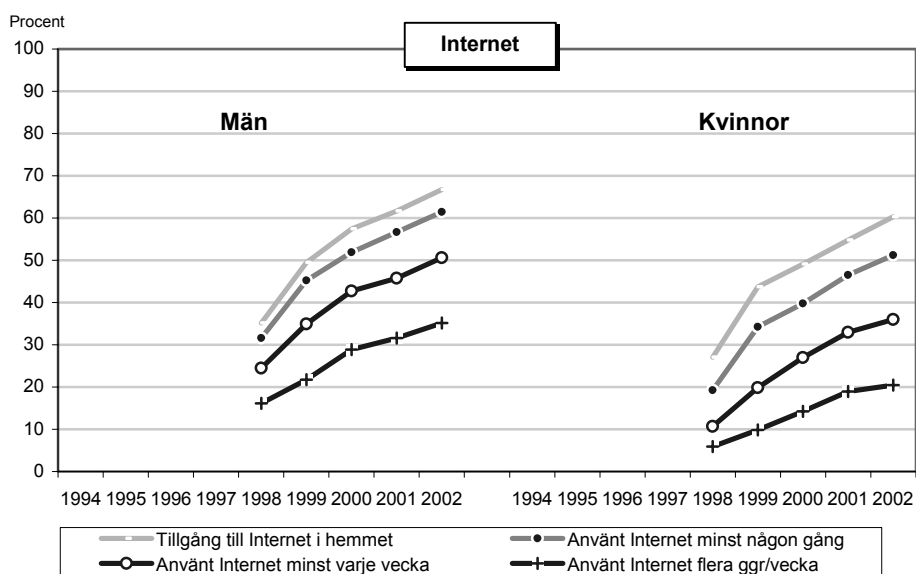

Diagram 8.9.
Användning av dator i hemmet i olika åldersgrupper 1998–2002
Män och kvinnor. Procent

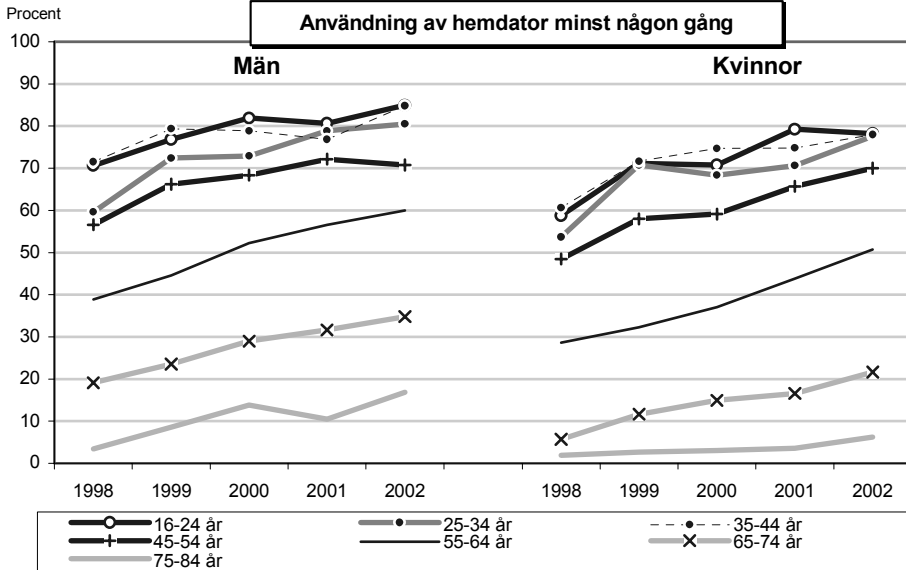
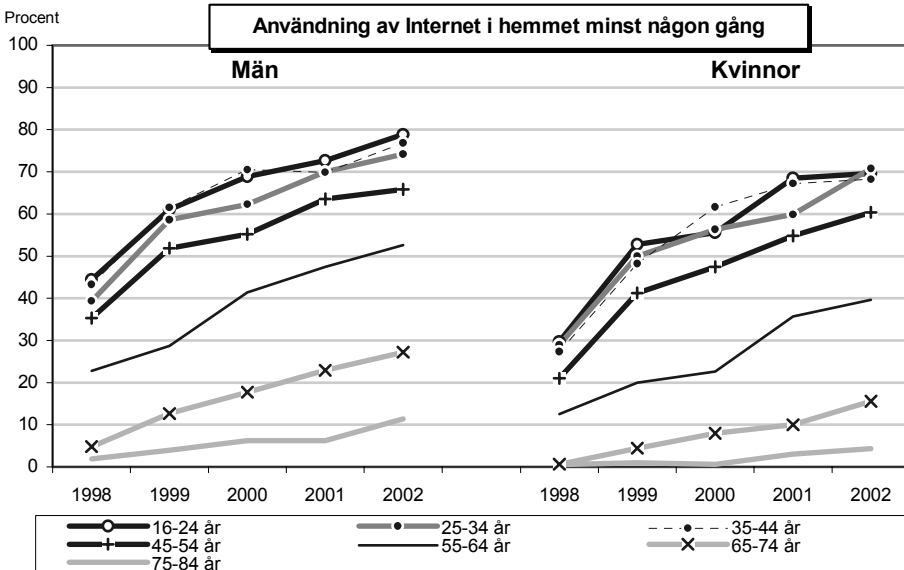

Diagram 8.10.
Användning av Internet i hemmet 1998–2002. Män och kvinnor i olika åldersgrupper. Procent

Användning av datorn för olika ändamål

I detta avsnitt ska vi titta närmare på i vilken utsträckning befolkningen i olika grupper använder datorn för dels ordbehandling, bildbehandling eller kalkylering – alltså rent administrativa sysslor på fritiden – dels för att spela spel på datorn och dels för att göra något annat. Delfrågan "Göra annat, ange vad?" har ett öppet svarsalternativ, vilket innebär att intervjupersonen själv med egna ord får ange detta. Någon klassificering av dessa öppna svar har dock inte gjorts.

Det är viktigt att i detta sammanhang observera att procenttalen i diagram 8.11 och 8.12 nedan samt i tabellerna 8.4 och 8.5 längre bak i kapitlet, utgör andelar av hela befolkningen och inte av enbart dem med tillgång till dator. Detta för att åskådliggöra i vilken utsträckning dessa aktiviteter förekommer i hela befolkningen inom respektive grupp.

Nivåskattningarna för de olika aktiviteterna blir då avhängiga av i vilken omfattning man överhuvudtaget har tillgång till en dator i hemmet. Om vi i stället räknar enbart dem som har tillgång till dator, ökar givetvis procentandelen inom respektive grupp som också utför olika aktiviteter. Detta får då synbar effekt på framför allt de äldre, där andelarna höjs avsevärt. Däremot ändras inte de socioekonomiska förhållandena i någon större utsträckning. Detta åskådliggörs i tabell 8.6 sist i detta kapitel.

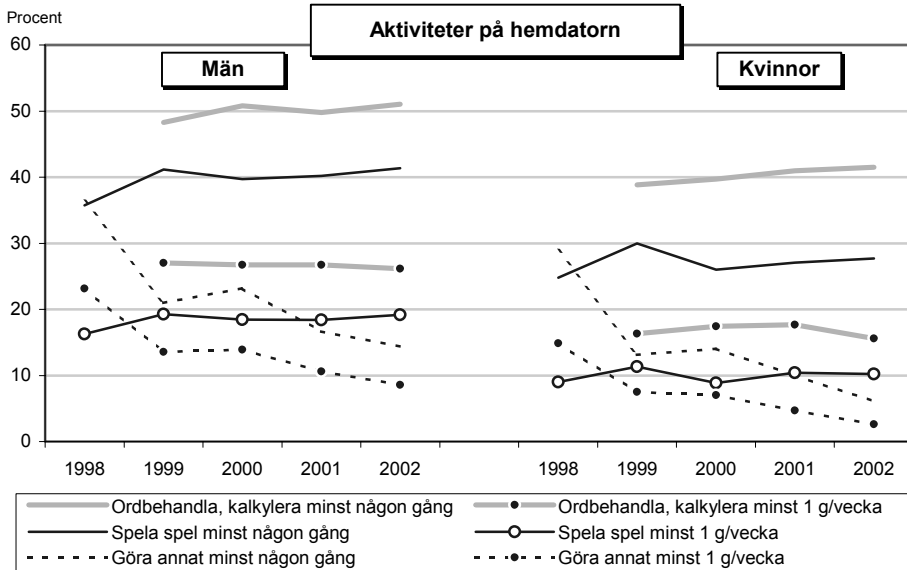
Ord-/bildbehandling eller kalkylering

Som vi kan se av tabell 8.3 och diagram 8.11 så utgör ordbehandling, bildbehandling eller kalkylering den vanligaste sysslan för hur datorn används hemma på fritiden. 51 procent av männen och 42 procent av kvinnorna gör detta minst någon gång.

26 procent av männen men endast 16 procent av kvinnorna ägnar sig åt ordbehandling, bildbehandling eller kalkylering minst en gång i veckan. Det är lätt att föreställa sig att sådana göromål i första hand utövas av den något äldre, yrkesverksamma delen av befolkningen, vars motsvarande arbetsuppgifter i yrkeslivet kanske även tillämpas på engagemang i föreningar och i sådant som har att göra med skötseln av olika uppgifter i hushållet. Men vid en jämförelse mellan olika åldersgrupper kan vi konstatera att detta sätt att använda datorn är lika vanligt hos ungdomarna. Men då bör man samtidigt ha i åtanke att de en stor del av ungdomarna i 16–24-årsåldern studerar och kanske även räknar in arbetsuppgifter som visserligen hör till själva skolarbetet men som måste utföras under fritiden. Dessutom har som

Diagram 8.11.

Användning av hemdator för olika ändamål minst någon gång under den senaste 12-månadersperioden 1998–2002. 1999–2002 för ordbehandling, kalkylering m.m. Män och kvinnor 16–84 år. Procent

tidigare påpekats ungdomarna vanligen också mer fri tid till förfogande. I åldrarna 55 år och däröver är datoraktiviteten avsevärt lägre, och här framträder också skillnaderna mellan könen tydligare. Men här ska vi alltså betänka att själva förekomsten av datorer också är påtagligt lägre (diagram 8.2 och 8.3). Om vi i stället räknar enbart dem som har tillgång till en dator hemma, ökar nivåerna avsevärt framför allt i åldrarna 65–84 år (tabell 8.6).

Det visar sig då att de äldre som har tillgång till en dator ord-/bildbehandlar eller kalkylerar i nästan lika hög utsträckning som dem med tillgång till dator i åldrarna 45–64 år.

Vid en jämförelse mellan övriga befolkningsgrupper i diagram 8.12 kan vi konstatera att ord/bildbehandling eller kalkylering på hemdatorn är vanligare förekommande hos grupperna sammanboende med barn och infödda svenskar än hos jämförelsegrupperna. Dessa aktiviteter ökar också stegvis kraftigt med socioekonomisk nivå, och minskar med tätortsgraden.

Spela spel på datorn

41 procent av männen och 28 procent av kvinnorna spelar någon gång spel på datorn. 19 procent av männen men bara en hälften så stor andel av kvinnorna, 10 procent, spelar spel minst en gång i veckan. Föga

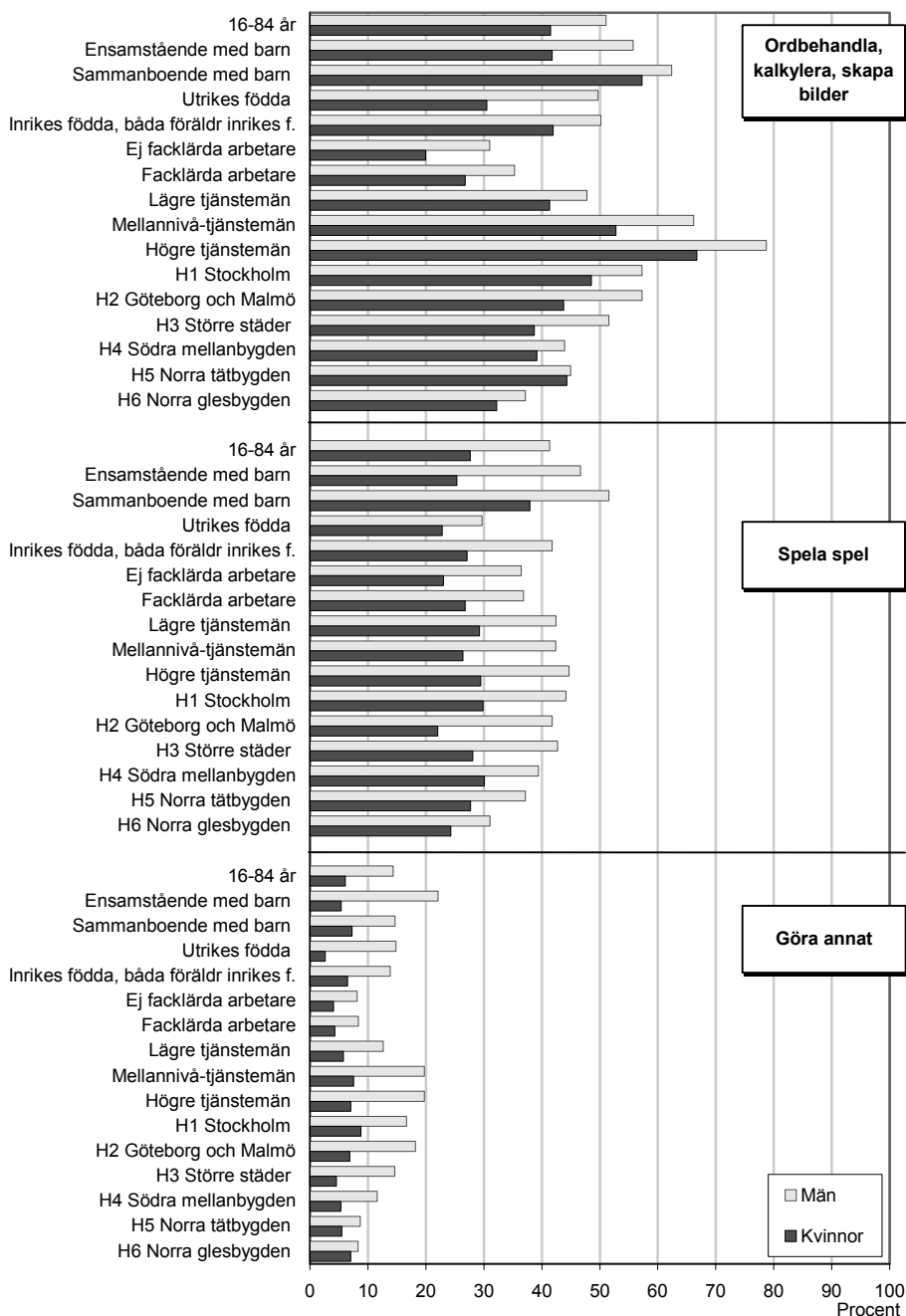
förvånande utgör 16–24-åriga män den grupp som i särklass störst utsträckning spelar spel på datorn. 47 procent spelar spel minst en gång i veckan. Bland kvinnorna i samma åldersgrupp är motsvarande andel endast tredjedelen så hög: 16 procent. Till skillnad från de yngsta männen utgör alltså datorspelet inte den vanligaste aktiviteten vid datorn bland kvinnorna i motsvarande åldrar. Att ord-/bildbehandla eller kalkylera är för dessa kvinnor långt vanligare än att spela spel på datorn (tabell 8.3). Datorspelet är således en utpräglad manlig syssla. För männen är spelet till och med relativt vanligt längre upp i åldrarna. Bland män 45–54 år spelar 35 procent någon gång datorspel och 12 procent spelar minst varje vecka.

Tabell 8.3.
Användning av hemdator för olika ändamål minst någon gång under den senaste 12-månadersperioden 2002. Män och kvinnor i olika åldersgrupper. Procent

	Tillgång till dator i hemmet	Använt hemdatorn		Ordbehandla, kalkylera, skapa bilder m.m		Spela spel		Göra annat på hemdatorn	
		Minst någon gång	Varje vecka	Minst någon gång	Varje vecka	Minst någon gång	Varje vecka	Minst någon gång	Varje vecka
16–84 år									
Män	75,2	68,0	57,3	51,1	26,1	41,3	19,2	14,4	8,6
Kvinnor	68,7	59,4	42,9	41,5	15,6	27,7	10,2	6,1	2,6
16–24 år									
Män	86,8	85,0	81,8	64,5	30,1	71,9	46,7	22,1	15,4
Kvinnor	82,3	78,2	67,1	59,8	26,2	43,3	15,5	9,9	5,4
25–34 år									
Män	83,5	80,5	70,3	64,2	33,5	58,5	29,4	21,0	14,3
Kvinnor	82,4	77,6	59,4	58,5	19,3	38,6	10,5	8,7	3,8
35–44 år									
Män	90,2	84,8	67,1	62,3	27,8	51,9	16,6	17,0	8,4
Kvinnor	89,1	77,9	54,2	53,3	18,9	36,7	12,8	8,2	2,7
45–54 år									
Män	83,1	70,8	56,8	52,2	29,8	34,6	11,7	11,5	5,8
Kvinnor	83,5	70,0	47,6	46,6	16,8	26,5	11,0	4,3	2,0
55–64 år									
Män	72,3	60,0	47,9	41,8	22,2	23,5	7,9	10,6	5,5
Kvinnor	64,8	50,8	30,9	31,0	12,0	22,4	9,6	5,8	2,0
65–74 år									
Män	45,7	34,8	28,1	27,0	16,0	14,0	9,0	5,5	3,3
Kvinnor	32,9	21,6	15,3	15,4	7,8	9,7	6,7	2,7	1,2
75–84 år									
Män	21,1	16,8	14,1	13,5	8,7	5,9	4,6	3,7	2,9
Kvinnor	11,3	6,2	3,8	3,6	1,5	2,6	1,4	0,3	0,3

Diagram 8.12.

Användning av hemdator för olika ändamål minst någon gång under den senaste 12-månadersperioden 2002. Män och kvinnor 16-84 år i olika befolkningsgrupper. Procent

I denna åldersgrupp är skillnaden mellan könen också betydligt mindre: 27 procent respektive 11 procent.

Även i åldersgruppen 55–64 år är datorspelet relativt vanligt. 24 procent av männen och 22 procent av kvinnorna spelar minst någon gång.

Datorspelet är vanligare bland högre tjänstemän än bland ej facklärd arbetare, men skillnaderna mellan grupperna är överlag mindre än för ordbehandling eller kalkylering. Men då bör vi ha i åtanke att procentskattningarna gäller hela befolkningen och att själva datoranvändandet är klart vanligare bland tjänstemännen än bland arbetarna. Detta innebär att de arbetare som har tillgång till dator då spelar datorspel i större utsträckning än tjänstemännen med tillgång till dator.

Sammanboende kvinnor med barn spelar datorspel i större utsträckning än ensamstående, och inrikes födda män med svenska föräldrar spelar datorspel i större utsträckning än de utrikes födda. Vidare tycks datorspelet vara mindre vanligt i Norrland bland männen.

Göra "annat" på datorn

Att göra annat på datorn kan innebära flera olika saker, som i detta sammanhang alltså inte kan utredas närmare. Vi vet att möjligheten att sköta bankaffärer och inköp via datorn ständigt ökar. Men i begreppet "annat" inryms även aktiviteter som att skriva datakod, konstruera hemsidor, skapa musik m.m. Att "göra annat" på hemdatorn är mycket ovanligt i samtliga redovisningsgrupper. Rent programmeringsarbete och liknande är i den mån det förekommer förbehållet männen, och då i synnerhet manliga tjänstemän och män i storstäderna.

Förutsatt tillgång till hemdator gör skillnaderna mellan grupperna mindre

Av diagram 8.12 framgår att ord-/bildbehandling och kalkylering inte oväntat är klart vanligast bland de högre tjänstemännen, såväl bland männen som bland kvinnorna. Beträffande datorspel finns också dessa skillnader, om än mindre uttalade. Vi kan också se att det råder tämligen stora skillnader mellan dessa grupper vad avser att göra "annat" på datorn. Men de skillnader vi ser är till viss del beroende av i vilken utsträckning man faktiskt har en dator hemma. Om vi endast räknar dem med tillgång till dator, minskar dessa skillnader påtagligt.

Bland personer med tillgång till dator hemma blir de socioekonomiska och regionala skillnaderna betydligt mindre beträffande ord-

/bildbehandling/kalkylering. Och vad gäller datorspelandet så minskar i stället detta med ökad socioekonomisk nivå till följd av att arbetarna ökar sin andel betydligt mer än de högre tjänstemännen.

Sammanfattningsvis kan sägas att diagrammen ovan återspeglar de verkliga förhållandena i befolkningen. Men med hänsyn taget till att man också har tillgång till dator hemma, sker en betydande utjämning mellan olika åldersgrupper och även en viss socioekonomisk utjämning. Dock sker ingen utjämning mellan män och kvinnor i stort. Följaktligen torde en större spridning av datorer i hemmen medföra att de faktiska skillnader vi ser mellan olika grupper beträffande själva användandet kommer att bli allt mindre med tiden.

Trender för tillgång till dator och Internet

Trender och nulägesförhållanden för tillgång till dator och Internet framgår av tabellerna 8.4 och 8.5

Tabell 8.4. Tillgång till dator i hemmet. Nuläge 2002 i procent. Trend 1994–2002 resp. 1998–2002 i procentenheter där + anger ökning, - minskning Asterisk * anger att förändringen är signifikant. Män och kvinnor 16–84 år.

T9402=Trend 1994–2002 T9802=Trend 1998–2002		Tillgång till dator i hemmet									
		Män			Kvinnor						
		2002	T9402	S	T9802	S	2002	T9402	S	T9802	S
1	Samtliga 16-84 år	75,2	+54,1 *	+17,6			68,7	+51,2 *	+18,0		
ÅLDERSGRUPP											
2	16-24 år	86,8	+52,4 *	+13,5			82,3	+59,3 *	+20,0		
3	25-34 år	83,5	+65,0 *	+19,4			82,4	+65,4 *	+19,5		
4	35-44 år	90,2	+63,4 *	+11,8			89,1	+59,6 *	+13,0		
5	45-54 år	83,1	+56,6 *	+18,0			83,5	+57,9 *	+18,5		
6	55-64 år	72,3	+59,5 *	+26,4 *			64,8	+55,1 *	+28,5		
7	65-74 år	45,7	+38,3 *	+20,0			32,9	+30,8 *	+19,5		
8	75-84 år	21,1	+18,1 *	+13,4			11,3	+9,1 *	+6,5		
FAMILJETYP											
9	Ensamstående utan barn	65,5	+44,4 *	+15,2			48,0	+38,1 *	+16,8		
10	Ensamstående med barn	84,1	+58,0 *	+23,3			77,4	+66,3 *	+19,5		
11	Sammanboende utan barn	68,4	+55,7 *	+21,7			67,2	+53,5 *	+21,4		
12	Sammanboende med barn	95,7	+65,1 *	+15,0			94,3	+62,1 *	+15,9		
UTLÄNDSK BAKGRUND											
13	Utrikes födda	69,5	+53,0 *	+20,6			63,3	+45,7 *	+18,2		
14	Inr f. båda föräldr f. utoml.		
SVENSK BAKGRUND											
15	Inrikes födda, en av föräldr f utoml.	87,3	+54,1 *	+13,0			83,2	+58,9 *	+15,8		
16	Inrikes födda, båda föräldr inrikes f.	74,9	+54,0 *	+17,4			68,5	+51,2 *	+18,0		
UTBILDNINGSNIVÅ											
17	Förgymnasial	57,6	+44,9 *	+16,9			44,8	+36,1 *	+13,9		
18	Gymnasial	77,0	+58,8 *	+19,2 *			71,7	+54,6 *	+19,8		
19	Eftergymnasial	89,9	+50,0 *	+11,7			85,1	+51,4 *	+11,5		
SOCIOEKONOMISK GRUPP											
20	Ej facklärd arbetare	60,9	+54,4 *	+21,5			50,1	+41,4 *	+17,1		
21	Facklärd arbetare	66,6	+59,9 *	+24,9 *			63,6	+58,1 *	+20,1		
22	Lägre tjänstemän	70,8	+54,2 *	+21,3			66,2	+50,1 *	+20,2		
23	Mellanivå-tjänstemän	84,1	+59,7 *	+14,1			80,9	+53,9 *	+15,4		
24	Högre tjänstemän	91,2	+44,9 *	+8,0			87,3	+48,1 *	+11,3		
25	Företagare	76,2	+45,0 *	+15,6			67,7	+39,1 *	+8,0		
26	Jordbrukare	54,9	+35,0 *	+22,4				
27	Förvärvsarbetande	85,0	+61,6 *	+17,3			83,1	+60,8 *	+17,8		
28	Förtidspens./långv. arbetslösa	57,0	+45,5 *	+22,5			53,7	+39,6 *	+23,6 *		
H-REGION											
29	H1 Stockholm	81,3	+52,5 *	+12,0			74,1	+49,2 *	+14,8		
30	H2 Göteborg och Malmö	79,0	+51,1 *	+15,4			70,2	+50,8 *	+14,5		
31	H3 Större städer	74,3	+54,8 *	+17,7			66,8	+50,7 *	+17,5		
32	H4 Södra mellanbygden	71,9	+58,0 *	+21,2			69,5	+55,1 *	+25,0		
33	H5 Norra tätbygden	70,8	+52,8 *	+22,5			63,5	+47,4 *	+16,8 *		
34	H6 Norra glesbygden	62,8	+46,6 *	+23,4			57,9	+49,4 *	+19,2		

..= Uppgifterna är alltför statistiskt osäkra för att kunna redovisas

Tabell 8.5. Tillgång till Internet i hemmet. Nuläge 2002 i procent. Trend 1998–2002 i procentenheter där + anger ökning, - minskning. Asterisk anger att förändringen är signifikant. Män och kvinnor 16–84 år.

T9802=Trend 1998–2002		Tillgång till Internet i hemmet			
		Män		Kvinnor	
		2002	T9802 S	2002	T9802 S
1	Samtliga 16-84 år	66,7	+30,2 *	60,3	+31,1
ÅLDERSGRUPP					
2	16-24 år	78,8	+30,3	71,8	+37,9
3	25-34 år	75,4	+31,1	74,7	+35,9
4	35-44 år	80,8	+29,8	79,3	+36,2
5	45-54 år	75,6	+33,3	75,1	+34,7
6	55-64 år	64,2	+38,3	55,7	+34,6 *
7	65-74 år	34,7	+25,9	25,5	+21,5
8	75-84 år	14,2	+10,2	7,5	+6,9 *
FAMILJETYP					
9	Ensamstående utan barn	56,8	+22,4 *	40,0	+23,9
10	Ensamstående med barn	74,9	+37,0	59,1	+36,7
11	Sammanboende utan barn	60,2	+34,0 *	59,3	+32,2
12	Sammanboende med barn	87,5	+34,8	87,1	+38,7
UTLÄNDSK BAKGRUND					
13	Utrikes födda	57,8	+28,7	52,7	+27,7
14	Inr f. båda föräldr f. utoml.
SVENSK BAKGRUND					
15	Inrikes födda, en av föräldr f utoml.	82,9	+29,3	72,4	+34,6
16	Inrikes födda, båda föräldr inrikes f.	66,6	+30,4 *	60,7	+31,3
UTBILDNINGSNIVÅ					
17	Förgymnasial	49,5	+26,4	38,3	+21,3
18	Gymnasial	67,3	+30,9 *	62,3	+32,5
19	Eftergymnasial	84,2	+28,8	77,1	+31,9
SOCIOEKONOMISK GRUPP					
20	Ej facklärda arbetare	51,0	+29,5	41,5	+25,3 *
21	Facklärda arbetare	55,9	+31,9 *	54,7	+30,2
22	Lägre tjänstemän	64,1	+33,0	59,2	+31,7
23	Mellannivå-tjänstemän	76,4	+31,9	73,0	+32,6
24	Högre tjänstemän	86,2	+26,4	79,9	+31,1
25	Företagare	69,1	+29,2 *	59,8	+23,8 *
26	Jordbrukare	41,7	+28,0
27	Förvärvsarbetande	77,3	+32,6	75,0	+35,3
28	Förtidspens./långv.arbetslösa	43,0	+24,0	43,4	+27,2
H-REGION					
29	H1 Stockholm	73,0	+24,5	67,0	+31,3
30	H2 Göteborg och Malmö	72,4	+29,8	62,7	+28,7
31	H3 Större städer	66,2	+32,0 *	58,7	+30,8
32	H4 Södra mellanbygden	62,7	+30,3	59,2	+35,2
33	H5 Norra tätbygden	59,9	+36,9	56,2	+29,4 *
34	H6 Norra glesbygden	51,0	+28,9	45,0	+25,8 *

..= Uppgifterna är alltför statistiskt osäkra för att kunna redovisas

Tabell 8.6. Användning av hemdator bland alla respektive bland dem med tillgång till dator i hemmet Samt kvoten mellan andelen användare av dem med tillgång till hemdator och andelen datoranvändare av samtliga i befolkningen. Genomsnittsvärden för 2000–2002. Män och kvinnor 16–84 år.

I procent av alla	Använt datorn minst någon gång. Andel av alla		Använt datorn minst någon gång. Andel av tillgång till dator		Kvot andel användare med tillgång dividerat med andel i befolkningen.		Antal intervjuer 2000–2002. Tillgång till hemdator		Antal intervjuer 2000–2002. Alla	
	Män	Kv.	Män	Kv.	Män	Kv.	Män	Kv.	Män	Kv.
Samtliga 16-84 år	65,2	55,1	90,3	85,1	1,38	1,54	6 012	5 774	8 456	9 011
ÅLDERSGRUPP										
16-24 år	82,5	76,1	97,6	95,0	1,18	1,25	1 013	920	1 205	1 111
25-34 år	77,5	72,1	96,2	92,5	1,24	1,28	1 169	1 162	1 458	1 444
35-44 år	80,2	75,8	92,1	87,5	1,15	1,15	1 286	1 327	1 486	1 511
45-54 år	70,4	64,9	85,9	81,5	1,22	1,26	1 187	1 202	1 444	1 511
55-64 år	56,4	44,1	81,9	74,3	1,45	1,69	862	796	1 246	1 333
65-74 år	31,9	17,7	82,7	66,1	2,60	3,74	376	289	948	1 011
75-84 år	13,7	4,2	76,5	50,1	5,58	11,81	119	78	669	911
FAMILJETYP										
Ensamstående med barn	69,7	57,9	85,1	82,6	1,22	1,43	129	333	157	411
Sammanboende med barn	83,3	78,9	89,2	86,0	1,07	1,09	2 053	2 097	2 199	2 222
UTLÄNDSK BAKGRUND										
Utrikes födda	56,8	45,1	84,3	76,8	1,48	1,70	588	630	886	1 011
Inrikes födda, båda föräldrar inrikes födda.	65,2	55,6	90,5	85,9	1,39	1,55	4 956	4 681	6 995	7 333
SOCIOEKONOMISK GRUPP										
Ej fackl. arbetare	49,1	33,1	86,6	72,6	1,76	2,19	837	1 017	1 511	2 222
Facklärda arbetare	53,2	45,5	84,3	78,0	1,58	1,71	1 029	594	1 657	1 011
Lägre tjänstemän	63,6	53,9	92,2	86,3	1,45	1,60	481	934	717	1 511
Mellan- tjänstemän	77,6	69,0	94,2	89,2	1,21	1,29	1 154	1 269	1 423	1 611
Högre tjänstemän	85,3	79,4	96,7	92,1	1,13	1,16	1 028	764	1 173	811
Samtl Företagare	57,3	49,7	80,1	77,0	1,40	1,55	593	246	833	311
Samtl Jordbrukare	32,1	6,9	73,6	..	2,29	..	68	..	159	111
x Förförvarbetande	74,5	68,6	90,9	86,7	1,22	1,26	4 444	4 020	5 424	5 011
x Förtpens/lvarblös	39,2	33,2	76,3	69,7	1,95	2,10	220	264	434	511
H-REGION										
H1 Stockholm	72,2	62,5	91,7	88,8	1,27	1,42	1 211	1 162	1 566	1 711
H2 Göteborg och Malmö	69,9	55,9	90,9	84,4	1,30	1,51	933	916	1 232	1 311
H3 Större städer	65,0	54,2	91,1	84,5	1,40	1,56	2 191	2 113	3 100	3 311
H4 Södra mellanbygden	59,6	51,7	87,6	83,5	1,47	1,61	1 071	1 015	1 609	1 611
H5 Norra tätbygden	61,2	50,9	89,7	83,0	1,47	1,63	317	315	470	511
H6 Norra glesbygden	50,7	46,1	84,8	82,0	1,67	1,78	289	253	479	411

..= Uppgifterna är alltför statistiskt osäkra för att kunna redovisas

9 Semesterresande

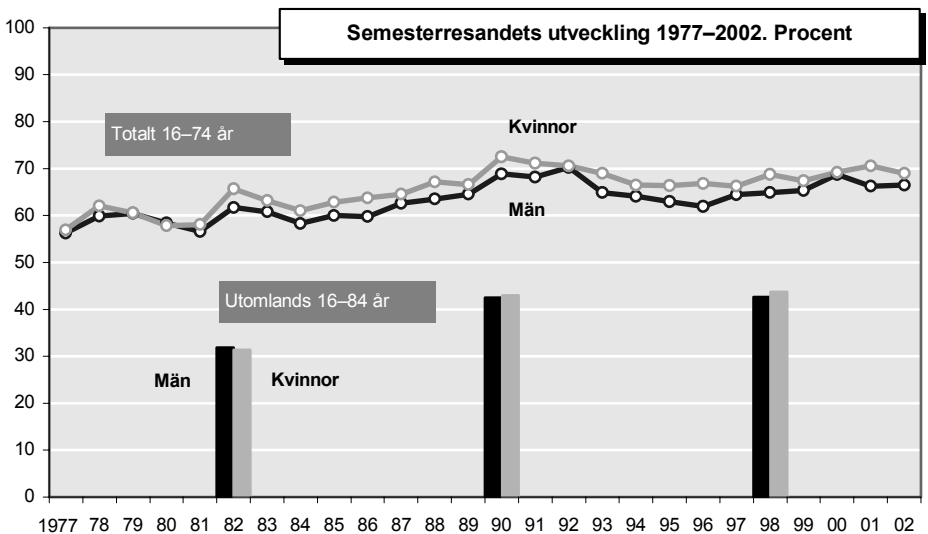
Möjligheten att kunna göra någon semesterresa, att göra ett avbrott i vardagen och få komma bort från förpliktelser i hemmet och i arbetslivet utgör en av de viktigaste betingelserna för rekreation och avkoppling. Under semestern återhämtar vi oss för att kunna orka med ett nytt arbetsår. Semesterresorna och kanske i synnerhet semesterresor utomlands innebär i många fall natursköna upplevelser, möjligheter till social samvaro utöver det vanliga eller kanske inblickar i främmande kulturer och seder, intryck som berikar oss och som vi bär med oss under resten av våra liv.

Av flera skäl är det dock inte alla människor som har möjlighet att åka bort under semestern. Förvärvsarbete eller behov av att utföra annat arbete, brist på pengar, omsorg om barn och gamla, handikappade eller sjuka anhöriga som behöver vår tid kanske gör det svårt att resa bort för en kortare eller längre tid.

Möjligheten att kunna göra en semesterresa är av sådan betydelse för välfärden att frågan om man under en föregående 12 månadersperiod gjort någon sådan resa har funnits med i ULF sedan 1977. Frågan om semesterresande utomlands har funnits med under fördjupningsåren 1982–83, 1990–91 och 1998–99.

Diagram 9.1.

Semesterresande minst en vecka under en 12-månadersperiod 1977–2002. Män och kvinnor 16–74 år. 16–84 år för utlandsresande. Procent

Semestern viktig som rekreation

1938 fick vi i Sverige lagstadgad rätt till 2 veckors semester, vilket successivt förlängdes 1951 till 3 veckor, 1963 till 4 veckor och 1978 till 5 veckor. Den grundläggande tanken med semesterledigheten var ursprungligen från statens sida att förebygga arbets- och förslitnings-skador hos arbetstagarna.

Arbetslivsinstitutet genomförde hösten 2000 en undersökning för att utröna olika bakgrundsförhållandens och arbetsrelaterade faktorerers effekter på dels benägenheten att ta ut semesterledighet i stället för sjukskrivning, dels upplevelser av att inte känna sig utvilad vid semesterns slut²¹. Man fann bland annat att ekonomiska svårigheter, en pressad arbetssituation med underbemanning, stress, mycket övertid och litet inflytande över det egna arbetet, resulterade i både ett relativt högt semesteruttag vid sjukdom och i upplevelser av otillräcklig vila efter semestern. Här refereras också till en rad olika internationella studier som understryker sambandet mellan otillräcklig semesterledighet och ökad risk för ohälsa av olika slag. Och ju svårare arbetsförhållanden är desto längre och bättre ledighet krävs, då man behöver känna både en psykisk och fysisk tillfredsställelse efter avslutad semester.

Det är i detta perspektiv lätt att inse att en semesterresa, med tillfälle till nöjen och lek, sol och bad, vistelser bland nya människor i nya stimulerande miljöer etc. ger en långt större möjlighet till såväl psykisk som fysisk tillfredsställelse än att av olika skäl tvingas stanna hemma under semestern.

God ekonomi grunden för flitigt resande

En semesterresa förutsätter först och främst en god ekonomi i likhet med införskaffandet av exempelvis hus, bil, båt, husvagn, fritidsartiklar eller elektronikvaror av olika slag. Ungdomar, barnfamiljer, låginkomsttagare, arbetslösa, pensionärer och andra grupper med svag eller ansträngd ekonomi, låter givetvis pengarna i första hand gå till de viktigaste nödvändigheterna, såsom hyran och maten. För andra grupper med bättre resurser blir det mer pengar över till resor när allt det nödvändiga har betalats.

Hushållsekonomins betydelse framgår även när vi ser på semesterresandet i ett tidsperspektiv, över konjunkturcykeln. Utvecklingen av semesterresandet varit oförändrat över konjunktursvängningarna på 1980- och 90-talen för personer i övre medelåldern, som i regel har en

²¹ Aronsson G. och Gustavsson K. (2002): Arbetsmarknad och Arbetsliv, årg. 8, nr 2. Arbetslivsinstitutet, Stockholm.

stabil ekonomi. Samtidigt har ungdomsgenerationen fått känna av den ekonomiska krisen, med ökad otrygghet på arbetsmarknaden (arbetslöshet, osäkra anställningsförhållanden), parallellt med högre boendekostnader m.m. Resandet har för de yngre avtagit markant under 90-talet. En viktig förklaring kan vara att de som är i medelåldern nu befinner sig i en fas i livet där ekonomin blivit allt bättre genom en befestning i yrkeslivet och därmed höjda lönenivåer. Då har barnen i regel flyttat hemifrån och försörjningsbördan är låg. Om man då byter till en mindre bostad kan det ge betydande reavinster. Andra välfärdsindikatorer från Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF) pekar också på en markant förbättrad levnadsnivå i medelåldern, jämfört med de yngre²². Ökad hälsa och bättre ekonomi gör det möjligt att senare i livet bibehålla ett resvanemönster som grundlagts i yngre år, vilket också märks hos pensionärsgenerationen.

Huvudtrenderna i semesterresandet

Trenden för semesterresandet har varit uppåtgående alltsedan SCB började mäta detta i ULF 1977 (diagram 9.2). 1977 uppgav 56 procent av männen och 57 procent av kvinnorna i åldern 16-74 år att de under en 12-månadersperiod gjort en semesterresa som varat i minst en vecka. 25 år senare, 2002, uppmättes denna andel till 67 respektive 69 procent. Utvecklingen har varit likartad för män och kvinnor, som under perioden legat i genomsnitt 2-3 procentenheter över männen.

Här syns också att svackor i semesterresandet följer konjunkturutvecklingen. I diagram 9.2 kan vi tydligt se att semesterresandet minskade efter den djupa recessionen i början av 90-talet – med några års fördröjning. Då hade andelen undersysselsatta, dvs. de som önskade arbete eller mer arbete men inte kunnat få något, ökat några år tidigare. Andelen som inte kunnat skaffa fram ett mindre kontantbelopp (14 000 kr fr.o.m. 1996) ökade också under dessa år, liksom andelen som haft svårt att klara löpande utgifter för mat, hyra, kläder m.m. När konjunkturen sedan vände uppåt i slutet av 90-talet, jobben blev säkrare och hushållsekonomi förbättrades, så ökade semesterresandet igen.

Semesterresandet i olika generationer

På 1970-talet hade vi fortfarande stora skillnader i semesterresandet i olika åldrar (diagram 9.3). Dessa skillnader har dock minskat under 90-talet. De yngres semesterresande har uppenbarligen stagnerat eller

²² SCB (2003): Ohälsa och sjukvård. Rapport nr 95, Levnadsförhållanden

Diagram 9.2 Semesterresande minst en vecka under de senaste 12 månaderna, andel som saknar mindre kontantmarginal, andel som haft svårt att klara löpande hushållsutgifter 16–74 år, samt andel undersysselsatta personer 16–64 år 1977–2002. Procent

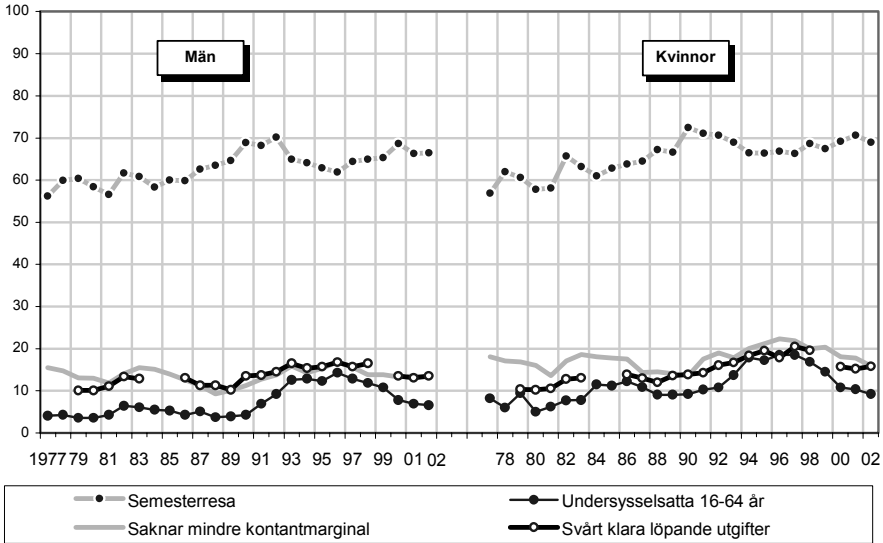
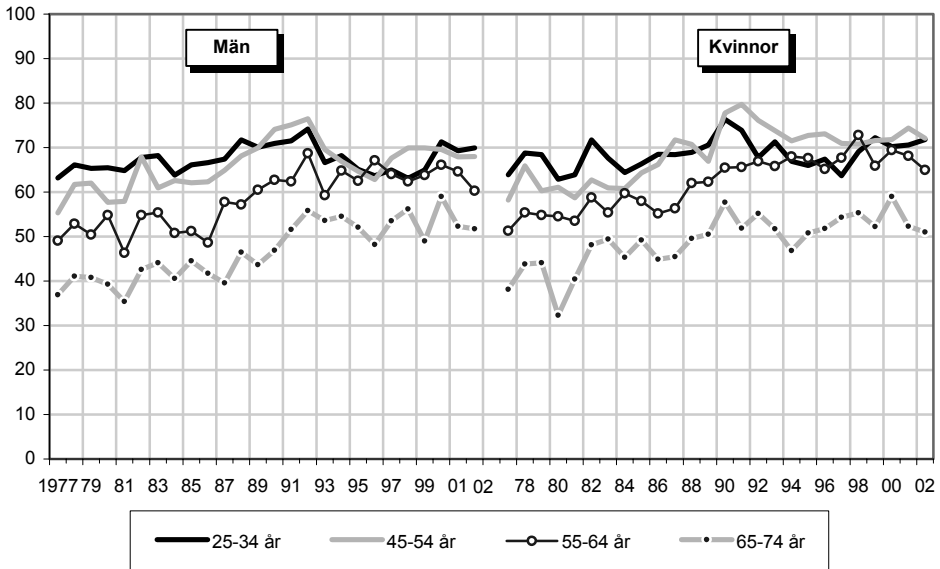

Diagram 9.3 Semesterresande minst en veckas tid under de senaste 12 månaderna 1977–2002 efter ålder. Män och kvinnor 16–74 år. Procent

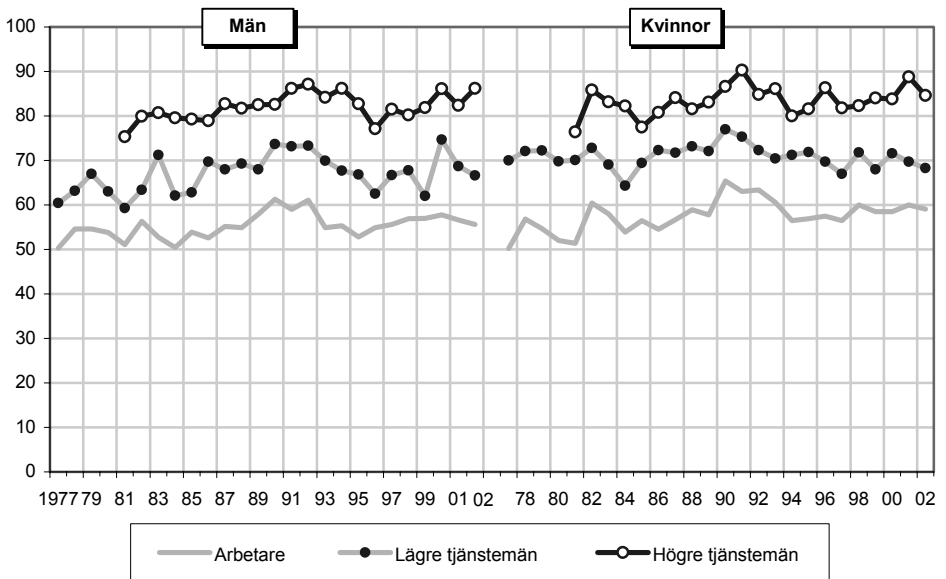

rent av minskat²³, medan 55–64-åringarna i stället ökat sitt semesterresande till synes opåverkade av 90-talets lågkonjunktur. Denna generation har således nu näst intill kommit i kapp de yngre. Även bland 65–74-åringarna syns en kontinuerligt uppåtgående trend under 1980-talet och en viss nedgång under 1990-talet. Men trots ökande hälsa, bättre pensioner och en alltmer resbenägen äldre generation, reser äldre fortfarande betydligt mindre än yngre.

Alltjämt stora socioekonomiska skillnader

Under hela tidsperioden har skillnader i semesterresandet mellan olika socioekonomiska grupper varit betydande (diagram 9.4). Arbetare har gjort semesterresor i betydligt mindre utsträckning än lägre tjänstemän, som i sin tur rest i betydligt lägre utsträckning än högre tjänstemän. Här ser vi också att skillnaderna mellan de olika grupperna varit ungefär konstant under åren. När semesterresandet avtog för arbetarna i början av 90-talet, avtog det också för tjänstemannagrupperna i motsvarande grad.

Diagram 9.4 Semesterresande minst en veckas tid under de senaste 12 månaderna 1977–2002 efter socioekonomisk grupp. Män och kvinnor 16–74 år. Procent

²³ Av utrymmesskäl har utvecklingen för åldersgrupperna 16–24 år och 35–44 år uteslutits ur diagram 9.3. Nivåerna har under åren varit mycket nära dem för 25–34-åringarna.

Skäl att inte resa på semester

Ca 40 procent avstod från att åka på semester i början av 1980-talet. Som vi sett i diagram 9.1 ovan ökade semesterresandet fram till 1991, för att sedan dala igen under några år på 90-talet. 1999 ställdes en fråga i ULF om tänkbara skäl till varför man avstått från att resa på semester. Samma fråga ställdes även 1982–83 och 1990–91, vilket ger oss en intressant överblick över utvecklingen. I diagram 9.5 redovisas vid respektive mätår de olika skälen till att inte göra någon semesterresa. Observera att flera svarsalternativ har kunnat anges, och att procentandelarna i diagrammet räknats bland dem som inte gjort någon semesterresa för att underlätta jämförbarheten mellan åren. Vissa svarsalternativ ingick inte 1982–83.

Männen får tillräcklig rekreation hemma på semestern

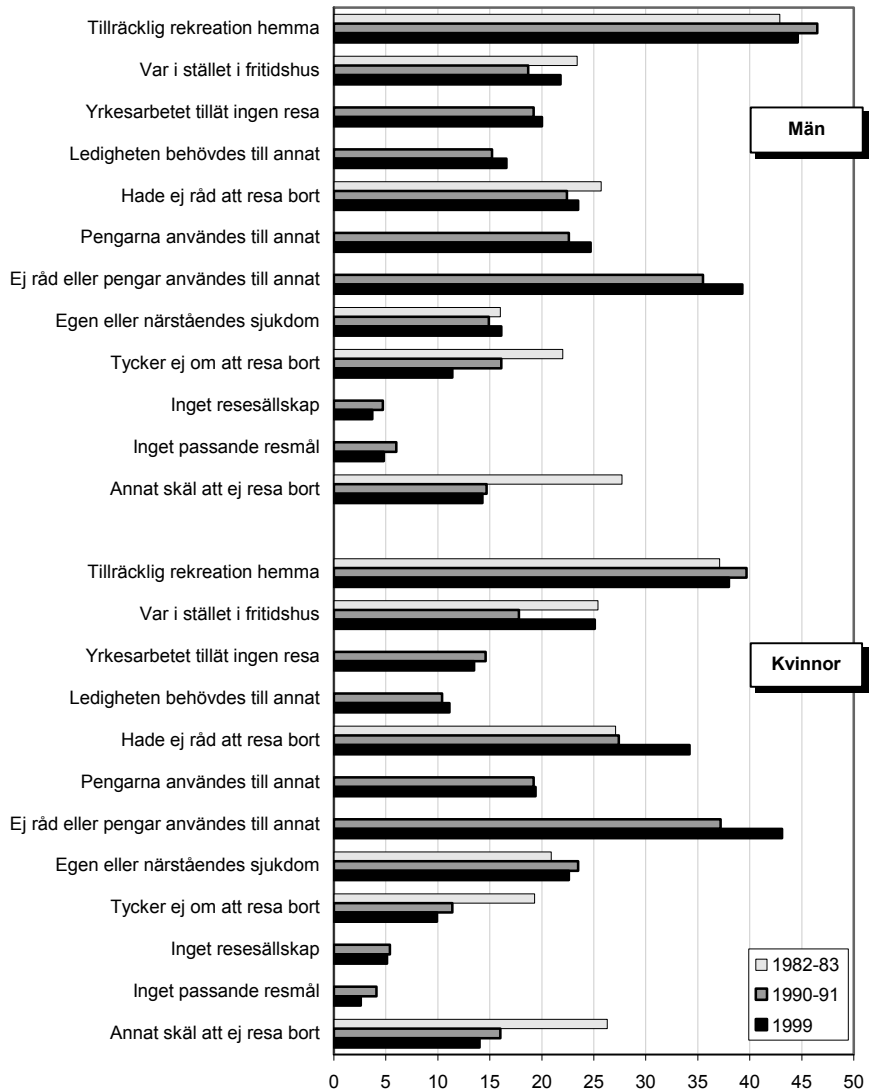
Det vanligaste skälet bland männen att avstå semesterresa var *"Tillräcklig rekreation hemma"* vid alla tre mättillfällena. Runt 45 procent av de icke semesterresande männen uppgav detta. Därefter har privat-ekonomiska orsaker visat sig bidra starkt. 1999 uppgav 39 procent av männen att de avstått semesterresa därför att de *"ej haft råd att resa"* eller därför att *"Pengarna användes till annat"*. Det är dessutom en signifikant ökning med 4 procentenheter sedan 1990–91. Först långt därefter kommer orsaker som att man *i stället vistades i fritidshuset* (22 procent) och att *arbetet inte medgav någon semester* (20 procent).

Skälet att man *inte tycker om att resa bort* har minskat kraftigt under hela perioden 1982–99. Numera anger endast 11 procent av de icke semesterresande männen detta. De minst bidragande orsakerna till att inte resa är att man inte hade något resällskap och att man inte hittade något passande resmål: 4 respektive 5 procent.

Egen eller anhörigs ohälsa vanligt skäl bland kvinnor att inte resa bort

För kvinnornas del ser mönstret något annorlunda ut. Liksom för männen är *"Tillräcklig rekreation hemma"* en starkt bidragande orsak (38 procent). Men det vanligaste skälet bland kvinnorna har under senare år blivit att man *inte haft råd eller att pengarna använts till annat*. 43 procent av de icke semesterresande kvinnorna har uppgett detta, och enbart alternativet *"hade inte råd"* uppgavs av 34 procent. De ekonomiska orsakerna är således något mer framträdande för kvinnorna än för männen.

Diagram 9.5 Skäl att inte göra någon semesterresa på minst en vecka. Män och kvinnor 16-84 år 1982-83, 1990-91 och 1999. Procent av dem som inte gjort någon semesterresa senaste 12 månaderna.

Ett annat vanligt skäl för kvinnor att inte resa bort på semester är att *egen eller närståendes sjukdom eller handikapp* satt stopp för detta. 23 procent bland kvinnorna har uppgett detta skäl, en andel som legat tämligen konstant över tiden. Bland männen är denna andel endast 16 procent, också konstant. Förvisso är kvinnor i allmänhet mer drab-

bade av ohälsa än män²⁴ (SCB 2003). Men här handlar det troligare om att kvinnor i större utsträckning än män fortsätter att ta ansvar för omsorgen om barnen, gamla föräldrar, släktingar, vänner eller andra bekanta.

Utlandsresandet

I motsats till semesterresandet i allmänhet, har utlandsresandet inte mätts år från år i ULF, utan endast under de år undersökningen varit fördjupad mot fritid, dvs. 1982–83, 1990–91 och 1998–99.

Diagram 9.6 visar en kraftig ökning för hela befolkningen under 1980-talet, men en stagnation under 1990-talet.

Utlandsresandet i olika åldrar

Vid en jämförelse mellan olika åldersgrupper framträder ett tydligt mönster. Utlandsresandet ökade i alla åldrar under 80-talet, men minskade sedan under 90-talet för män under 44 år och för kvinnor under 55 år, med något undantag. Utlandsresandet har varit mer utbrett bland ungdomar och bland personer 45–54 år. I åldrarna där emellan har utlandsresandet alltså varit mindre utbrett, troligen beroende på att det vanligen är i denna fas i livet då man har småbarn, att kostnaderna för familjesor då kommer att öka och att hushållsekonomin måste anpassas därefter.

I åldrarna efter pensioneringen avtar resandet markant, i takt med avtagande hälsa och ekonomi, och det gäller i synnerhet för de allra äldsta (75–84-åringar). Bland pensionärerna ökade emellertid utlandsresandet mycket kraftigt under 1980-talet, och det blev en stark ökning även under 90-talet. Troliga orsaker till detta kan dels vara de kraftigt förbättrade hälsoförhållandena, dels förbättrad ekonomi (pensioner) för de äldre i allmänhet. Det ökade resandet tidigare i livet har därmed troligen kunnat bibehållas i stor utsträckning. Vi kan notera att utlandsresorna ökade bland pensionärer under 90-talet, samtidigt som resandet minskade i alla åldrar under 55 år.

Utlandsresor i olika socioekonomiska grupper och regioner

Eftersom semesterresandet totalt sett är mer utbrett bland tjänstemännen än bland arbetarna, och att utvecklingen varit likartad för de olika grupperna, är det rimligt att anta att motsvarande förhållande även ska gälla för utlandsresandet. I diagram 9.7 kan vi se att detta i stort sett stämmer. Bland manliga arbetare reste var tredje (32 pro-

²⁴ SCB (2003): Ohälsa och sjukvård. Rapport nr 95, Levnadsförhållanden

cent) utomlands 1998–99 medan motsvarande andel bland de högre tjänstemännen var dubbelt så hög (62 procent bland männen och 65 procent bland kvinnorna).

Diagram 9.6 Semesterresande utomlands under de senaste 12 månaderna. Män och kvinnor 16–84 år efter åldersgrupp 1982–83, 1990–91 och 1998–1999. Procent

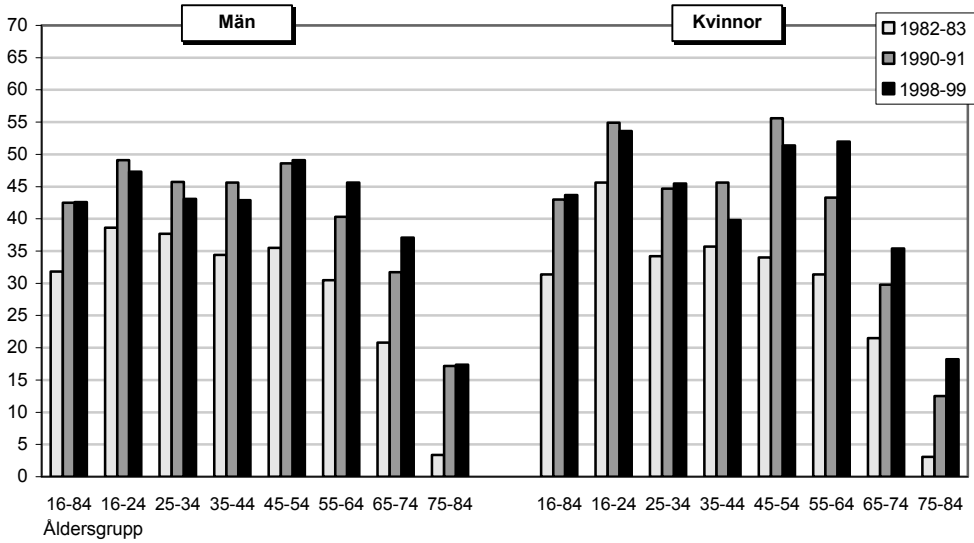

Diagram 9.7 Semesterresande utomlands under de senaste 12 månaderna. Män och kvinnor 16–84 år efter socioekonomisk tillhörighet 1982–83, 1990–91 och 1998–1999. Procent

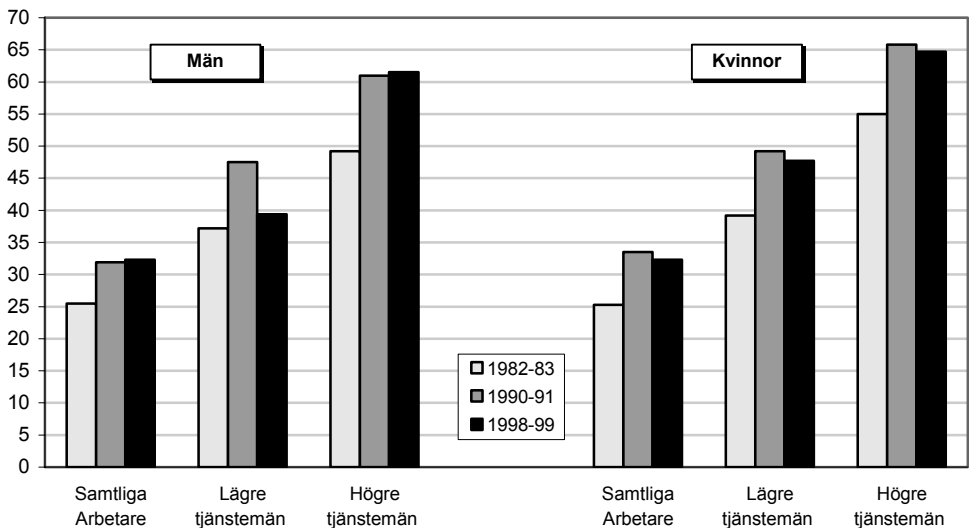
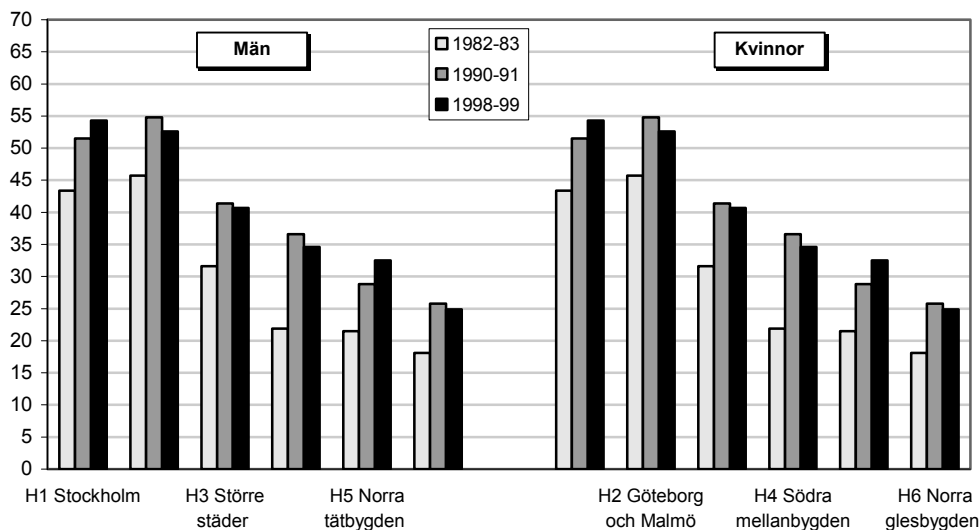

Diagram 9.8 Semesterresande utomlands under de senaste 12 månaderna. Män och kvinnor 16–84 år efter H-region 1982–83, 1990–91 och 1998–1999. Procent

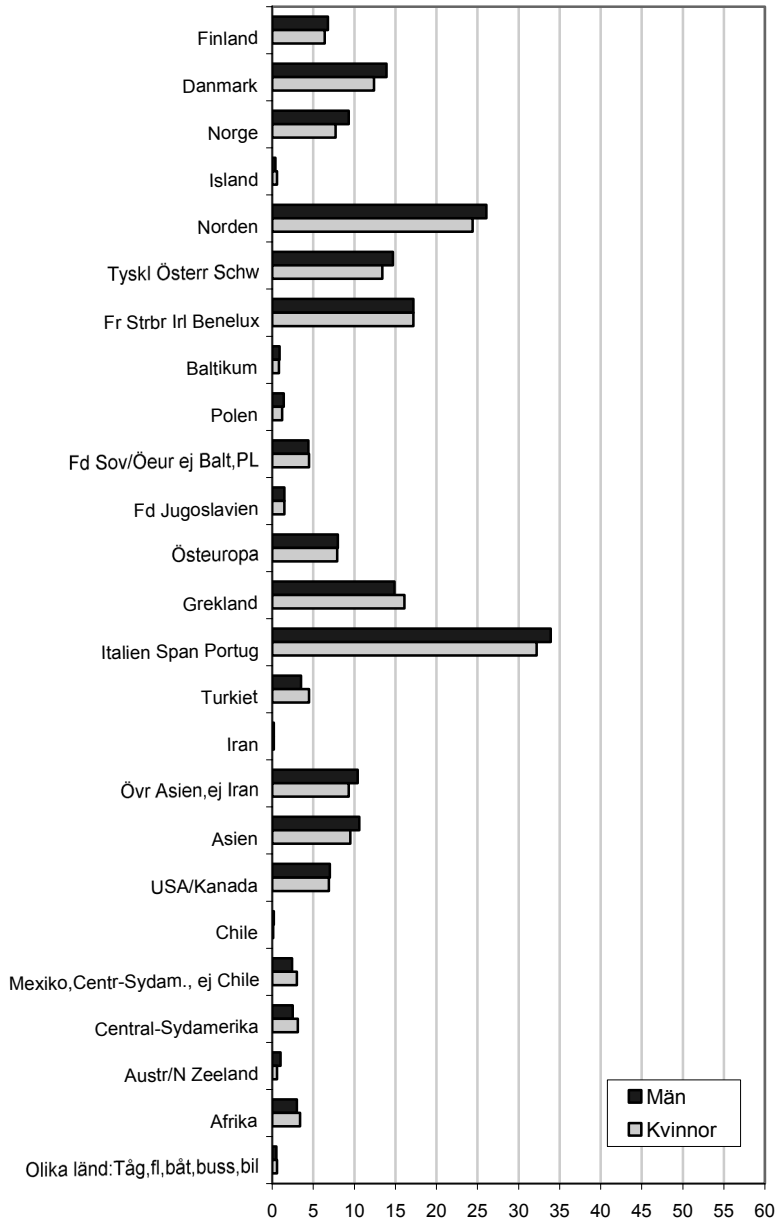
När vi jämför utlandsresandet med avseende på H-region kan vi se ett klart mönster där resandet är lägre vid minskande tätortsgrad (diagram 9.8). Detta kan ha ett komplext orsaksmönster. Alltifrån att andelen tjänstemän är högre i större städer, att sysselsättningsgraden är högre – vilket ger bättre privatekonomi – till att det är närmare till natur, rekreationsområden och billiga fritidsbostäder på landsbygden.

Medelhavet vanligast resmål

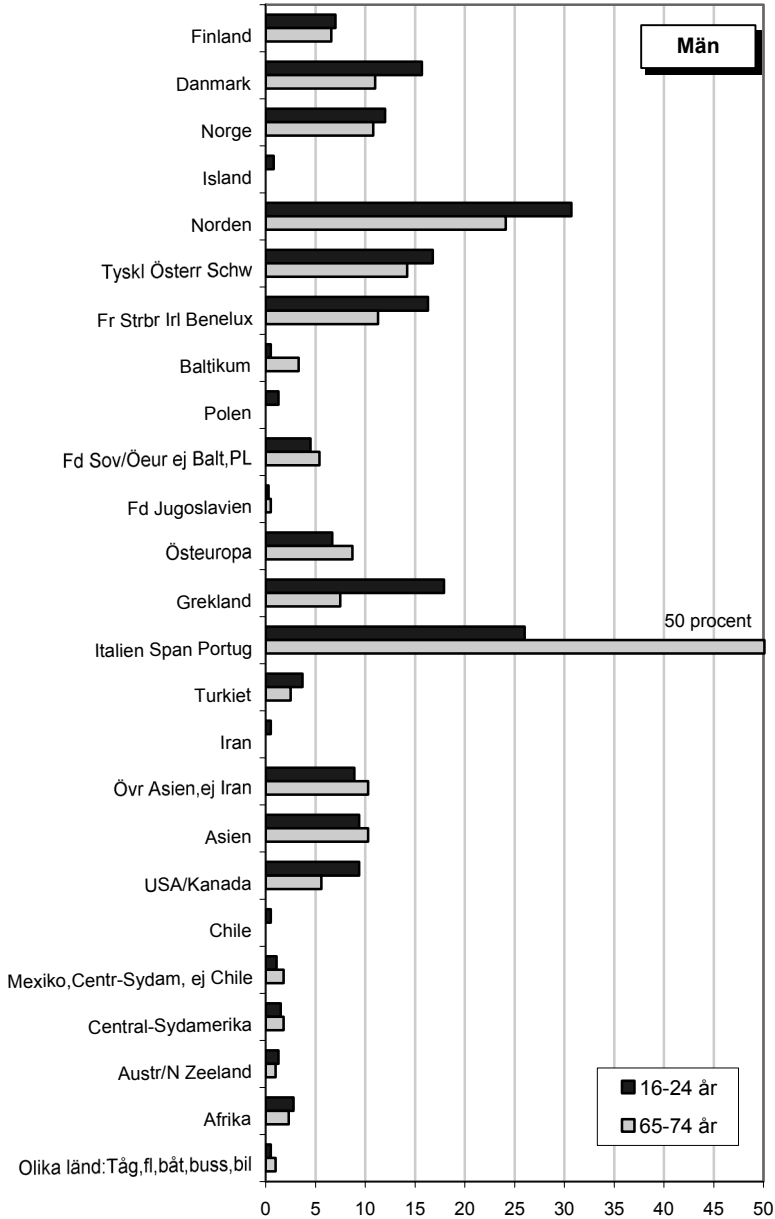
Bland dem som 1998–99 uppgett att de rest utomlands på semestern de senaste 12 månaderna, uppgav varannan att de rest till något av länderna Italien, Spanien, Portugal och Grekland. En fjärdedel reste inom Norden. Därefter följer andra länder i Västeuropa. Könsfördelningen är tämligen jämn (diagram 9.9).

Vid jämförelsen mellan personer 16–24 år och personer 65–74 år (diagram 9.10 och 9.11), framgår att äldre föredrar Italien, Spanien eller Portugal, medan det i stället är relativt vanligt för yngre att resa till Grekland och till Västeuropa. Diagram 9.11 och 9.12 visar att högre tjänstemän reser till Västeuropa i stor utsträckning, medan arbetare i förhållandevis hög grad reser inom Norden. Motsvarande förhållande gäller också mellan personer boende i Stockholmsregionen och personer i Norrlands glesbygd, vilket dock inte framgår av diagrammet.

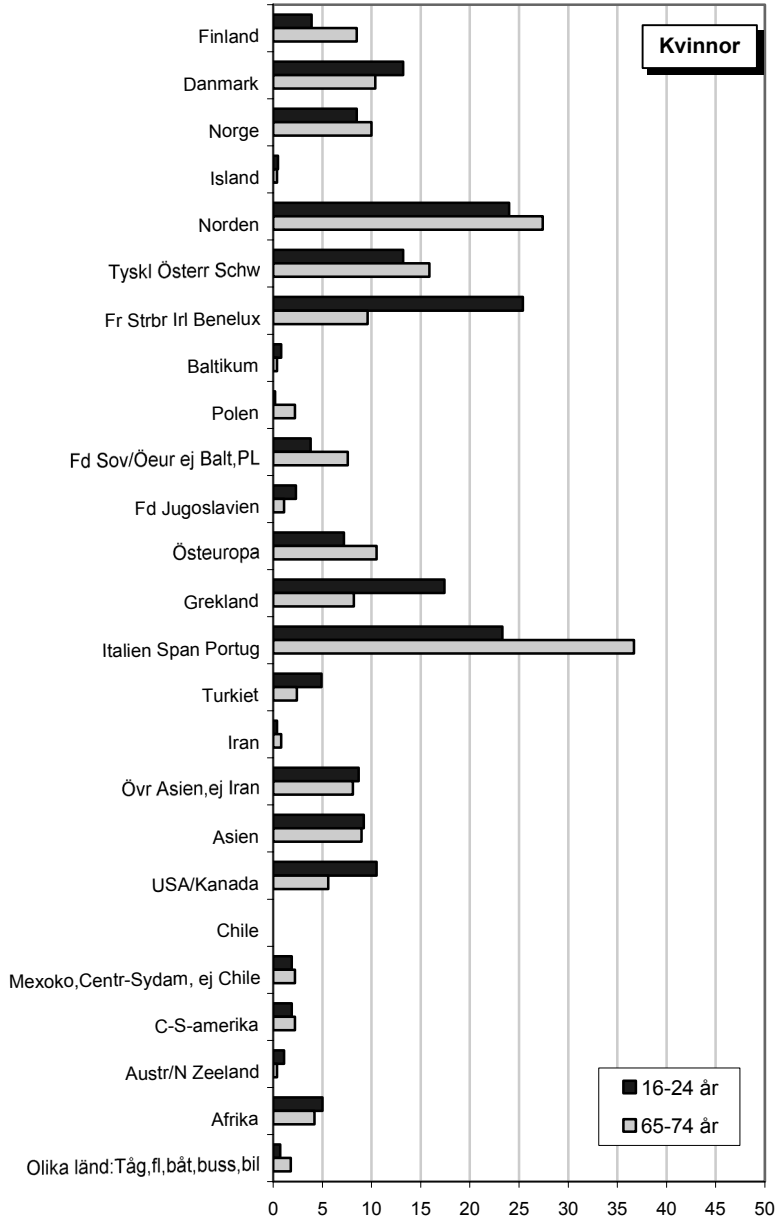
Diagram 9.9 Destinationsland senaste semesterresandet utomlands. Män och kvinnor 16–84 år 1998–1999. Procent

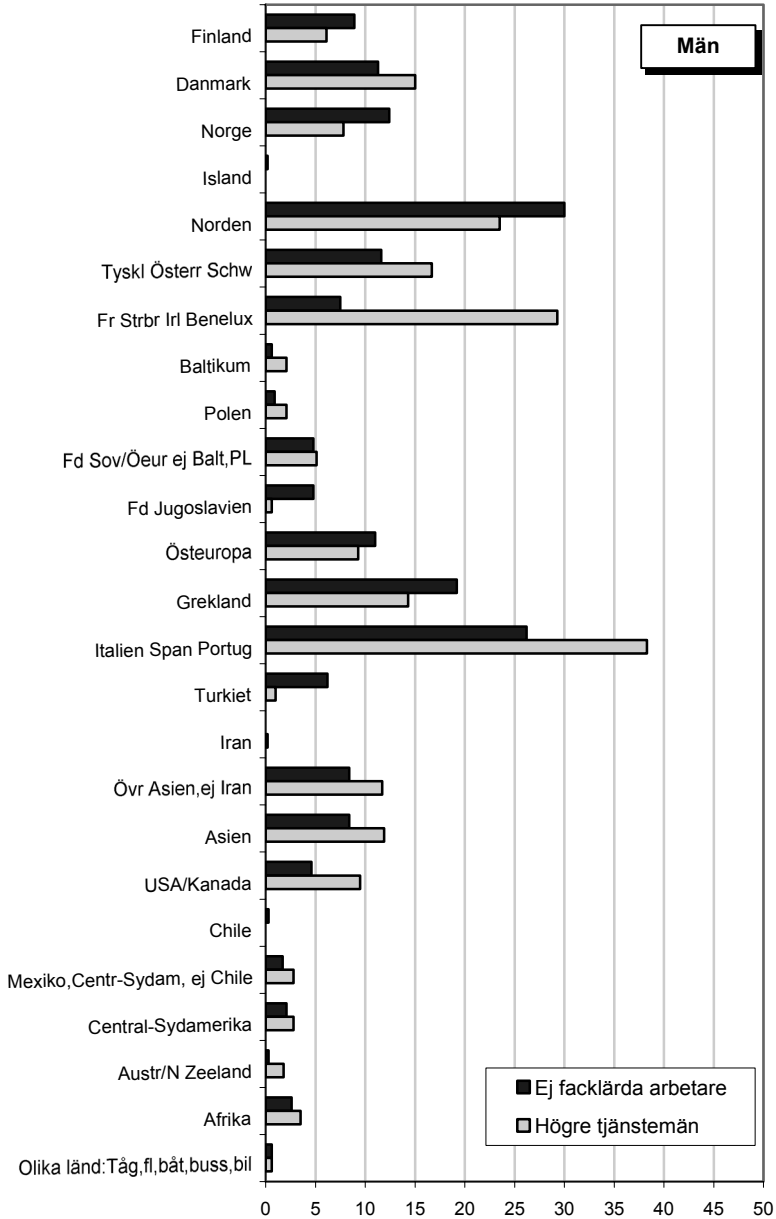
**Diagram 9.10 Destinationsland senaste semesterresandet utomlands.
Män 16–24 år och 65–74 år 1998–1999. Procent**

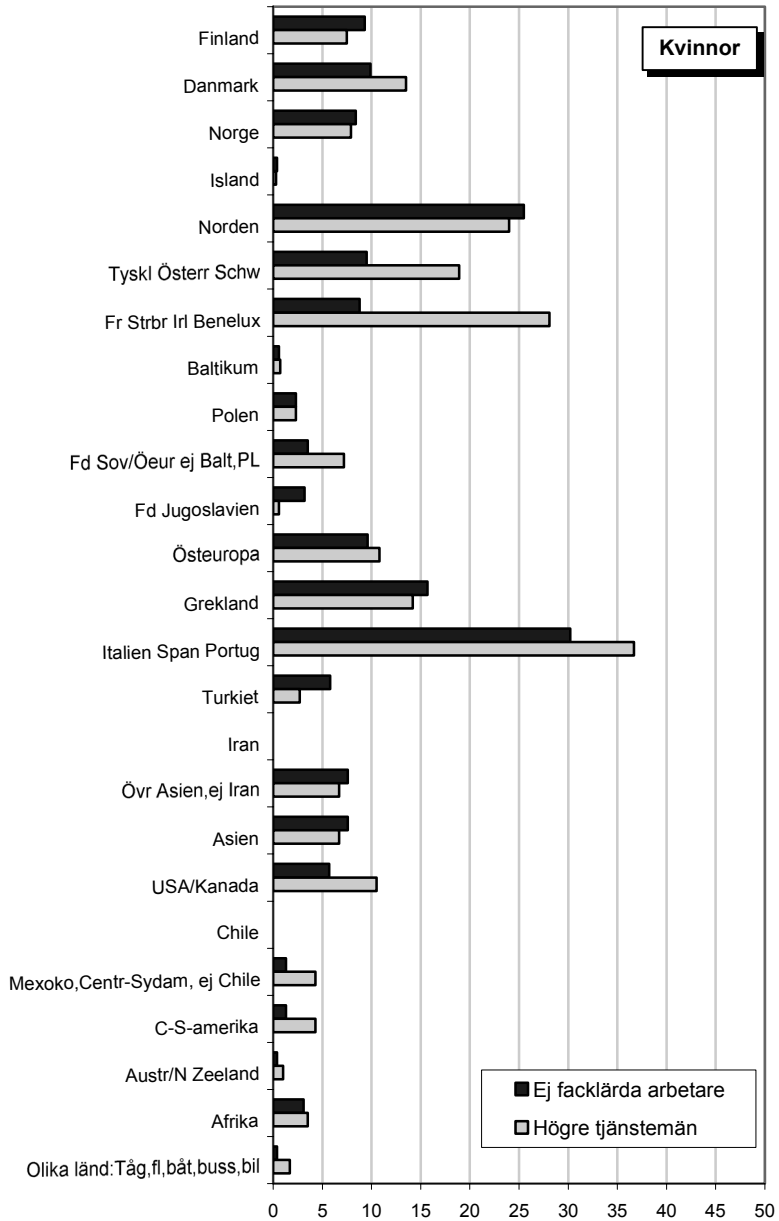
**Diagram 9.11 Destinationsland senaste semesterresandet utomlands.
Kvinnor 16–24 år och 65–74 år 1998–1999. Procent**

**Diagram 9.12 Destinationsland senaste semesterresandet utomlands. Män
Ej facklärd arbetare och Högre tjänstemän 16–84 år 1998–1999. Procent**

**Diagram 9.13 Destinationsland senaste semesterresandet utomlands. Kvinnor
Ej facklärda arbetare och Högre tjänstemän 16–84 år 1998–1999. Procent**

Slutsatser om semesterresandet

Vi har i avsnitten ovan sett att semesterresandet ökat kraftigt sedan mitten av 1970-talet. Men av ULF-undersökningarna framgår också att den egentliga ökningen skedde under 80-talet, då samhällsekonomin stärktes i flera avseenden. Under 90-talet gick landet in i en kraftig lågkonjunktur, som med några års eftersläpning resulterade i att såväl semesterresandet i allmänhet som utlandsresandet gick tillbaka för i stort sett alla undersökningsgrupper. Nedgången i resandet sammanfaller högst påtagligt med minskad sysselsättning och olika indikatorer på att hushållen under perioden fick allt svårare att få hushållsekonomin att gå ihop. Andelen som uppgett att de avstått från att resa på semester på grund av bristande ekonomi har också ökat påtagligt under 90-talet.

Tjänstemännen minskade sitt semesterresande i samma grad som arbetarna, vilket innebär att skillnaderna mellan olika socioekonomiska grupper fortsätter att vara mycket stora. Högre tjänstemän är mest resbenägna, där mer än 8 av 10 gör en resa på semestern. Och vid en jämförelse mellan olika åldersgrupper finner vi att ungdomar och personer i yngre medelåldern, som under en lång period på 1970- och 80-talen varit de i särklass flitigaste resenärerna, nu hunnits i kapp av 55-64-åringarna. Många har nått positioner i yrkeslivet, och nu har goda inkomster i kombination med ett fördelaktigt boende och avslutad försörjningsbörd för utflugna barn. De har med andra ord gått relativt omärkta genom 90-talskrisen.

I den mån läget på arbets- och bostadsmarknaderna inte förbättras, och kommande äldregenerationers hälsa och ekonomi även fortsättningsvis förbättras, kan vi vänta oss att de vanligaste semesterresenärerna inte kommer att vara yngre, utan snarare män och kvinnor i övre medelåldern, och i viss mån även i pensionsåldern.

Trender för semesterresandet totalt samt utomlands

Trender för semesterresandet 1976-2002 samt nuläge i genomsnitt för 2001-2002 återfinns i tabell 9.1 för män och kvinnor 16-74 år. Uppgifter om skattat antal i befolkningen och antal intervjuer för dessa uppgifter redovisas i tabell 9.2. Trender för semesterresandet utomlands 1982-1999 samt genomsnittsvärden för 1998-99, män och kvinnor 16-84 år återfinns i tabell 9.3. Här redovisas för jämförbarhetens skull även semesterresandet totalt för män och kvinnor 16-84 år 1998-99. Motsvarande uppgifter om befolkningstal och antal intervjuer redovisas i tabell 9.4.

Tabell 9.1 Semesterresa minst en vecka under de senaste 12 månaderna. Nuläge 2001–02 i procent. Trend 1976–2002 i procentenheter, där + anger ökning och – minskning. Asterisk * anger att förändringen är signifikant. Män och kvinnor 16–74 år.

Män och kvinnor		Semesterresa minst en vecka senaste 12 månaderna			
		Män		Kvinnor	
		2001–02	T7602 S	2001–02	T7602 S
1	Samtliga 16-74 år	66,4	+8,3 *	69,8	+10,3 *
ÅLDERSGRUPP					
2	16-24 år	70,7	+5,8	77,6	+11,4 *
3	25-34 år	69,6	+4,8	71,2	+5,3
4	35-44 år	70,0	+6,6 *	74,4	+8,0 *
5	45-54 år	67,9	+10,1 *	73,2	+10,0 *
6	55-64 år	62,5	+10,6 *	66,6	+13,2 *
7	65-74 år	52,0	+13,0 *	51,6	+13,7 *
FAMILJETYP					
8	Ensamstående utan barn	61,5	+4,8	67,1	+8,3 *
9	Ensamstående med barn	63,3	+1,0	58,1	-7,8 *
10	Sammanboende utan barn	67,8	+10,5 *	70,5	+13,9 *
11	Sammanboende med barn	71,0	+11,4 *	74,3	+12,0 *
UTLÄNDSK BAKGRUND					
12	Utrikes födda	66,8	-5,7	70,7	+0,9
13	Inr f. båda föräldr f. utoml.	73,2	-1,3	74,3	+18,1 *
SVENSK BAKGRUND					
14	Inrikes födda, en av föräldr f utoml.	72,5	+7,2	73,3	+9,4 *
15	Inrikes födda, båda föräldr inrikes f.	65,8	+9,3 *	69,4	+11,0 *
SOCIOEKONOMISK GRUPP					
16	Ej facklärd arbetare	52,1	+4,1	58,4	+6,0
17	Facklärd arbetare	59,7	+2,1	61,9	+2,8
18	Lägre tjänstemän	67,6	+5,3	69,0	-3,3
19	Mellannivå-tjänstemän	74,3	+4,4	78,2	+6,0 *
20	Högre tjänstemän	84,2	+5,3 *	86,7	+7,0 *
21	Företagare	68,5	+10,9 *	74,0	+22,4 *
22	Jordbrukare	29,5	+14,2 *
23	Förvärvsarbetande	69,9	+8,6 *	75,0	+9,3 *
24	Förtidspens./långv. arbetslösa	46,5	+11,1 *	52,7	+9,4 *
H-REGION					
25	H1 Stockholm	76,9	+3,3	82,4	+7,9 *
26	H2 Göteborg och Malmö	72,0	+11,9 *	73,3	+11,9 *
27	H3 Större städer	66,9	+8,6 *	68,9	+9,7 *
28	H4 Södra mellanbygden	56,1	+4,6	58,9	+7,6 *
29	H5 Norra tätbygden	55,8	+8,0 *	62,2	+10,2 *
30	H6 Norra glesbygden	52,6	+9,0 *	59,6	+12,5 *

..= Uppgifterna är alltför statistiskt osäkra för att kunna redovisas

Tabell 9.2. Skattat antal tusen personer i befolkningen samt antal intervjuer 2001–2002. Män och kvinnor 16–74 år.

Män och kvinnor		Skattat antal 1000 i befolkningen		Antal intervjuer	
		Män	Kvinnor	Män	Kvinnor
		2001–02	2001–02	2001–02	2001–02
1	Samtliga 16-74 år	3 194	3 136	5 237	5 427
ÅLDERSGRUPP					
2	16-24 år	470	439	813	773
3	25-34 år	618	572	967	988
4	35-44 år	605	596	990	1 018
5	45-54 år	612	595	954	998
6	55-64 år	541	542	849	907
7	65-74 år	347	392	664	743
FAMILJETYP					
8	Ensamstående utan barn	1 123	926	1 803	1 612
9	Ensamstående med barn	75	186	116	321
10	Sammanboende utan barn	1 099	1 126	1 848	1 971
11	Sammanboende med barn	897	897	1 470	1 523
UTLÄNDSK BAKGRUND					
12	Utrikes födda	372	413	607	697
13	Inr f. båda föräldr f. utoml.	61	58	98	97
SVENSK BAKGRUND					
14	Inrikes födda, en av föräldr f utoml.	182	162	293	280
15	Inrikes födda, båda föräldr inrikes f.	2 577	2 501	4 234	4 348
SOCIOEKONOMISK GRUPP					
16	Ej facklärda arbetare	557	711	907	1 251
17	Facklärda arbetare	619	364	1 023	631
18	Lägre tjänstemän	259	519	423	899
19	Mellannivå-tjänstemän	542	617	881	1 052
20	Högre tjänstemän	456	339	742	575
21	Företagare	317	117	515	201
22	Jordbrukare	41	..	73	..
23	Förvärvsarbetande	2 258	1 993	3 622	3 398
24	Förtidspens./långv. arbetslösa	184	222	288	374
H-REGION					
25	H1 Stockholm	635	645	994	1 047
26	H2 Göteborg och Malmö	496	490	799	822
27	H3 Större städer	1 152	1 131	1 917	1 975
28	H4 Södra mellanbygden	578	548	956	988
29	H5 Norra tätbygden	173	173	278	311
30	H6 Norra glesbygden	159	148	293	284

..= Uppgifterna är alltför statistiskt osäkra för att kunna redovisas

Tabell 9.3. Semesterresa minst en vecka samt semesterresande utomlands under de senaste 12 månaderna. Nuläge 1998–99 i procent. Trend 1982–99 i procentenheter, där + anger ökning och – minskning. Asterisk * anger att förändringen är signifikant. Män och kvinnor 16–84 år.

T8299=Trend 1982–99		Semesterresa minst en vecka senaste 12-månaderna				Semesterresa <i>utomlands</i> senaste 12 månaderna			
		Män		Kvinnor		Män		Kvinnor	
		1998 –99	T8299 S	1998-99	T8299 S	1998 –99	T8299 S	1998– 99	T8299 S
1	Samtliga 16-84 år	63,0	+4,2	64,7	+2,7	42,9	+11,6*	44,0	+12,0*
ÅLDERSGRUPP									
2	16-24 år	66,1	+2,3	73,1	-1,4	47,2	+9,3*	53,8	+7,3
3	25-34 år	64,0	-3,3*	70,7	+0,8	43,5	+5,4	45,6	+12,1
4	35-44 år	69,2	+5,3	67,2	-4,7	43,0	+10,0*	39,8	+3,7
5	45-54 år	69,9	+5,8	71,2	+9,4	49,1	+15,0*	51,7	+18,1*
6	55-64 år	63,1	+8,0*	69,1	+10,2*	45,9	+16,1*	52,0	+18,6*
7	65-74 år	52,6	+7,5*	53,8	+6,1	37,2	+16,8*	35,8	+15,2*
8	75-84 år	35,6	+11,2*	34,0	+3,7	17,9	+14,9*	19,0	+14,3*
FAMILJETYP									
9	Ensamstående utan barn	57,2	+1,2	59,5	-0,1	38,6	+4,0*	41,6	+6,9
10	Ensamstående med barn	56,4	-4,5	54,5	-10,6	31,8	-1,5	32,0	-6,3
11	Sammanboende utan barn	64,5	+9,6*	66,7	+7,5*	47,8	+18,8*	49,2	+16,9*
12	Sammanboende med barn	69,1	+3,0	70,2	+2,7	42,6	+12,6*	42,1	+14,7*
UTLÄNDSK BAKGRUND									
13	Utrikes födda	63,1	-9,5	66,5	-4,5	53,8	-5,7	58,9	-3,9
	Inrikes födda, båda föräldrar								
14	födda utomlands	60,9	-29,2*	66,7	-0,8	47,3	-21,3	52,2	+2,0
SVENSK BAKGRUND									
15	Inrikes födda, en förälder f utoml.	66,0	+11,1	72,4	+1,0	48,1	+10,6	48,3	+2,5
	Inrikes födda, båda föräldrar								
16	inrikes födda	62,9	+5,5*	64,0	+3,0	41,2	+12,9*	41,5	+13,0*
SOCIOEKONOMISK GRUPP									
17	Ej facklärd arbetare	52,1	+1,7	52,4	-4,0	32,2	+5,4	31,4	+5,8
18	Facklärd arbetare	57,1	+1,9	61,2	+0,7	32,6	+6,9	35,6	+6,0
19	Lägre tjänstemän	62,5	-1,5	67,1	-5,7	39,8	+3,5	47,7	+6,0
20	Högre tjänstemän	79,8	+0,4	81,1	-3,2	61,6	+14,9*	65,1	+11,2
21	Företagare	66,4	+7,9	69,9	+17,2*	52,7	+18,8*	53,0	+22,7*
22	Jordbrukare	27,0	+3,7	23,4	-1,1	16,5	+7,8*	11,2	+0,7
23	Förvärvsarbetande	69,0	+4,6	73,0	+3,6	47,5	+13,2*	50,2	+11,8*
24	Förtidspens./långv. arbetslösa	40,0	-4,3	52,2	+2,7	26,4	-2,4	31,9	+9,3*
H-REGION									
25	H1 Stockholm	72,8	+0,0	73,9	-1,7	54,4	+13,9*	55,7	+13,2*
26	H2 Göteborg och Malmö	68,8	-0,4	67,2	+2,3	52,8	+10,6*	47,4	+7,8
27	H3 Större städer	61,2	+1,3	63,0	+0,6	41,1	+9,2*	42,4	+10,5*
28	H4 Södra mellanbygden	56,8	+10,4	58,0	+3,7	34,7	+13,5*	37,2	+12,1*
29	H5 Norra tätbygden	56,7	+4,0	60,3	+6,1	32,4	+4,0	35,8	+15,4*
30	H6 Norra glesbygden	51,5	+10,0	61,3	+13,7*	25,0	+4,8	32,6	+11,5*

..= Uppgifterna är alltför statistiskt osäkra för att kunna

Tabell 9.4. Skattat antal tusen personer i befolkningen samt antal intervjuer 1998–99. Män och kvinnor 16–84 år.

T8299=Trend 1982–99		Skattat antal i befolkningen 1998–99 (1000-tal)		Antal intervjuer 1998–99	
		Män	Kvinnor	Män	Kvinnor
1	Samtliga 16-84 år	3 394	3 460	5 650	5 816
ÅLDERSGRUPP					
2	16-24 år	467	442	845	773
3	25-34 år	632	598	1 034	1 022
4	35-44 år	593	572	962	1 006
5	45-54 år	628	638	1 027	1 081
6	55-64 år	481	459	790	774
7	65-74 år	350	404	594	657
8	75-84 år	242	345	398	503
FAMILJETYP					
9	Ensamstående utan barn	1 209	1 123	2 028	1 839
10	Ensamstående med barn	63	176	98	299
11	Sammanboende utan barn	1 224	1 247	2 043	2 073
12	Sammanboende med barn	898	914	1 481	1 605
UTLÄNDSK BAKGRUND					
13	Utrikes födda	340	393	551	660
14	Inr f. båda föräldr f. utoml.	71	46	116	77
SVENSK BAKGRUND					
15	Inrikes födda, en av föräldr f utoml.	149	146	247	247
16	Inrikes födda, båda föräldr inrikes f.	2 827	2 863	4 725	4 813
SOCIOEKONOMISK GRUPP					
17	Ej facklärd arbetare	656	983	1 094	1 645
18	Facklärd arbetare	652	390	1 092	667
19	Lägre tjänstemän	290	539	482	893
20	Högre tjänstemän	513	297	826	496
21	Företagare	309	152	506	252
22	Jordbrukare	81	57	139	89
23	Förvärvsarbetande	2 201	1 933	3 636	3 316
24	Förtidspens./långv. arbetslösa	206	229	335	392
H-REGION					
25	H1 Stockholm	653	684	975	1 034
26	H2 Göteborg och Malmö	510	528	815	891
27	H3 Större städer	1 220	1 244	2 064	2 191
28	H4 Södra mellanbygden	629	635	1 119	1 072
29	H5 Norra tätbygden	200	194	352	331
30	H6 Norra glesbygden	181	175	325	297

..= Uppgifterna är alltför statistiskt osäkra för att kunna redovisas

10 Tillgång till fritidshus

Bland de många olika former av rekreation och miljöombyte som finns för befolkningen, är en relativt vanlig form fritidsboende. Vanligast är nog tanken på det faluröda sommartorpet på landsbygden, men fritidsboende kan även innebära en bostad centralt belägen nära en större stad eller en andelslägenhet i något annat land. I kapitlet kommer resultat för följande indikatorer att redovisas inom ramen för fritidsboende: tillgång till fritidsboende, tillgång till och vistelse i fritidsbostad samt andel som själva äger en fritidsbostad. Redovisningen sker dels över tid, dels för olika befolkningsgrupper. I de flesta fall görs hänvisningar till tabeller som i sin helhet publiceras på SCB:s hemsida www.scb.se I texten fritidsboende, avstånd till fritidsbostad samt hur mycket man brukar sin fritidsbostad återkommer hänvisningar med följande utseende (se ⇒ Tabell 24). Läses kapitlet i "pdf-format" så är dessa länkar kopplade direkt mot SCB:s hemsida så att personer med Internetuppkoppling kommer direkt till tabellsamlingen när de klickar på länken. Läses en tryckt rapport återfinns länkhänvisningen här, så att läsaren vid ett senare tillfälle snabbt kan finna tabellsamlingen på SCB:s hemsida under *Levnadsförhållanden – Undersökningarna av levnadsförhållanden – Publikationer – Fritid 1976-2002*.

Frågan om fritidsboende som ställs i ULF-blanketten lyder – "Äger du, brukar du hyra eller har du på annat sätt tillgång till fritidsstuga eller annan fritidsbostad, där du kan vara någon eller några veckor på semestern?". Ett jakande svar på denna fråga medför att man anses ha tillgång till fritidsbostad. Redan i slutet av 70-talet misstänkte man att denna fråga underskattar det faktiska antalet som har tillgång till fritidsbostad. Mätåret 1980 kompletterades den första frågan med ytterligare en fråga i blanketten. Denna fråga reviderades år 1982 genom att den tidsrymd som frågan omfattar justerades från 3 år till 12 månader, frågan fick då följande ordalydelse. "Har du under de senaste 12 månaderna tillbringat någon eller några veckor i en fritidsstuga eller annan fritidsbostad?". Med den kompletterande frågan fångar man in den grupp som kanske inte uppfattar att man har tillgång till fritidsbostad men som under mätperioden faktiskt, genom sin vistelse, haft tillgång till fritidsbostad. Ser man på frågan hur man disponerat fritidsbostaden visas tecken på att det främst är de som hyrt eller lånat ett fritidsboende från en person som inte tillhör familjen som ökat genom detta tillägg i ULF-blanketten. I kapitlet avses med

tillgänglighet både tillgång och faktiskt vistelse i fritidsbostad de senaste 12 månaderna.

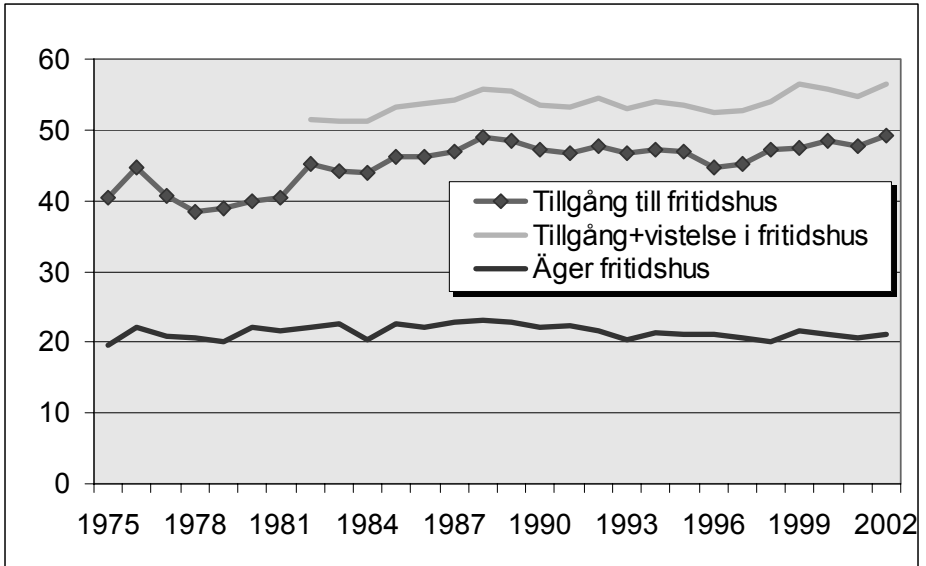
Tillgänglighet till fritidsbostaden redovisas med hjälp av två indikatorer. Den första är den ursprungliga formuleringen som varit densamma sedan 1975, den andra är den utvecklade frågeställningen där även vistelse i fritidsbostaden tas med. Den flitige tabellgranskaren noterar säkerligen en viss förhöjning av den först nämnda om tillgång till fritidsbostad mellan åren 1981 och 1982. Skillnaden här har troligtvis mer med mättekniska förändringar att göra än med faktiska förändringar i befolkningen. År 1981 var frågan placerad långt fram i blanketten medan frågan år 1982 var flyttad långt bak i blanketten efter en lång rad av frågor rörande andra delar av personens fritid. Dessutom infördes också den utökade formulering som även den kan ha inverkat på svarsfördelningen.

Först kort något om de tabeller som finns tillgängliga på hemsidan. I tabell 24 (se [⇒Tabell 24](#)) redovisas först om man haft tillgång till fritidsboende, därefter den utökade frågan där både tillgång och vistelse i fritidsbostad innefattas. Till sist redovisas också andelen av befolkningen som själv äger sitt fritidsboende.

Därefter följer flera tabeller med skattningar för olika befolkningsgrupper (se [⇒Tabell 25](#)). Som grund för redovisning av befolkningsgrupper har ULF:s mätningar för åren 2000-2002 använts. Skälet till det stora urvalet är två; dels att förändringarna är tillsynes små, dels möjliggör denna ansats att man kan se på mindre befolkningsgrupper utan att samtidigt förlora alltför mycket precision i skattningarna. I tabell 26.1-26.2 (se [⇒Tabell 26.1-26.2](#)) redovisas avstånd till fritidsbostad för olika befolkningsgrupper. I tabell 27.1-27.2 (se [⇒Tabell 27.1-27.2](#)) redovisas antalet veckor i fritidsbostaden. I tabell 28.1-28.2 (se [⇒Tabell 28.1-28.2](#)) redovisas antalet veckoslut i fritidsbostaden utöver de semesterveckor man tillbringat där. Sist i tabellerna 29.1-29.6 (se [⇒Tabell 29.1-29.2](#)) redovisas dispositionsform för fritidsbostaden.

Drygt 55 procent av befolkningen, cirka 3,5 miljoner personer mellan 16-74 år anger att de haft tillgång till ett fritidsboende året 2002. Av dessa ägde cirka 20 procent, eller närmare 1,3 miljoner personer, själva helt eller delvis detta fritidsboende.

Diagram 10.1. Tillgång, tillgång och vistelse samt eget ägande av fritidsbostad. Tidsserie 1975-2002 . Befolkningen 16-74 år. Procent.

(Procenttal, antal intervjuer samt skattat antal i befolkningen se \Rightarrow Tabell 24.)

Sedan mitten av 1980-talet har inga större förändringar skett när det gäller andelen av befolkningen som har tillgång till fritidsboende. Andelen varierar över åren mellan 51-57 procent. Ej heller har det skett några större förändringar när det gäller andelen som själva äger sitt boende. Det är 20 procent eller 1,3 miljoner personer av befolkningen som anger att de själva äger sitt fritidsboende. Variationen över åren ligger mellan 19,7 procent och 23 procent (se \Rightarrow Tabell 24).

Befolkningsgrupper övergripande

Här följer kommentarer och några iakttagelser från de följande tabellerna med olika befolkningsgrupper.

Ser man på befolkningen uppdelad i olika åldersgrupper är tillgängligheten ganska väl samlad och ligger mellan 55-59 procent. Det är först i den äldre gruppen 65-74 år som tillgängligheten till fritidsbostad är lägre. Som tidigare nämnts är det tillgång samt vistelse i fritidsbostad som avses när vi redovisar tillgänglighet. Andelen som själva äger sitt fritidsboende är lägre i yngre år och ökar med stigande ålder fram till den äldsta åldersgruppen där ägandet avtar något. Ser man på sammanboende eller ensamboende med eller utan barn kan man notera att ensamstående kvinnor med barn är den grupp som

har lägst tillgänglighet till fritidsbostad (knappt 45 procent), medan motsvarade siffra för ensamstående män med barn är 54 procent.

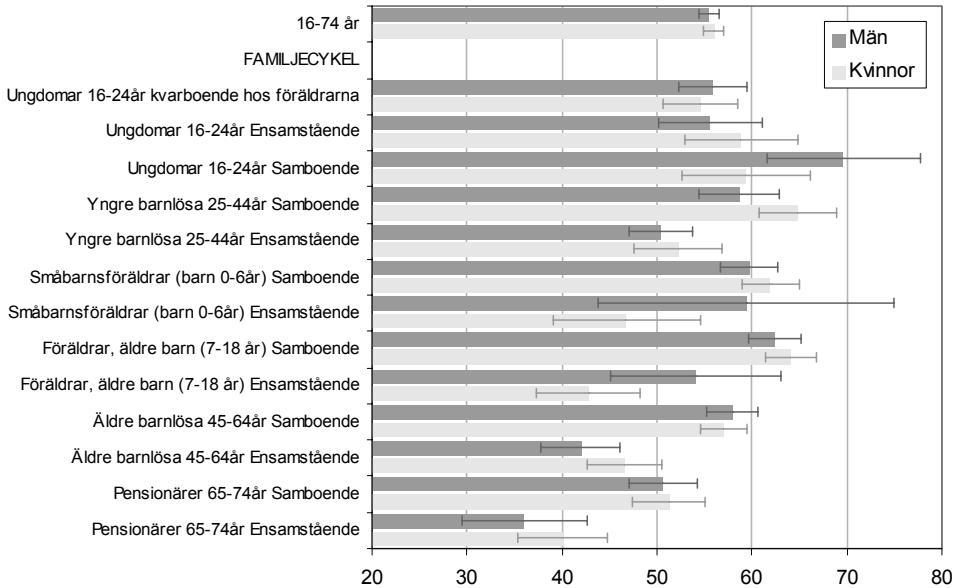
I familjecykeln (se \Rightarrow *Tabell 25*) kan man se att bland ungdomar har knappt 56 procent tillgång till en fritidsbostad. En notering görs för gruppen samboende unga män där nästan 70 procent anger att de har tillgång till fritidsbostad. Värdet avviker signifikant från genomsnittet men trots detta bör siffran tolkas med försiktighet. Ser man på data från mätåren 1996-1998 återfinns inte denna skillnad varför man kan misstänka att denna skillnad kan vara ett utslag av de mätfel som förekommer i statistiska undersökningar.

Vidare framgår att främst äldre och ensamstående har lägre tillgänglighet till fritidsboende. Lägst är tillgängligheten för ensamstående pensionärer i åldrarna 65-74 år där 31 procent säger sig ha tillgång till ett fritidsboende. Samboende grupper har överlag högre tillgänglighet, troligtvis hänger det samman med att man som par oftast har ett större socialt kontaktnät.

Bland ensamstående småbarnsföräldrar och ensamstående föräldrar med äldre barn kan man se att en lägre andel kvinnor än män har tillgång till en fritidsbostad. Av diagrammet nedan framgår dock att denna skillnad inte är en statistiskt säkerställd (se \Rightarrow *Tabell 25*). Bland samboende äldre barnlösa, det vill säga äldre utan barn eller barn som lämnat föräldrahemmet är andelen som själva äger ett fritidsboende drygt 36 procent. Det är den grupp där flest personer själva äger ett fritidsboende, även bland samboende pensionärer är andelen som äger högre än genomsnittet. Det är främst unga och ensamstående som har lägre andel av eget ägande. Lägst är andelen hos ensamstående ungdomar i åldrarna 16-24 år, där 3 procent anger att de själva äger ett fritidsboende. De ungdomar som bor kvar hos föräldrarna anger en markant högre andel av eget ägande av fritidsboende än de andra ungdomsgrupperna.

Bland personer som är födda utrikes så är det cirka 35 procent som anger att de har tillgång till fritidsboende en siffra som är tydligt lägre än bland grupperna med inrikes födda personer. Ser man på ägandet av fritidsboende är det gruppen med inrikes födda med två inrikes födda föräldrar som har en andel som ligger närmare befolkning som helhet medan andelen är lägre bland utrikes födda, inrikes födda med två utrikes födda föräldrar och inrikes födda med en inrikes och en utrikes född förälder.

Diagram 10.2. Tillgång och vistelse i fritidsbostad. Olika familjeförhållanden. Män respektive kvinnor. Genomsnitt för år 2000-2002 . Befolkningen 16-74 år. Procent.

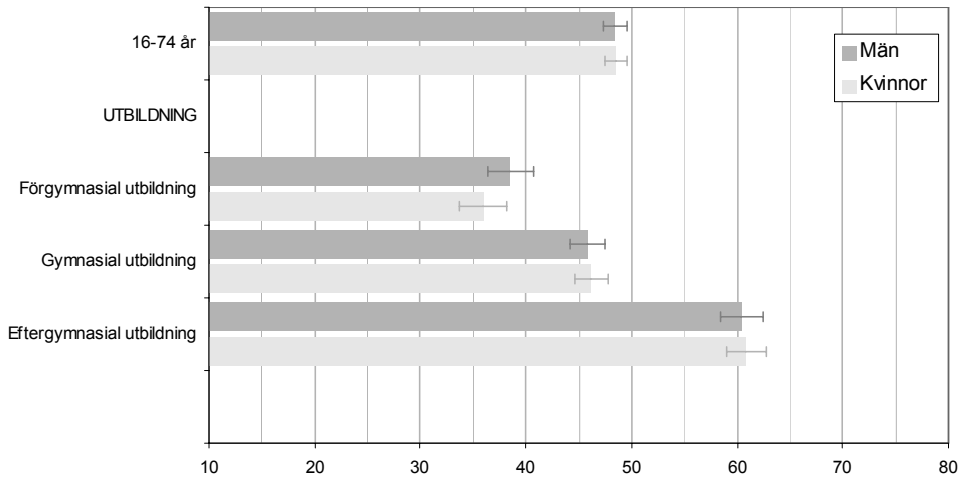

(Procenttal, antal intervjuer samt skattat antal i befolkningen se [⇒Tabell 25.](#))

Ser man på utbildningsnivå är det givetvis inte utbildningen i sig som utgör skillnaden mellan grupperna utan andra faktorer kopplade till utbildningsnivån till exempel lön. Bland personer med förgymnasial utbildning är det ungefär 44 procent som har tillgång till ett fritidsboende. Denna andel är högre bland de med gymnasial utbildning (53 procent) och högst för de som har eftergymnasial utbildning (68 procent). Ser man på ägandet är det dock inte så stor skillnad mellan förgymnasial och gymnasial utbildningsnivå (se [⇒Tabell 25](#)). Förklaringen till detta kan ligga i att gruppen med förgymnasial utbildning har en ojämnare fördelning med fler yngre och äldre än de andra grupperna.

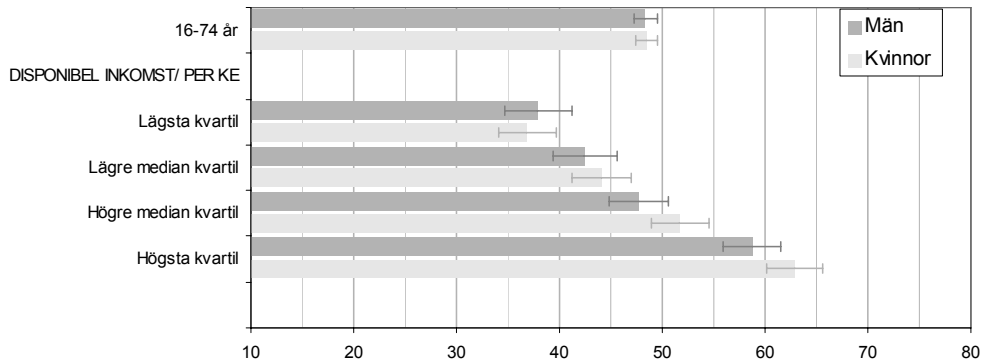
Något förenklat kan man se måttet disponibel inkomst per konsumtionsenhet som inkomst efter avdragen skatt och med bidrag delat på de antal personer som bor i hushållet. Detta sätt att räkna används mest för att möjliggöra jämförelser mellan hushåll av olika storlek. I redovisningen här har disponibel inkomst delats in i fyra olika grupper (kvartiler). De 25 procent som har lägst disponibel inkomst, de 25 procent som har högst disponibel inkomst samt mellan dessa två grupper nedre mediangrupp och övre mediangrupp.

Diagram 10.3. Tillgång och vistelse i fritidsbostad för olika utbildningsgrupper. Män respektive kvinnor. Genomsnitt för år 2000-2002 . Befolkningen 16-74 år. Procent.

(Procenttal, antal intervjuer samt skattat antal i befolkningen se \Rightarrow Tabell 25.)

Diagram 10.4. Tillgång och vistelse i fritidsbostad för olika inkomstgrupper. Män respektive kvinnor. Genomsnitt för år 2000-2002 . Befolkningen 16-74 år. Procent.

(Procenttal, antal intervjuer samt skattat antal i befolkningen se \Rightarrow Tabell 25.)

I den lägsta gruppen är det knappt 42 procent som har tillgång till ett fritidsboende medan det i högsta gruppen är 68 procent. Man ser även denna skillnad i ägandet, där det i den lägsta gruppen är 11 procent som äger fritidsboende medan det i högsta gruppen är 35 procent som själva äger.

Bland arbetare är tillgängligheten till en fritidsbostad knappt 45 procent medan den bland tjänstemän (mellan och högre) är drygt 67

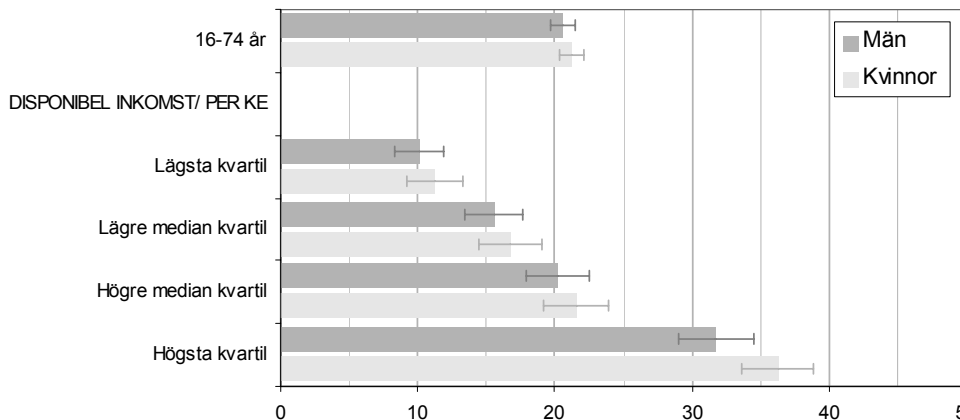
procent. Man kan också notera skillnad i andelen som själva äger sitt fritidsboende mellan dessa grupper (se \Rightarrow Tabell 25).

Tillgänglighet till fritidsboende är lägre för ålderspensionärer än för befolkningen som helhet men å andra sidan äger man oftare själv sitt boende i jämförelse. Tillgängligheten för förtidspensionerade och långtidsarbetslösa är knappt 38 procent och andelen som själva äger är knappt 12 procent, vilka båda är under befolkningen som helhet. Ser man på studerande så ligger deras tillgänglighet i nivå med befolkningen i övrigt, medan ägandet är knappt 8 procent.

I Stockholm och norra tätbygden har befolkning högst andel tillgänglighet i befolkningen medan Malmö och södra mellanbygden har lägst tillgänglighet.

När man ser till ägande av fritidsboende kan man dela regionerna i en högre och en lägre grupp. I den högre gruppen där andelen som själv äger sitt boende återfinns Stockholm, norra glesbygden och norra tätbygden. och i den lägre gruppen återfinns Göteborg, Malmö, större städer och södra mellanbygden. Man kan notera att det finns en geografisk skillnad bestående av att ju längre norrut man kommer i Sverige desto högre andel ägande av eget fritidsboende (se \Rightarrow Tabell 25 på SCB:s hemsida).

Diagram 10.5. Eget ägande av fritidsbostad för olika inkomstgrupper. Män respektive kvinnor. Genomsnitt för år 2000-2002 . Befolkningen 16-74 år. Procent.

(Procenttal, antal intervjuer samt skattat antal i befolkningen se \Rightarrow Tabell 25.)

Avstånd till fritidsbostad

Av befolkningen 16-74 år som har tillgång till eller har vistats i fritidsbostad de senaste 12 månaderna var det under år 1999 knappt 9 procent som hade mindre än 15 kilometer till sin fritidsbostad. Vidare hade drygt 12 procent mellan 2-3 mils avstånd. Knappt 10 procent hade mellan 4-5 mil till fritidsbostaden. Andelen som hade mellan 6-15 mil var 23 procent. Drygt 13 procent hade mellan 16-30 mil och drygt 27 procent hade mer än 30 mil till fritidsbostaden. Endast drygt 5 procent säger sig hyra fritidsbostad på olika platser. En tendens verkar dock vara att denna grupp har ökat över tid.

I åldersgruppen 65-74 år är det vanligare att ha fritidsbostaden närmare hemmet. Drygt 18 procent i denna åldersgrupp har mindre än 15 kilometer till fritidsbostaden och drygt 19 procent 2-3 mil medan andelen som har mer än 30 mil bara var 16,5 procent.

Ser man på indelningen i H-regioner återfinns också några skillnader. I Storstadsregionerna Stockholm (1,6 procent), Göteborg (2,7 procent) och Malmö (5,5 procent) samt övriga större städer (9,2 procent) är andelen med kort avstånd till fritidsbostaden lägre än i södra mellanbygden (16,9 procent), norra tätbygden (16,9 procent) och norra glesbygden (18,1 procent). (se \Rightarrow *Tabell 26.1-26.2* på SCB:s hemsida).

Antal veckor i fritidsbostad

Det vanligaste förekommande svaret för den andel av befolkningen (16-74 år) som anger att de har tillgång till eller har vistats i en fritidsbostad under år 1999 är en vecka. Det är drygt 27 procent som tillbringar omkring en vecka i fritidsbostaden. Det utgör 15 procent av hela befolkningen i åldern 16-74 år. Vilket motsvarar ca 940 000 personer.

Andelen med kortare vistelse i fritidshus är något högre bland de yngre åldersgrupperna medan det motsatta gäller för de äldre åldersgrupperna.

Av 65-74 åringarna är det knappt 33 procent som tillbringar 9-52 veckor i fritidsbostaden medan motsvarande siffra för yngre åldersgrupper är omkring 3 procent. För mer information om antalet veckor som tillbringas i fritidsbostaden i övriga befolkningsgrupper se vidare (se \Rightarrow *Tabell 27.1-27.2* på SCB:s hemsida).

Antalet veckoslut i fritidsbostaden

Av de som har tillgång till eller vistats i fritidsbostad är det trots allt en majoritet som inte använder fritidsbostaden under veckosluten. År 1999 var det 54 procent som angav att de inte tillbringat några veckoslut i fritidsbostaden utöver "semesterveckorna". De övriga redovisningsgrupperna (mer än 10 veckoslut, 5-10 veckoslut och mindre än 5 veckoslut) fördelar sig med ungefär 15 procent i respektive grupp. Även här verkar åldern inverka. Andelen yngre som inte tillbringar några veckoslut i fritidsbostaden är högre än för de äldre. (se ⇒Tabell 28.1-28.2 på SCB:s hemsida).

Dispositionsform för fritidsbostaden

Av befolkningen (16-74 år) är det över 43 procent som anger att de inte haft tillgång till eller vistats i fritidsbostad.

Utgår vi från den grupp som sagt sig ha tillgång till fritidsbostad (64,5 procent). är det drygt 37 procent i denna grupp som själva äger eller annan hushållsmedlem äger helt eller delvis. Nästan lika vanligt, knappt 36 procent, är det att annan släkting äger och av dessa är knappt 28 procent föräldrar, svärföräldrar, mor- eller farföräldrar, övriga knappt 10 procent är en annan släkting. Knappt 20 procent hyr fritidsbostad och drygt 7 procent disponerar fritidsbostaden utan att erlægga hyra.

De befolkningsgrupper där det egna ägandet är som störst innefattar grupper som 54-65 åringar, sammanboende utan barn, äldre barnlösa 45-64 år som är sammanboende, sammanboende pensionärer i åldern 65-74 år, högre tjänstemän, ålderspensionärer. De befolkningsgrupper där andelarna är som lägst innefattar 25-34 åringar, ungdomar 16-24 år ensamstående och sammanboende. Yngre barnlösa 25-44 år samboende och ensamstående samt småbarnsföräldrar med barn 0-6 år som är ensamstående. (se ⇒Tabell 29.1-29.6 på SCB:s hemsida).

Sammanfattning

När man ser på befolkningen som helhet så har det inte skett några stora förändringar när det gäller tillgång till och vistelse i fritidsbostad. Om man har tillgång till fritidsbostad påverkas av sociala nätverk, vänner och familj och givetvis av ekonomiska omständigheter. Ser man till ägandet så är det främst den sistnämnda som verkar spela roll.

Bilaga 1:

Tabeller över antal intervjuer och skattat antal i befolkningen

Tabeller A1–A4: Skattat antal i
befolkningen (1000-tal) samt
antal intervjuer.

Män och kvinnor **16–74** år

Tabeller B1–B4: Skattat antal i
befolkningen (1000-tal)
samt antal intervjuer.

Män och kvinnor **16–84** år

Tabell A1. Skattat antal i befolkningen (1000-tal) respektive år. Män 16–74 år.

Män		Skattat antal (1000) i befolkningen. Män							
		1976	1980-81	1988-89	1990-91	1996-97	1998-99	1999	2002
1	Samtliga 16–74 år	2 945	3 003	3 080	3 112	3 150	3 152	3 157	3 202
ÅLDERSGRUPP									
2	16-24 år	491	513	540	529	485	467	462	472
3	25-34 år	657	625	593	631	657	632	637	605
4	35-44 år	471	563	630	598	569	593	591	615
5	45-54 år	474	436	547	544	646	628	617	624
6	55-64 år	486	483	380	422	431	481	501	538
7	65-74 år	366	382	390	388	361	350	349	347
FAMILJETYP									
8	Ensamstående utan barn	979	1 014	1 070	1 106	1 130	1 124	1 132	1 091
9	Ensamstående med barn	..	25	34	31	45	63	..	67
10	Sammanboende utan barn	915	968	1 032	1 034	1 078	1 067	1 092	1 107
11	Sammanboende med barn	1 032	997	944	941	897	898	880	936
UTLÄNDSK BAKGRUND									
12	Utrikes födda	238	245	253	296	321	327	332	359
13	Inrikes födda, 2 föräldr f. utoml	..	25	38	52	56	71	75	..
SVENSK BAKGRUND									
14	Inrikes födda, 1 föräldr f utoml.	61	97	125	116	149	168	156	196
15	Inrikes födda, 2 föräld inrikes f.	2 625	2 632	2 660	2 646	2 621	2 601	2 589	2 582
UTBILDNINGSNIVÅ									
16	Förgymnasial	1 380	1 336	1 038	1 015	852	777	774	721
17	Gymnasial	1 104	1 135	1 323	1 381	1 485	1 494	1 472	1 737
18	Eftergymnasial	445	528	702	700	799	874	907	743
SOCIOEKONOMISK GRUPP									
19	Ej facklärd arbetare	826	759	709	651	553	601	578	542
20	Facklärd arbetare	642	610	640	645	644	595	611	624
21	Lägre tjänstemän	238	241	298	279	272	261	268	270
22	Mellanivå-tjänstemän	363	405	455	468	488	489	500	578
23	Högre tjänstemän	269	320	389	380	446	487	482	439
24	Samtl mellan+högre tjänstem.	632	725	843	848	934	976	982	1 017
25	Företagare	228	250	245	304	290	288	287	301
26	Jordbrukare	137	131	70	81	58	57
27	Förvärvsarbetande	2 312	2 295	2 330	2 316	2 161	2 201	2 197	2 257
28	Förtidspens./långv.arbetslösa	135	112	117	143	222	206	200	191
H-REGION									
29	H1 Stockholm	510	537	575	576	603	616	623	638
30	H2 Göteborg och Malmö	424	430	448	453	471	478	478	498
31	H3 Större städer	944	940	1 015	1 090	1 139	1 134	1 136	1 156
32	H4 Södra mellanbygden	625	675	635	624	590	578	586	573
33	H5 Norra tätbygden	226	226	213	178	178	182	171	177
34	H6 Norra glesbygden	216	194	194	191	170	164	163	159

.. =Ej redovisningsbar uppgift .. = Uppgifterna är alltför statistiskt osäkra för att kunna redovisas

Tabell A2. Skattat antal i befolkningen (1000-tal) respektive år. Kvinnor 16–74 år.

Kvinnor	Skattat antal (1000) i befolkningen. Kvinnor								
	1976	1980-81	1988-89	1990-91	1996-97	1998-99	1999	2002	
1 Samtliga 16–74 år	2 945	3 010	3 072	3 091	3 120	3 114	3 116	3 148	
ÅLDERSGRUPP									
2 16-24 år	470	490	514	499	458	442	439	441	
3 25-34 år	620	593	559	567	613	598	596	563	
4 35-44 år	449	541	612	608	563	572	574	604	
5 45-54 år	478	452	489	574	632	638	616	608	
6 55-64 år	502	488	445	394	436	459	489	540	
7 65-74 år	426	446	453	449	418	404	402	392	
FAMILJETYP									
8 Ensamstående utan barn	825	833	908	907	917	891	885	913	
9 Ensamstående med barn	136	164	155	158	184	176	175	204	
10 Sammanboende utan barn	960	1 002	1 093	1 077	1 121	1 133	1 157	1 122	
11 Sammanboende med barn	1 024	1 011	917	949	898	914	899	908	
UTLÄNDSK BAKGRUND									
12 Utrikes födda	266	270	303	320	350	366	378	446	
13 Inrikes födda, 2 föräldr f. utoml.	..	29	34	36	43	46	
SVENSK BAKGRUND									
14 Inrikes födda, 1 föräldr f utoml.	75	82	104	106	147	157	138	169	
15 Inrikes födda, 2 föräldr inrikes f.	2 574	2 622	2 629	2 624	2 572	2 549	2 536	2 473	
UTBILDNINGSNIVÅ									
16 Förgymnasial	1 615	1 476	1 087	1 000	856	781	768	648	
17 Gymnasial	978	1 060	1 326	1 388	1 415	1 422	1 419	1 575	
18 Eftergymnasial	330	466	645	688	830	900	917	916	
SOCIOEKONOMISK GRUPP									
19 Ej facklärd arbetare	1 044	1 094	1 012	1 015	860	822	810	673	
20 Facklärd arbetare	257	273	330	344	322	359	369	389	
21 Lägre tjänstemän	495	549	558	579	525	481	475	521	
22 Mellannivå-tjänstemän	271	338	440	448	534	561	572	653	
23 Högre tjänstemän	143	178	206	222	263	280	277	339	
24 Samtl mellan+högre tjänstemän	413	516	646	670	797	842	849	993	
25 Företagare	143	110	133	118	145	137	129	116	
26 Jordbrukare	116	121	75	59	34	37	
27 Förvärvsarbete	1 602	1 827	2 052	2 090	1 907	1 933	1 930	2 007	
28 Förtidspens./långv.arbetslösa	119	124	140	146	258	229	223	217	
H-REGION									
29 H1 Stockholm	545	561	593	595	617	625	623	649	
30 H2 Göteborg och Malmö	428	439	455	459	476	480	484	492	
31 H3 Större städer	949	945	1 015	1 084	1 129	1 123	1 124	1 139	
32 H4 Södra mellanbygden	625	636	615	587	567	564	561	569	
33 H5 Norra tätbygden	212	242	212	191	177	170	172	151	
34 H6 Norra glesbygden	186	188	181	176	155	153	152	147	

. =Ej redovisningsbar uppgift ..= Uppgifterna är alltför statistiskt osäkra för att kunna redovisas

Tabell A3. Antal intervjuer respektive år. Män 16–74 år.

Män		Antal intervjuer. Män							
		1976	1980-81	1988-89	1990-91	1996-97	1998-99	1999	2002
1	Samtliga 16–74 år	5 494	6 298	5 682	5 506	5 281	5 252	2 618	2 610
ÅLDERSGRUPP									
2	16-24 år	694	1 146	1 017	985	877	845	425	395
3	25-34 år	1 284	1 311	1 044	1 071	1 097	1 034	515	475
4	35-44 år	964	1 209	1 140	1 058	992	962	475	501
5	45-54 år	924	860	987	982	1 026	1 027	503	461
6	55-64 år	911	953	691	754	688	790	410	396
7	65-74 år	717	819	803	656	601	594	290	382
FAMILJETYP									
8	Ensamstående utan barn	1 137	2 133	1 916	1 913	1 877	1 897	941	887
9	Ensamstående med barn	57	52	70	98	..	52
10	Sammanboende utan barn	2 016	2 009	1 955	1 838	1 790	1 776	910	922
11	Sammanboende med barn	2 320	2 107	1 754	1 703	1 544	1 481	726	749
UTLÄNDSK BAKGRUND									
12	Utrikes födda	437	509	448	509	532	531	271	292
13	Inrikes födda. 2 föräldr f. utoml.	..	54	68	90	93	116	61	..
SVENSK BAKGRUND									
14	Inrikes födda, 1 föräldr f utoml.	108	205	225	203	255	277	146	153
15	Inrikes födda, 2 föräldr inrikes f.	4 913	5 523	4 933	4 699	4 395	4 352	2 153	2 113
UTBILDNINGSNIVÅ									
16	Förgymnasial	2 547	2 802	1 959	1 807	1 439	1 323	658	612
17	Gymnasial	2 092	2 389	2 446	2 451	2 510	2 502	1 222	1 403
18	Eftergymnasial	831	1 099	1 248	1 221	1 308	1 416	735	594
SOCIOEKONOMISK GRUPP									
19	Ej facklärd arbetare	1 476	1 595	1 313	1 147	935	1 007	478	442
20	Facklärd arbetare	1 232	1 278	1 198	1 138	1 088	1 000	510	514
21	Lägre tjänstemän	457	498	541	490	450	433	220	221
22	Mellanivå-tjänstemän	733	839	828	826	805	802	407	466
23	Högre tjänstemän	539	666	696	665	717	784	389	352
24	Samtl mellan+högre tjänstemän	1 272	1 505	1 524	1 491	1 522	1 586	796	818
25	Företagare	457	521	459	538	484	470	237	243
26	Jordbrukare	271	277	140	150	99	100
27	Förvärsarbetande	4 421	4 792	4 216	4 106	3 604	3 636	1 808	1 762
28	Förtidspens./långv.arbetslösa	223	223	212	252	361	335	159	147
H-REGION									
29	H1 Stockholm	896	1 096	927	934	892	922	461	494
30	H2 Göteborg och Malmö	733	850	805	766	780	759	399	402
31	H3 Större städer	1 767	1 990	1 901	1 943	1 896	1 916	944	971
32	H4 Södra mellanbygden	1 243	1 450	1 257	1 168	1 079	1 034	519	458
33	H5 Norra tätbygden	443	489	419	330	323	321	147	138
34	H6 Norra glesbygden	410	423	373	365	311	300	148	147

.. =Ej redovisningsbar uppgift .. = Uppgifterna är alltför statistiskt osäkra för att kunna redovisas

Tabell A4. Antal intervjuer respektive år. Kvinnor 16–74 år.

Kvinnor	Antal intervjuer. Kvinnor								
	1976	1980-81	1988-89	1990-91	1996-97	1998-99	1999	2002	
1 Samtliga 16–74 år	5 650	6 397	5 724	5 584	5 471	5 313	2 654	2 736	
ÅLDERSGRUPP									
2 16-24 år	824	1 098	1 004	936	847	773	381	393	
3 25-34 år	1 326	1 268	1 022	1 081	1 080	1 022	505	490	
4 35-44 år	972	1 169	1 148	1 177	1 019	1 006	506	516	
5 45-54 år	933	933	869	991	1 085	1 081	516	496	
6 55-64 år	923	1 009	799	691	751	774	404	440	
7 65-74 år	672	920	882	708	689	657	342	401	
FAMILJETYP									
8 Ensamstående utan barn	966	1 770	1 683	1 586	1 585	1 489	744	804	
9 Ensamstående med barn	156	350	273	279	315	299	148	174	
10 Sammanboende utan barn	2 125	2 101	2 030	1 897	1 946	1 920	976	988	
11 Sammanboende med barn	2 403	2 176	1 738	1 822	1 625	1 605	786	770	
UTLÄNDSK BAKGRUND									
12 Utrikes födda	512	569	547	568	604	622	322	379	
13 Inrikes födda. 2 föräldr f. utoml.	..	63	65	65	77	77	..	47	
SVENSK BAKGRUND									
14 Inrikes födda, 1 föräldr f utoml.	135	176	193	197	261	268	131	145	
15 Inrikes födda, 2 föräldr inrikes f.	4 952	5 575	4 915	4 745	4 516	4 354	2 161	2 162	
UTBILDNINGSNIVÅ									
16 Förgymnasial	3 050	3 132	2 052	1 767	1 494	1 321	650	584	
17 Gymnasial	1 919	2 261	2 472	2 539	2 510	2 442	1 218	1 366	
18 Eftergymnasial	649	989	1 173	1 254	1 435	1 531	775	779	
SOCIOEKONOMISK GRUPP									
19 Ej facklärd arbetare	2 001	2 325	1 911	1 828	1 522	1 408	696	598	
20 Facklärd arbetare	533	580	614	628	573	620	320	336	
21 Lägre tjänstemän	943	1 156	1 018	1 028	901	809	399	456	
22 Mellannivå-tjänstemän	560	707	802	816	925	956	486	557	
23 Högre tjänstemän	299	371	373	390	444	472	230	288	
24 Samtl mellan+högre tjänstemän	859	1 078	1 175	1 206	1 369	1 428	716	845	
25 Företagare	297	235	246	217	253	230	108	99	
26 Jordbrukare	231	261	151	105	60	61	..	15	
27 Företagsarbetare	3 159	3 890	3 771	3 855	3 362	3 316	1 643	1 698	
28 Förtidspens./långv.arbetslösa	204	258	255	259	449	392	190	178	
H-REGION									
29 H1 Stockholm	942	1 130	985	990	974	953	472	518	
30 H2 Göteborg och Malmö	806	831	772	815	772	827	409	413	
31 H3 Större städer	1 771	2 076	1 937	2 010	2 056	2 006	1 003	1 016	
32 H4 Södra mellanbygden	1 301	1 387	1 228	1 079	1 059	965	476	522	
33 H5 Norra tätbygden	443	529	419	347	330	291	147	137	
34 H6 Norra glesbygden	387	444	383	343	280	271	147	130	

. =Ej redovisningsbar uppgift ..= Uppgifterna är alltför statistiskt osäkra för att kunna redovisas

Tabell B1. Skattat antal i befolkningen (1000-tal) respektive år. Män 16–84 år.

Män		Skattat antal (1000) i befolkningen 16-84 år. Män					
		1982-83	1990-91	1994	1995	1996	1997
1	Samtliga 16-84 år	3 220	3 333	3 378	3 378	3 388	3 388
ÅLDERSGRUPP							
2	16-24 år	526	529	503	499	490	481
3	25-34 år	597	631	646	627	672	642
4	35-44 år	616	598	586	594	549	589
5	45-54 år	441	544	630	630	647	646
6	55-64 år	466	422	410	425	425	437
7	65-74 år	382	388	381	367	366	357
8	75-84 år	192	221	222	236	238	238
FAMILJETYP							
9	Ensamstående utan barn	1 132	1 189	1 182	1 213	1 212	1 207
10	Ensamstående med barn	..	31
11	Sammanboende utan barn	1 102	1 172	1 215	1 203	1 225	1 246
12	Sammanboende med barn	968	941	948	919	901	895
UTLÄNDSK BAKGRUND							
13	Utrikes födda	256	303	352	369	315	348
14	Inrikes födda, 2 föräldr f. utoml.	31	52	65
SVENSK BAKGRUND							
15	Inrikes födda, 1 föräldr f utoml.	93	119	135	126	160	140
16	Inrikes födda, 2 föräldr inrikes f.	2 834	2 855	2 846	2 826	2 861	2 832
UTBILDNINGSNIVÅ							
17	Förgymnasial	1 349	1 155	1 020	1 016	1 010	971
18	Gymnasial	1 325	1 436	1 436	1 525	1 590	1 523
19	Eftergymnasial	537	725	911	830	766	887
SOCIOEKONOMISK GRUPP							
20	Ej facklärd/a arbetare	802	709	614	682	642	577
21	Facklärd/a arbetare	667	689	676	673	683	698
22	Lägre tjänstemän	292	296	351	300	290	305
23	Mellanliv- tjänstemän	432	493	497	481	508	533
24	Högre tjänstemän	300	398	395	436	461	481
25	Samtl mellan+högre tjänstem.	732	891	892	917	969	1 013
26	Företagare	277	335	320	335	323	310
27	Jordbrukare	146	108	95	88	80	84
28	Förvärvsarbetande	2 265	2 317	2 170	2 192	2 139	2 184
29	Förtidspens./långv.arbetslösa	139	143	200	211	239	204
H-REGION							
30	H1 Stockholm	569	606	628	628	638	638
31	H2 Göteborg och Malmö	456	482	499	498	499	506
32	H3 Större städer	1 005	1 165	1 217	1 223	1 224	1 223
33	H4 Södra mellanbygden	716	676	655	657	654	639
34	H5 Norra tätbygden	256	194	189	184	185	196
35	H6 Norra glesbygden	218	210	191	188	188	187

. =Ej redovisningsbar uppgift .. = Uppgifterna är alltför statistiskt osäkra för att kunna redovisas

Skattat antal (1000) i befolkningen 16-84 år. Män						
	1998	1999	1998-99	2000	2001	2002
1	3 387	3 408	3 394	3 409	3 432	3 449
ÅLDERSGRUPP						
2	473	462	467	461	468	472
3	627	638	632	599	631	605
4	595	592	593	620	596	615
5	639	617	628	637	600	624
6	461	503	481	499	544	538
7	352	350	350	348	347	347
8	240	246	242	244	246	247
FAMILJETYP						
9	1 199	1 221	1 209	1 181	1 241	1 175
10	72	..	63	..	83	67
11	1 200	1 255	1 224	1 262	1 251	1 271
12	916	881	898	913	857	936
UTLÄNDSK BAKGRUND						
13	331	351	340	324	391	376
14	68	75	71	..	61	..
SVENSK BAKGRUND						
15	160	179	170	145	170	201
16	2 840	2 819	2 827	2 873	2 807	2 805
UTBILDNINGSNIVÅ						
17	914	903	908	888	871	844
18	1 598	1 563	1 580	1 611	1 615	1 831
19	863	938	899	907	935	771
SOCIOEKONOMISK GRUPP						
20	682	632	656	611	629	595
21	633	669	652	658	666	681
22	282	298	290	304	274	293
23	509	530	519	563	549	628
24	515	513	513	488	501	464
25	1 025	1 043	1 034	1 050	1 050	1 092
26	307	311	309	350	358	321
27	86	75	81	64	61	56
28	2 204	2 198	2 201	2 247	2 259	2 257
29	211	202	206	186	177	191
H-REGION						
30	646	661	653	671	669	676
31	510	510	510	516	528	531
32	1 217	1 225	1 220	1 225	1 235	1 245
33	622	638	629	631	635	632
34	208	194	200	190	188	188
35	183	181	181	176	177	176

. =Ej redovisningsbar uppgift ..= Uppgifterna är alltför statistiskt osäkra för att kunna redovisas

Tabell B2. Skattat antal i befolkningen (1000-tal) respektive år. Kvinnor 16–84 år.

Kvinnor		Skattat antal (1000) i befolkningen 16-84 år. Kvinnor					
		1982-83	1990-91	1994	1995	1996	1997
1	Samtliga 16-84 år	3 315	3 416	3 448	3 462	3 474	3 459
ÅLDERSGRUPP							
2	16-24 år	502	499	469	471	466	450
3	25-34 år	598	567	603	577	607	619
4	35-44 år	556	608	569	596	571	556
5	45-54 år	446	574	599	629	627	637
6	55-64 år	484	394	435	421	434	439
7	65-74 år	445	449	442	432	423	412
8	75-84 år	282	325	331	336	347	346
FAMILJETYP							
9	Ensamstående utan barn	1 117	1 141	1 160	1 146	1 151	1 149
10	Ensamstående med barn	152	158	175	192	170	198
11	Sammanboende utan barn	1 081	1 168	1 229	1 192	1 228	1 240
12	Sammanboende med barn	964	949	882	931	925	872
UTLÄNDSK BAKGRUND							
13	Utrikes födda	282	334	372	436	374	378
14	Inrikes födda, 2 föräldr f. utoml.	25	37	..	60
SVENSK BAKGRUND							
15	Inrikes födda, 1 föräldr f utoml.	86	108	142	141	140	163
16	Inrikes födda, 2 föräldr inrikes f.	2 912	2 930	2 883	2 820	2 916	2 858
UTBILDNINGSNIVÅ							
17	Förgymnasial	1 544	1 230	1 157	1 174	1 115	1 043
18	Gymnasial	1 265	1 461	1 426	1 459	1 485	1 538
19	Eftergymnasial	491	708	846	818	844	861
SOCIOEKONOMISK GRUPP							
20	Ej facklärd arbetare	1 190	1 157	1 025	1 082	1 008	1 009
21	Facklärd arbetare	310	375	348	361	382	344
22	Lägre tjänstemän	559	617	626	604	568	578
23	Mellanivå-tjänstemän	390	477	539	524	573	562
24	Högre tjänstemän	145	231	220	272	281	269
25	Samtl mellan+högre tjänstem.	535	708	760	796	854	831
26	Företagare	152	137	150	147	161	184
27	Jordbrukare	148	96	86	..	67	..
28	Förvärvsarbetande	1 888	2 091	1 926	1 968	1 920	1 896
29	Förtidspens./långv. arbetslösa	135	146	205	216	267	249
H-REGION							
30	H1 Stockholm	618	650	662	667	675	679
31	H2 Göteborg och Malmö	481	505	514	519	524	526
32	H3 Större städer	1 033	1 194	1 245	1 248	1 256	1 244
33	H4 Södra mellanbygden	713	658	653	658	651	631
34	H5 Norra tätbygden	262	211	191	190	191	204
35	H6 Norra glesbygden	208	198	183	180	177	175

. =Ej redovisningsbar uppgift .. = Uppgifterna är alltför statistiskt osäkra för att kunna redovisas

Skattat antal (1000) i befolkningen 16-84 år. Kvinnor						
	1998	1999	1998-99	2000	2001	2002
1	3 456	3 464	3 460	3 469	3 471	3 488
ÅLDERSGRUPP						
2	445	439	442	439	437	441
3	600	596	598	591	581	563
4	570	574	572	583	589	604
5	661	616	638	607	582	608
6	430	489	459	509	544	540
7	407	402	404	395	392	392
8	343	348	345	345	346	341
FAMILJETYP						
9	1 135	1 110	1 123	1 148	1 167	1 136
10	177	175	176	189	169	204
11	1 214	1 280	1 247	1 261	1 249	1 241
12	929	899	914	871	887	908
UTLÄNDSK BAKGRUND						
13	378	407	393	390	410	479
14	46	57	59	..
SVENSK BAKGRUND						
15	162	157	159	184	161	169
16	2 878	2 848	2 863	2 835	2 838	2 779
UTBILDNINGSNIVÅ						
17	1 013	994	1 004	933	920	860
18	1 524	1 517	1 520	1 546	1 565	1 672
19	908	936	922	980	969	947
SOCIOEKONOMISK GRUPP						
20	998	968	983	897	891	808
21	386	394	390	388	374	423
22	542	535	539	567	588	594
23	584	614	599	613	619	691
24	299	295	297	340	352	354
25	883	906	895	953	972	1 044
26	158	146	152	169	141	138
27	57
28	1 937	1 930	1 933	1 962	1 980	2 007
29	235	223	229	213	227	217
H-REGION						
30	686	682	684	697	701	706
31	524	532	528	534	538	540
32	1 241	1 247	1 244	1 250	1 246	1 261
33	644	625	635	610	600	645
34	185	204	194	210	219	169
35	176	174	175	168	168	167

. =Ej redovisningsbar uppgift .. = Uppgifterna är alltför statistiskt osäkra för att kunna

Tabell B3. Antal intervjuer respektive år. Män 16–84 år.

Män		Antal intervjuer 16-84 år. Män					
		1982-83	1990-91	1994	1995	1996	1997
1	Samtliga 16-84 år	6 881	5 921	2 945	2 951	2 887	2 804
ÅLDERSGRUPP							
2	16-24 år	1 163	985	484	447	450	427
3	25-34 år	1 267	1 071	548	516	570	527
4	35-44 år	1 317	1 058	514	503	474	518
5	45-54 år	911	982	543	567	528	498
6	55-64 år	966	754	356	381	350	338
7	65-74 år	833	656	300	331	310	291
8	75-84 år	424	415	200	206	205	205
FAMILJETYP							
9	Ensamstående utan barn	2 408	2 048	1 037	1 033	1 034	985
10	Ensamstående med barn	..	52
11	Sammanboende utan barn	2 358	2 117	1 041	1 077	1 040	1 017
12	Sammanboende med barn	2 077	1 704	841	806	774	771
UTLÄNDSK BAKGRUND							
13	Utrikes födda	533	523	304	315	263	287
14	Inrikes födda, 2 föräldr f. utoml.	65	91	53
SVENSK BAKGRUND							
15	Inrikes födda, 1 föräldr f utoml.	200	209	116	107	140	118
16	Inrikes födda, 2 föräldr inrikes f.	6 067	5 092	2 485	2 480	2 440	2 343
UTBILDNINGSNIVÅ							
17	Förgymnasial	2 900	2 066	894	908	863	813
18	Gymnasial	2 838	2 557	1 257	1 327	1 362	1 270
19	Eftergymnasial	1 122	1 269	784	710	643	714
SOCIOEKONOMISK GRUPP							
20	Ej facklärd arbetare	1 713	1 257	533	597	545	487
21	Facklärd arbetare	1 432	1 221	594	594	588	582
22	Lägre tjänstemän	621	522	299	260	245	250
23	Mellannivå-tjänstemän	913	874	431	412	428	433
24	Högre tjänstemän	630	700	335	376	379	381
25	Samtl mellan+högre tjänstem.	1 543	1 574	766	788	807	814
26	Företagare	594	591	275	294	273	256
27	Jordbrukare	319	202	82	83	69	71
28	Förvärvsarbetande	4 814	4 108	1 890	1 905	1 808	1 796
29	Förtidspens./långv.arbetslösa	287	252	173	185	199	162
H-REGION							
30	H1 Stockholm	1 179	989	514	445	496	460
31	H2 Göteborg och Malmö	916	821	416	452	421	416
32	H3 Större städer	2 134	2 095	1 102	1 073	1 034	1 018
33	H4 Södra mellanbygden	1 579	1 259	569	630	590	576
34	H5 Norra tätbygden	573	360	166	178	168	175
35	H6 Norra glesbygden	500	397	178	173	178	159

. =Ej redovisningsbar uppgift .. = Uppgifterna är alltför statistiskt osäkra för att kunna redovisas

Antal intervjuer 16-84 år. Män						
	1998	1999	1998-99	2000	2001	2002
1	2 827	2 830	5 657	2 745	2 842	2 871
ÅLDERSGRUPP						
2	420	425	845	391	418	395
3	519	516	1 035	490	492	475
4	487	476	963	497	489	501
5	524	503	1 027	492	493	461
6	380	412	792	397	453	396
7	304	291	595	285	282	382
8	193	207	400	193	215	261
FAMILJETYP						
9	1 020	1 009	2 029	943	994	974
10	57	..	98	..	64	52
11	995	1 054	2 049	1 033	1 063	1 096
12	755	727	1 482	728	721	749
UTLÄNDSK BAKGRUND						
13	266	287	553	258	319	309
14	55	61	116	..	50	..
SVENSK BAKGRUND						
15	133	148	281	115	143	158
16	2 383	2 347	4 730	2 320	2 327	2 350
UTBILDNINGSNIVÅ						
17	772	766	1 538	719	730	740
18	1 347	1 300	2 647	1 307	1 336	1 505
19	699	761	1 460	716	767	624
SOCIOEKONOMISK GRUPP						
20	575	522	1 097	498	516	496
21	533	558	1 091	529	554	574
22	237	246	483	247	225	247
23	422	433	855	454	451	519
24	413	415	828	382	413	379
25	835	845	1 680	834	864	898
26	249	258	507	275	294	264
27	75	64	139	52	53	54
28	1 828	1 809	3 637	1 804	1 860	1 762
29	176	161	337	146	141	147
H-REGION						
30	492	484	976	495	533	539
31	384	431	815	378	421	434
32	1 049	1 017	2 066	1 025	1 025	1 050
33	555	566	1 121	528	545	536
34	186	167	353	160	157	153
35	161	165	326	159	161	159

. =Ej redovisningsbar uppgift ..= Uppgifterna är alltför statistiskt osäkra för att kunna redovisas

Tabell B4. Antal intervjuer respektive år. Kvinnor 16–84 år.

Kvinnor		Antal intervjuer 16-84 år. Kvinnor					
		82-83	90-91	1994	1995	1996	1997
1	Samtliga 16-84 år	7 072	6 096	3 050	3 059	3 004	3 003
ÅLDERSGRUPP							
2	16-24 år	1 117	936	457	458	433	414
3	25-34 år	1 319	1 081	544	493	531	549
4	35-44 år	1 238	1 177	524	511	510	509
5	45-54 år	932	991	527	575	541	544
6	55-64 år	1 011	691	385	384	377	374
7	65-74 år	908	708	355	365	347	342
8	75-84 år	547	512	258	273	265	271
FAMILJETYP							
9	Ensamstående utan barn	2 307	1 935	1 007	1 009	967	967
10	Ensamstående med barn	325	279	158	162	145	170
11	Sammanboende utan barn	2 309	2 060	1 077	1 060	1 064	1 069
12	Sammanboende med barn	2 131	1 822	807	828	828	797
UTLÄNDSK BAKGRUND							
13	Utrikes födda	603	588	321	379	317	327
14	Inrikes födda. 2 föräldr f. utoml.	55	67	..	53
SVENSK BAKGRUND							
15	Inrikes födda, 1 föräldr f utoml.	185	200	130	125	123	145
16	Inrikes födda, 2 föräldr inrikes f.	6 208	5 229	2 553	2 497	2 525	2 478
UTBILDNINGSNIVÅ							
17	Förgymnasial	3 267	2 132	1 005	1 039	950	888
18	Gymnasial	2 721	2 652	1 275	1 292	1 305	1 355
19	Eftergymnasial	1 053	1 284	754	718	724	746
SOCIOEKONOMISK GRUPP							
20	Ej facklärd arbetare	2 529	2 048	900	958	872	876
21	Facklärd arbetare	663	678	309	312	333	303
22	Lägre tjänstemän	1 193	1 087	541	522	484	496
23	Mellanivå-tjänstemän	835	863	476	459	491	485
24	Högre tjänstemän	308	402	193	237	234	229
25	Samtl mellan+högre tjänstem.	1 143	1 265	669	696	725	714
26	Företagare	323	249	129	132	139	158
27	Jordbrukare	311	168	75	..	56	..
28	Förvärsarbetande	4 092	3 856	1 738	1 751	1 688	1 674
29	Förtidspens./långv.arbetslösa	284	259	185	191	234	215
H-REGION							
30	H1 Stockholm	1 231	1 072	516	522	523	554
31	H2 Göteborg och Malmö	1 041	867	450	442	412	431
32	H3 Större städer	2 187	2 174	1 143	1 134	1 143	1 095
33	H4 Södra mellanbygden	1 582	1 211	593	605	597	575
34	H5 Norra tätbygden	577	383	172	174	174	187
35	H6 Norra glesbygden	454	389	176	182	155	161

..=Ej redovisningsbar uppgift ..= Uppgifterna är alltför statistiskt osäkra för att kunna

Antal intervjuer 16-84 år. Kvinnor						
	1998	1999	1998-99	2000	2001	2002
1	2 905	2 911	5 816	2 937	2 962	3 102
ÅLDERSGRUPP						
2	392	381	773	376	380	393
3	517	505	1 022	506	498	490
4	500	506	1 006	516	502	516
5	565	516	1 081	516	502	496
6	370	404	774	435	467	440
7	315	342	657	309	342	401
8	246	257	503	279	271	366
FAMILJETYP						
9	922	917	1 839	928	992	1 047
10	151	148	299	157	147	174
11	1 013	1 060	2 073	1 085	1 070	1 111
12	819	786	1 605	767	753	770
UTLÄNDSK BAKGRUND						
13	318	342	660	330	342	415
14	77	50	50	..
SVENSK BAKGRUND						
15	127	120	247	160	140	146
16	2 419	2 394	4 813	2 395	2 428	2 491
UTBILDNINGSNIVÅ						
17	825	821	1 646	778	778	814
18	1 297	1 288	2 585	1 323	1 347	1 467
19	774	789	1 563	827	824	812
SOCIOEKONOMISK GRUPP						
20	831	814	1 645	757	763	742
21	327	340	667	332	320	372
22	449	444	893	476	501	534
23	494	516	1 010	516	525	595
24	253	243	496	289	298	304
25	747	759	1 506	805	823	899
26	132	120	252	144	119	124
27
28	1 673	1 643	3 316	1 688	1 700	1 698
29	202	190	392	182	196	178
H-REGION						
30	523	511	1 034	540	583	580
31	453	438	891	453	446	452
32	1 097	1 094	2 191	1 105	1 048	1 155
33	539	533	1 072	526	526	598
34	156	175	331	179	193	157
35	137	160	297	134	166	160

. =Ej redovisningsbar uppgift ..= Uppgifterna är alltför statistiskt osäkra för att kunna redovisas

Bilaga 2:

Teknisk beskrivning av ULF

1 Inledning

I denna bilaga ges en kortfattad beskrivning av undersökningens uppläggning. En mera utförlig redogörelse för tillvägagångssättet finns presenterad i *Appendix nr 15* i serien SOS, Levnadsförhållanden: "Teknisk rapport avseende 1990-91 och 1992-93 års undersökningar av levnadsförhållanden", samt *Supplement till Appendix 15: "Teknisk tilläggsinformation om ULF 1994-99"*. Rapporterna finns som Pdf-dokument att ladda ner från SCB:s hemsida på Internet: www.scb.se under *Levnadsförhållanden – Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF) – Teknisk information om ULF*. En produktbeskrivning finns också tillgänglig på hemsidan.

2 Kort historik

Utbyggnaden av ULF skedde etappvis. Vid starten hösten 1974 ingick välfärdskomponenterna hälsa, ekonomi, sysselsättning och arbetsmiljö, utbildning samt boende, 1976 tillkom fritid och sociala relationer, 1978 politiska resurser, trygghet och transporter. Fr.o.m. 1979 tillämpas i ULF en indelning i fyra huvudtema som återkommer med viss periodicitet (komponentrotation, se tablå 1).

I varje ULF-årgång ingår ett antal centrala indikatorer från varje komponent. Några frågor behöver man ställa årligen för att bilda gängse bakgrundsvariabler, t.ex. familjecykel och socioekonomisk grupp. Andra frågor ingår för att ge underlag för en kontinuerlig uppföljning av utvecklingen på olika områden.

Åren 1975-1979 tillämpades s.k. hushållsansats, vilket innebar att personer som var gifta eller samboende med de primärt utvalda också ingick i urvalet och intervjuades. Fr.o.m. 1980 tillämpas individansats: endast urvalspersonerna intervjuas. Vid intervjun ställs dock några frågor om eventuell makes/makas/sambos sysselsättning.

Ett prov med panel (en person som tidigare blivit intervjuad, intervjuas på nytt ett antal år senare) som en del av urvalet gjordes under ett kvartal 1983. Sedan 1986 ingår en paneldel regelbundet i undersökningarna.

Urvalen 1975-1979 omfattade personer i åldern 16-74 år. Åren 1980-1987 höjdes den övre åldersgränsen till 84 år och i undersökningen

Tablå 1. Teman och periodicitet inom ULF-undersökningarna

HUVUDTEMA	Periodicitet				
SOCIALA RELATIONER					
Politiska resurser	1978	1984-85	1992-93	2000-01	
Trygghet	1978	1984-85	1992-93	2000-01	
Sociala relationer, familj	1976	1984-85	1992-93	2000-01	
ARBETSLIVET					
Sysselsättning och arbetsmiljö	1975/77	1979	1986-87	1994-95	2002-03
Ekonomi	1975/77	1979	1986-87	1994-95	2002-03
Utbildning	1975/77	1979	1986-87	1994-95	2002-03
HÄLSA OCH OMSORG	1975/77	1980-81	1988-89	1996-97	2004-05
FYSISK MILJÖ					
Boendeförhållanden	1975	1982-83	1990-91	1999	
Transporter	1978	1982-83	1990-91	1999	
Fritid	1976	1982-83	1990-91	1999	

1988-89 slopades den övre åldersgränsen helt. Från och med 1990 är den övre åldersgränsen åter 84 år.

I tablå 2 i nästa avsnitt redovisas hur urvalsstorlekar och bortfall har varierat under åren.

3 Undersökningsobjekt, population och redovisningsgrupper

Undersökningarna är inriktade på att ta fram statistiska uppgifter för den grupp av personer som fyller 16-84 år (16-74 år vad gäller sysselsättningsförhållanden) under undersökningsåret och stadigvarande är bosatta i Sverige. Stadigvarande bosatt är den som är kyrkobokförd i riket och icke vistas utomlands långvarigt.

Oftast redovisas resultat för olika delgrupper av populationen, s.k. redovisningsgrupper. Redovisningsgrupperna erhålls genom att befolkningen indelas efter sådana bakgrundsvariabler som kön, ålder, hushållstyp eller familjecykel, socioekonomisk grupp, H-region, nationell bakgrund etc.

Tablå 2. Urvalsstorlekar och bortfall. Utvecklingen 1975-2002.

	Netto- urval	Antal intervjuer	Bortfall i procent		
			Totalt	Därav: Vägrare	Ej an- träf-
1975	14 256	11 582	18,8	17,8	0,6
1976	14 411	11 144	21,0	19,5	1,1
1977	14 494	11 699	19,3	17,6	1,1
1978	12 119	10 307	15,0	13,6	0,8
1979	11 389	9 468	16,9	15,4	1,0
1980	8 418	7 261	13,7	11,3	1,6
1981	8 903	7 703	13,5	10,3	2,1
1982	8 419	7 290	13,4	10,4	2,1
1983	7 952	6 663	16,2	13,2	2,2
1984	8 673	7 211	16,9	13,6	2,2
1985	7 915	6 585	16,8	12,3	2,8
1986	6 171	4 774	22,6	17,7	3,1
1987	8 754	7 052	19,4	14,4	2,9
1988	8 189	6 514	20,5	14,6	3,7
1989	8 552	6 781	20,7	14,5	4,0
1990	7 946	6 191	22,1	16,7	3,5
1991	7 402	5 827	21,3	16,0	4,0
1992	7 481	5 980	20,1	14,8	3,3
1993	7 685	6 190	19,5	13,8	4,1
1994	7 494	6 001	19,9	13,9	4,5
1995	7 475	6 014	19,6	13,2	4,4
1996	7 483	5 891	21,3	14,4	5,0
1997	7 467	5 807	22,2	14,4	5,8
1998	7 472	5 732	23,3	16,3	5,1
1999	7 482	5 734	23,4	15,1	6,1
2000	7 456	5 680	23,9	15,3	6,8
2001	7 469	5 805	22,1	14,6	5,9
2002	7 969	5 973	25,0	16,0	6,8

Datainsamlingen pågår hela året och resultaten är en sorts genomsnitt över året respektive över en tvåårsperiod. I förekommande fall även över längre tidsperioder för de aktuella redovisningsgrupperna. Därför avviker befolkningstotalerna i ULF något från dem som redovisas i befolkningsstatistiken, vilka avser förhållandena vid årsskiftet. Skillnaderna beror på dödlighet samt emigration och immigration och är av begränsad storlek.

För vissa variabler kan man även ta fram resultat som gäller populationer bestående av t.ex. hushåll eller barn.

I den följande tekniska diskussionen kommer vi att använda den generella benämningen objekt i stället för att i varje särskilt fall tala om individ, hushåll etc.

4 Urvalsförfarande

I undersökningen studeras ett stort antal förhållanden (undersökningsvariabler) för vilka kraven på statistisk precision varierar. Något underlag för bestämning av en exakt urvalsstorlek finns därför inte, utan dimensioneringen av urvalet sker utifrån överväganden om behoven av särredovisning av resultaten i olika redovisningsgrupper. Med *redovisningsgrupper* menas delgrupper av en population för vilka särskilda resultat tas fram.

Urvalet dras systematiskt efter ålder ur SCB:s *Register över totalbefolkningen (RTB)*. Urvalet torde vara likvärdigt med ett *obundet systematiskt urval (OSU)*. Från urvalen avlägsnas de personer som varit med i ULF under de senaste sju åren.

5 Över- och undertäckning samt bortfall

Begreppet *övertäckning* innebär att *urvalsramen* innehåller objekt som ej tillhör populationen. Övertäckningen består av personer som är avlidna eller vistas utomlands långvarigt.

Med *undertäckning* avses personer som ingår i populationen men ej i urvalsramen och därför saknar urvalssannolikhet. Eventuell undertäckning beror främst på brister i kyrkobokföringen eller på att vissa personer blivit kyrkobokförda först efter det att urvalsramen upprättats.

S.k. *objektbortfall* föreligger när en person som tillhör urvalet och undersökningpopulationen ej medverkar i undersökningen. Dessutom förekommer s.k. partiellt bortfall vilket uppkommer när en person medverkar i undersökningen men ej svarar på alla frågor. Storleken av detta uppgår i regel till högst ett par procent.

I undersökningen förekommer ett mindre antal *indirekta intervjuer*, dvs. intervjuer där uppgifterna om intervjupersonen inhämtas från annan person, som väl känner urvalspersonens förhållanden. Vid sådana intervjuer utgår emellertid vissa frågor som endast kan besvaras av den person som själv berörs. Några arbetstidsfrågor respektive arbetsmiljöfrågor är av den karaktären, vilket innebär att skattningsarna i de tabeller där dessa redovisas baseras på något färre intervjuer än övriga tabeller. Skillnaden är dock liten, i åldern 16-64 år genomförs vanligen 50-70 indirekta intervjuer. Vid redovisning av antal intervjuer i tabellerna har därför ingen hänsyn tagits till detta.

6 Estimation och variansberäkning

I undersökningen studeras främst totala antalet objekt (vanligen personer eller hushåll) med en viss egenskap, procenttal samt medelvärdet i population och redovisningsgrupper.

Datansamlingen fördelas över hela kalenderåret. De redovisade resultaten från t.ex. 2002-års undersökning kan därför uppfattas som ett genomsnitt för detta år. Eftersom samma åldersbegränsning gäller för populationen under hela undersökningsåret kommer populationen under året att minska i storlek till följd av dödsfall och emigration. Ett tillskott erhålls genom immigranter som mantalsskriver sig i Sverige. På grund av detta kommer de skattade befolkningstotalerna att skilja sig från dem som gäller vid årets början på ett sätt som beror på samverkan mellan de tre nämnda faktorerna.

Vid *estimation* indelas urvalet i efterstrata. Inom vart och ett av dessa görs enkel *kompensationsvägning* för bortfallet. Systematiska fel uppstår om fördelningarna för olika undersökningsresultat i bortfallet skiljer sig från de fördelningar som skulle erhållas vid OSU från urvalen i respektive efterstratum. För en utförlig beskrivning av urvals- och skattningsförfarandena hänvisas till den tekniska rapporten, Appendix 15.

Den efterstratifiering som görs leder till att den summerade befolkningen enligt ULF kommer att stämma med den totalräknade befolkningsstatistiken för ett antal grupper med avseende på kön, ålder, civilstånd och H-region. Vid skattning av totalt antal personer har vi rekommenderat formeln för OSU, men den ovan nämnda efterstratifieringen leder ofta till att OSU-formeln ger en överskattning av den faktiska variansen. Särskilt påtagligt är detta då den studerade redovisningsgruppen sammanfaller med en enskild uppräkningsklass eller en summa av uppräkningsklasser. I dessa fall blir variansen nära noll.

Exakta variansskattningar har av kostnadsskäl inte genomförts. För att man ändå skall kunna göra uttalanden om det slumpmässiga felet i skattningarna har hjälptabeller över approximativa längden på *halva 95%-iga konfidensintervall* beräknats för skattningar av totaler, procenttal och skillnader mellan procenttal i redovisningsgrupper. Dessa redovisas i tabell 1-3 i slutet av denna bilaga. Där beskrivs även konstruktionen av dessa approximativa intervall.

7 Genomförande

Intervjublanketterna har utarbetats vid SCB i samråd med referensgrupper för de olika välfärdskomponenterna. I varje planeringsom-

gång görs ett antal provintervjuer för att se hur nya frågor fungerar i fältet och för att få en uppfattning om tidsåtgången.

Datainsamlingen sker huvudsakligen genom besöksintervjuer. Telefonintervjuer görs dels om intervjupersonen uttryckligen begär det (i ett fåtal fall), dels i samband med fältarbetets uppföljningsfas. Huvuddelen av telefonintervjuerna genomförs av en vid SCB centralt placerad telefongrupp.

SCB:s intervjuare erhåller utbildningsmaterial bestående av formulär och instruktioner. Vidare genomförs lokala endagarskurser där intervjuare som tidigare ej arbetat med undersökningen erhåller ytterligare utbildning. Cirka 120 intervjuare deltar för närvarande i fältarbetet varje fältarbetsperiod.

Före intervjun får varje intervjuperson ett kortfattat informationsbrev och en folder där undersökningens innehåll och sekretessföreskrifter presenteras. Den som ingår i panelen får ett något annorlunda brev där det påminns om att han/hon blivit intervjuad en gång tidigare.

Överenskommelse om intervjun träffas i regel per telefon. I vissa fall skickas ett andra brev till personer som vägrat vid intervjuarens första kontakt.

De intervjupersoner som är intresserade av undersökningens resultat får vid intervjun en artikelsamling som grundar sig på ULF-materialet och belyser välfärden ur olika synvinklar.

För uppgifter om fältarbetsresultatet under de olika åren, hänvisas till tablån under punkt 3 ovan.

De inkomna intervjublanketterna avprickas och går direkt till dataregistrering. Därefter sker maskinella kontroller och kodning, upprättning och manuell kodning. Vid behov tas telefonkontakt med intervjupersonerna för komplettering eller korrigeringar.

Utöver intervjudata insamlas också vissa registeruppgifter rörande bl.a. inkomstförhållanden. Se den tekniska rapporten, appendix 15 eller 16 (samma som nr 15 men på engelska).

8 Resultatens tillförlitlighet

För att bedöma säkerheten i undersökningsresultaten måste man ta hänsyn till en rad faktorer som kan medföra fel i resultaten. Med fel menas här att skattningen av en parameters värde skiljer sig från dess sanna värde.

Det totala felet som uppträder i skattningar vid undersökningar av denna typ kan efter orsak grovt indelas i följande feltyper:

1. **Övertäckningsfel**, dvs. fel som beror på att objekt som ej tillhör undersökningspopulationen ingår i urvalsramen och kan komma med vid resultatredovisningen.
2. **Undertäckningsfel**, dvs. fel som beror på att vissa objekt i undersökningspopulationen saknas i urvalsramen.
3. **Bortfallsfel**, dvs. fel som beror på att mätvärde för vissa objekt saknas för en eller flera undersökningsvariabler.
4. **Mätfel**, dvs. fel som t.ex. kan bero på att intervjupersonen missuppfattat frågor eller på att intervjuare feltolkat instruktioner eller missuppfattat intervjupersonens svar.
5. **Bearbetningsfel**, dvs. fel som kan uppkomma vid det manuella eller maskinella handhavandet av det insamlade materialet.
6. **Stickprovfel**, dvs. fel i skattningen som beror på att endast ett stickprov undersöks och vars storlek bestäms av urvalsstorlek, urvalsförfarande och skattningsmetod.

Storleken av det totala felet i en skattning kan diskuteras med hjälp av en *felmodell*. Denna utformas med hänsyn till urvalsförfarande, skattningsformel och felkomponenter. För beräkning av det totala felet krävs kunskaper om de olika felkomponenternas storlek. Den kunskap som finns är dock ofta ej kvantifierbar varför exakta beräkningar av felets storlek sällan kan göras.

Felmodellen kan utformas så att det totala felet i en skattning kan delas upp i ett systematiskt och ett icke-systematiskt fel. De ovan nämnda feltyperna kan bidra både till det systematiska felet och till det icke-systematiska felet.

Det icke-systematiska felet är ett uttryck för den slumpmässiga avvikelser från skattningens förväntade värde och beror främst på stickprovsstorleken. Storleken på det icke-systematiska felet kan uppskattas från undersökningsresultaten. Det anges ofta i form av skattningens standardavvikelse eller som en funktion av denna, t.ex. i form av ett s.k. *konfidensintervall*. Konfidensgraden är ett mått på sannolikheten att man vid den valda proceduren skall erhålla ett intervall som innehåller skattningens förväntade värde.

Ett systematiskt fel föreligger då skattningens förväntade värde skiljer sig från parameterns sanna värde. Anledningen till förekom-

ten av systematiska fel kan vara estimatorns matematiska egenskaper eller systematiskt felaktiga mätningar. Storleken av de systematiska felen kan ofta endast bli föremål för bedömning. Det bör dock observeras att samma feltyp kan ha olika inverkan på olika estimatorer. Ett bortfall, även av måttlig storlek, medför en automatisk underskattning av totaler om inte särskilda vägningsförfaranden tillgrips, men behöver inte medföra att ett systematiskt fel uppträder vid skattning av medelvärden.

Vid förekomst av systematiska fel är sannolikheten att ett konfidensintervall innehåller det sanna parametervärdet lägre än den angivna konfidensgraden. Så länge det systematiska felet är mindre än en femtedel av det icke-systematiska felet, s.k. *slumpfelet*, är betydelsen av det förstnämnda felet dock försumbar om man använder intervall med konfidensgraden 95 %.

9 Hjälpstabeller

För att underlätta diskussionen om kvalitén i vissa skattningar, redovisas nedan längden av halva approximativa 95-procentiga konfidensintervall för skattningar av procenttal, differenser mellan procenttal och totalt antal.

Tabell 1 anger approximationen av halva 95-procentiga konfidensintervallens längd för procenttalsskattningar för individer i redovisningsgrupper. Beräkningen har skett enligt formeln:

$$1,96 \sqrt{P_g \left(\frac{100 - P_g}{n_g} \right)}$$

n_g är antalet intervjuade i redovisningsgruppen.

Tabell 2 anger approximationen av halva 95-procentiga konfidensintervall för differenser mellan två procenttal som baseras på redovisningsgrupper utan gemensamma medlemmar och där objekten är individer. Beräkningen har skett enligt formeln:

$$1,96 \sqrt{P_g (100 - P_g) \left(\frac{1}{n_{g1}} + \frac{1}{n_{g2}} \right)}$$

om hjälptabellerna är uppställda är det lämpligt att låta $ng1$ vara bastalet (antalet intervjuer) i den mindre av de två jämförda redovisningsgrupperna och $ng2$ bastalet i den större. Om man sätter P_g lika med det av de två jämförda procenttalen som ligger närmast 50 får man ett säkert men onödigt stort konfidensintervall. Ett P_g som bildas genom sammanvägning av $P1$ och $P2$ ger ett kortare och normalt mer korrekt intervall.

Exempel 1 för beräkning av konfidensintervall för procenttal

Enligt tabell 5.2 i kapitel 5 på sidan 86 har 77,0 procent av männen i åldersgruppen 65-74 år trädgårdsarbetat mer än 5 gånger under de senaste 12 månaderna (räknat från den dagen intervjun gjordes någon gång under åren 1998-99). Av tabell A3 "Antal intervjuer" sidan 214, framgår att denna skattning bygger på 594 intervjuer för åren 1998-99.

Enligt **tabell 1** i denna bilaga är halva 95-procentiga konfidensintervallet 3,5 procentenheter då antalet intervjuer är 600 och procenttalet 75 (närmast liggande tal).

Detta innebär att med 95 procents sannolikhet har mellan 73,5 och 80,5 procent (77,0±3,5) av männen i åldersgruppen 65-74 år trädgårdsarbetat mer än 5 gånger under de senaste 12 månaderna 1998-99.

Exempel 2a för beräkning av konfidensintervall (differenser mellan procenttal)

Enligt samma tabell 5.2 kan vi se att män i åldersgruppen 16-24 år i mindre utsträckning än dem i åldersgruppen 25-34 år, 33,6 procent mot 44,1 procent trädgårdsarbetat mer än 5 gånger. Kan denna skillnad på 10,5 procentenheter (44,1-33,6) förklaras av slumpmässiga orsaker beroende på att vi endast undersökt ett urval av befolkningen?

Med hjälp av konfidensintervall kan man kontrollera om skillnaden mellan de erhållna procenttalen sannolikt återspeglar faktiska skillna-

der mellan de båda grupperna eller om avvikelsen kan ha uppkommit slumpmässigt.

Skattningarna bygger på 845 intervjuer i åldersgruppen 16–24 år och 1 034 intervjuer i åldersgruppen 25–34 år. Vi utnyttjar **tabell 2** i denna bilaga och går in i den rad där ng_1 är 900 och ng_2 är 900 (det närmast liggande alternativet när antalet intervjuer är 845 respektive 1 034). Av kolumnen för procenttalet 40 (den närmaste kolumnen efter sammanvägning av de båda procenttalen 33,6 och 44,1) kan avläsas att halva 95-procentiga konfidensintervallet är 4,0 procentenheter.

Detta betyder att skillnaden mellan de båda procenttalen med 95 procents sannolikhet ligger mellan 6,5 och 14,5 procentenheter ($10,5 \pm 4,0$). Alltså kan skillnaden mellan de båda åldersgrupperna beträffande trädgårdsarbete mer än 5 gånger under de senaste 12 månaderna 1998–99 knappast ha uppkommit av slumpmässiga orsaker.

Exempel 2b för beräkning av konfidensintervall (differenser mellan procenttal)

Som ytterligare exempel kan vi i samma tabell 5.2 jämföra gruppen sammanboende med barn, med gruppen sammanboende utan barn.

Vi ser att sammanboende med barn i större utsträckning än sammanboende utan barn trädgårdsarbetat mer än 5 gånger: 76,4 procent mot 74,0 procent. Antal intervjuer i grupperna är 1 481 respektive 1 776. Skillnaden mellan de båda procenttalen är 2,4 procentenheter.

Vi går in i **tabell 2** där bastalen ng_1 är 1 500 och ng_2 är 2 000 (antalen närmast 1 481 och 1 776). Därifrån vidare in i tabellen till procenttalskolumnen 25/75, då det sammanvägda procenttalet för de båda grupperna är närmast 75 ($((76,4+74,0)/2)=75,2$). Tabellen visar att övre gränsen för storleken av det halva 95-procentiga konfidensintervallet för differenser mellan procenttal är 2,9 procent. Detta innebär att skillnaden mellan de båda procenttalen med 95 procents sannolikhet ligger mellan $-0,5$ procent och $+5,3$ procent ($2,4 \pm 2,9$). Den skillnad som finns mellan sammanboende med barn och sammanboende utan barn beträffande trädgårdsarbete mer än 5 gånger, kan därför ha uppkommit som en effekt av slumpen.

Tabell 1 Approximativa halva 95-procentiga konfidensintervall för procenttal.
Tabeller där redovisningsenheten är personer.

Procenttal										
Bastal	5	10	15	20	25	30	35	40	45	50
ng	95	90	85	80	75	70	65	60	55	50
40	6.8	9.3	11.1	12.4	13.4	14.2	14.8	15.2	15.4	15.5
50	6.0	8.3	9.9	11.1	12.0	12.7	13.2	13.6	13.8	13.9
75	4.9	6.8	8.1	9.1	9.8	10.4	10.8	11.1	11.3	11.3
100	4.3	5.9	7.0	7.8	8.5	9.0	9.3	9.6	9.8	9.8
125	3.8	5.3	6.3	7.0	7.6	8.0	8.4	8.6	8.7	8.8
150	3.5	4.8	5.7	6.4	6.9	7.3	7.6	7.8	8.0	8.0
175	3.2	4.4	5.3	5.9	6.4	6.8	7.1	7.3	7.4	7.4
200	3.0	4.2	4.9	5.5	6.0	6.4	6.6	6.8	6.9	6.9
225	2.8	3.9	4.7	5.2	5.7	6.0	6.2	6.4	6.5	6.5
250	2.7	3.7	4.4	5.0	5.4	5.7	5.9	6.1	6.2	6.2
300	2.5	3.4	4.0	4.5	4.9	5.2	5.4	5.5	5.6	5.7
350	2.3	3.1	3.7	4.2	4.5	4.8	5.0	5.1	5.2	5.2
400	2.1	2.9	3.5	3.9	4.2	4.5	4.7	4.8	4.9	4.9
500	1.9	2.6	3.1	3.5	3.8	4.0	4.2	4.3	4.4	4.4
600	1.7	2.4	2.9	3.2	3.5	3.7	3.8	3.9	4.0	4.0
700	1.6	2.2	2.6	3.0	3.2	3.4	3.5	3.6	3.7	3.7
800	1.5	2.1	2.5	2.8	3.0	3.2	3.3	3.4	3.4	3.5
900	1.4	2.0	2.3	2.6	2.8	3.0	3.1	3.2	3.3	3.3
1 000	1.4	1.9	2.2	2.5	2.7	2.8	3.0	3.0	3.1	3.1
1 200	1.2	1.7	2.0	2.3	2.5	2.6	2.7	2.8	2.8	2.8
1 400	1.1	1.6	1.9	2.1	2.3	2.4	2.5	2.6	2.6	2.6
1 500	1.1	1.5	1.8	2.0	2.2	2.3	2.4	2.5	2.5	2.5
1 600	1.1	1.5	1.7	2.0	2.1	2.2	2.3	2.4	2.4	2.5
1 800	1.0	1.4	1.6	1.8	2.0	2.1	2.2	2.3	2.3	2.3
2 000	1.0	1.3	1.6	1.8	1.9	2.0	2.1	2.1	2.2	2.2
2 500	0.9	1.2	1.4	1.6	1.7	1.8	1.9	1.9	2.0	2.0
3 000	0.8	1.1	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7	1.8	1.8	1.8
4 000	0.7	0.9	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.5	1.5	1.5
5 000	0.6	0.8	1.0	1.1	1.2	1.3	1.3	1.4	1.4	1.4
6 000	0.6	0.8	0.9	1.0	1.1	1.2	1.2	1.2	1.3	1.3
7 000	0.5	0.7	0.8	0.9	1.0	1.1	1.1	1.1	1.2	1.2
8 000	0.5	0.7	0.8	0.9	0.9	1.0	1.0	1.1	1.1	1.1
9 000	0.5	0.6	0.7	0.8	0.9	0.9	1.0	1.0	1.0	1.0
11 000	0.4	0.6	0.7	0.8	0.8	0.9	0.9	0.9	0.9	0.9
13 000	0.4	0.5	0.6	0.7	0.7	0.8	0.8	0.8	0.9	0.9

Tabell 2. Approximativ längd av halva 95-procentiga konfidensintervall för differenser mellan procenttal. Tabeller där redovisningsenheten är personer.

Procenttal											
Bastal		5	10	15	20	25	30	35	40	45	50
ng1	ng2	95	90	85	80	75	70	65	60	55	50
40	40	9.6	13.1	15.6	17.5	19.0	20.1	20.9	21.5	21.8	21.9
40	50	9.1	12.5	14.8	16.6	18.0	19.1	19.8	20.4	20.7	20.8
40	75	8.4	11.5	13.7	15.3	16.6	17.6	18.3	18.8	19.1	19.2
40	100	8.0	11.0	13.1	14.7	15.9	16.8	17.5	18.0	18.2	18.3
40	125	7.8	10.7	12.7	14.2	15.4	16.3	17.0	17.4	17.7	17.8
40	150	7.6	10.5	12.5	14.0	15.1	16.0	16.6	17.1	17.4	17.4
40	175	7.5	10.3	12.3	13.7	14.9	15.7	16.4	16.8	17.1	17.2
40	200	7.4	10.2	12.1	13.6	14.7	15.6	16.2	16.6	16.9	17.0
40	250	7.3	10.0	11.9	13.4	14.5	15.3	15.9	16.4	16.6	16.7
40	300	7.2	9.9	11.8	13.2	14.3	15.1	15.7	16.2	16.4	16.5
40	400	7.1	9.8	11.6	13.0	14.1	14.9	15.5	15.9	16.2	16.3
40	500	7.0	9.7	11.5	12.9	13.9	14.8	15.4	15.8	16.0	16.1
40	600	7.0	9.6	11.4	12.8	13.9	14.7	15.3	15.7	15.9	16.0
40	900	6.9	9.5	11.3	12.7	13.7	14.5	15.1	15.5	15.8	15.8
40	1 200	6.9	9.5	11.2	12.6	13.6	14.4	15.0	15.4	15.7	15.8
40	1 500	6.8	9.4	11.2	12.6	13.6	14.4	15.0	15.4	15.6	15.7
40	2 000	6.8	9.4	11.2	12.5	13.6	14.3	14.9	15.3	15.6	15.6
40	3 000	6.8	9.4	11.1	12.5	13.5	14.3	14.9	15.3	15.5	15.6
40	4 000	6.8	9.3	11.1	12.5	13.5	14.3	14.9	15.3	15.5	15.6
40	5 000	6.8	9.3	11.1	12.4	13.5	14.3	14.8	15.2	15.5	15.6
40	7 000	6.8	9.3	11.1	12.4	13.5	14.2	14.8	15.2	15.5	15.5
40	9 000	6.8	9.3	11.1	12.4	13.5	14.2	14.8	15.2	15.5	15.5
40	11 000	6.8	9.3	11.1	12.4	13.4	14.2	14.8	15.2	15.4	15.5
40	13 000	6.8	9.3	11.1	12.4	13.4	14.2	14.8	15.2	15.4	15.5
50	50	8.5	11.8	14.0	15.7	17.0	18.0	18.7	19.2	19.5	19.6
50	75	7.8	10.7	12.8	14.3	15.5	16.4	17.1	17.5	17.8	17.9
50	100	7.4	10.2	12.1	13.6	14.7	15.6	16.2	16.6	16.9	17.0
50	125	7.1	9.8	11.7	13.1	14.2	15.0	15.6	16.1	16.3	16.4
50	150	7.0	9.6	11.4	12.8	13.9	14.7	15.3	15.7	15.9	16.0
50	175	6.8	9.4	11.2	12.6	13.6	14.4	15.0	15.4	15.6	15.7
50	200	6.8	9.3	11.1	12.4	13.4	14.2	14.8	15.2	15.4	15.5
50	250	6.6	9.1	10.8	12.1	13.1	13.9	14.5	14.9	15.1	15.2
50	300	6.5	9.0	10.7	12.0	13.0	13.7	14.3	14.7	14.9	15.0
50	400	6.4	8.8	10.5	11.8	12.7	13.5	14.0	14.4	14.6	14.7

Tabell 2 (forts)

Procenttal											
Bastal		5	10	15	20	25	30	35	40	45	50
ng1	ng2	95	90	85	80	75	70	65	60	55	50
50	500	6.3	8.7	10.4	11.6	12.6	13.3	13.9	14.2	14.5	14.5
50	600	6.3	8.7	10.3	11.5	12.5	13.2	13.8	14.1	14.4	14.4
50	900	6.2	8.5	10.2	11.4	12.3	13.1	13.6	14.0	14.2	14.2
50	1 200	6.2	8.5	10.1	11.3	12.3	13.0	13.5	13.9	14.1	14.1
50	1 500	6.1	8.5	10.1	11.3	12.2	12.9	13.4	13.8	14.0	14.1
50	2 000	6.1	8.4	10.0	11.2	12.2	12.9	13.4	13.7	14.0	14.0
50	3 000	6.1	8.4	10.0	11.2	12.1	12.8	13.3	13.7	13.9	14.0
50	5 000	6.1	8.4	9.9	11.1	12.1	12.8	13.3	13.6	13.9	13.9
50	7 000	6.1	8.3	9.9	11.1	12.0	12.7	13.3	13.6	13.8	13.9
50	9 000	6.1	8.3	9.9	11.1	12.0	12.7	13.3	13.6	13.8	13.9
50	11 000	6.1	8.3	9.9	11.1	12.0	12.7	13.3	13.6	13.8	13.9
50	13 000	6.1	8.3	9.9	11.1	12.0	12.7	13.2	13.6	13.8	13.9
75	75	7.0	9.6	11.4	12.8	13.9	14.7	15.3	15.7	15.9	16.0
75	100	6.5	9.0	10.7	12.0	13.0	13.7	14.3	14.7	14.9	15.0
75	125	6.2	8.6	10.2	11.5	12.4	13.1	13.7	14.0	14.2	14.3
75	150	6.0	8.3	9.9	11.1	12.0	12.7	13.2	13.6	13.8	13.9
75	175	5.9	8.1	9.7	10.8	11.7	12.4	12.9	13.3	13.5	13.5
75	200	5.8	8.0	9.5	10.6	11.5	12.2	12.7	13.0	13.2	13.3
75	250	5.6	7.7	9.2	10.3	11.2	11.8	12.3	12.6	12.8	12.9
75	300	5.5	7.6	9.0	10.1	11.0	11.6	12.1	12.4	12.6	12.7
75	400	5.4	7.4	8.8	9.9	10.7	11.3	11.8	12.1	12.3	12.3
75	500	5.3	7.3	8.7	9.7	10.5	11.1	11.6	11.9	12.1	12.1
75	600	5.2	7.2	8.6	9.6	10.4	11.0	11.4	11.8	11.9	12.0
75	900	5.1	7.1	8.4	9.4	10.2	10.8	11.2	11.5	11.7	11.8
75	1 200	5.1	7.0	8.3	9.3	10.1	10.7	11.1	11.4	11.6	11.7
75	1 500	5.1	7.0	8.3	9.3	10.0	10.6	11.1	11.4	11.5	11.6
75	2 000	5.0	6.9	8.2	9.2	10.0	10.6	11.0	11.3	11.5	11.5
75	3 000	5.0	6.9	8.2	9.2	9.9	10.5	10.9	11.2	11.4	11.5
75	5 000	5.0	6.8	8.1	9.1	9.9	10.4	10.9	11.2	11.3	11.4
75	7 000	5.0	6.8	8.1	9.1	9.9	10.4	10.9	11.1	11.3	11.4
75	9 000	5.0	6.8	8.1	9.1	9.8	10.4	10.8	11.1	11.3	11.4
75	11 000	5.0	6.8	8.1	9.1	9.8	10.4	10.8	11.1	11.3	11.4
75	13 000	5.0	6.8	8.1	9.1	9.8	10.4	10.8	11.1	11.3	11.3
100	100	6.0	8.3	9.9	11.1	12.0	12.7	13.2	13.6	13.8	13.9
100	125	5.7	7.9	9.4	10.5	11.4	12.1	12.5	12.9	13.1	13.1
100	150	5.5	7.6	9.0	10.1	11.0	11.6	12.1	12.4	12.6	12.7

Tabell 2 (forts)

Procenttal											
Bastal ng1	ng2	5 95	10 90	15 85	20 80	25 75	30 70	35 65	40 60	45 55	50 50
100	175	5.4	7.4	8.8	9.8	10.6	11.3	11.7	12.0	12.2	12.3
100	200	5.2	7.2	8.6	9.6	10.4	11.0	11.4	11.8	11.9	12.0
100	250	5.1	7.0	8.3	9.3	10.0	10.6	11.1	11.4	11.5	11.6
100	300	4.9	6.8	8.1	9.1	9.8	10.4	10.8	11.1	11.3	11.3
100	400	4.8	6.6	7.8	8.8	9.5	10.0	10.5	10.7	10.9	11.0
100	500	4.7	6.4	7.7	8.6	9.3	9.8	10.2	10.5	10.7	10.7
100	600	4.6	6.4	7.6	8.5	9.2	9.7	10.1	10.4	10.5	10.6
100	900	4.5	6.2	7.4	8.3	8.9	9.5	9.9	10.1	10.3	10.3
100	1 200	4.4	6.1	7.3	8.2	8.8	9.3	9.7	10.0	10.1	10.2
100	1 500	4.4	6.1	7.2	8.1	8.8	9.3	9.7	9.9	10.1	10.1
100	2 000	4.4	6.0	7.2	8.0	8.7	9.2	9.6	9.8	10.0	10.0
100	3 000	4.3	6.0	7.1	8.0	8.6	9.1	9.5	9.8	9.9	10.0
100	5 000	4.3	5.9	7.1	7.9	8.6	9.1	9.4	9.7	9.8	9.9
100	7 000	4.3	5.9	7.0	7.9	8.5	9.0	9.4	9.7	9.8	9.9
100	9 000	4.3	5.9	7.0	7.9	8.5	9.0	9.4	9.7	9.8	9.9
100	11 000	4.3	5.9	7.0	7.9	8.5	9.0	9.4	9.7	9.8	9.8
100	13 000	4.3	5.9	7.0	7.9	8.5	9.0	9.4	9.6	9.8	9.8
125	125	5.4	7.4	8.9	9.9	10.7	11.4	11.8	12.1	12.3	12.4
125	150	5.2	7.1	8.5	9.5	10.3	10.9	11.3	11.6	11.8	11.9
125	175	5.0	6.9	8.2	9.2	9.9	10.5	10.9	11.2	11.4	11.5
125	200	4.9	6.7	8.0	8.9	9.7	10.2	10.7	10.9	11.1	11.2
125	250	4.7	6.4	7.7	8.6	9.3	9.8	10.2	10.5	10.7	10.7
125	300	4.5	6.3	7.5	8.3	9.0	9.6	10.0	10.2	10.4	10.4
125	400	4.4	6.0	7.2	8.0	8.7	9.2	9.6	9.8	10.0	10.0
125	500	4.3	5.9	7.0	7.8	8.5	9.0	9.3	9.6	9.8	9.8
125	600	4.2	5.8	6.9	7.7	8.3	8.8	9.2	9.4	9.6	9.6
125	900	4.1	5.6	6.7	7.5	8.1	8.6	8.9	9.2	9.3	9.4
125	1 200	4.0	5.5	6.6	7.4	8.0	8.4	8.8	9.0	9.2	9.2
125	1 500	4.0	5.5	6.5	7.3	7.9	8.4	8.7	8.9	9.1	9.1
125	2 000	3.9	5.4	6.5	7.2	7.8	8.3	8.6	8.9	9.0	9.0
125	3 000	3.9	5.4	6.4	7.2	7.7	8.2	8.5	8.8	8.9	8.9
125	5 000	3.9	5.3	6.3	7.1	7.7	8.1	8.5	8.7	8.8	8.9
125	7 000	3.9	5.3	6.3	7.1	7.7	8.1	8.4	8.7	8.8	8.8
125	9 000	3.8	5.3	6.3	7.1	7.6	8.1	8.4	8.6	8.8	8.8
125	11 000	3.8	5.3	6.3	7.1	7.6	8.1	8.4	8.6	8.8	8.8
125	13 000	3.8	5.3	6.3	7.0	7.6	8.1	8.4	8.6	8.8	8.8

Tabell 2 (forts)

Procenttal											
Bastal ng1	ng2	5 95	10 90	15 85	20 80	25 75	30 70	35 65	40 60	45 55	50 50
150	150	4.9	6.8	8.1	9.1	9.8	10.4	10.8	11.1	11.3	11.3
150	175	4.8	6.5	7.8	8.7	9.4	10.0	10.4	10.7	10.8	10.9
150	200	4.6	6.4	7.6	8.5	9.2	9.7	10.1	10.4	10.5	10.6
150	250	4.4	6.1	7.2	8.1	8.8	9.3	9.7	9.9	10.1	10.1
150	300	4.3	5.9	7.0	7.8	8.5	9.0	9.3	9.6	9.8	9.8
150	400	4.1	5.6	6.7	7.5	8.1	8.6	9.0	9.2	9.3	9.4
150	500	4.0	5.5	6.5	7.3	7.9	8.4	8.7	8.9	9.1	9.1
150	600	3.9	5.4	6.4	7.2	7.7	8.2	8.5	8.8	8.9	8.9
150	900	3.8	5.2	6.2	6.9	7.5	7.9	8.2	8.5	8.6	8.6
150	1 200	3.7	5.1	6.1	6.8	7.4	7.8	8.1	8.3	8.4	8.5
150	1 500	3.7	5.0	6.0	6.7	7.3	7.7	8.0	8.2	8.4	8.4
150	2 000	3.6	5.0	5.9	6.6	7.2	7.6	7.9	8.1	8.3	8.3
150	3 000	3.6	4.9	5.9	6.6	7.1	7.5	7.8	8.0	8.2	8.2
150	5 000	3.5	4.9	5.8	6.5	7.0	7.4	7.7	8.0	8.1	8.1
150	7 000	3.5	4.9	5.8	6.5	7.0	7.4	7.7	7.9	8.0	8.1
150	9 000	3.5	4.8	5.8	6.5	7.0	7.4	7.7	7.9	8.0	8.1
150	11 000	3.5	4.8	5.8	6.4	7.0	7.4	7.7	7.9	8.0	8.1
150	13 000	3.5	4.8	5.7	6.4	7.0	7.4	7.7	7.9	8.0	8.0
175	175	4.6	6.3	7.5	8.4	9.1	9.6	10.0	10.3	10.4	10.5
175	200	4.4	6.1	7.2	8.1	8.8	9.3	9.7	9.9	10.1	10.1
175	250	4.2	5.8	6.9	7.7	8.4	8.9	9.2	9.5	9.6	9.7
175	300	4.1	5.6	6.7	7.5	8.1	8.5	8.9	9.1	9.3	9.3
175	400	3.9	5.3	6.3	7.1	7.7	8.1	8.5	8.7	8.8	8.9
175	500	3.8	5.2	6.1	6.9	7.5	7.9	8.2	8.4	8.6	8.6
175	600	3.7	5.1	6.0	6.7	7.3	7.7	8.0	8.2	8.4	8.4
175	900	3.5	4.9	5.8	6.5	7.0	7.4	7.7	7.9	8.1	8.1
175	1 200	3.5	4.8	5.7	6.3	6.9	7.3	7.6	7.8	7.9	7.9
175	1 500	3.4	4.7	5.6	6.3	6.8	7.2	7.5	7.7	7.8	7.8
175	2 000	3.4	4.6	5.5	6.2	6.7	7.1	7.4	7.6	7.7	7.7
175	3 000	3.3	4.6	5.4	6.1	6.6	7.0	7.3	7.5	7.6	7.6
175	5 000	3.3	4.5	5.4	6.0	6.5	6.9	7.2	7.4	7.5	7.5
175	7 000	3.3	4.5	5.4	6.0	6.5	6.9	7.2	7.3	7.5	7.5
175	9 000	3.3	4.5	5.3	6.0	6.5	6.9	7.1	7.3	7.4	7.5
175	11 000	3.3	4.5	5.3	6.0	6.5	6.8	7.1	7.3	7.4	7.5
175	13 000	3.3	4.5	5.3	6.0	6.5	6.8	7.1	7.3	7.4	7.5
200	200	4.3	5.9	7.0	7.8	8.5	9.0	9.3	9.6	9.8	9.8
200	250	4.1	5.6	6.6	7.4	8.1	8.5	8.9	9.1	9.3	9.3

Tabell 2 (forts)

Procenttal											
Bastal ng1	ng2	5 95	10 90	15 85	20 80	25 75	30 70	35 65	40 60	45 55	50 50
200	300	3.9	5.4	6.4	7.2	7.7	8.2	8.5	8.8	8.9	8.9
200	400	3.7	5.1	6.1	6.8	7.4	7.8	8.1	8.3	8.4	8.5
200	500	3.6	4.9	5.9	6.6	7.1	7.5	7.8	8.0	8.2	8.2
200	600	3.5	4.8	5.7	6.4	6.9	7.3	7.6	7.8	8.0	8.0
200	900	3.3	4.6	5.5	6.1	6.6	7.0	7.3	7.5	7.6	7.7
200	1 200	3.3	4.5	5.3	6.0	6.5	6.9	7.1	7.3	7.4	7.5
200	1 500	3.2	4.4	5.3	5.9	6.4	6.8	7.0	7.2	7.3	7.4
200	2 000	3.2	4.4	5.2	5.8	6.3	6.7	6.9	7.1	7.2	7.3
200	3 000	3.1	4.3	5.1	5.7	6.2	6.6	6.8	7.0	7.1	7.2
200	5 000	3.1	4.2	5.0	5.7	6.1	6.5	6.7	6.9	7.0	7.1
200	7 000	3.1	4.2	5.0	5.6	6.1	6.4	6.7	6.9	7.0	7.0
200	9 000	3.1	4.2	5.0	5.6	6.1	6.4	6.7	6.9	7.0	7.0
200	11 000	3.0	4.2	5.0	5.6	6.1	6.4	6.7	6.9	7.0	7.0
200	13 000	3.0	4.2	5.0	5.6	6.0	6.4	6.7	6.8	7.0	7.0
250	250	3.8	5.3	6.3	7.0	7.6	8.0	8.4	8.6	8.7	8.8
250	300	3.7	5.0	6.0	6.7	7.3	7.7	8.0	8.2	8.4	8.4
250	400	3.4	4.7	5.6	6.3	6.8	7.2	7.5	7.7	7.9	7.9
250	500	3.3	4.6	5.4	6.1	6.6	7.0	7.2	7.4	7.6	7.6
250	600	3.2	4.4	5.3	5.9	6.4	6.8	7.0	7.2	7.3	7.4
250	900	3.1	4.2	5.0	5.6	6.1	6.4	6.7	6.9	7.0	7.0
250	1 200	3.0	4.1	4.9	5.5	5.9	6.2	6.5	6.7	6.8	6.8
250	1 500	2.9	4.0	4.8	5.4	5.8	6.1	6.4	6.6	6.7	6.7
250	2 000	2.9	3.9	4.7	5.3	5.7	6.0	6.3	6.4	6.5	6.6
250	3 000	2.8	3.9	4.6	5.2	5.6	5.9	6.2	6.3	6.4	6.5
250	5 000	2.8	3.8	4.5	5.1	5.5	5.8	6.1	6.2	6.3	6.4
250	7 000	2.7	3.8	4.5	5.0	5.5	5.8	6.0	6.2	6.3	6.3
250	9 000	2.7	3.8	4.5	5.0	5.4	5.8	6.0	6.2	6.3	6.3
250	11 000	2.7	3.8	4.5	5.0	5.4	5.7	6.0	6.1	6.2	6.3
250	13 000	2.7	3.8	4.5	5.0	5.4	5.7	6.0	6.1	6.2	6.3
300	300	3.5	4.8	5.7	6.4	6.9	7.3	7.6	7.8	8.0	8.0
300	400	3.3	4.5	5.3	6.0	6.5	6.9	7.1	7.3	7.4	7.5
300	500	3.1	4.3	5.1	5.7	6.2	6.6	6.8	7.0	7.1	7.2
300	600	3.0	4.2	4.9	5.5	6.0	6.4	6.6	6.8	6.9	6.9
300	900	2.8	3.9	4.7	5.2	5.7	6.0	6.2	6.4	6.5	6.5
400	400	3.0	4.2	4.9	5.5	6.0	6.4	6.6	6.8	6.9	6.9
400	500	2.9	3.9	4.7	5.3	5.7	6.0	6.3	6.4	6.5	6.6

Tabell 2 (forts)

Procenttal											
Bastal		5	10	15	20	25	30	35	40	45	50
ng1	ng2	95	90	85	80	75	70	65	60	55	50
400	600	2.8	3.8	4.5	5.1	5.5	5.8	6.0	6.2	6.3	6.3
400	900	2.6	3.5	4.2	4.7	5.1	5.4	5.6	5.8	5.9	5.9
400	1 200	2.5	3.4	4.0	4.5	4.9	5.2	5.4	5.5	5.6	5.7
400	1 500	2.4	3.3	3.9	4.4	4.8	5.1	5.3	5.4	5.5	5.5
400	2 000	2.3	3.2	3.8	4.3	4.6	4.9	5.1	5.3	5.3	5.4
400	3 000	2.3	3.1	3.7	4.2	4.5	4.8	5.0	5.1	5.2	5.2
400	5 000	2.2	3.1	3.6	4.1	4.4	4.7	4.9	5.0	5.1	5.1
400	7 000	2.2	3.0	3.6	4.0	4.4	4.6	4.8	4.9	5.0	5.0
400	9 000	2.2	3.0	3.6	4.0	4.3	4.6	4.8	4.9	5.0	5.0
400	11 000	2.2	3.0	3.6	4.0	4.3	4.6	4.8	4.9	5.0	5.0
400	13 000	2.2	3.0	3.6	4.0	4.3	4.6	4.8	4.9	5.0	5.0
500	500	2.7	3.7	4.4	5.0	5.4	5.7	5.9	6.1	6.2	6.2
500	600	2.6	3.6	4.2	4.7	5.1	5.4	5.7	5.8	5.9	5.9
500	900	2.4	3.3	3.9	4.4	4.7	5.0	5.2	5.4	5.4	5.5
500	1 200	2.3	3.1	3.7	4.2	4.5	4.8	5.0	5.1	5.2	5.2
500	1 500	2.2	3.0	3.6	4.0	4.4	4.6	4.8	5.0	5.0	5.1
500	2 000	2.1	2.9	3.5	3.9	4.2	4.5	4.7	4.8	4.9	4.9
500	3 000	2.1	2.8	3.4	3.8	4.1	4.3	4.5	4.6	4.7	4.7
500	5 000	2.0	2.8	3.3	3.7	4.0	4.2	4.4	4.5	4.6	4.6
500	7 000	2.0	2.7	3.2	3.6	3.9	4.2	4.3	4.4	4.5	4.5
500	9 000	2.0	2.7	3.2	3.6	3.9	4.1	4.3	4.4	4.5	4.5
500	11 000	2.0	2.7	3.2	3.6	3.9	4.1	4.3	4.4	4.5	4.5
500	13 000	2.0	2.7	3.2	3.6	3.9	4.1	4.3	4.4	4.4	4.5
600	600	2.5	3.4	4.0	4.5	4.9	5.2	5.4	5.5	5.6	5.7
600	900	2.3	3.1	3.7	4.1	4.5	4.7	4.9	5.1	5.1	5.2
600	1 200	2.1	2.9	3.5	3.9	4.2	4.5	4.7	4.8	4.9	4.9
600	1 500	2.1	2.8	3.4	3.8	4.1	4.3	4.5	4.6	4.7	4.7
600	2 000	2.0	2.7	3.3	3.6	4.0	4.2	4.4	4.5	4.5	4.6
600	3 000	1.9	2.6	3.1	3.5	3.8	4.0	4.2	4.3	4.4	4.4
600	5 000	1.8	2.5	3.0	3.4	3.7	3.9	4.0	4.1	4.2	4.2
600	7 000	1.8	2.5	3.0	3.3	3.6	3.8	4.0	4.1	4.1	4.2
600	9 000	1.8	2.5	3.0	3.3	3.6	3.8	3.9	4.0	4.1	4.1
600	11 000	1.8	2.5	2.9	3.3	3.6	3.8	3.9	4.0	4.1	4.1
600	13 000	1.8	2.5	2.9	3.3	3.5	3.8	3.9	4.0	4.1	4.1
900	900	2.0	2.8	3.3	3.7	4.0	4.2	4.4	4.5	4.6	4.6
900	1 200	1.9	2.6	3.1	3.5	3.7	4.0	4.1	4.2	4.3	4.3

Tabell 2 (forts)

Procenttal											
Bastal		5	10	15	20	25	30	35	40	45	50
ng1	ng2	95	90	85	80	75	70	65	60	55	50
900	1 500	1.8	2.5	3.0	3.3	3.6	3.8	3.9	4.0	4.1	4.1
900	2 000	1.7	2.4	2.8	3.1	3.4	3.6	3.8	3.9	3.9	3.9
900	3 000	1.6	2.2	2.7	3.0	3.2	3.4	3.6	3.6	3.7	3.7
900	5 000	1.5	2.1	2.5	2.8	3.1	3.3	3.4	3.5	3.5	3.5
900	7 000	1.5	2.1	2.5	2.8	3.0	3.2	3.3	3.4	3.5	3.5
900	9 000	1.5	2.1	2.4	2.7	3.0	3.1	3.3	3.4	3.4	3.4
900	11 000	1.5	2.0	2.4	2.7	2.9	3.1	3.2	3.3	3.4	3.4
900	13 000	1.5	2.0	2.4	2.7	2.9	3.1	3.2	3.3	3.4	3.4
1 200	1 200	1.7	2.4	2.9	3.2	3.5	3.7	3.8	3.9	4.0	4.0
1 200	1 500	1.7	2.3	2.7	3.0	3.3	3.5	3.6	3.7	3.8	3.8
1 200	2 000	1.6	2.1	2.6	2.9	3.1	3.3	3.4	3.5	3.6	3.6
1 200	3 000	1.5	2.0	2.4	2.7	2.9	3.1	3.2	3.3	3.3	3.3
1 200	5 000	1.4	1.9	2.2	2.5	2.7	2.9	3.0	3.1	3.1	3.2
1 200	7 000	1.3	1.8	2.2	2.4	2.7	2.8	2.9	3.0	3.0	3.1
1 200	9 000	1.3	1.8	2.2	2.4	2.5	2.8	2.9	3.0	3.0	3.0
1 200	11 000	1.3	1.8	2.1	2.4	2.6	2.7	2.8	2.9	3.0	3.0
1 200	13 000	1.3	1.8	2.1	2.4	2.6	2.7	2.8	2.9	2.9	3.0
1 500	1 500	1.6	2.1	2.6	2.9	3.1	3.3	3.4	3.5	3.6	3.6
1 500	2 000	1.5	2.0	2.4	2.7	2.9	3.1	3.2	3.3	3.3	3.3
1 500	3 000	1.4	1.9	2.2	2.5	2.7	2.8	3.0	3.0	3.1	3.1
1 500	5 000	1.3	1.7	2.1	2.3	2.5	2.6	2.8	2.8	2.9	2.9
1 500	7 000	1.2	1.7	2.0	2.2	2.4	2.6	2.7	2.7	2.8	2.8
1 500	9 000	1.2	1.6	2.0	2.2	2.4	2.5	2.6	2.7	2.7	2.7
1 500	11 000	1.2	1.6	1.9	2.2	2.3	2.5	2.6	2.6	2.7	2.7
1 500	13 000	1.2	1.6	1.9	2.1	2.3	2.4	2.5	2.6	2.7	2.7
2 000	2 000	1.4	1.9	2.2	2.5	2.7	2.8	3.0	3.0	3.1	3.1
2 000	3 000	1.2	1.7	2.0	2.3	2.5	2.6	2.7	2.8	2.8	2.8
2 000	5 000	1.1	1.6	1.9	2.1	2.2	2.4	2.5	2.5	2.6	2.6
2 000	7 000	1.1	1.5	1.8	2.0	2.2	2.3	2.4	2.4	2.5	2.5
2 000	9 000	1.1	1.5	1.7	1.9	2.1	2.2	2.3	2.4	2.4	2.4
2 000	11 000	1.0	1.4	1.7	1.9	2.1	2.2	2.3	2.3	2.4	2.4
2 000	13 000	1.0	1.4	1.7	1.9	2.0	2.2	2.2	2.3	2.3	2.4
3 000	3 000	1.1	1.5	1.8	2.0	2.2	2.3	2.4	2.5	2.5	2.5
3 000	5 000	1.0	1.4	1.6	1.8	2.0	2.1	2.2	2.2	2.3	2.3
3 000	7 000	0.9	1.3	1.5	1.7	1.9	2.0	2.0	2.1	2.1	2.1

Tabell 2 (forts)

Procenttal											
Bastal		5	10	15	20	25	30	35	40	45	50
ng1	ng2	95	90	85	80	75	70	65	60	55	50
3 000	9 000	0.9	1.2	1.5	1.7	1.8	1.9	2.0	2.0	2.1	2.1
3 000	11 000	0.9	1.2	1.4	1.6	1.7	1.9	1.9	2.0	2.0	2.0
3 000	13 000	0.9	1.2	1.4	1.6	1.7	1.8	1.9	1.9	2.0	2.0
5 000	5 000	0.9	1.2	1.4	1.6	1.7	1.8	1.9	1.9	2.0	2.0
5 000	7 000	0.8	1.1	1.3	1.5	1.6	1.7	1.7	1.8	1.8	1.8
5 000	9 000	0.8	1.0	1.2	1.4	1.5	1.6	1.6	1.7	1.7	1.7
5 000	11 000	0.7	1.0	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.6	1.7	1.7
5 000	13 000	0.7	1.0	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.6	1.6	1.6
7 000	7 000	0.7	1.0	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.6	1.6	1.7
7 000	9 000	0.7	0.9	1.1	1.2	1.4	1.4	1.5	1.5	1.6	1.6
7 000	11 000	0.7	0.9	1.1	1.2	1.3	1.4	1.4	1.5	1.5	1.5
7 000	13 000	0.6	0.9	1.0	1.2	1.3	1.3	1.4	1.4	1.4	1.5
9 000	9 000	0.6	0.9	1.0	1.2	1.3	1.3	1.4	1.4	1.5	1.5
9 000	11 000	0.6	0.8	1.0	1.1	1.2	1.3	1.3	1.4	1.4	1.4
9 000	13 000	0.6	0.8	1.0	1.1	1.2	1.2	1.3	1.3	1.3	1.3

Tabell 3. Approximativ längd av halva 95-procentiga konfidensintervall för totaler. Tabeller där redovisningsenheten är personer. Gäller ej för grupper som enbart består av personer som är 75 år eller äldre.

Total- skattning	Halva intervallet	Total- skattning	Halva intervallet
10 000	4 262	1 250 000	42 496
20 000	6 022	1 500 000	45 328
30 000	7 370	1 750 000	47 602
40 000	8 503	2 000 000	49 394
50 000	9 498	2 500 000	51 721
60 000	10 396	3 000 000	52 541
70 000	11 220	3 500 000	51 924
80 000	11 985	4 000 000	49 818
90 000	12 701	4 250 000	48 150
100 000	13 377	4 500 000	46 018
125 000	14 924	4 750 000	43 351
150 000	16 314	5 000 000	40 045
175 000	17 584	5 200 000	36 824
200 000	18 759	5 300 000	34 975
250 000	20 883	5 400 000	32 931
300 000	22 778	5 500 000	30 655
350 000	24 496	5 600 000	28 088
400 000	26 073	5 700 000	25 143
500 000	28 892	5 800 000	21 667
600 000	31 364	5 850 000	19 642
700 000	33 566	5 900 000	17 341
800 000	35 548	5 950 000	14 631
900 000	37 345	6 000 000	11 223
1 000 000	38 982		

I serien Levnadsförhållanden som ingår i Sveriges officiella statistik (SOS) har följande rapporter utkommit:

1	Hälsa och sjukvårdskonsumtion 1974	18	Ensamhet och gemenskap – perspektiv på social förankring 1976
2	Sysselsättning och arbetsplatsförhållanden 1974	19	Regionala levnadsnivå-variationer 1975/76
3	Boendeförhållanden 1974	20	Hur jämställda är vi? 1975/77
4	Utbildning och studiedeltagande 1974	21	Om barns villkor
5	Ekonomiska förhållanden 1974	22	Social rapport om ojämlikheten i Sverige
6	Levnadsförhållanden – utveckling och nuläge enligt tillgänglig statistik	23	Våra dagliga resor. Behov och resurser
7	Sysselsättning och arbetstider 1975	24	Offer för vålds- och egendomsbrott 1978
8	Översikt över välfärdens fördelning 1975	25	Handikappad. Delaktig och jämlik? 1977/78
9	Invandrarnas levnadsförhållanden 1975	26	Data om invandrare
11	Hälsa och sjukvårdskonsumtion 1975	27	Social Report on Inequality in Sweden
12	Arbetsmiljö 1975	28	Välfärd för vem?
13	Boendeförhållanden 1975	29	De studerandes ekonomi och levnadsstandard 1976/78
14	Utbildning, vuxenstudier och förvärvsarbete 1975	30	Ekonomisk stagnation – vad har hänt med välfärden? 1975–1981
15	Arbetsförhållanden och sjukfrånvaro	31	Politiska resurser 1978
16	Låginkomstfamiljerna – vilka de är och hur de lever 1975/76	32	Arbetsmiljö 1979
17	Fritidsaktiviteter 1976	33	Perspektiv på välfärden 1982
		34	Skattereformens fördelningseffekter

35	Utbildning och utbildningseffekter	54	Ett decennium av stagnerande realinkomster
36	Arbetslöshetens offer	56	Fritid 1982-1983
37	Oregelbundna och obekväma arbetstider	57	Minskad lönespridning 1968-1981
38	Tema invandare	58	Inequality in Sweden
39	Hushållens förmögenheter årsskiftet 1981/82	59	Så använder vi tiden
40	Vem utnyttjar den offentliga sektorns tjänster?	60	Jordbrukarnas levnadsförhållanden 1975-1987
41	Handikappade	61	Arbetsmiljö 1986-1987. Preliminära resultat (tabeller)
42	Ohälsa och sjukvård 1975-1983	62	Barns levnadsvillkor
43	Pensionärer	63	Leva i Västervik
44	Våra dagliga resor. Behov och resurser 1978-1983	64	Ungdomars inträde i arbetslivet 1973-1985
45	Boende 1975-1983	65	Sysselsättning, arbetstider, arbetsmiljö 1986-1987
46	Den svenske bonden	66	Offer för vålds- och egendomsbrott 1978-1989
47	Sysselsättning 1975-1983 (tabell sammanställning)	67	Vuxnas studiedeltagande 1975-1989
49	Tandhälsa och tandvård	68	Ohälsa och sjukvård 1988-89. Preliminära resultat (tabeller)
50	Det svenska klassamhället 1975-1985	69	Tema invandrare
51	Ojämligheten i Sverige 1975-1985	70	Mer eller mindre arbete? – löntagarnas arbetstidsönskemål
52	Socialbidragstagarna 1983-1985	71	Familj i förändring
53	Perspektiv på välfärden 1987	72	Sociala relationer 1988-89. Tabeller

73 Några medicinska handikappgruppers levnadsförhållanden 74 Handikappade 1975 –1989 75 Facklig anslutning och aktivitet 1980-89 76 Ohälsa och sjukvård 1980-1989 77 Utbildning och uppväxtförhållanden 78 Arbetsförhållanden, ohälsa och sjukfrånvaro 1975-1989 79 I Tid och Otid. En undersökning om kvinnors och mäns tidsanvändning 1990/91 80 Tidsanvändningsundersökningen 1990/91. Tabeller 81 Pensionärer 1980-1989 82 Våra dagliga resor 1982-1991 83 Vilka ungdomar motionerar mer? 84 Boende 1975-1991 85 Fritid 1976-1991 86 Föreningslivet i Sverige – en statistisk belysning 87 Barns hälsa 1988–89 88 Offer för vålds- och egendomsbrott 1978–1993 89 Barn och deras familjer 1992–93	90 Politiska resurser och aktiviteter 1978–1994 91 Velfärd och ojämlikhet i 20-årsperspektiv 1975–1995 92 Sysselsättning, arbetstider och arbetsmiljö 1994–95 93 Äldres levnadsförhållanden 1980–1999 94 Tandhälsa och tandvårdsutnyttjande 1975-1999 95 Ohälsa och sjukvård 1980-2000 96 Integration till svensk välfärd? Om invandrares välfärd på 90-talet 97 Funktionshindrade 1988-1999 98 Föreningslivet i Sverige (Välfärd; Socialt kapital; Demokratiskola) 99 Tid för vardagsliv. Kvinnors och mäns tidsanvändning 1990/1991 och 2000/01. 100 Välfärd och ofärd på 90-talet. 101 Associational life in Sweden (General Welfare, Social Capital, Training in Democracy 102 Politiska resurser och aktiviteter 1992–2001 103 Fritid 1976–2002. 104 Offer för våld och egendomsbrott 1978–2002.

Fritid 1976–2002

Möjligheten att utnyttja den fria tiden för rekreation, avkoppling och personlig stimulans utgör en viktig del välfärden. Resultaten från Statistiska centralbyråns Undersökningar av levnadsförhållanden (ULF), visar att befolkningen sedan mitten av 1970-talet blivit allt aktivare på fritiden i olika bemärkelser. Framför allt märks en avsevärt högre aktivitetsgrad bland de äldre i dag i såväl motions- och friluftslivet som i kultur- och nöjeslivet.

Idrottandet utomhus minskade bland ungdomarna under 1980- och 90-talen, men ökade i stället kraftigt inomhus. Numera är också kvinnorna mer aktiva inomhus än männen. Motion och idrott är vanligast bland yngre personer, men till skillnad från de äldre har ökningstakten dämpats något under 90-talet. Men när det gäller att använda dator i hemmet är skillnaderna alltså stora gentemot de äldre, **även om datoranvändandet bland dessa ökar i snabb takt**. Semesterresandet har efter en svacka runt mitten av 1990-talet åter ökat, medan tillgång till och vistelser i fritidshus legat konstant genom åren.

Rapporten belyser omfattningen och utvecklingen av olika fritidsaktiviteter hos män och kvinnor i olika åldersgrupper, familjetyper, socioekonomiska grupper, H-regioner samt med avseende på svensk eller utländsk härkomst. Det fullständiga tabellmaterialet återfinns på SCB:s webbsida www.scb.se.

ULF genomförs på uppdrag av Sveriges Riksdag. Statistiken baseras på ca 6 000 besöksintervjuer i ett slumpmässigt urval vardera mätår med ett urval av befolkningen vanligen i åldrarna 16-84 år, i huvudsak insamlade under fördjupningsåren 1976, 1982-83, 1990-91 och 1999. Vissa uppgifter gäller även förhållandena 2002.

Övriga publikationer i serien Levnadsförhållanden presenteras i slutet av rapporten.

ISSN 0347-7193
ISBN 91-618-1220-X

Statistikpublikationer kan beställas från SCB, Publikationstjänsten, 701 89 ÖREBRO, e-post: publ@scb.se, telefon: 019-17 68 00, fax: 019-17 64 44. De kan också köpas genom bokhandeln eller direkt hos SCB, Karlavägen 100 i Stockholm. Aktuell publicering redovisas på vår webbplats (www.scb.se). Ytterligare hjälp ges av Bibliotek och information, e-post: information@scb.se, telefon: 08-506 948 01, fax: 08-506 948 99.

Statistical publications can be ordered from Statistics Sweden, Publication Services, SE-701 89 ÖREBRO, Sweden (phone: +46 19 17 68 00, fax: +46 19 17 64 44, e-mail: publ@scb.se). If you do not find the data you need in the publications, please contact Statistics Sweden, Library and Information, Box 24300, SE-104 51 STOCKHOLM, Sweden (e-mail: information@scb.se, phone: +46 8 506 948 01, fax: +46 8 506 948 99).